

St. Simion

GLĂȘUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ
A SFINTEI MITROPOLII A UNGROVLAHIEI

ANUL XLV, Nr. 5
SEPTEMBRIE - OCTOMBRIE
1986

Redacția și Administrația : Sectorul Cultural-Social al Arhiepiscopiei Bucureștilor
Str. Patriarhiei nr. 21 — Sectorul IV

COMITETUL DE REDACȚIE

PREȘEDINTE :

I.P.S. TEOCTIST
Mitropolitul Moldovei și
Sucevei
Patriarh locotent

VICEPREȘEDINȚI :

I. P. S. Dr. ANTIM
Arhiepiscopul Tomisului
și Dunării de Jos

P. S. EPIFANIE
Episcopul Buzăului

MEMBRI :

P. S. ROMAN IALOMIȚEANUL
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Bucureștilor

P. C. Pr. OCTAVIAN POPESCU
Vicar mitropolitan

REDACTOR RESPONSABIL :

P. C. Pr. ILIE GEORGESCU
Consilier cultural mitropolitan

REDACTOR :

Drd. MIHAI HAU

CUPRINS

	Pag.
EDITORIAL : Vocația de pace a poporului român	5
IN APĂRAREA PĂCII	
<i>Note, știri, comentarii ; manifestări consacrate păcii în lume</i>	16
INDRUMĂRI OMILETICE ȘI PASTORALE	
Diac. Conf. Dr. P. I. DAVID, Cuvînt la Nașterea Sfintei Fecioare Maria	14
Pr. Prof. Dr. CONSTANTIN GALERIU, La duminica a XVI-a după Rusalii	18
ASISTENT, La duminica a XIX-a după Rusalii — dragostea creștind nu are limite	25
Pr. Dr. VICTOR VLĂDUCEANU, La duminica a XXII-a după Rusalii — iubirea — esența creștinismului	29
PAGINI ALESE DIN SFINȚII PĂRINȚI	
Sfintul Ambrozie al Milanului — «Despre Sfintul Duh», traducere de Dr. VASILE RĂDUCA	33
ȘTIRI ȘI PERSPECTIVE ECUMENICE	
<i>Bari : Dialogul ortodox romano-catolic, de ANCA LUCIA MANOLACHE</i>	84
ARTICOLE ȘI STUDII	
Cinstirea Sfintei Cruci, de Pr. Prof. Dr. CONSTANTIN GALERIU	43
Sectele religioase, pericol al moralei în societatea contemporană, de Diac. Conf. Dr. P. I. DAVID	57
MĂRTURII DOCUMENTARE	
«Io Mircea Mare Voevod și Domn» (1386—1418) restituitorul teritoriului vechii Dacii, în lumina cronicilor turcești, de Pr. Prof. Dr. NICOLAE V. DURĂ	90
Macarie Ieromonahul — 150 de ani de la moartea sa (1836—1986), de Diac. Prof. MARIN VELEA	101
ȘTIRI DIN CUPRINSUL MITROPOLIEI UNGROVLAHIEI	
Arhiepiscopia Bucureștilor	
Conferința preoțească din luna septembrie 1986. Hirotonii și mișcări de personal bisericesc. Adormiți în Domnul	112
Episcopia Buzăului	120

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

Dr. NESTOR VORNICESCU, <i>Mitropolia Olteniei, Pace pe pământ</i> , Editura Mitropoliei Olteniei, 1986, 528 p., (Pr. D. D. SANDU)	129
<i>Apariții editoriale — trimestrul III 1986</i> (Drd. LIVIU STOINA)	135

V A R I A

<i>O frumoasă aniversare a culturii românești; Momente din trecut; Prima navă fluvială românească</i> (Redacția)	139
<i>Răspunsuri liturgice</i> , de Pr. CONSTANTIN DRĂGUȘIN	141

VOCAȚIA DE PACE A POPORULUI ROMÂN

Este știut că țara noastră a devenit una din prezențele cele mai active în viața internațională. Numele său este larg cunoscut și apreciat în întreaga lume. Atunci când presa internațională scrie despre țară și despre realizările ei, obișnuiește să vorbească despre «miracolul românesc». După cum, atunci când relatează despre bogăția și înțelepciunea demersurilor românești în câmpul vieții internaționale, ziariștii de bună credință de pretutindeni țin să sublinieze largă deschidere spre marile probleme ale epocii, ale acestei țări care — chiar dacă nu se numără printre statele lumii cu o mare suprafață geografică sau cu un mare număr de locuitori, chiar dacă nu se numără printre țările cele mai dezvoltate din punct de vedere economic sau nu deține un mare potențial militar — se distinge printr-o politică externă deosebit de activă și constructivă, realistă și umanistă, mereu consecventă cu ea însăși, dar în același timp permanent atentă la marile prefaceri ce definesc epoca de istorie pe care o traversăm. În acest context al politicii interne și externe a țării noastre este cunoscut și recunoscut că programul românesc de dezarmare dă cea mai limpede expresie a înaltei responsabilități a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu în fața destinului de pace ale umanității, a modului mereu activ în care statul nostru ia poziție față de fenomenele lumii, identificând exigențele prioritare ale epocii, posibilitățile și căile de soluționare ale problemelor majore cu care este confruntată omenirea.

Pornind de la caracterul indivizibil al păcii în epoca noastră, de la sporirea considerabilă a gradului de interdependență dintre țări, dintre popoare, România a subliniat și subliniază constant riscurile permanente ale conflictelor așa-zise «locale», rolul lor de stabilizator pentru întreaga situație din lume.

Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu a arătat că: «În actualele împrejurări internaționale, ale interdependenței tot mai strânse ce caracterizează întreaga evoluție a evenimentelor mondiale, este necesar să se renunțe cu desăvârșire la forță sau la amenințarea cu forța în soluționarea problemelor mondiale, să se acționeze cu toată răspunderea pentru încetarea tuturor conflictelor existente în diferite zone ale lumii și trecerea la soluționarea problemelor litigioase dintre state numai și numai pe cale politică, prin tratative». Se știe că de la încheierea celui de-al doilea război mondial pînă azi au avut loc circa 140 de conflicte locale, în desfășurarea cărora și-au pierdut viața peste 10 milioane de

persoane, civili și militari, ca să nu mai vorbim de imensele pagube pe țărîm economic și social. Constatăm deci, că fragila pace de după cel de-al doilea război mondial a fost permanent întreruptă de un adevărat «război în pace», cronicizîndu-se în mod alarmant actele de recurgere la forță pentru rezolvarea unor dispute de cea mai variată natură. Numărul mare de conflicte postbelice, atrage după sine noi preocupări pe plan mondial, dacă avem în vedere dimensiunea atomică a evoluțiilor militare actuale. În acest spirit, profund realist, România s-a pronunțat și se pronunță pentru reglementarea pe calea negocierilor, a tuturor divergențelor ce se pot ivi în relațiile dintre state.

Începerea în 1985 a negocierilor sovieto-americane de la Geneva pe întregul complex de probleme privind armele cosmice și nucleare, atît strategice cît și cu rază medie de acțiune, a constituit un element pozitiv care a fost salutat de la început de conducerea noastră de stat.

România a salutat, totodată, întîlnirea dintre președintele Uniunii Sovietice Mihail Gorbaciov și președintele S.U.A. Ronald Reagan. De asemenea cu profundă satisfacție și legitimă mîndrie patriotică, poporul român este martorul amplului ecou internațional produs de adoptarea în unanimitate de către Adunarea Generală a O.N.U. a vastei inițiative a României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, și anume: «Apelul solemn către toate statele aflate în conflict de încetare fără întîrziere a acțiunilor armate și de soluționare a problemelor dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentului statelor membre ale O.N.U. de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente, pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței și amenințării cu forța, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state».

Aceeași permanentă preocupare a României, a Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu pentru făurirea unei lumi fără arme și războaie, a fost pusă în evidență de Apelul adresat conducătorilor U.R.S.S. și S.U.A., Mihail Gorbaciov și Ronald Reagan, de a depune la Geneva toate eforturile pentru a se ajunge la înțelegeri corespunzătoare, reciproc acceptabile în privința dezarmării, dar care, după cum se știe nu s-a ajuns la rezultatul dorit. De aici, concluzia, ce întrunește trăsături de axiomă, că interesele popoarelor, ale tuturor statelor converg spre încetarea cursei înarmărilor, spre reducerea amplitudinii acestora, pînă la eliminarea cheltuielilor militare, din bugetul tuturor țărilor, pînă la eliminarea armelor din viața omenirii. Este singura modalitate prin care — în concepția României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu, concepție ce se bucură de o largă adeziune internațională — se poate înfăptui atît de necesara conversiune a mijloacelor destinate provocării de distrugerii cu mijloace de pace. «Viața, experiența — releva, în acest sens, conducătorul statului nostru — demonstrează cu putere că realizarea tuturor programelor de dezvoltare, inclusiv a planului nostru, a planurilor și programelor tuturor statelor — fie socialiste, fie nesocialiste, fie capitaliste dezvoltate, fie țări în curs de dezvoltare — nu se poate concepe decît în condiții de pace, punînd capăt uriașelor cheltuieli militare și îndreptînd forțele materiale și umane, cuceririle științei spre dezvoltarea economico-socială».

O atare concepție include deci, în relația «dezarmare — dezvoltare», reducerea cheltuielilor militare, ca o condiție sine qua non. Iar materializarea ei de către poporul român are ca expresii directe, pe plan intern, diminuarea în mai multe rînduri a sumelor destinate domeniului militar, acestea fiind transferate în sectoare civile, iar pe plan extern propunerile repetate vizînd înghețarea cheltuielilor militare la nivelul unor ani, precum și reducerea sumelor respective cu anumite cantumuri.

Cum este cunoscut, în cuvîntarea rostită la Congresul al III-lea al oamenilor muncii, președintele Nicolae Ceaușescu a propus, din nou, reducerea cu cinci la sută a cheltuielilor militare, a efectivelor și armamentelor.

Și prin aceasta, România socialistă, președintele Nicolae Ceaușescu demonstrează astfel, încă o dată, hotărîrea fermă de a contribui la declanșarea și desfășurarea unor necesare procese menite să elimine armele din viața omenirii, să ofere garanția utilizării resurselor planetei exclusiv în folosul omului. Garanție care, în concepția românească, validată de istorie, nu poate exista fără reducerea, fără eliminarea cheltuielilor militare din bugetele tuturor statelor.

Făcînd numai un simplu dar concludent bilanț al acțiunilor pentru dezarmare, pentru pace, al României, al președintelui Nicolae Ceaușescu, ne dăm seama de puternica vocație de pace a poporului român, care a dovedit concret că România s-a învederat ca unul din factorii cei mai activi în eforturile vizînd trecerea la dezarmare, crearea unei lumi fără arme și fără războaie, în baza unui program cuprinzător de dezarmare, elaborat și promovat în mod strălucit de Domnul Nicolae Ceaușescu, program care, punînd în centrul său lichidarea armelor nucleare, trebuie să aibă în vedere și armele chimice, celelalte arme de distrugere în masă, armele convenționale, precum și măsuri de reducere a cheltuielilor militare și a trupelor.

Mergînd pe firul acestei constatări, observăm că încă din 1970, la inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. proclamă «Deceniul dezarmării al Națiunilor Unite 1970—1980». La numai doi ani de la această răsunătoare inițiativă a țării noastre, deci în 1972, tot la inițiativa sa în baza punctului înscris pe ordinea de zi a Adunării Generale privind «Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor», grupuri de experți ai O.N.U. au elaborat în 1972, 1977 și 1982 studii aprofundate și de un interes susținut pentru întreaga omenire dornică de destindere, bună înțelegere și pace.

În anul 1975, la O.N.U. este prezentat istoricul document privind «Poziția României în problemele dezarmării, în primul rînd ale dezarmării nucleare și instaurarea unei păci trainice în lume», iar în 1978, țara noastră aduce o contribuție majoră la convocarea și desfășurarea primei sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării.

Se știe, de asemenea, că în anul 1981 istoricele inițiative de pace și dezarmare ale președintelui Nicolae Ceaușescu au generat suita uriașelor adunări populare din țara noastră care au culminat cu «Apelul po-

porului român, însumînd 18 milioane de semnături, adresat celei de-a doua sesiuni speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării».

Iar în anul 1983, tot din inițiativa României, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat o Rezoluție privind oprirea amplasării noilor rachete americane în Europa occidentală și renunțarea la contramăsurile anunțate de Uniunea Sovietică, precum și reluarea cit mai curînd a tratativelor de la Geneva.

În 1985 la Plenara din luna mai a Consiliului Național al F.D.U.S., președintele Nicolae Ceaușescu a adresat chemarea ca la negocierile sovieto-americane de la Geneva să se acționeze cu hotărîre pentru oprirea cursei înarmărilor pe Pămînt și în Cosmos, încetarea imediată a amplasării noilor rachete nucleare în Europa, sistarea tuturor experiențelor nucleare și eliminarea tuturor arsenalelor cu arme nucleare; de asemenea, a propus înghețarea cheltuielilor militare la nivelul anului 1985 și, ulterior, trecerea la reducerea treptată a acestora, precum și reducerea efectivelor militare.

Tot aici pot fi consemnate uriașele eforturi ale țării noastre, ale președintelui Nicolae Ceaușescu care, încă din 1965 se pronunță în mod hotărît pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a-și alege nestingherit calea dezvoltării politice, sociale și economice, de a-și afirma ființa națională, de a-și rezolva singur treburile proprii, aceasta constituind o cerință esențială a menținerii și consolidării păcii în lume. În întreaga activitate pe plan internațional desfășurată în anii care au trecut de atunci, țara noastră s-a pronunțat și a militat în modul cel mai ferm, în toate împrejurările, pentru respectarea dreptului imprescriptibil al tuturor statelor, al tuturor popoarelor, de a se dezvolta libere și suverane, conform propriilor voințe și aspirații. Astfel în 1972, la inițiativa țării noastre, Adunarea Generală a O.N.U. adoptă rezoluția cu privire la «Creșterea rolului O.N.U. în menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale, în dezvoltarea cooperării între toate statele și în promovarea normelor de drept internațional în relațiile dintre state».

În 1975 la O.N.U. este prezentat documentul privind «Poziția României cu privire la îmbunătățirea și democratizarea activității O.N.U., la întărirea rolului său, în realizarea colaborării între toate statele, fără deosebire de orînduire socială, a unei lumi mai bune și mai drepte, a unei păci trainice».

Tot la propunerea țării noastre, în 1982, Adunarea Generală a O.N.U. adoptă «Declarația privind reglementarea pașnică a diferendelor internaționale», iar în 1983, România prezintă la O.N.U. un document de lucru privind crearea unei Comisii permanente pentru bune oficii, mediere și conciliere, în scopul reglementării diferendelor și prevenirii conflictelor dintre state.

În 1984, România propune la Conferința de la Stockholm un tratat general-european de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forță, iar în anul următor, 1985, Adunarea Generală a O.N.U. adoptă în unanimitate la inițiativa țării noastre, «Apelul solemn către toate statele aflate în conflict de a pune capăt fără întîrziere acțiunilor armate și a soluționa problemele dintre ele pe calea tratativelor și Angajamentelor sta-

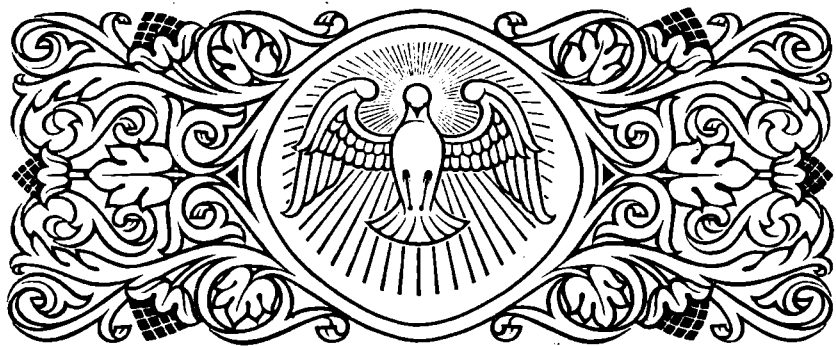
telor membre ale O.N.U., de a reglementa stările de încordare și conflict, diferendele existente exclusiv pe cale politică, de a se abține de la folosirea forței, de la orice intervenție în treburile interne ale altor state».

În acest spirit, țara noastră, poporul român și-au exprimat convingerea că în actualele împrejurări internaționale, popoarele lumii și, în primul rând popoarele continentului european acționând unite pot avea un rol hotărâtor în îmbunătățirea relațiilor internaționale. Tot pe linia permanentei susțineri a mult doritei păci internaționale se înscrie și recenta întâlnire dintre conducătorul Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov și președintele S.U.A., Ronald Reagan, de la Reykjavik (Islanda), întâlnire, pe care opinia publică din țara noastră a urmărit-o cu atenție și deosebit interes, dar care, din păcate, nu s-a încheiat cu rezultate pe măsura așteptărilor firești, în ciuda faptului că au fost găsite modalități importante de înțelegere și s-au înregistrat posibilități clare în vederea unui acord asupra reducerii considerabile a arsenalelor strategice, asupra lichidării rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune din Europa și limitării celor din Asia.

Cu toate acestea, țara noastră, poporul român, președintele Nicolae Ceaușescu, consideră că popoarele întregii lumi pot și trebuie să acționeze pentru trecerea la măsuri concrete menite să deschidă calea sigură spre eliminarea armelor nucleare, spre dezarmare, încredere și securitate internațională.

Biserica noastră Ortodoxă, clerul și credincioșii săi, au ferma convingere că permanentele acțiuni de pace ale României, ale președintelui ei, sînt de natură să sporească și mai mult prestigiul pe plan mondial al țării noastre, ilustrînd în același timp rolul Domnului Nicolae Ceaușescu de promotor neobosit al intereselor supreme de pace ale întregii omeniri.

REDACȚIA

ÎN APĂRAREA PĂCII

La jumătatea lunii septembrie a.c. s-a deschis în Palatul Națiunilor Unite de la New-York cea de a 41-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

Acțiunile și inițiativele întreprinse de țara noastră și de Președintele ei, Domnul Nicolae Ceaușescu, în cadrul O.N.U. au fost și sînt axate pe problemele cardinale ale lumii contemporane, printre care enumerăm :

— Oprirea cursei înarmărilor, îndeosebi a celei nucleare, și trecerea la măsuri efective de dezarmare.

— Soluționarea, pe calea tratativilor, a stărilor conflictuale și a diferendelor dintre state și prevenirea unor noi conflicte armate în viitor.

— Depășirea stării de subdezvoltare și instalarea unor raporturi noi, echilibrate, între țările bogate și sărace.

— Edificarea unei noi ordini economice internaționale și ușurarea țărilor în curs de dezvoltare.

— Lichidarea colonialismului și politicii de apartheid și a altor forme de discriminări și inegalități sociale.

Astfel, întregul nostru popor își exprimă convingerea că luarea unor măsuri, în această direcție, impune întărirea capacității de acțiune a O.N.U., pentru întronarea fermă în relațiile dintre state a principiilor de drept internațional, și respectarea, cu strictețe, a independenței și suveranității naționale a tuturor statelor, a dreptului sacru al fiecărui popor de a se dezvolta liber și a-și alege singur calea progresului său economic și social, fără nici un amestec din afară, fără folosirea forței și a amenințării cu forța, a respectului și avantajului reciproc. De aceea, țara noastră, profund atașată cauzei dezarmării, în spiritul poziției sale consecvente, față de cauza păcii, culturii și civilizației umane, își va aduce întreaga sa contribuție la dezbaterea și negocierea unor măsuri reale, concrete de dezarmare, în scopul înlăptuirii marelui deziderat al popoarelor : asigurarea păcii în întreaga lume.

SEMINARUL INTERNAȚIONAL «TINERETUL ȘI PACEA»

În cadrul manifestărilor ce marchează «Anul Internațional al Păcii» s-a organizat la Costinești Seminarul Internațional : «Tineretul și Pacea» care a dezbătut probleme de cea mai mare importanță pentru viața și viitorul tineretului, pentru toate popoarele lumii : pacea, dezarmarea și edificarea pe planeta noastră a unei lumi fără arme și fără războaie.

Cu acest prilej Președintele Țării noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, a adresat un mesaj participanților în care arată că «în lume este o încordare deosebit de gravă, ca urmare a continuării cursei înarmărilor, de menținere și amplificare a lor și stării de tensiune în diferite părți ale globului, prin folosirea forței și a amenințării cu forța și prin amestecul în treburile interne ale altor țări. Toate acestea fac să crească, și mai mult, pericolul unui război mondial, care ar putea să se transforme într-o catastrofă nucleară, ce ar duce la dispariția existenței vieții pe pământ. În fața acestor grave realități tineretul trebuie să-și strângă mai mult rindurile și să conlucreze larg, pentru ca, împreună cu popoarele lor, să oprească mersul spre distrugere al omenirii».

CONGRESUL OAMENILOR MUNCII DIN R. S. ROMÂNIA

Cu prilejul celui de al III-Lea Congres al oamenilor muncii, din luna septembrie a.c. Președintele Țării noastre, Domnul Nicolae Ceaușescu, a arătat «că în condițiunile internaționale actuale nu există sarcină mai importantă decît înfăptuirea dezarmării și consolidării păcii. De aceea, este necesar să se facă totul pentru unirea eforturilor tuturor popoarelor, ale forțelor progresiste ale planetei, să se pună capăt politicii de înarmare, atît pe pământ cît și în cosmos. De asemenea Președintele Țării a declarat «că România sprijină programul de dezarmare, în trei etape, pînă în anul 2000 propunerile Uniunii Sovietice».

CONFERINȚA LA NIVEL ÎNALT A ȚĂRILOR NEALINIATE

În luna septembrie a avut loc la Harare (Zimbabwe) o amplă conferință la care au participat reprezentanții a 110 țări membre. Dezbaterile Conferinței și documentele adoptate constituie o reafirmare a pozițiilor acestor țări, față de problemele contemporane, pentru promovarea unor politici noi, bazate pe libertate și independență, pentru salvagardarea păcii și înlăturarea unei catastrofe nucleare. De asemenea, au cerut Statelor Unite și Uniunii Sovietice, precum și celorlalte puteri nucleare, să întreprindă măsuri imediate, pentru înlăturarea pericolului și continuarea dialogului în vederea încetării cursei înarmărilor și încheierea unor acorduri pentru dezarmare.

DREPTUL LA VIAȚĂ ȘI FERICIRE

Un grup de experți de la O.N.U. au prezentat un referat în legătură cu întrebarea : «Ce s-ar întimpla dacă ar exploda numai o singură bombă cu hidrogen de circa 9 megavați ?»

Ei răspund că «ar distruge flora și fauna pe o întinsă suprafață de teren».

Și a doua întrebare : «Care ar fi soarta omenirii într-un conflict ce ar lua dimensiunile unui război nuclear ?»

Răspuns : «Aceste efecte ar fi catastrofale, încît noțiunea de «victorie» n-ar mai exista. Nu pot fi evocate noțiunile de «învinși și învingători», ci doar aceea de anihilare a întregii civilizații. Nici o măsură de protecție nu se poate lua împotriva amplitudinii distrugerilor inevitabile». Iată, așadar, un dureros «avertisment». Totuși, există posibilitatea de a fi împiedicat un război nuclear, prin acțiunea hotărîtă a tuturoș popoarelor de a pune capăt cursei înarmărilor și a se trece la dezarmarea nucleară».

MEDICII ȘI PACEA (S.U.A.)

Peste 200 de medici din întreaga lume au luat parte la un simpozion internațional, avînd ca temă : «Pericolul războiului și preîntîmpinarea lui» ce s-a ținut la Washington.

Cu acest prilej au arătat că menținerea păcii pe pămînt constituie problema cardinală a zilelor noastre, iar una dintre căile cele mai ușoare și radicale în această direcție, o constituie încetarea cursei înarmărilor.

Reprezentanții Organizației «Pentru o lume mai dreaptă și mai bună», care cuprinde oameni politici, militanți pe tărîm obștesc, etc. își propun să militeze pentru destinderea internațională, pentru edificarea grabnică a păcii și progresului întregii omeniri.

Organizațiile militanților pentru pace din Canada își intensifică acțiunile pentru declararea zonei Ontario, drept liberă de arme nucleare. Pînă în prezent, în Canada, au fost declarate 85 de orașe libere de arme nucleare.

Secția scoțiană a mișcării pentru dezarmare nucleară din Anglia a adoptat o hotărîre privind activitatea luptei împotriva creșterii cheltuielilor militare și un plan de protest față de dotarea forțelor maritime cu submarine nucleare de tipul «Trident» și a existenței de baze militare în Marea Britanie.

La centrul O.N.U. din Viena a avut loc în luna septembrie Conferința internațională cu tema : «Căile de întărire a încrederii și securității internaționale în cadrul «Anului Internațional al Păcii» S-a arătat că cele mai eficiente căi de asigurare a securității popoarelor sînt : reducerea arsenalelor militare nucleare, nedemiterea transferării cursei înarmărilor în spațiul cosmic și încetarea tuturor experiențelor nucleare.

UN DOCUMENT ROMÂNESC LA O.N.U.

La Națiunile Unite noile demersuri românești în favoarea păcii, cuprinse în Apelul Congresului al III-lea al oamenilor muncii din România, a fost difuzat ca document oficial. El a fost primit cu înalte aprecieri și face dovada preocupărilor poporului nostru și a președintelui Țării, Domnul Nicolae Ceaușescu, pentru oprirea actualei evoluții a evenimentelor ce amenință cu un război, pentru o politică de destindere, dezarmare și pace, pentru încrederea în capacitatea popoarelor de a edifica o lume a înțelegerii și colaborării, în care fiecare popor să-și poată făuri propriul său viitor.

La 25 octombrie 1986, în Plenara Adunării Generale a O.N.U., au luat sfârșit dezbaterile asupra «Anului Internațional al Păcii». Cu acest prilej a fost examinat un raport al Secretarului General și a fost adoptată recomandarea ca Organizația Națiunilor Unite să continue și în anii ce vin, eforturile sale în apărarea păcii.

La Moscova s-a încheiat «Săptămîna de acțiuni pentru dezarmare» în care s-au desfășurat peste 160000 de manifestații, mitinguri, conferințe și alte acțiuni antirăzboinice, la care au participat peste 60 milioane de oameni.

O HOTĂRÎRE ELOCVENTĂ

Valoroasa propunere făcută de către Președintele Țării noastre Domnul Nicolae Ceaușescu la ultima sesiune a Marii Adunări Naționale, aprobată în unanimitate, de a se reduce cu 5% armamentele, efectivele și cheltuielile militare, constituie un pas important spre destindere, spre crearea unui climat de încredere și de înțelegere între popoare. Este un act care arată singura cale capabilă să înlăture coșmarul și pericolele care amenință omenirea. Este cu totul neverosimil să se creadă că pacea poate fi apărată cu rachete distrugătoare, aflate pe pământ sau în cosmos.

În acest an al păcii se așteaptă fapte concrete, trecerea hotărîtă la dezarmare.

România, în frunte cu Președintele ei, Domnul Nicolae Ceaușescu, constituie un exemplu strălucit pentru toate statele.

La Sofia — capitala Bulgariei — a avut loc un mare miting în sprijinul păcii și dezarmării, protestînd împotriva continuării cursei înarmărilor. S-a cerut adoptarea unor măsuri concrete pentru slăbirea încordării internaționale, pentru destindere și dezarmare nucleară.

La Roma a fost o demonstrație pentru pace la care au luat parte 500 mii de oameni, făcînd un miting în Piața Republicii. Au fost multe personalități ale vieții politice, sindicaliste, catolici, comuniști, tineri, femei, etc., cerînd dezarmare și pace.

Peste 500 de savanți din Anglia s-au angajat într-o declarație publicată la Londra, să refuze orice participare la programul de cercetări create în cadrul de apărare strategică (războiul stelelor). Printre aceștia sînt trei laureați ai Premiului Nobel și 25 de membri ai Academiei de Științe, care activează în 20 de universități.

Pr. DAVID POPESCU

ÎNDRUMĂRI OMILETICE ȘI PASTORALE

CUVÎNT LA NAȘTEREA SFINTEI FECIOARE MARIA (8 septembrie)

«Și Domnul a privit spre mine ca să-mi
ia ocara dintre oameni» (Luca 1, 25).

Este cunoscut faptul că la poporul ales, cel ce nu avea copii era considerat bleșemat de oameni și urît de Dumnezeu. Totdeauna, în toate familiile și la toate popoarele, venirea pe lume a unui prunc era considerată o minune, o binecuvîntare, un rod bogat și cel mai mare dar al familiei. Schimburile de cadouri, surprize deosebit de plăcute între oameni nu pot și n-au putut să se ridice vreodată la valoarea unei ființe umane. Cîți soți în această lume nu au tot ce le trebuie, chiar prisos, dar dacă n-au copii, tot săraci sînt. Și invers, familii fără posibilități, dar cu copii mulți, uită neajunsul și traiul rău pentru cele mai gingașe flori ale familiei, pruncii. Cîtă trudă, cîtă renunțare, cît sacrificiu pentru părinți în a crește, în a educa, în a da oameni societății. Atitea cazuri se cunosc, cînd mamele și-au sacrificat viața, și-au dăruit singele sau unele organe pentru transplant numai să trăiască sau să știe că au lăsat viața lor copiilor.

Dragostea pînă la sacrificiu pentru a avea copii arată pe oamenii de suflet față de cei egoiști, izolați, răi, zgîrciți sau avari. Sentimentul de a proteja pe prunci este comun tuturor viețuitoarelor. Se cunosc atitea cazuri, cînd animale-mame au adoptat și au crescut copii. Și invers, pui de animale crescuți de oameni care apoi își dau viața pentru părinții sau stăpînii lor. De ce?, orice credincios știe că toate viețuitoarele au același Stăpîn și Părinte: Dumnezeu-Creatorul, iar pentru oameni și Izbăvitorul și Sfințitorul lor.

Și creștinii prăznuiesc atît nașterea trupească, ca o bucurie și laudă a vieții, ca și trecerea spre veșnicie, ca o chemare la rosturi pururi înalte. Și cea care face legătura între Ziditor și viață, între nașterea obișnuită și nașterea pentru eternitate este *Sfînta Fecioară Maria*.

Praznicul nașterii sale, rînduit de Biserică la 8 septembrie, Sfînta Marie-mică cum se mai zice în evlavia străbună, se bucură de aleasă

cinstire mai ales în ortodoxie; Sfânta Fecioară fiind aleasa cerului pentru Dumnezeu, împărăteasa îngerilor pentru lumea nevăzută, cununa Bisericii pentru slujitori, mama tuturor creștinilor. Nașterea sa înseamnă începutul arătării milei lui Dumnezeu pentru noi oamenii.

Părinții Sfintei Fecioare proveneau din seminții alese ale poporului biblic: Ioachim din seminția lui Iuda, prin David, iar Ana din seminția lui Levi prin neamul lui Aron. Ei erau o familie instărită și locuiau în Nazaret, plini de evlavie, cu frică de Dumnezeu și implinitori ai cerințelor iudaice în sinagoga din cetate, dar și pelerini la templul din Ierusalim. Aveau tot ceea ce le trebuia pentru îndestulare, dar le lipsea binecuvântarea cerului. De tineri sperau în venirea pe lume a unui moștenitor și venind bătrânețile, sufletul lor era chinuit de singurătate. Nu încetau să-L roage pe Creator să ridice blestemul strămoșesc și să intre în bucuria vieții cu un urmaș. Aveau conștiința nimicniciei în fața lui Dumnezeu, știau că Domnul a răzburat de șapte ori pe Cain (Facere IV, 24) și pedepsește păcatele părinților prin copiii (Ieremia XXXII, 19) și că părinții mănincă aguridă și se strepezesc dinții copiilor (XXXI, 29), dar stingerea neamului era considerată blestem și coborire în șeol, la iad (Facere XXXVII, 35). Stăruiau totuși în rugăciune, iar nădejdea în Dumnezeu le ținea cumpăna vieții, dar trecuse de mult primăvara tinereții, toamna nostalgiei vârstei imprimase pe chipul celor doi hidoșenia bătrâneții, albeața părului, gîrbovirea trupului, diminuarea vederii, numai spiritul lor și dragostea erau aprinse.

Venind la Ierusalim pentru a oferi daruri templului, Ioachim a fost înfruntat de arhiereul Isahar, spunindu-i-se că stă sub blestem și l-a pedepsit să stea la ușa curții, împreună cu bolnavii și cerșetorii, pentru că nu avea moștenitori. Ioachim s-a arătat părinte, mîngiind pe toți și oferindu-le daruri. Ana, soția sa, de asemenea a fost certată și nu i s-a primit jertfa. Ca doi bătrîni prinși în ursite rele, soții au plecat cu sufletul tulburat spre casa lor din Nazaret, împărțind turmele și hainele și dîndu-le familiilor tinere sau celor cu copii mulți spunînd ca oarecînd Iov: «Domnul a dat, Domnul a luat, în veci fie numele Său binecuvîntat» (Iov I, 21) și au postit 40 de zile rugînd pe Dumnezeu să asculte rugăciunea lor, fiindcă și Adam și Eva au avut copii (Facere IV, 1; V, —5) deși călcase rău porunca Ziditorului (Facere III, 23), Avraam și Sara a născut prunc (Facere XVIII, 11—13). În cugetul nepătat al Anei nu și-a făcut loc îndoiala față de Ziditor, ci totdeauna a crezut în voia Sa; n-a blestemat și nu a învățat la rău pe nimeni, cum făcuse soția lui Iov (II, 9—10); nu s-a revoltat și nici nu s-a îndoit de puterea lui Dumnezeu, cum făcuse femeia lui Lot (Facere XIX, 26). Ana dovedea adîncă sînerenie, mărturisind în fața sujniciei sale Iudit pentru neamul ei că este nelegiuită. Cum spunea profetul-împărat, strămoșul lor: prietenii și vecinii mei departe au stătut și mă urau cei ce căutau sufletul meu... Mulți zic despre sufletul nostru: nu au aflat izbăvire de la Dumnezeu (Ps. LXXXVIII, 8). Dar nu ne părăsi pînă în sfîrșit... se auzeau suspinele rugăciunii lor.

Deși trecuseră cu vîrsta rostul firesc al familiei, au avut iluminarea că vor fi părinți și uniți pentru veșnicie și dincolo. Și a rămas grea Ana împotriva firii, dar ea zicea: unde vrea Dumnezeu se biruiește

rinduiala firii, fiindcă El este creator (Facere XVIII, 14), dar Dumnezeu poate scoate și din pietre pe fiii lui Avraam (Matei III, 9), ceea ce nu este cu puțință la oameni este cu puțință la Dumnezeu (Luca XVIII, 27), fiindcă niciun păr de pe capul omului nu crește fără știrea Sa (XXI, 18). Ioachim, om drept și calculat, era convins că Dumnezeu este stăpînul firii și a lăsat totul pe seama Providenței care pe toate le plinește. Amîndoi au făcut legămînt: ceea ce se va naște va fi hărăzit lui Dumnezeu.

Și *Ana a născut o pruncă*. Blestemele s-au ridicat, ura oamenilor s-a transformat în bucurie, arhiereul Isahar a cerut iertare, firea era copleșită, părinții priveau uluiți rodul pîntecelui lor și cu lacrimi rosteau: mare ești Doamne și minunate sînt lucrurile minilor Tale (Ps. LXXXVII, 5). Rudele celor doi au umplut casa cu daruri, toți așteptau neliniștiți însemnarea copilului. Și parcă proorocind, Ioachim și Ana, au rostit: *Miriam* să-i fie numele, fiindcă este darul lui Dumnezeu, este liniște sufletească, este mîngîierea duhului, este plinirea rugăciunii, credinței și nădejdiei, este ridicarea blestemului din neamul nostru, sfîrșitul durerii, este fericirea noastră... (adică în românește *Maria* = cea plină de bucurii, de daruri...).

Răspuns la rugăciunea părinților, împlinirea dragostei, ridicarea blestemului și ștergerea nelegiuirilor s-au împlinit prin rod al pîntecelui, prin nașterea Mariei. Cu toată neputința bătrîneții, și Ioachim și Ana aveau peste 75 de ani, Pronia le-a dăruit o pruncă. Noi cei de astăzi căutăm justificarea vieții numai în natură, biologic, pe cînd părinții Fecioarei Maria cunoșteau din Lege și profeți că Eva s-a născut din coasta lui Adam (Facere II, 2), că Sara a avut prunc la adînci bătrînețe (XXI, 2—3), iar Avraam a fost numit de Dumnezeu tatăl neamurilor (XVII, 5). Și încă de la zidirea lumii, Dumnezeu promite un Izbăvitor, care se va naște din femeie, și Acesta va zdrobi capul nelegiuirii (III, 15) și încă Isaia-profetul arăta că Fecioara va lua în pîntece și va naște pe Emanoil (Isaia VII, 14); nașterea Mariei din părinți sfinți era copleșitoare și în același timp providențială și firească. Niciodată părinții nu știu ce vor ajunge urmașii, dar ei se străduiesc ca totul să fie bine. Credincioșii ortodocși români, părinții cei adevărați spun: «Dumnezeu știe ce va fi mine, noi să ne străduim pentru copiii noștri astăzi».

Nașterea Sfintei Fecioare este mult mai bine înțeleasă acum decît atunci. Ea a fost trimisă de Providență (Facere III, 15) pentru mîngîierea părinților și pentru a părăsi liniștiți această lume, pentru că femeia se mîntuiește prin naștere de prunci (I Tim. II, 15) și bucuria ei este mare cînd a dat naștere vieții după atîtea dureri și suferințe (Ioan XVI, 21). Taina cea din veac ascunsă și de îngeri neștiută (Col. I, 26), s-a descoperit odată cu nașterea Mîntuitorului Hristos, cînd cele ce erau în întineric se luminează și cei din umbra morții se trezesc (Isaia IX, 2). Înșiși părinții Ioachim și Ana se bucură în lumea lor și împreună cu nepoata lor Elisabeta privesc slava lui Dumnezeu și pe Sfînta Fecioară de-a dreapta Mîntuitorului, iar pe Sfîntul Ioan Botezătorul de-a stînga Sa (Matei XX, 23, Ps. XLV, 9). Astăzi cu esența cugetului nostru care este credința pricepem mai bine decît părinții ei nașterea Mariei, fiindcă Sfînta Fecioară, la rîndul ei, a plinit proorociile și a zămislit pe Fiul lui

Dumnezeu cu trup, rămânând tot fecioară, fiindcă Cuvîntul lui Dumnezeu—Hristos-Domnul este de aceeași ființă cu Tatăl și cu Duhul și toate prin El s-au făcut, inclusiv nașterea Sa, care a copleșit firea (Ioan I, 14—18 ș.u.).

Este adevărat faptul și copleșitor evenimentul Nașterii sale și cu toate că părinților li se opriese ceasul biologic, totuși ei au născut după toate legile firii pe prunca Maria. Ea avea în ființa ei bagajul ereditar, inclusiv blestemul de demuț, și viermele putreziciunii, dar odată cu vestea întrupării lui Mesia au fost curățite și singiurile ei (specificul genetic al femeii pentru perpetuarea vieții) pentru că Iisus avea existență în Sine, în Tatăl și în Duhul — ipostasele dumnezeirii prezente la întruparea celui de al doilea Adam (I Cor. XV, 45) cum au fost prezenți la zidirea primului Adam (Facere I, 27; I Cor. XV, 45); și în același timp s-a plinit vremea (Gal. IV, 4) și prin sufletul Fecioarei s-a distrus zapisul neascultării: a căutat Dumnezeu la smerenia mea și iață de acum mă vor ferici toate neamurile (Luca I, 48). Deci, întâia Evă, prin mîndrie și neascultare a introdus păcatul în lume prin urmașii ei (Facere III, 6), iar a doua Evă — rămasă Fecioară — a ridicat păcatul și urmările sale prin nașterea lui Emanoil (Matei I, 23).

Creștinii de acum, viețuitori într-o lume a exploziei științei se coboară mai ușor pe treptele eredității, înțelegînd misterul ființei umane mai bine decît acum două mii de ani. Nașterea Sfintei Fecioare este începutul luminii pentru a vedea față către față existența și descoperirea lui Dumnezeu în trup, pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire (Ioan I, 14). Să dăm slavă lui Dumnezeu că ne-a învrednicit a înțelege grija Sa pentru Ioachim și Ana, pentru împlinirea rugăciunilor și răsplata credinței și nădejzii lor venită și asupra Bisericii. Sfinții Părinți: Epifanie și Ipolit, dar mai cu seamă Ioan Damaschin se opresc și îl cuiesc cu cuvinte de foc curățitor evenimentul Nașterii Fecioarei.

Din umbră, dar cu aplecare asupra lucrului sfînt privea și Iosif, văr cu Ioachim și Ana, fiindcă și el «om drept» și cuviincios, care pierduse pe cei dragi și era singur, va avea un rol providențial ca unchi și protector al Mariei și în același timp «logodnic al Fecioarei din Nazaret» (Matei I, 18—21).

De acum se apropie deznodămîntul final al frămîntării veacurilor: «Dumnezeul păcii» (Isaia IX, 6) se coboară pe pămînt pentru refacerea chipului și asemănarea omului (Facere I, 26) prin Fecioara Maria cea aleasă dintre femei (Luca I, 42) și preafericită (XI, 27).

Simțindu-și sfîrșitul, Ioachim și Ana dăruiesc toată avuția lor templului din Ierusalim și oferă «darul lui Dumnezeu» pe Sfînta pruncă, arhierelui Isahar care-i batjocorise și acum, în genunchi, cerea iertare. Văzînd pe Maria, credea că privește un înger în trup și deodată inspirat s-a deschis catapeteasma templului și a înțeles că nevrednicia sa ține în brațe cheia Împărăției lui Dumnezeu... Fecioara Maria abia de trei ani este închinată în Sfînta Sfințelor și prin aceasta s-a dezlegat sufletul slujitorului, hula s-a iertat și Maria a rămas aci, iață cum se încheie evenimentul Nașterii Precestei prăznuit astăzi de Biserică.

Părinții ei s-au întors liniștiți acasă și în același an trec spre veșnicie : Ioachim la 80 de ani și soția sa, Ana, la 79 de ani, prăznuirea lor fiind fixată de Biserică la 9 septembrie.

Este adevărat, suflete rămase în întuneric au căutat să umbrească lumina Fecioarei comparînd-o cu o zeiță (Diana sau Venus) sau cu Mama pămîntului (Demetera). Alții au coborît-o la simplul rol de mamă, iar mulți, mai ales apuseni, au dezlipit-o de dragostea Fiului trecînd-o în mit sau în legendă sau atribuindu-i prin exagerări noi dogme : *imaculata zămislire* (sau lipsa păcatului strămoșesc, 1854) ; *asumpțiō* sau *ridicarea cu trupul la cer* (1950), pentru a o confunda cu Ființa dumnezeirii și Tronul ceresc.

Cumîntenia și înțelepciunea poporului dreptcredincios român a crezut și a precinstit pe Sfînta Fecioară așa cum ne-a poruncit Mîntuitorul, așa cum ne-a învățat ea : de El să ascultați (Ioan II, 5) și așa cum a rînduit Biserica. Există în tradiția și folclorul românesc cultul fecioarei (Alma-mater), iar în practica păstorilor există o întreagă ceremonie avînd în centru Miorița (Mioara-năzdrăvană, care-și caută Mielul și Păstorul cel Mare) ; toate acestea au inspirația în evenimentul mîntuirii noastre, dar nu folclorul «a inventat ideea» mîntuirii, salvării sau izbăvirii neamului omenesc !

Nașterea Sfintei Fecioare este un moment providențial, real-istoric, cu o destinație precisă a mîntuirii noastre, într-o localitate precisă : Nazaret — loc de pelerinaj, astăzi, și în timpul regelui Irod cel Mare († 750 a.u.c.) și împăratului Romei Iuliu Cezar († 44 î.Hr.).

Pentru fiecare creștin, Nașterea Fecioarei este o nădejde pentru noi, este o hrană a credinței noastre și o siguranță a salvării și mîntuirii în Hristos, fiul său. Pentru aceasta, din adîncul ființei noastre să aducem precinstire Maicii Domnului, împreună cu îngerii și să o rugăm, așa cum au rugat-o cu lacrimi moșii și strămoșii noștri : Împărăteasa mea cea preabună, nădejdea mea, Născătoare de Dumnezeu ; prietena sărmanilor, folositoarea celor neputincioși și ocrotitoarea celor necăjiți ; vezi nevoia și necazul meu. Ajută-mă că sînt neputincios, hrănește-mă ca pe un străin ; știi apăsarea mea, ușurează-mă precum voiești, căci nu am alt ajutor afară de tine, nici altă grabnică folositoare, nici altă mîngîiere, decît numai pe tine, o, Maica lui Dumnezeu, ca să mă păzești și să mă acoperi în vecii vecilor. Amin !

Diac. PETRU I. DAVID

GR. 1950
XLV
DUMINICA A ȘAISPREZECEA DUPĂ RUSALII

Parabola talanților

Ziditorul a toate, Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu «prin Care toate s-au făcut» (Ioan 1, 3), ne cheamă pe toți, în Sfînta Evanghelie de astăzi, să-I fim ucenici ; să ne arătăm cu adevărat «după chipul și asemănarea Lui». Parabola talanților, a darurilor dumnezeiești, pe care am ascultat-o, îndreaptă către noi toți această chemare : Să fim «împreună-lucrători cu Dumnezeu» (I Cor. 3, 9). Să fim deodată, și «ogorul lui Dumnezeu, zidire

a Lui», dar și «meșteri înțelepți» (I Cor. 3, 10), după cum ne învață Sfînta Scriptură.

Pătrunși de această cinstire oferită de Dumnezeu, să rugăm pe Duhul Sfînt, Dătătorul de Viață și al tuturor darurilor, să lumineze duhul nostru ca să ne dea nouă cuvînt bun, iar inimilor celor ce ne ascultă primire și putere de înțelegere, pentru a ne folosi și rodi.

*

A zis Domnul pilda aceasta : «Asemenea este împărăția cerurilor unui om care plecînd departe și-a chemat slujitorii și le-a dat avuția sa. Unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, și a plecat» (Mat. 25, 14—15).

Omul din parabolă este Dumnezeu ; slujitorii sîntem noi toți ; avuția, darurile Lui. Cel mai de preț, darul fundamental este viața însăși, vasul, sinul divin al tuturor darurilor, așa precum Duhul Sfînt de viață făcătorul este «sinul Tatălui» în care odihnește Fiul prin Care ne-a venit tot «harul și adevărul» (Ioan 1, 17).

Minunate și nesfîrșite sînt darurile pe care ni le împărtășește Duhul Sfînt în Hristos. Tot ce avem noi e dar, «căci ce ai tu și să nu fi primit», învață Sfîntul Apostol Pavel (I Cor. 4, 7). Iată cum Profetul numește pe unele din aceste daruri : «duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al buneii credințe, ...duhul temerii de Dumnezeu...» (Is. 11, 2—3).

Fericirile din Predica de pe munte a Domnului ni se descoperă tot ca niște daruri. Așa Mintuitorul fericește, în chip deosebit, pe cei care au darul «sărăciei cu duhul» ; adică pe de o parte, al sărăciei de duhuri rele ; iar pe de altă parte, al recunoașterii sărăciei duhovnicești ; al simțirii nedesăvîrșirii din care se hrănește dorul unei nesfîrșite sporiri și îmbogățiri duhovnicești. Fericește de asemenea Domnul, pe cei cu darul plînsului curățitor, al căinței, care în Sfînta Scriptură și la Sfînții Părinți dobîndește numiri cu adînc înțeles ca acestea : «darul lacrimilor», «apa adîncă din inima omului» (Prov. 3, 5), «roua luminii» (Is. 26, 19), «apa vie a umilinței» (Ioan Scărarul, Treapta 15), «sîngele rănilor sufletului nostru» (Sfîntul Grigore de Nyssa). Și iarăși fericește Mintuitorul pe cei cu darul blîndeței, al foamei și setei de dreptate, de sfințenie și de sfințire a firii ; al milostivirii după chipul lui Dumnezeu, «Care pe cei drepți îi iubește și pe cei păcătoși îi miluiește» ; al curăției inimii, din care cresc simțirile duhovnicești și prin ele vederea lui Dumnezeu ; darul făcătorilor de pace, al slujitorilor păcii ca și al celor ce pătînesc pentru dreptate, care stă la temelia păcii ; a îndelungii răbdări.

Sfîntul Apostol Pavel ne învață și el despre darul «deosebirii duhurilor», adică al discernămîntului, al dreptei judecări ; al vindecărilor, de care se învrednicesc mai ales medicii pentru care și zice Sfînta Scriptură : «Cinstește pe doctor cu cinstea ce i se cuvine că și pe el l-a făcut Domnul» (Înț. lui Sirah, 38, 1) ; al ajutorării, al cîrmuirii, al buneii chivernisiri...» (I Cor. 12, 10—28). Dar mai trebuie spus că Apostolul pune în fruntea acestora pe cei cu marile daruri ale Bisericii : «Întîi Apostolii,

al doilea Proorociei, al treilea Învățătorii ; apoi pe cei ce au darul de a face minuni» (I Cor. 12, 28). Și din belșugul lor negrăit, cum să nu cugețăm și la alte daruri ca spre pildă : darul rugăciunii prin care cerem întărirea tuturor celorlalte, cunoscînd că aceasta este lucrare a Duhului Sfînt, precum tot Sfîntul Pavel învață, zicînd : «Noi nu știm să ne rugăm cum trebuie, ci însuși Duhul se roagă pentru noi cu suspine negrăite» (Rom. 8, 26).

În același timp Sfîntul Pavel învață, mai bine spus descoperă darul și calea cea mai înaltă — darul dragostei ; acestui dar suprem îi și închină acel imn cunoscut, din scrisoarea sa către Corinteni, cînd zice : «Rivniți la darurile cele bune. Și vă arăt încă o cale care le întrece pe toate : ...de aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, ...de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atîta credință încît să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sînt» (I Cor. 8, 1—2). Și, într-adevăr, cugetînd adînc, din dragostea lui Dumnezeu s-a zidit lumea ; din dragostea Sa ne-a dăruit viața și se naște mereu viața ; din dragoste Părintele creșc ne-a oferit darul, suprem și izvorul tuturor, pe Fiul Său Care, din dragoste Și-a dat viața pentru noi. Dragostea dă viață tuturor darurilor ; dragostea e atotcuprinzătoare pentru că «Dumnezeu este dragoste» (I Ioan 4, 8).

Și după ce am înfățișat această icoană a atîtor daruri, reluînd firul Sfintei Evanghelii, auzim că Domnul «unuia i-a dat cinci talanți, altuia doi, altuia unul», lămurînd : «fiecăruia după puterea lui». De bună seamă Stăpînul cunoaște puterea fiecăruia. Ne cunoaște și pe noi pe toți. Nimeni nu trebuie să fie nici mîhnit, nici pizmaș, nici cîrtitor, făcînd socoteala cît a primit el sau alții. Mai curînd să ia aminte la cuvîntul care zice : «Oricui i s-a dat mult, mult i se va cere» și «cui i s-a încredințat mult, mai mult i se va cere» (Lc. 28, 48).

Încă și mai adînc, fiecare să cugete la darul sau darurile pe care le-a primit. Să recunoști și să cunoști în tine dumnezeiescul dar de sus care-ți «arată calea pe care să mergi» (Ps. 142, 8), și în care te împlinești. Despre care Sfîntul Ioan Botezătorul spune că : «Nu poate un om să ia nimic dacă nu i s-a dat lui din cer» (Ioan 3, 27). Iar Apostolul zice : «Prin harul lui Dumnezeu sînt ceea ce sînt ; și harul Lui care este în mine n-a fost în zadar, ci m-am ostenit mai mult decît ei toți. Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este în mine» (I Cor. 15, 10).

Să simți această rază a iubirii dumnezeiești care boară pentru tine, care e a ta și îți dă identitatea, cinstea și răspunderea, suflet smerit ; acea flacără cerească din care se aprinde negrăit focul rivnei tale pentru talantul primit, pentru vocația ta, prin care știi că ai un loc și un rost al tău în lume ; care îți umple casa inimii tale de lumină și zel, în neliniștea, orbecăielile și rătăcirile ei, ca să exclami ca poetul : «Atîta foc, atîta aur / Și atîtea lucruri sfinte / Peste-ntunericul vieții / Ai revărsat, Părinte...» (M. Eminescu). Știi pentru ce te-a chemat Dumnezeu să exiști, și nu Îi reproșezi la vreme de încercare : de ce m-ai făcut Doamne ! Știi pentru ce să-I mulțumești și pentru ce anume să te rogi Lui ; știi pentru ce trăiești, pentru ce te jertfești, cu ce să slujești oamenilor. Ai sensul vieții tale.

Darul tău îl simți ivindu-se, crescînd și luminînd o dată cu viața. Și așa cum porți grijă de viață, darul este însăși viața vieții tale, porți grijă și de el. Fără conștiința lui, precum am văzut, nu-ți afli menirea. Aici se află starea nefericită pentru care unii, pierzîndu-și rostul, sensul vieții cad pradă în felurite capcane ale patimilor, viciilor sau chiar în refuză viața. De aceea Apostolul atrage atenția : «Să aprinzi și mai mult din nou harul lui Dumnezeu, care este în tine...» (II Tim. 1, 6). Ține-l aprins ca pe un foc sfînt.

Căci, iată Stăpînul Care ți l-a dat «a plecat». Și te întrebi ce înseamnă această plecare, calificată chiar ca «departe». Citind întreg capitolul 25 după Sfîntul Apostol Matei, observăm că imediat după sfîrșitul pildei talanților ne este descrisă Judecata obștească, precum se și spune : «Cînd va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El, atunci va ședea pe tronul slavei Sale. Și se vor aduna înăntea Lui toate neamurile...» (v. 31—32). Atunci înțelegem de aici că această plecare departe înseamnă timpul dintre prima venire a Domnului și cea de a doua venire, timpul dintre oferirea mîntuirii, a darurilor prin Întrupare, cruce, moarte, înviere, înălțare și trimîtere a Sfîntului Duh, și vremea Judecării la care vom arăta cum am lucrat și înmulțit talanții, darurile.

Astfel, acesta este timpul uceniciei noastre ziditoare, timp în care Stăpînul pleacă. El se retrage departe pentru ca să ne simțim liberi, unii dintre noi comportîndu-ne ca și cînd nici n-ar mai fi cu noi. Da, El se retrage, dar nu ne părăsește, căci mai și zice : «Iată, Eu cu voi sînt în toate zilele pînă la sfîrșitul veacului...» (Mat. 28, 20). De aceea ne atrage neîncetat la Sine, însă fără să ne forțeze, fiindcă este «plecat». Altfel spus, «se face nevăzut». Ca la Emaus ! După ce a descoperit lui Luca și Cleopa taina darului Crucii și Învierii (Lc. 28, 26), intrînd în casa lor le binecuvîntează, le frînge și le împărtășește «piînea vieții» și «se face nevăzut» (Lc. 24, 30—31). Ei, Luca și Cleopa nu-L mai văd. Dar El nu încetează niciodată să-i vadă, să-i privească. Chiar în lume, poți fi privit de cineva fără ca tu să-l vezi. Iar aceasta e mai cu seamă taina lui Dumnezeu căci El nu încetează a veghea, a ne privi pururea.

Sub această veghe a Stăpînului, a Proniei, adică a purtării Sale de grijă citim în Sfînta Evanghelie, mai departe că : «îndată mergînd cel ce luase cinci talanți a lucrat cu ei și a cîștigat alți cinci talanți. De asemenea și cel cu doi a cîștigat alți doi» (Mat. 25, 16—17). Ascultînd cuvîntul despre osîrdia și rodul acestor doi slujitori, rămînem odată uimiți, parcă ne vine să zicem : Doamne, Tu ai dat unuia cinci talanți și iată el a adus încă cinci ; cel ce a primit doi a adus iarăși tot pe atît : încă doi. Ce vrei să ne spui prin aceasta : pe cît ne-ai dat, pe atît ne ceri ? Ne institui, cum să îndrăznim a spune, părtași la lucrul cu Tine, după «asemănarea» Ta ? Da, într-adevăr întru aceasta simțim că Tu ne-ai zidit după chip și asemănare cu Tine. Căci mai ales în actul creator, în fapta noastră ziditoare ne simțim, în cel mai înalt grad chipul nostru — drept chip al Tău. Și în acest act al puterii creatoare Te simțim, Te întîlnim, Te recunoaștem pe Tine Dumnezeule, Creatorule a toate. Iar în fapta noastră săvîrșită în numele Tău și cu toată «inima, cu tot su-

fletul, cu tot cugetul» (Matei 22, 37), că pentru Tine, simțim unirea ne-grăită a darului și a puterii Tale, cu voința, cu gândirea, dragostea și brațele noastre.

*

Și fiecare dintre noi simte această unire între darul dumnezeiesc și osteneala noastră omenească; unii mai viu, mai vădit, alții abia întrezărend-o. Căci te vezi, trecînd uneori printr-un fel de îndoială, de pără-sire, cînd lucrezi fără elan, fără putere. Tragi de tine, ești nemulțumit, cauți dezlegare la o problemă; o soluție în întreprinderile tale, o idee, o frază în gândirea și scrisul tău. Stai ceasuri întregi, inspirația nu vine, «Duhul suflă unde voiește...» (Ioan 3, 8). Iar tu mai și știi: «Căutați și veți afla, bateți și vi se va deschide» (Matei 7, 7). Poate harul nu co-boară într-o casă întinată, poate lucrul tău n-ar fi binefăcător, ci și răufăcător. Domnul spune că chiar «duhul necurat caută o casă mătu-rată și împodobită» (Matei 12, 44). Zic și Sfinții Părinți: «...se curăță mai întii vasul și apoi se toarnă mirul». Mirul e darul; tu ești vasul lui cel viu. Curăță vasul; fă-l vrednic de mir. Fă-te vrednic de dar și roagă-te cu credință: «Darul curge atît cît vasul credinței pus sub șipot», zice Sfîntul Ioan Gură de Aur. Și, cînd nu te aștepti vine, îți vine ca un răspuns, ca o înțelegere bruscă, o iluminare tainică, spontană. Ca o «intuiție violentă», care-ți arată clar ce-i de făcut și te silește, te gră-bește să dai trup și chip unei idei, s-o împlinești. Citim în Viețile Sfin-ților cum Cuviosul Roman Dulce-cîntătorul vrea să ofere Maicii Domnului un imn. Se roagă, cugetă, asudă duhovnicește. Dar, gîndul nu se intru-pează încă în cuvînt. În această tensiune dă trupului puțină odihnă. Și în această stare, Maica Domnului îi dă un sul de pergament, poruncin-du-i să-l înghită. El deșteptîndu-se, se simte inspirat și suindu-se pe amvonul bisericii Vlahernelor, în dimineața sărbătorii Nașterii Domnu-lui, glăsuiește armonios Condacul de peste veacuri al Crăciunului: «Fecioara astăzi pe Cel mai presus de fire naște și pămîntul peștera Ce-lui neapropiat aduce. Îngerii cu păstoria doxologesc și magii cu steaua călătoresc. Că pentru noi S-a născut Prunc tînăr, Dumnezeu cel mai ina-inte de veci».

«Iar cel ce luase un talant, citim în Sfînta Evanghălie, mai depărte, s-a dus a săpat o groapă în pămînt și a ascuns argintul stăpînului său». A îngropat talantul și a rămas darul lui Dumnezeu ascuns, nerodit. Nu l-a pierdut, pentru că darul dumnezeiesc, chipul lui Dumnezeu din noi nu se poate pierde, nu se poate distruge. Alcătuit din firea noastră zidită «din pămînt» și «din suflare dumnezeiască de viață» (Fac. 2, 7), firea noastră se poate slăbi, perverti, citeodată întuneca, dar nu se poate distruge, pentru că e susținută de harul și darul lui Dumnezeu. Acesta poate însă rămîne «ascuns», înăbușit, înmormîntat sub patimi, uitat, încît nu mai simți că ai vreun dar, vreo chemare. «Nesimțirea e moartea sufletului înainte de moartea trupului», zice Sf. Ioan Scărarul. Talantul ajunge îngropat, cînd sufletul a murit. — Unii tilcuiitori ai ace-stei pericope socotesc că Mîntuitorul gîndea aici la farisei, care își cău-tau doar o mîntuire personală, împlinind Legea după literă și închizîn-

du-se egoist în ei înșiși, făcînd stearpă credința lor. Și într-un caz și în celălalt talantul rămîne ca într-un mormînt, fără rod, fără să slujească.

Vine însă ceasul răspunderii și al socotelii. Și iată cum răsplătește Stăpînul roadele aduse celui cu cinci talanți și celui cu doi. Îi zice fiecăruia : «Bine slujitor bun și credincios, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune ; intră întru bucuria Domnului tău». «Slujitor bun și credincios» îl numește pe fiecare. Îl aseamănă Stăpînului, căci «bun este numai Dumnezeu» (Matei IX, 17) ; îl arată «credincios», devotat și jertfelnic darului dumnezeiesc. Mai mult, dezvăluie aici o taină a veacului viitor. «Peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune». Aceste cuvinte vor să spună că în veacul ce va să vină, nu numai că rodirea, activitatea creatoare, cum se știe, nu va înceta, ci dimpotrivă, va spori. Precum arată Sfîntul Apostol și Evanghelist Ioan în «cerul nou și pămîntul nou... pomul vieții rodește de 12 ori pe an» (Ăpoc. XXII, 2). — Și Stăpînul adaugă : «Intră întru bucuria Domnului tău». Este bucuria învierii și vieții cu care a întîmpinat Iisus Hristos Cel înviat pe femeile mironosițe cînd le-a zis : Bucurați-vă !» (Matei XXVIII, 9).

Dar cum îl întîmpină Stăpînul pe cel ce a îngropat talantul ? «Apropiindu-se apoi și cel care primise un talant, a zis : «Doamne, te-am știut că ești om aspru, care seceri unde n-ai semănat și aduni de unde n-ai împrăștiat. Și temîndu-mă m-am dus de am ascuns talantul tău în pămînt ; iată ai ce este al tău» (Matei XV, 24—25). Acum, sluga vicleană răspunde : Îl înfruntă pe Dumnezeu ; Îl acuză de asprime, de nemilostivire : «seceră unde n-a semănat, adună de unde n-a împrăștiat». Expresia din Evanghelie era proverbială. Oamenii săraci din acea vreme, lipsiți cu totul de pămînt, găsind cîte un ogor părăsit, nelucrat, lăsat pîrloagă de stăpîni care aveau prea mult, îl cultivau ei cu gîndul că îi vor putea culege roadele. Dar stăpînii lacomi și zgîrciți, aflîndu-și ogorul cultivat, la vremea roadelor secerau și adunau produsele în hambarele lor, fără milă, de acolo de unde n-au semănat, n-au împrăștiat nimic. De aici zicala : «Seceri unde n-ai semănat». Dar în Sfînta Evanghelie e vorba de un alt Stăpîn, Care seamănă, împărtășește, uneori tainic ; noi udăm, săpăm ; și tot El «face să crească» (I Cor. III, 7), să dea rod.

Durerea cea mare a Stăpînului a fost tocmai lipsa rodului. «Slugă vicleană și leneșă», zice Stăpînul, știai că «secer de unde n-am semănat și adun de unde n-am împrăștiat. Se cuvenea deci ca tu să pui banii mei la zarafi și eu, venind așa fi luat ce este al meu cu dobîndă». Și acest cuvînt uimește : Să pui banii la zarafi pentru a spori, a aduce dobîndă. Darul lui Dumnezeu trebuie să rodească, chiar prin mina zarafilor, sau a «iconomului nedrept» (Luca XVI, 8). În lumea aceasta, a creației, numai creația, roadele ne îndreptătesc la mîntuire. Și cită mîngiere află aici și acei care cu toate căderile lor, rodînd însă talanții primiți și punînd roadele în slujirea semenilor lor au și ei nădejde de mîntuire.

Iar slugii leneșe îi este rostită sentința : «Luați de la el talantul și dați-l celui ce are zece talanți. Căci celui ce are i se va da și-i va prisosi, iar de la cel ce n-are și ce are i se va lua. Iar pe sluga netreb-

nică aruncați-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plînge-rea și scrișnirea dinților». Darul nu se pierde. Dumnezeu și-l ia înapoi; dar pentru tine el e pierdut. Dacă nu l-ai lucrat, dacă l-ai îngropat e pierdut. «Nemulțumitorului i se ia darul», spune Înțeleptul. În schimb, sporește darul în cei care-l lucrează. Căci și în această privitynță cuvîntul Domnului e tulburător: Dați-l celui ce are zece talanți». «Celui ce are i se va mai da, de la cel ce n-are și ce are i se va lua». — Să nu ne smintim de osînda Domnului, cugetînd că: iată, cel bogat devine și mai bogat; cel sărac ajunge și mai sărac. Aici în Sfînta Evanghelie este vorba de un tilc și mai adînc. Cel ce lucrează cu stăruință, cu talent și sudoare va spori tot mai mult; cel ce petrece în trîndăvie și deșertăciuni va deveni tot mai sărac, tot mai «deșert», mai lipsit. Va ajunge, cum încheie Sfînta Evanghelie, în «întunericul cel mai din afară», unde nu vezi nimic: n-ai rodit, n-ai ce să vezi. Iar pentru aceasta, urmarea: «plîngerea și scrișnirea dinților», suferința extremă a unei conștiințe care trebuia să gîndească la ceea ce putea și trebuia să fie și la ceea ce a ajuns: în golul înfricoșător al existenței fără rod, fără iubire.

*

Din bogăția de învățătură a Sfintei Evanghelii ascultată astăzi să punem la inimă, îndeosebi, aceste porunci dumnezeiești. Mai întîi, fiecare «să se cerceteze pe sine», cum zice Sfîntul Apostol Pavel (I Cor. XI, 28), și să-și cunoască «talantul», darul hărăzit. «Cunoaște-te pe tine însuși» ziceau și cei vechi. Apoi să-ți cultivi darul, să-l îngrijești așa precum mama îngrijește pruncul, aflîndu-ți în el rostul, chemarea în această lume. Auzim ce zice același Apostol: «Nu fi nepăsător față de harul care este întru tine., ia aminte la tine însuși...» (I Tim. IV, 14—16). Ia aminte și adu roada ta, căci «după roade te cunoaște Domnul că ești ucenic al Lui» (Ioan XV, 8).

Adu roada unde ai fost chemat să lucrezi. Învață și Sfinții Părinți: «Rodește unde «ai fost răsădit». Nu umbla fără temei și fără țel. Altfel, «cînd nu ai de lucru, îți dă diavolul de lucru». Mulțumește pentru orice prilej de a lucra și face binele. — Un medic al nostru — Dr. V. Voiculescu — mulțumea el fiecărui pacient pe care îl trata, pentru că îi oferea ocazia de a săvîrși o faptă bună.

Drept încheiere, să nu uităm o clipă: ceea ce esențial, cere Dumnezeu de la noi este să fim ziditori și binefăcători cu darul încredințat. Faptul că cel ce primise cinci talanți a adus încă cinci, iar cel cu doi încă doi, arată, cum spuneam și mai înainte că Dumnezeu ne vrea «după chipul și asemănarea Lui» și vrea să răspundem la darul Lui cu toată inima, cu tot sufletul, cu tot cugetul, asemenea Lui, Care «nu dă duhul cu măsură» (Ioan III, 34); pe cît primești, pe atîta să și rodești.

Iar prin rodire să înțelegem cel puțin aceste lucruri: zidirea noastră după chipul «Fiului lui Dumnezeu — avînd neîncetat înainte — starea bărbatului desăvîrșit, măsura vîrstei deplinătății lui Hristos» (Ef. IV, 13), slujirea semenilor cu roadele darului și muncii, operei noastre și zidirea fiilor și urmașilor noștri prin pilda și roadele aduse de noi.

Pr. prof. CONSTANTIN GALERIU

DUMINICA A XIX-A DUPĂ RUSALII

Dragostea creștină nu are limite

«Iubiți și pe vrăjmași... faceți bine tuturor fără a nădăjdui ceva în schimb...» (Luca VI, 35).

La auzul acestor cuvinte, credincioșilor de pretutindeni, le vin în minte fel de fel de idei în raport cu gradul de civilizație de astăzi, cu starea lumii de acum și cu alergarea omului modern numai pentru el și atunci consideră pe toți dușmani. Orice muritor auzind de vrăjmași, având sau întâlnind dușmani este ispitit să scoată sabia.

Din dușmănie și din ură, din vrăjmășie și din invidie au dispărut atâtea civilizații, s-au dărâmat atâtea cetăți, s-au șters atâtea urme de inteligență umană și au ars ca pleava atâtea eforturi de milenii... În timpul Mântuitorului, Roma impusese într-adevăr în imperiu pacea ei; pace bazată pe distrugerea a tot ceea ce era autohton sau personal pentru supușii cu sabia și robiți de cei puternici (II Petru II, 14). În această epocă (până la anul 117 d. Hr.), Imperiul roman devenise cea mai mare împărăție ce împilase vreodată trei continente (Europa, Asia și Africa). Și în această epocă trăia poporul biblic împrăștiat de o mie de ani (de la asirobabiloneni — sec. VII î. Hr. și Alexandru Macedon — sec. IV î. Hr.) și culminând cu dărîmarea Ierusalimului (la an 69—70 d. Hr.). Acum a fost adusă chemarea lui Dumnezeu, către lume, dar nu prin împărați sau profeți, ci prin venirea Fiului Său ca lumea să aibă pace. Cu adevărat, vrăjmășii se potoliseră, popoarele se liniștiseră, iar înțelepții așezau civilizația lor pe noi temelii. Dar de aci, din misteriosul Orient, cu cele mai vechi urme de existență umană, cu cele mai interesante dovezi despre credințe, cu semne ale legămintelor lui Dumnezeu cu patriarhii, s-a auzit și s-a răspîndit în lumea de atunci mesajul liniștii sufletești, înlăturării vrăjmășiei între creatură și Ziditor, între cer și pământ, căderea zidului despărțitor, în noaptea nașterii lui Mesia: «Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire» (Luca II, 14).

Și nu numai la naștere, ci până la Înălțare același imn al dragostei a înlăturat vrăjmășia din sufletul ucenicilor, apoi al ascultătorilor și tuturor adevăraților creștini din Biserica Sa cea una, sfântă, sobornicească și apostolească. Înțelegînd mai bine, deci, porunca Domnului nostru Iisus Hristos să țilcuim în cugetul nostru spusa Sa de două mii de ani.

Cuvintele rostite de Mântuitorul Hristos pătrunseseră în inimi sincere și în cugete nepătate, erau cunoscute tuturor acelora care doreau să schimbe viața lor nesigură cu certitudinea Evangheliei mîntuirii. Vesta cea bună spărsese granițele tradiției iudaice și pătrunsesese mai întîi la prozelitii mozaici și apoi la mulți dintre cinstitorii templelor zeităților grecești și romane bogate în legende și mituri. Dar cuvîntul lui Dumnezeu transmis direct, nu prin spusa celor de demult (Matei V, 21). sau prin profeți, se altoise ca o sămînță bună și printre alte categorii de oameni. Exemplu este doctorul prea iubit, Luca (Col. IV, 14). El fusese

convertit de Sf. Apostol Pavel și impresionat de forța vindecătoare pentru trup și tămăduitoare pentru suflet a predicii lui Hristos. În același timp, Luca — pictorul grec și ucenicul Apostolului neamurilor (Fapte IX, 15) vedea societatea de atunci plămădindu-se în noua învățătură și schimbarea totală a concepției vechi despre om într-una nouă : oamenii egali (Col. III, 11), neamurile de același sânge (Fapte XVIII, 26), dragostea lege permanentă (I Cor. XIII, 8), iubire de vrăjmași, supremă virtute (Luca VI, 35) ș.a.m.d.

Cu puterea sa de selecție și sinteză din noianul tradiției ce circula, Sfintul Evanghelist Luca, fin psiholog, alege din spusele Mîntuitorului șase principii noi care păreau imposibil de realizat în lumea surdă și mută a vremii sale :

1. Ce doriți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor. Această spusă a Mîntuitorului era chintesența întregii înțelepciuni rămasă stăpină fără împărăție în trista pătură a epocii sclavagiste. Lumea împărțită și învrăjbită de interese, egoism și amenințări ajunsese sclavă propriilor ei patimi : omul pentru om era un lup ! Numai poporul biblic mai ținea cumpănă dreptății, dar o dreptate socială, de moment, prin teroare și amenințare : dinte pentru dinte, ochi pentru ochi (Ieșire XXI, 24). Mîntuitorul, ca Nou-Legiuitor, însuflețește legea și desființează judecătorii : ce doriți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor sau cel care este fără de păcat, să dea întii cu piatra (Ioan VIII, 7). Așadar, Domnul Iisus Hristos pregătește lumea sufletește pentru a înțelege mesajul Evangheliei : să faceți și voi lor pentru viața de veci, cu credință și cu fapte (Gal. V, 6). Noul în zisa veche pecetluiește și însuflețește dictonul, făcîndu-l sistem de relații sociale, cu o condiție : să le faceți și voi lor numai bine. Aici se vede creștinul, aici se simte Evanghelia, aici se găsește Biserica.

2. Binecuvîntați pe cei ce vă blestemă. În lumea veche plină de superstiții și credințe deșarte, blestemul era o armă de amenințare cunoscută încă de la facerea lumii. Blestemul era rezultatul neascultării, urii față de Ziditor, mîndriei de a fi la fel cu Dumnezeu (Facere III, 5). Blestemul este veninul șarpelui care a pătruns în ființa omului. Este cutremurul ce a tulburat sufletul omului prin căderea în păcat. În vremea Mîntuitorului, cei ce blestemau erau nenorociții soartei, handicapați, suferinzi din cauza păcatelor lor sau ale părinților lor (Ioan IX, 2). Ei cutreierau cetățile și satele blestemînd pe cei ce i-au adus în starea respectivă sau viața care devenise o povară pentru ei și pentru rudele lor. În același timp, cărturari, slujitori ai templelor jecmăneau poporul simplu și-i blestemau și totdeauna omul de rînd cu frică de Dumnezeu este sensibil la asemenea situații. Legea nouă, prin graiul Mîntuitorului, dă satisfacție interioară, sufletească celui păgubit prin dezlegare și nevinovăție : binecuvîntați pe cel ce vă blestemă, fiindcă blestemul este diavolesc și se întoarce împotriva nedreptății : inima curată și smerită, Dumnezeu nu o va urgisi (Ps. L, 10) și fericiți sînt cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu (Matei V, 8). De aceea, înainte de săvîrșirea Sfintului Botez are loc slujba lepădărilor de satana sau exorcismele (blestemele), pentru ca cel botezat să fie cu adevărat om nou, din apă și din duh (Ioan III, 3, 5).

Sfântul Vasile cel Mare, medic iscusit și întemeietorul primelor spitale din acea vreme pune la baza vindecărilor înlăturarea influenței demonice și împăcarea omului cu Dumnezeu și aproapele și înlăturarea legărilor, blestemelor și vrăjmășiilor, adică influența răului și fricii asupra sufletului nostru sau apropiatilor noștri. De acum, binecuvântarea asupra sufletului se ia de la preot ca cel ce posedă tainele Împărăției lui Dumnezeu (Matei XIII, 11 ; I Cor. IV, 1) de la Izbăvitorul tuturor, Mîntuitorul nostru Iisus Hristos.

3. *Dați împrumut fără dobîndă.* Ce ar fi însemnat ca Mîntuitorul, Maica Domnului și toți sfinții să fi cerut ceva în schimb pentru iertarea noastră ; nu există asemenea «schimb pe schimb» cum socoteau cei vechi și chiar «închinătorii» idolilor ! Începutul chezășiei sau dobînzii noastre este Domnul nostru Hristos și creștinul cel adevărat vede pe orice om în chipul lui Hristos, indiferent dacă este sau nu credincios. Atunci, ca și în societatea de astăzi, dobînzile au îmbogățit pe unii și au sărăcit pe alții, ceea ce condamnă Evanghelia. Or, Biserica, fiind în esență tezaur, a dat harul Sfintului Duh în mod absolut gratuit : «în dar ați luat în dar să dați» (Matei X, 8). Biserica Ortodoxă și-a valorificat «împrumuturile» sale în opere nemuritoare. Au existat și «împrumuturi păgînești», adică din interes, ceea ce a dus la izolarea credincioșilor de ierarhie, cum este cazul în Bisericile apusene și organizațiile confesionale și cele laice. «Banca Sfintului Spirit» este o sfidare a spuselor Mîntuitorului, «dați împrumut fără a nădăjdui ceva în schimb» (Luca VI, 34). Încă din primele veacuri, Biserica Mîntuitorului oferea daruri celor neputincioși și strîngea ajutoare (Fapte XI, 29 ; II Cor. VIII, 1—4). De atunci și pînă astăzi, Duminica Ortodoxiei a devenit Ziua ajutoarelor — la noi Fondul Central Misionar — împlinind astfel cuvintele Domnului (II Cor. VIII, 7 ; I Tes. V, 15).

4. *Iertați pe oricine.* Dobînda pentru veșnicie este iertarea. Începutul iertării s-a săvîrșit de către Fiul lui Dumnezeu, făcîndu-ne pe noi credincioșii fiii Tatălui ceresc. Iertarea, pe lîngă rostul ei ca mijloc de mîntuire, este o legătură între oameni, o cale de civilizație și respect : scuzați, iertați ș.a. dovadă de manieră și bună-creștere. Iertarea este specifică ființei umane, fiindcă angajează toate funcțiunile sufletești, cugetarea — mintea, sentimentele și voința. Pentru aceasta Mîntuitorul a rostit : și ne iartă nouă greșelile noastre (condiția), precum și noi iertăm greșiților noștri (Matei VI, 12). În raport cu sine, Iisus Hristos a dat dovadă și exemplul de iertare : iartă-i Părinte că nu știu ce fac (Luca XXIII, 34). Urmarea Mîntuitorului a săvîrșit-o primul martir al credinței, Ștefan arhidiaconul, care «văzînd cerurile deschise...» s-a rugat pentru cei ce erau împinși la nelegiuire : «iartă-i, Doamne, că nu știu ce fac și nu le socoti lor păcatul acesta» (Fapte VII, 60). Creștinismul, prin iertare, a distrus taberele vrăjmașilor văzuți și nevăzuți (Prov. XVI, 7, XXIII, 17).

5. *Iubiți pe vrăjmașii voștri.* Pentru cei de astăzi plini de ură, ațîțători, revoltați, amenințători, spusa Mîntuitorului se pare o sfidare a societății, o îngăduință și chiar o trădare. Vrăjmașii de care vorbește Mîntuitorul sînt toți pătimișii, toți aruncații pe drumuri, toți cei fără putere care prin păcate de tot felul și-au distrus viața și acum strigă dispe-

rați : Iisuse, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-ne ! (Matei IX, 27). Creștinul adevărat nu confundă pe ucigași cu vrăjmașii. Vrăjmașii se pot modela, ucigașii trebuie să-și ia pedeapsa nesăbuintei lor (Num. XXV, 16 ; I Tim. I, 9). Iosif a fost vîndut în Egipt de către frații săi, care au fost vrăjmași, nu ucigași, cum a fost Cain (Facere IV, 11—12), și Iosif le-a înlăturat vrăjmășia prin iubire (Facere XXXVII, 2—3 ; XLV, 3—5).

Vrăjmașii noștri sînt patimile de toate categoriile în care este dus omul de dușmanul cel dintîi care vrea să distrugă viața, diavolul (Ioan VIII, 44 ; Matei XIII, 25) și slugile sale (Matei XXV, 41). Vrăjmașii sînt soții care-și neglijează familia și fug de copiii lor și casnicii noștri (Mihea VII, 6 ; Matei X, 36) ; vrăjmași sînt mamele care fug de restul familiei, își părăsesc pruncii sau îiucid din pîntece, sau nu-i educă și nu-i învață cinstea, munca și dreptatea. Vrăjmași sînt toți cei ce lucrează nelegiuirea din cauza împrejurărilor sau împinși de diavol care caută sufletul lor. Creștinul adevărat urăște patimile și nelegiuirile care îmbracă pe vrăjmași, dar el îi iubeste pentru că ei poartă chipul lui Dumnezeu. Creștinul dorește să înlăture lucrarea diavolului, așa cum Hristos ne-a răscumpărat din blestemul Legii (Gal. III, 13) ; oamenii îi erau vrăjmași și El îi salva prin Sîngele Său vărsat pentru mulți (Matei XXVI, 28).

Creștinul se uită în sufletul vrăjmașului, iubindu-l pentru a-l putea salva, respectîndu-l pentru a-l ridica, alăturîndu-i-se pentru a-i oferi nădejde. «Intrucît faceți acestora mai mici, Mie îmi faceți» (Matei XXV, 45).

Creștinii de astăzi trebuie să iubească pe vrăjmași, să nu-i blesteme, pentru a le potoli pornirile (Rom. I, 21). Biserica creștină are trînicie prin iubirea fără limite : «Așa de mult a iubit Dumnezeu lumea, încît pe Fiul Său L-a dat» ca să o salveze (Ioan III, 16), iar ultimul vrăjmaș este moartea (I Cor. XI, 26).

6. *Fiți milostivi*. Mila este sentiment comun viețuitoarelor, dar, în același timp, este specific Evangheliei prin care s-a organizat în primele veacuri asistența socială. «Milă îmi este de mulțime» (Matei IX, 36) și milă voiesc nu jertfă (Matei IX, 13), se exprima Mîntuitorul. Mila a ținut trează conștiința salvării în Vechiul Testament : Mila Ta mă va înîmpîna... (Ps. XLI, 10).

Dumnezeu a creat lumea din bunătate, a răscumpărat-o din iubire și-i poartă de grijă din milă, fiindcă prin greșelile noastre intrăm în vrăjmașie cu sufletul nostru și implicăm cu Dumnezeu. Dar cînd vrăjmașii nescotesc mila și devin dușmani bunului comun, caută avutul nostru sau al aproapelui, creștinul trebuie, așa cum au făcut strămoșii noștri, să apere glia cu toate rodurile ei și prin toate mijloacele. Mîntuitorul a pus mîna pe bici, cînd vrăjmașii au făcut templul peșteră de tilhari (Matei XXI, 13) ; cine n-are sabie să-și cumpere (Luca XXII, 36), cînd vrăjmașii depășesc limita.

Și în această privință, cuvintele Mîntuitorului sînt duh și viață (Ioan VI, 63). La aceste șase daruri pentru potolirea vrăjmașilor, la sfîrșitul lumii, deci la lichidarea vrăjmășiei, ni se va cere și împlinirea lor : pe cel flămînd l-ai hrănit ; pe cel însetat l-ai adăpat ; pe cel gol, l-ai îmbrăcat, pe cel străin, l-ai primit ; pe cel bolnav l-ai cercetat ; pe cel con-

damnat pe nedrept l-ai apărat? (Matei XXV, 34—36) — deci ai înlăturat cauzele vrăjmașiei —, Mie Mi-ați făcut (vers. 45 și Rom. XI, 20).

Luînd aminte la toate acestea, iubirea vrăjmașilor este o virtute a creștinului izvorită din milă: «Fiți milostivi, că milostiv este Tatăl vos-tru... (Luca VI, 36) și fericiți sint cei milostivi că aceia vor fi miluiți și primiți în împărăția cerurilor (Matei V, 7). Amin!

ASISTENT

LA DUMINICA A 22-A DUPĂ RUSALII

Iubirea — esența creștinismului

Pictorii devin celebri prin măiestria cu care zugrăvesc realitatea, prin componența coloristică, a gamei cromatice. Celebrul pictor grec din antichitate Zeuxis a pictat cu atîta expresivitate o ciorchină de struguri, încît lăsînd tabloul afară, păsările veneau și ciuguleau din bobitele de struguri zugrăvite pe tablou.

Asemenea pictorilor sîntem și noi, credincioșii, care avem datoria să zugrăvim în chipul cel mai sublim, portretul vieții noastre spirituale, după modelul ideal, care este Hristos Mîntuitorul, nu în culori, ci împodobindu-l cu virtuți de seamă.

Virtutea este deprinderea continuă de a face binele, potrivit legii morale și conștiinței — glasul lui Dumnezeu în sufletul nostru.

La virtute ajungem prin străduințele continue ale voinței noastre. Sfîntul Ioan Gură de Aur, cel mai strălucit predicator al creștinătății din toate timpurile, folosește comparația paulină cu alergătorul din arenă, în lupta pentru dobîndirea desăvîșirii creștine, pentru a ajunge la omul cel nou al plenitudinii în Hristos. «Ca și acesta și rîvnitorul spre perfecțiunea spirituală, trebuie să-și angajeze toate forțele în lupta perseverență, privind mereu înainte spre țintă. Alergătorul nu se oprește niciodată... Departe de a-și micșora efortul cînd este aproape de țintă, mai ales atunci își intensifică alergarea.» (Omilia — Evrei 7, 3).

Această este imaginea plastică a efortului necontenit spre îndumnezeirea ființei noastre, o alergare continuă, perseverență, în care privind înainte, creștinul își încadrează forțele spirituale pentru a atinge ținta, desăvîșirea duhovnicească, restaurarea omului lăuntric.

Iubirea creștină — iubirea față de Dumnezeu și față de aproapele — considerată de însuși Mîntuitorul Hristos ca cea mai însemnată virtute teologică, constituie în creștinism componenta fundamentală a unei vieți sublime, principiul esențial al existenței umane, esență a spiritualismului creștin.

Cît de plastic este zugrăvită iubirea creștină în acel sublim capitol — imnul iubirii creștine — în clasicele cuvinte ale Sfîntului Apostol Pavel: «De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de aș avea darul proorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință și de aș avea atîta credință încît să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sint» (I Cor. 13, 1—2).

Sfânta Evanghelie de astăzi ne prezintă prin tabloul impresionant al bogatului nemilostiv și al săracului Lazăr, principiul fundamental, esența creștinismului : iubirea sinceră, generoasă și jertfelnică și condamnă egoismul — indiferența față de nevoile și suferințele aproapelui nostru. Ea zugrăvește plastic și captivant un exemplu puternic care trezește ființa noastră la realitate.

Un om bogat se îmbracă în purpură regească și făcea petreceri monstruoase în fiecare zi cu prietenii și cu rudenii sale. În acest timp, la poarta-i somptuoasă zăcea săracul Lazăr, cu trupul împovărat de suferință și cu ochii stinși de durere, dorind să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului.

Urmează pentru ambii, deznodământul fatal, moartea. Potrivit doctrinei creștine — cea mai splendidă, cea mai curată și cea mai sublimă învățătură metafizică și etică — cu moartea nu se sfârșește și viața, în accepția strictă a cuvântului. Moartea nu este decît o piatră de hotar, o limită sumbră între viața de aici de pe pămînt și o viață de dincolo, în sferile senine ale cerului, așa cum se exprima atît de nimerit fericitul Augustin : «Moartea nu este amurg al ființării, ci zbor spre o ființare mai înaltă». Și o viață fundamentată pe certitudinile credinței în Dumnezeu, consacrată faptelor nobile, binelui obștesc, se soldează în fața morții cu nepieritoare bogății duhovnicești. Cu moartea începe șirul nesfîrșit al anilor într-o împărăție, unde potrivit unei analogii figurative, soarele nu apune, lumina nu se stinge, primăvara nu încetează niciodată. Pasărea călătoare nu ar avea instinctul plecării din tinuturile cu iarnă cumplită, dacă nu ar exista un sud ospitalier, care s-o primească. La fel, și sufletul nostru tinde spre zările de azur ale transcendentului, ancorîndu-se în veșnicie, acolo unde tronează cu drept cuvînt calmul, echilibrul, seninătatea și beatitudinea.

Ideea veșniciei ne obsedează mereu ! Trăim în lume, dar nu sintem ai ei. În adîncurile ființei noastre se zbuciumă dorul după alte tărîmuri, după acea veșnicie care ne așteaptă. E nostalgia paradisului !

În lumina acestor considerente, bogatul nemilostiv care trăia în desfătări și care trecea de atîtea ori plin de indiferență pe lângă suferințele lui Lazăr, ajunge în văpaia focului veșnic. Iar Lazăr, purificat prin suferință, este dus de îngerii lui Dumnezeu, în împărăția slavoi Sale. Coșentintă divină, frumoasă și echitabilă !

În culmea disperării, săracul Lazăr îi apare bogatului ca o licărire de speranță : «Părinte Avraame, fie-ți milă de mine și trimite pe Lazăr să-și ude vîrfur degetului în apă și să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie».

Dar Avraam a zis : «Fiule, adu-ți aminte că ai primit cele bune ale tale în viața ta, și Lazăr, asemenea, pe cele rele ; iar acum aici, el se mîngîie, iar tu te chinuiești. Și peste toate acestea, între noi și voi s-a întărit prăpastie mare, ca cei care voiesc să treacă de aici la voi să nu poată, nici de acolo să treacă la noi» (Luca 16, 24—26).

Pericopa evanghelică de astăzi, ne zugrăvește în chip strălucit două personalități distincte, două trăsături, două anțizeze, două contraste : un bogat nemilostiv și un sărac virtuos. Un bogat care fermecat de mirajul ispitelor, trece indiferent pe lângă dezmoșteniții soartei și un

sărac, care deși bolnav, nu se răzvrătea împotriva lui Dumnezeu, ci doarea să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului. Suportarea cu resignare a suferințelor, eroismul său moral cucerește cerul, învrednicindu-se săracul Lazăr de fericirea cea negrăită în împărăția lui Dumnezeu. Sărăcia în sine nu este o virtute, un mijloc de mântuire, după cum bogăția nu este păcat. Hristos Mântuitorul n-a condamnat niciodată averea în sine, ci numai lăcomia după averi, egoismul și avariția. Potrivit doctrinei creștine, noi nu sintem decît numai administratorii averii noastre, pe care sintem datori s-o întrebuițăm pentru satisfacerea nevoilor noastre și pentru ajutorarea aproapelui nostru.

Istoria noastră bisericească ne prezintă atîtea pilde vrednice de urmat, ca Sfîntul Vasile cel Mare, care și-a împărțit averea sa săracilor în două rînduri, a militat pentru alinarea suferințelor celor nevoiași, stigmatizînd în termeni hotărîți pe bogații nemilostivi și a înființat cele dinții spitale, orfelinate și azile, toate aceste așezăminte de asistență socială fiind cunoscute sub numele de Vasiliada. Se cunosc apoi atîția domnitori și atîția oameni cu bună stare materială, care și-au testat averea pentru scopuri filantropice și pentru ajutorarea celor nevoiași și suferinzi.

De altfel, ajutorarea aproapelui nostru este și criteriul după care se va rosti sentința dreptății divine la Judecata de apoi, cînd va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El. Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: «Veniți, binecuvîntații Tatălui Meu, moștenii împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămînd am fost și Mi-ați dat să mînc, însetat am fost și Mi-ați dat să beau, străin am fost și M-ați primit... Atunci dreptii Îi vor răspunde: Doamne, cînd Te-am văzut flămînd și Te-am hrănit?... Iar Împăratul va zice către ei: «Adevărat zic vouă, întrucît ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut».

Atunci va zice și celor de-a stînga! «Duceți-vă de la Mine, blestemăților în focul cel veșnic... căci flămînd am fost și nu Mi-ați dat să mînc... Adevărat zic vouă: Întrucît nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu mi-ați făcut. Și vor merge aceștia la osîndă veșnică, iar dreptii la viață veșnică» (Matei 25, 34—46).

Ce pictor ar putea zugrăvi tabloul acesta care încheie în chip magnific cursul istoriei pe pămînt!

Problema armonizării și a contrastului dintre săraci și bogați — cei doi poli ai structurii sociale — o rezolvă în chip strălucit doctrina creștină, prin forța sa spiritual-morală, prin puterea idealului evanghelic, prin iubirea creștină.

Potrivit învățăturii creștine, raporturile dintre indivizi și colectivitățile umane trebuie luminate de iubirea creștină, regula de aur a moralei creștine: «Poruncă nouă dau vouă. Să vă iubiți unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi, așa și voi să vă iubiți unul pe altul. Întru aceasta vor cunoaște toți că sinteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii pentru alții» (Ioan 13, 34—35).

De asemenea, Sf. Apostoli ne îndeamnă în cuvinte exprese: «Iubiților, să ne iubim unul pe altul, pentru că dragostea este de la Dumnezeu...» (I Ioan 4, 7). În concepția paulină, toată Legea se cristalizează în

iubirea față de aproapele : «Căci toată Legea se cuprinde într-un singur cuvânt, în acesta : Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși» (Gal. 5, 14). Iar Sfântul Apostol Iacov cere o credință vie : «Credința fără de fapte moartă este» (Iacob 2, 17).

În flagrantă contradicție cu iubirea creștină este egoismul — preocupare exagerată pentru interesele personale, ignorând interesele aproapelui nostru — cea mai crasă degradare a ființei umane. Căci ne spune Ecclesiastul : «Este câte un om care este stingher... și ochii lui nu se mai satură de bogăție (4, 8). «Cel ce iubește bogăția nu va avea parte de rodul ei» (4, 9). Iar Sfântul Apostol Pavel, condamnă în termeni energici egoismul, ce contravine iubirii aproapelui : «Nimeni să nu caute ale sale, ci fiecare pe ale aproapelui» (I Cor. 10, 24). «Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mînie, nu gîndește răul» (I Cor. 13, 5), apoi : «Datori sîntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioși și să nu căutăm plăcerea noastră. Ci fiecare dintre noi să caute să placă aproapelui său, la ce este bine, spre zidire» (Romani 15, 1—2).

În zgîrcenie și lăcomie sînt implicate toate patimile : «iubitorul de plăceri iubește arginții, ca prin ei să se desfete» (Filocalia, vol. 9, trad. de Pr. prof. Dr. D. Stăniloae, pg. 250, p. 518), zice Sf. Maxim Mărturisitorul.

Bogatul nemilosiv din sf. Evanghelie de astăzi și-a atras osînda din cauza lipsei de iubire față de aproapele, iar săracul Lazăr suportînd cu resignare durerile și suferințele, s-a învrednicit de fericirea negrăită în împărăția lui Dumnezeu.

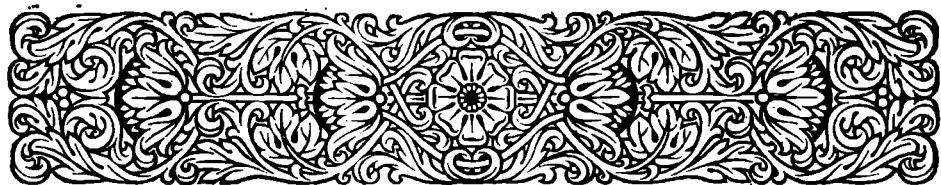
Din slova pericopei evanghelice de astăzi se desprind două învățături fundamentale :

1. Iubirea creștină constituie esența creștinismului, fundamentul trăirii creștine.

2. Problema vieții veșnice, care în funcție de comportarea noastră pe pămînt, ne atrage fericirea sau osînda veșnică.

Iubirea creștină fiind pecetea învățaturii noastre, să ne fundamentăm viața noastră pe certitudinile credinței în Dumnezeu și să ne împodobim sufletul cu nestematele virtuților ; îndeosebi pe iubire, pentru a ne învrednici și noi la ziua Judecării din urmă, de sentința dreptății divine : «Veniți, binecuvîntații Tatălui Meu, moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămînd am fost și Mi-ați dat să mîncăm ; însetat am fost și Mi-ați dat să beau ; străin am fost și M-ați primit» (Matei 25, 34—35), amin.

Pr. dr. VICTOR VLĂDUCEANU

DIN SCRIERILE SFÎNȚILOR PĂRINȚI

SFÎNTUL AMBROZIE AL MILANULUI

DESPRE SFÎNTUL DUH*

Cartea I (Lui Gratianus Augustus)

Prolog

Alegerea lui Ghedeon a reprezentat chipul Întrupării lui Dumnezeu; jertfa iedului a însemnat spălarea păcatelor prin trupul lui Hristos, iar jertfa vițelului, nimicirea zeilor păgâni. În sfârșit, cele trei sute de soldați au reprezentat chipul răscum-părării ziditoare prin cruce. Faptul că Ghedeon a cerut mai multe semne a rămas o taină, căci prin uscăciunea și umiditatea linii au fost arătate necredința Iudeilor și chemarea neamurilor, pe de altă parte prin roua luată din căldărușă s-a arătat spălarea picioarele apostolilor. Prin această spălare făcută acelorora, Ambrozie cere spălarea murdăriei picioarelor și totodată laudă bunătatea lui Hristos. Cit de folositor este să urmezi aceasta! Aceași apă, trimisă de Fiul lui Dumnezeu pe pământ, face schimbări minunate, căci nu poate fi trimisă de altcineva pentru că închipuie revărsarea Sfântului Duh, care nu este supusă vreunei puteri străine.

1. Ierubaal, în timp ce treiera grîul sub un stejar (după cum citim în Jud. VI, 11) a primit mesajul sfînt prin care era înștiințat că va elibera poporul lui Dumnezeu de stăpînirea străină. Și nu e de mirare că a fost ales pentru binefacere, tocmai atunci cînd, așezat la umbra sfîntei cruci și a înțelepciunii divine, prin taina Întrupării viitoare, punea la adăpost grîul sensibil la săgeata dușmană și alegea cele sfînte de murdăria paielor nefolositoare. Căci Biserica este teascu! fîntîni: veșnice, în care abundă roadele vieții viitoare.

2. Mișcat de chemarea sfîntă, Ghedeon, îndată ce a aflat că e îngăduit miilor de oameni pierduți, ca Dumnezeu să-i elibereze printr-un singur om, a jertfit un ied, dintre capre, a cărui carne, după sfatul îngerului, a pus-o pe o stîncă împreună cu azimile și le-a udat pe acestea, după poruncă; îndată ce le-a lovit cu vergeaua pe care o purta îngerul Domnului, din piatră a țîșnit foc; și astfel jertfa adusă a fost mistuită (Ibid. 17).

* Trad. după J. P. Migne, P.L., t. XX.

Prin acest semn pare să se fi arătat că acea piatră ar fi avut imaginea trupului lui Hristos (I Cor. X, 4); fiindcă scris este: «Eu beau din piatra cea sfântă care-i urmează pe ei, însă piatra era Hristos» (I Cor. X, 4). Acest fapt nu se referă neapărat la Dumnezeu, ci la Trup, care a inundat inimile popoarelor însetate, prin riul nepieritor al singelui Său.

3. Așadar, încă de pe atunci s-a arătat în taină că Domnul Iisus, răstignit cu Trupul Său, va șterge păcatele întregii lumi: nu numai greșelile săvârșite prin fapte, ci și patimile sufletești (lacrimile sufletelor). Căci carnea iadului, în afară de greșeala săvârșită prin faptă, arată puterea de ademenire a lăcomiei, după cum este scris: «Fiindcă poporul s-a arătat foarte lacom și a zis: Cine ne va hrăni cu carne?» (Num. XI, 4). Așadar prin faptul că ingerul a întins nuiaua și a atins piatra, din care a fișnit foc (Jud. VI, 21) se arată că trupul Domnului, pătruns de Duhul dumnezeiesc va șterge toate păcatele condiției umane. De aceea Domnul spune: «Am venit să aduc foc pe pământ» (Luca XII, 49).

4. Așadar bărbatul, cunoscător și vestitor al viitorului, a înțeles tainele cerești și de aceea, după sfatul proorociilor sfinte, a ucis vițelul menit de Tatăl său idolilor și el însuși a jertfit lui Dumnezeu un taur de șapte ani (Jud. VI, 25). Prin aceasta s-a arătat foarte limpede că, după sosirea Domnului, trebuie înlăturate jertfele umane și numai o singură jertfă trebuie adusă (lui Dumnezeu), aceea a dragostei de Dumnezeu pentru răscumpărarea lumii. Căci taurul simboliza pe Hristos, în care, după cum a spus Isaia (Is. I, 2), sălășluia plinătatea a șapte virtuți duhovnicești. Sf. Avraam a jertfit acest vițel, când a văzut ziua Domnului și s-a bucurat (Ioan VIII, 56). Acesta este cel care se jertfea cind în chipul iedului, cind în cel al oii, cind în cel al vițelului. În chipul iedului, deoarece jertfa se face pentru păcate, în chipul oii, fiindcă animalul se jertfește de bună voie, în chipul vițelului, deoarece jertfa este neprihănită.

5. Așadar, Sf. Ghedeon a prevăzut taina. Apoi a ales trei sute de oameni pentru luptă (Jud. VIII, 6), ca să arate că, nu prin numărul mulțimii, ci prin legământul crucii va fi eliberată lumea de năvălirea dușmanului apăsător. Și, totuși, oricât de puternic și de crezut era, a cerut de la Dumnezeu, dovezi mai temeinice încă, pentru biruința viitoare, spunând: «Dacă vei mintui prin mina mea poporul lui Israel, după cum ai spus, Doamne, iată, eu voi întinde lînă în arie și, dacă se va face rouă pe lînă, iar întreg pământul din jur va rămîne uscat, vor ști că vei elibera poporul prin mina mea, după cum ai promis. Și așa s-a făcut» (Jud. VI, 36, 38). Dar s-a mai adăugat după aceea faptul că roua s-a răspândit pe întreg pământul, iar lîna a rămas uscată.

6. Se întreabă poate cineva dacă nu cumva pare a fi de necrezut cel care, înștiințat fiind prin numeroase dovezi, ar cere încă și mai multe? Dar cum poate să pară șovăitor și nesigur cel care vestea Taine? Prin urmare el nu era șovăitor ci prevăzător, ca să nu existe nici o îndoielă. Căci, cum putea fi șovăitor, cel a cărui rugămintă era îndeplinită? De unde, pe de altă parte, reiese că ar fi început lupta fără grijă, dacă nu ar fi înțeles mesajul sfînt: căci roua de pe lînă era credința în Iuda; deoarece cuvintele Domnului coboară ca roua (Deut. XXXII, 2).

7. Așadar cind întreg pământul era uscat din cauza arșitei neroditoare a eresurilor neamurilor, atunci s-a arătat roua pe lînă, ca semn ceresc. Iar după ce oile casei lui Israel (Mat. XV, 24) care au pierit (de unde socotesc că imaginea lînii iudaice era ștearsă), după ce acele «oi», spun, s-au îndoit de fîntîna apei celei vii (Ier. II, 13), roua credinței care umezea s-a uscat în sufletele Iudeilor

şi cea fntlnă dumnezeiască şi-a îndreptat cursul spre inimile neamurilor (Is. XII, 3). Aşa se explica faptul că acum întreg pământul a fost umezit de roua credinţei, iar iudeii şi-au pierdut profeţii şi sftncii.

8. Şi nu e de mirare că suferă de uscăciunea relei-credinţe cei pe care Domnul Dumnezeu i-a lipsit de rodnicia ploii profetice, spunînd: «Voi porunci norilor să nu plouă peste această vie» (Isaia V, 6). Căci ploaia norului profetic este mîntuitoare, după cum şi David a spus: «A coborît ca ploaia pe lînă şi ca ropotul ploii pe pămînt» (Psalm LXXII, 6).

Scrierile sfinte ne promiteau această ploaie, peste întreaga lume, care va uda pămîntul cu roua Duhului Sfînt, îndată după sosirea Stăpînului celui Mîntuitor. A venit deci Domnul, a venit şi ploaia, a venit Domnul aducînd cu sine apa de ploaie cerească; şi de aceea noi cei care eram însetaţi altădată, bem acel Duh Sfînt, sorbindu-l înlăuntru nostru.

9. Sfîntul Ghedeon a prevăzut acest lucru, anume, faptul că popoarele vor bea roua cea adevărată, cea duhovnicească, şi de aceea a cercetat cu atenţie, căci este necesară o precauţie din partea sfinţilor, de vreme ce chiar Isus Navi, după ce a văzut pe stăpînul armatei cereşti, a întrebat: «Eşti de-al nostru sau de-al duşmanilor» (Ios. V, 13)?, ca nu cumva să fie păcălit prin înşelătoriile duşmanului.

10. Oricum, faptul că el nu a pus lîna nici pe cîmp, nici pe pajişte, ci a pus-o în arie, unde este recolta de grîu, nu a fost fără grijă: «Căci este multă recoltă, dar puţini lucrători» (Luca X, 2), de aici şi faptul că recolta ar fi fost bogată în virtuţi numai prin credinţa în Dumnezeu.

11. Şi nu e fără grijă faptul că a stors lîna iudaică şi roua de pe aceasta a pus-o în găleată, ca să se umple de apă (Jud. VI, 39, 40), totuşi nu a spălat picioarele cu această rouă. Altuia, mult mai mare, îi era destinat semnul prevestitor al acestei Taine. Era aşteptat Acela care, singur, va putea să spele murdăria tuturor. Ghedeon nu era aşa de mare ca să-şi asume această taină. Căci nu Ghedeon, ci «Fiul Omului vine, nu ca să fie slujit, ci să slujească» (Mat. XX, 28). Aşadar, să aflăm prin cine vor fi împlinite aceste taine. Nŭ prin Ierubaal, căci cu el a fost abia începutul. Neamurile erau supuse, fiindcă pînă atunci fusese uscăciune pe lînă, apoi Israel a învins, deoarece atunci roua a rămas pe lînă.

12. Să venim la Evanghelia Domnului. Vedem pe Domnul dezbrăcîndu-şi veşmintele, încingîndu-se cu ştergarul şi punînd apă în vasul de spălat, spălînd picioarele ucenicilor (Ioan XIII, 4—10). Apa aceasta era cea rouă cerească ce era proorocită, anume că Domnul Iisus va spăla picioarele ucenicilor. Şi acum să se întindă picioarele sufletelor noastre; Domnul Iisus vrea să spele şi picioarele noastre, căci nu numai lui Petru, ci fiecărui credincios îi spune: «De nu te voi spăla, nu vei avea parte de mine» (Ibid. XIII, 8).

13. Vino, aşadar, Doamne Iisuse, dezbracă-te de hainele pe care le-ai îmbrăcat pentru mine; fii gol, ca să te îmbraci cu mila Ta. Încinge-te, pentru noi, cu ştergarul ca să ne încingi cu nemurirea darului Tău. Ia apă în vasul de spălat, spală-ne nu numai picioarele ci şi capul; nu numai picioarele trupului nostru, ci şi paşii minţii. Doresc să speli toate murdăriile slăbiciunii noastre, ca eu să pot spune: «Noaptea mi-am dezbrăcat haina, cum s-o mai îmbrac? Ne-am spălat picioarele, cum să le mai murdăresc?» (Cînt. V, 3).

Cit de minunat este acest lucru!

14. Ca un slujitor să speli picioarele slujitorilor tăi, iar ca Dumnezeu să iel apă din cer. Nu numai să ne speli picioarele, ci chiar să ne poțtești să stăm cu tine la masă și să ne îndemni prin exemplul demnității Tale, spunind: «Voi mă numiți Domn și Învățător și bine faceți, căci așa sint. Deci dacă eu, Domnul și Învățătorul vostru am spălat picioarele voastre și voi, la rindul vostru, să vă spălați picioarele unii altora» (Ioan, XIII, 13, 14).

15. Astfel și eu doresc să spăl picioarele fraților mei, doresc să împlinesc porunca Domnului, vreau să nu mă rușinez și să nu disprețuiesc ceea ce El însuși a făcut mai întâi. Este o însemnată Taină a smereniei, căci în timp ce spăl murdăriile altora, le curăț pe ale mele. Dar nu toți au putut să ducă pînă la capăt această taină. Chiar și Avraam a vrut să spele picioarele dar din dorința ospitalității (Gen. XVIII, 5). Și Ghedeon voia să spele picioarele ingerului Domnului care i s-a arătat, dar voia unuia singur, voia ca unul care arată ascultare, nu care dăruie comuniune. Această taină este mare, căci nimeni n-a cunoscut-o. Astfel Iisus i-a spus lui Petru: «Tu nu știi ce fac Eu acum, dar vei afla după aceea» (Ioan XIII, 7). Această taină este dumnezeiască, fiindcă numai cei care ar face așa cum a făcut Iisus ar cunoaște-o. Căci nu este o simplă apă a tainei cerești prin care urmărim ca să merităm a avea parte cu Hristos.

16. Este și apa pe care o luăm în găleata sufletului nostru, apa de pe lină și din cartea iudaică, apa din cartea Psalmilor (Psalm XXII, 2). Apa este roua cerească a mesajului sfânt. Să pătrundă, așadar, Doamne Iisuse, această apă în sufletul meu, în trupul meu; întărește mințile noastre cu apa acestei ploii, încît să înverzească ogoarele inimii din lăuntru. Să cadă asupra mea ploaia Ta (Psalm LXXI, 6), care înrouează recunoștința și nemurirea, curăță pașii minții mele, ca să nu păcătuiesc din nou. Spală călcîiul sufletului meu, ca să pot șterge răul (Gen. III, 15); să nu simt mușcătura șarpelui în picior, ci, după cum tu însuși ai poruncit celor care te urmează, să pot călca cu pas nevătămat de șerpi și de scorpia (Luca X, 19). Ai răscumpărat lumea, răscumpără și sufletul unui păcătos.

17. Aceasta este prerogativa evlaviei Tale, prin care ai răscumpărat întreaga lume prin unul singur. Ilie a fost trimis la o singură văduvă (III Regi XVII, 9), Elisei a răscumpărat pe unul singur (IV Regi, V, 14); tu, Doamne Iisuse, ai răscumpărat astăzi mii pentru noi. Pe cîți din orașul Roma, pe cîți din Alexandria, pe cîți din Antiohia, pe cîți chiar din Constantinopol. Căci și Constantinopolul a primit cuvîntul Domnului și a dobîndit învățăturile limpezi ale judecății Tale. De fapt, cît timp a fiert veninul arienilor băgat în pîntecele său, neliniștit din cauza războaielor vecine, zidurile răsuna de arme dușmane. Însă după ce a renunțat la exilații pentru credință și l-a văzut prins pe însuși judecătorul dușman al împăraților, de care se temuse mereu, l-a primit pe cel care se ruga, l-a acoperit pe cel care murea, îl are pe cel înmormîntat. Așadar, pe cîți ai mintuit și din Constantinopol, pe cîți, în cele din urmă, de pe întreg pămîntul, în zilele noastre!

18. Nu a mintuit Damasus, nu a mintuit Petru, nu a mintuit Ambrozie, nu a mintuit Grigorie, căci a noastră este slujirea, iar ale Tale sint cele sfinte. Și nici nu stă în puterea omului să săvîrșească fapte divine, ci este datorია Ta, Doamne, și a Tatălui Tău, care a vorbit prin profeți, spunind. «Voi revărsa din Duhul meu peste tot ce ființează și vor profeți fiii și fiicele lor» (Ioel II, 28).

Aceasta este în imagine cea rouă cerească; această ploaie este din voia Domnului, după cum este scris: «Dumnezeu, din propria-i voință, vărșind ploaie peste moștenirea Sa» (Psalmi LXVII, 10). Căci Sfîntul Duh nu este supus nici vreunei puteri

străine și nici judecății omenești, ci este stăpîn peste judecata Sa, împărțind toate după hotărîrea propriei voințe, așa cum este scris, fiecăruia după cum dispune El (I Cor. XII).

Capitolul I

19. Astfel Sfîntul Duh nu este în rîndul tuturor, ci deasupra tuturor. Căci fiindcă ai fost deja învățat pe deplin de către Fiul lui Dumnezeu, preabîndule împărat, astfel încît tu însuși să înveți pe alții, nu voi împiedica să afle de la tine ceva mai limpede cel care dorește să știe și care cercetează, mai ales că, printr-o atare afirmație, te-ai dovedit foarte încîntat ca să sfătuiesti, fără vreun sfătuitor, să fie refăcută Biserica.

20. Așadar îți aducem mulțumire pentru credința ta și primim răsplată pentru credința noastră; căci nu putem spune altceva decît că a fost harul Duhului Sfînt faptul că ai redat Biserica tuturor celor neștiutori. Spun că acest dar este lucrarea Sfîntului Duh, care chiar atunci era predicat de către noi, dar lucra în tine.

21. Și nu deplîng pagubele trecutului; fiindcă acea păstrare a Bisericii a adus foloase cu un anume profit. Căci ai păstrat Biserica pentru a-ți arăta credința. Așadar, evlavia ta a împlinit planul ei, care-l păstrase astfel ca să-l arate, l-a arătat fiindcă îl dai la iveală. Și socotesc, că este limpede pentru toți că hotărîrea nu a fost niciodată deosebită de tine în vreo anume deosebire a faptei. Este limpede pentru toți, spun, că (scopul) nu a fost al tău în timp ce îl păstrai, dar că este al tău, fiindcă îl dai la iveală

22. Așadar să începem în primul rînd cu lucrurile cele mai mărunte, pentru ca mersul nostru să urce cu cîțiva pași, fiind astfel mai ușor (de înțeles), pentru cei ce nu împărtășesc credința, sau se îndoiesc prin rațiune. Căci ei pot spune pentru început: «Noi nu zicem că slujim Sfîntului Duh». Dar fiindcă spun că slujesc pe Hristos, cum pot să nege ceea ce este în legătură cu Duhul? Căci dacă consimt că Hristos a fost după trup în chip de slujitor, este limpede. Prin urmare, dacă Hristos, după natura Sa dumnezeiască nu slujește, nici Sfîntul Duh nu slujește. Și dacă Duhul nu slujește, în schimb toate îi slujesc; așadar, peste toate se află Duhul, care nu slujește precum toate celelalte.

23. Acum trebuie să dovedim ceea ce am spus. Esența dezbaterii constă în faptul că toate slujesc. Este limpede, de altfel, că toate slujesc, fiindcă scris este: «Toate îți slujesc ție» (Psalm CXIX, 91). Duhul a spus aceasta prin Profet. El nu a spus «Slujim», ci «Îți slujesc», ca să înțelegi că El însuși este exclus de la slujire. Cu atît mai mult fiindcă toate îi slujesc și El nu le slujește, Duhul nu este în rîndul tuturor.

24. Căci dacă spunem că Sfîntul Duh este în rîndul tuturor, neapărat cînd citim că el cercetează adîncurile lui Dumnezeu (I Cor. II, 10), tăgăduim că Dumnezeu-Tatăl este deasupra tuturor. Așadar, fiindcă Duhul este de la Dumnezeu și (Duhul este) din «gura» Acestuia, cum putem spune că Duhul este în rîndul tuturor, celorlalte, de vreme ce Dumnezeu, care are Duhul este deasupra tuturor, de o desăvîrșire deplină și de o putere desăvîrșită?

25. Și pentru ca să nu creadă că Apostolul a greșit, ei acceptă pe acel autor care, a urmat credinței acestuia. Căci Domnul a spus în Evanghelie: «Cînd va veni Mîngîietorul, pe care-L voi trimite de la Tatăl, Duhul adevărului, care de la Tatăl porcede, Acela va mărturisi despre Mine» (Ioan XV, 26). Prin urmare, Sfîntul Duh

și precede din Tatăl și mărturisește despre Fiul (et a Patre procedit spiritus Sanctus, et testificatur de Filio). Martor credincios și drept, dă mărturie chiar și despre Tatăl, decit care nimic nu este mai deplin în ceea ce privește înălțimea măreției dumnezeiești, nimic nu este mai evident în privința unității puterii divine, când înșiși Duhul și Fiul — Care este martor al celor părintești și părtaș nedespărțit al Tainelor — fac cunoscut aceasta.

26. Excluce așadar de la cunoașterea lui Dumnezeu tovărășia și mulțimea lumii create; neexcluzînd însă pe Sfîntul Duh, arată că Acesta nu este același cu creatura, de unde (reiese) și ceea ce se citește în Evanghelie: «Fiindcă pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată, Fiul cel Unul-Născut Care este în sinul Tatălui, Acela L-a făcut cunoscut» (Ioan I, 18), cu excepția însă a Duhului Sfînt. Căci, cum să nu-L vadă pe Dumnezeu Cel care cercetează pînă și adîncurile lui Dumnezeu? (I Cor. II, 10). Cum să nu-L vadă pe Dumnezeu, Cel care cunoaște cele ce sînt ale lui Dumnezeu? Cum să nu-L vadă pe Dumnezeu, Cel care este de la Dumnezeu? Prin urmare, în timp ce este rînduit «astfel ca nimeni să nu-L vadă pe Dumnezeu niciodată», îl vede în schimb Sfîntul Duh, Care face cu totul excepție. Prin urmare, Sfîntul Duh Care face excepție de la toate, este peste toate.

Capitolul II

Nu poate să se arate că Duhul Sfînt este în rîndul tuturor, din cuvintele: «Toate sînt făcute prin mine», fiindcă el nu este făcut. Căci, altfel și Fiul ar fi socotit la fel ca celelalte, ba mai mult chiar Tatăl ar trebui numărat în rîndul celorlalte. Aceasta însă ar fi o erezie.

27. Se vede limpede, Sfînte Împărate, că rațiunea deplină este proprie credinței, dar acest lucru nu este clar celor necredincioși. În fine, bagă de seamă, ce pregătesc aceștia. Căci tocmai de aceea spun ereticii că Sfîntul Duh trebuie socotit în rîndul tuturor, fiindcă Fiul lui Dumnezeu a spus: «Toate sînt făcute prin Mine» (Ioan I, 3)

28. Cît de rău se încurcă rațiunea care nu urmează adevărul și se orînduiește în ordinea inversă a aserțiunii! Ereticii atunci ar avea autoritatea să spună că Duhul sfînt este în rîndul tuturor, cînd ar putea dovedi acest lucru. Într-adevăr, Scriptura spune că toate cîte s-au făcut există prin Fiul. Nu se spune însă cînd a fost făcut Duhul Sfînt; așadar, nici nu poate să fie judecat între celelalte creaturi, care nici nu este făcut ca celelalte și nici creat. Așadar, îmi este de folos această mărturie și pentru una și pentru cealaltă, anume, că se arată că este și deasupra tuturor și că nu este făcut, și fiindcă este peste toate, nu pare să fie făcut, nici că trebuie numărat printre cele ce sînt făcute.

29. Iar dacă cineva, fiindcă evanghelistul a socotit că toate sînt făcute prin Cuvîntul nu exclude Duhul Sfînt de la aceasta (deși în Ioan vorbind Duhul lui Dumnezeu, a spus: «Toate prin El s-au făcut» și nu că toate au fost făcute), fiindcă însuși Domnul a arătat că prin evangheliști vorbește cu siguranță Duhul lui Dumnezeu, spunînd (Matei X, 20): «Căci nu voi sînteți cei care vorbiți, ci Duhul Tatălui vostru este Cel care vorbește în voi», totuși dacă cineva după cum am zis nu exclude Duhul Sfînt din acest loc, ci îl socotește în rîndul tuturor, prin urmare nu-l exclude de aici nici pe Fiul lui Dumnezeu, cînd Apostolul a spus: «Pentru noi totuși este un singur Dumnezeu, Tatăl, din care sînt toate și noi prin El» (I Cor. VIII, 6).

Dar, cum se știe, fiindcă Fiul nu este între celelalte, ne încredințează urmarea; căci spune: «Și Unul este Dumnezeu-Fiul, prin care sînt toate» (ibid.), exclude cu totul pe Fiul lui Dumnezeu din rîndul celorlalte, cel care-l exclude și pe Tatăl.

30. De asemenea, este lipsă de evlavie să te îndepărtezi de Tatăl, sau de Fiul, sau de Sfîntul Duh. Căci, cel care nu crede în Sfîntul Duh, nu crede nici în Tatăl, credința adevărului nu poate exista fără nici o regulă. Căci cel care a început prin a nega unitatea puterii în Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh, nu poate să dovedească întru-totul căci credința este împărțită acolo unde nu există nici o împărțire. Prin urmare, unitatea credinței înseamnă a crede bine, iar unitatea necredinței înseamnă a crede rău.

31. Așadar, cei care cred că Sfîntul Duh trebuie socotit între celelalte, fiindcă citesc că toate au fost făcute prin Fiul, chiar pe Fiul cred că ar trebui să-L adauge în rîndul tuturor, deoarece citesc: «Toate sînt de la Dumnezeu» (II Cor. V, 18). De asemenea, nici pe Tatăl nu-L disting în mod consecvent de toate celelalte, cei care nu deosebesc pe Fiul de celelalte creaturi, fiindcă, după cum de la Tatăl sînt toate, tot astfel tocmai prin Fiul sînt toate. Apostolul prevăzînd aceasta în Duh, a spus ca nu cumva să pară că a pus pe Fiul în rîndul tuturor, de bună seamă pentru necredincioșii care au aflat că Fiul a zis: «Tatăl care Mi-a dat aceasta, este mai mare decît toate» (Ioan X, 29)..

Capitolul III

Fiindcă Apostolul a spus că toate sînt de la Tatăl prin Fiul, aceasta nu separă pe Sfîntul Duh de la însoțirea cu el. Cînd atare referiri se fac la o persoană, se atribuie și celorlalte. Astfel, cei botezați în numele lui Hristos, sînt socotiți botezați totodată și în numele Tatălui și al Sfîntului Duh; dacă totuși nu ar fi crezut în trei Persoane, ar urma ca botezul să fie nul. Aceasta se poate întîlni chiar în sînta invocare a Duhului. Dacă însă Sfîntul Duh ar fi separat de celelalte persoane în vreun loc, în mod necesar s-ar spune că și în alte locuri Tatăl trebuie pus după Fiul. Fiului i se închină așadar ingerii, nu Sfîntul Duh, pentru că Acesta este martorul, nu slujitorul Lui. Ori de cîte ori Fiul este pus înainte a toate, trebuie să se înțeleagă aceasta cu privire la creaturi. Rangul Sfîntului Duh este dovedit prin neiertarea de păcatul care a fost comis împotriva Lui. Din modul în care este Sfîntul Duh, de aici iese și acea neiertare.

32. Dar cineva ar putea spune, de ce, cînd acesta (Sf. Apostol Pavel) a arătat că toate sînt de la Tatăl, și că toate sînt prin Fiul (I Cor. VIII, 6), a tăcut în ceea ce privește Duhul Sfînt; și pornind de aici, ar dori să aibă o părere preconcepută: Fiindcă, dacă pornește să tălmăcească cu rea credință, în cite locuri nu ar găsi predicată puterea Duhului Sfînt în care Scriptura nu spusese nimic nici despre Tatăl, nici despre Fiul, ci a lăsat să se subînțeleagă!

40. Oare, cînd este predicat harul Duhului Sfînt este negat cel al lui Dumnezeu Tatăl și al Fiului cel Unul-Născut? Nu este așa, fiindcă precum Tatăl vorbește prin Fiul și Fiul prin Tatăl, tot așa «iubirea lui Dumnezeu se revarsă în inimile noastre prin Sfîntul Duh, care ne-a fost dat nouă» (Rom. V, 5). Și după cum cineva este binecuvîntat în numele lui Hristos, tot astfel este binecuvîntat în numele Tatălui, al Fiului și al Sfîntului Duh, dat fiind că unul este numele și una este puterea, astfel, atunci cînd se arată vreo lucrare dumnezeiască, fie a Tatălui, fie a Fiului, fie a Sfîntului Duh, aceasta se referă nu numai la Sfîntul Duh, ci și la Tatăl și la Fiul, nu numai la Tatăl ci și la Fiul și Sfîntul Duh.

41. Astfel euncul etiopian al reginei Candachia, botezat întru Hristos (Act VIII, 27), a urmat taina deplină. Și cei care au spus că nu au cunoscut pe Sfântul Duh, cu toate că se socoteau *botezați* cu botezul lui Ioan, au fost botezați după aceea (Act XIX, 2 ș.u), fiindcă Ioan a botezat pentru iertarea păcatelor, nu în numele său, ci în numele lui Iisus care urma să vină. Și pentru aceea nu cunoșteau Sfântul Duh, pentru că nici botezul nu-l primeau în numele lui Hristos, așa cum obișnuia să boteze Ioan. Căci Ioan, deși nu boteza în numele Sfântului Duh, totuși predica atât pe Hristos cât și pe Sfântul Duh. Astfel, când era întrebare, dacă nu cumva el este Hristos, răspundea: «Eu vă botez cu apă, însă va veni unul mai puternic decât mine, căruia nu sînt vrednic să-i aduc încălțările; El vă va boteza cu Sfântul Duh și cu foc» (Ioan I, 26, 27). Prin urmare, aceștia, fiindcă nu au fost botezați nici în numele lui Hristos, nici cu credința în Sfântul Duh, nu au putut să primească taina botezului.

42. Așadar, cei care au fost botezați în numele lui Iisus Hristos, la aceștia botezul nu este repetat, ci înnoit, căci botezul este unul singur (Efes. IV, 5). Însă cînd taina botezului nu este deplină, nu este prețuit nici principiul, nici vreo demnitate a celui botezat. De asemenea, el este deplin, dacă mărturisești pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh. Dacă îl negi pe unul, nărui totul. Și precum dacă îl exprimi pe unul singur în cuvînt, fie pe Tatăl, fie pe Fiul, fie pe Sfântul Duh, înseamnă că recunoști în credință și pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh și legămîntul credinței este deplin; tot așa, chiar dacă îl numești și pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, dar micșorezi puterea, fie pe a Tatălui, fie pe a Fiului, fie pe a Sfântului Duh, întreaga Taină este fără valoare. Așa au arătat și cei care au spus: «Aici nu am auzit decât ar fi Sfântul Duh, și au fost botezați după aceea în numele Domnului Iisus Hristos» (Act XIX, 5). Și acest lucru i-a umplut de harul divin; fiindcă cunoscuseră pe Sfântul Duh, pe cînd predica Pavel.

43. Nu trebuie să fim contrariați deoarece, chiar dacă după aceea s-a tăcut cu privire la Sfântul Duh, cu toate acestea s-a crezut în El și ceea ce nu a fost exprimat prin cuvînt, s-a arătat în credință. Căci cînd se spune: «În numele Domnului nostru Iisus Hristos», taina este deplină prin unitatea numelui; Sfântul Duh nu este separat de botezul lui Hristos; fiindcă Ioan a botezat spre pocăință, iar Hristos cu Duhul Sfînt (Ibid. 4).

44. Acum să cercetăm în ce fel citim că taina botezului este deplină în numele lui Hristos; astfel proclamînd solemn chiar numai pe Sfîntul Duh, nimic nu lipsește din plinătatea tainei.

Să urmărim raționamentul fiindcă cel care a numit una (dintre cele trei Persoane ale Sfintei Treimi), a închipuit Treimea. Dacă îl numești pe Hristos, îl desemnezi și pe Dumnezeu Tatăl de care Fiul a fost uns și pe Fiul însuși care a fost uns și pe Sfîntul Duh prin care a fost uns. Căci scris este: «Pe acest Iisus din Nazaret, pe Care L-a uns Dumnezeu prin Sfîntul Duh» (Act X, 38). Și dacă îl numești pe Tatăl, l-ai arătat și pe Fiul Lui și la fel pe Sfîntul Duh ieșit din gura Lui; cu condiția să cuprinzi și cu mintea aceasta. Iar dacă mărturisești pe Duhul, mărturisești și pe Dumnezeu Tatăl, de la care porcede Duhul (a quo procedit Spiritus) și pe Fiul l-ai mărturisit, tocmai pentru că este Duh.

45. De aici să se adauge și autoritatea rațiunii, căci Scriptura arată că noi putem fi botezați chiar cu Sfîntul Duh, atunci cînd Domnul spune: «Iar voi veți fi botezați cu Sfîntul Duh» (Act I, 5). Și în alt loc Apostolul afirmă: «Căci toți am fost botezați în trup în același Duh» (I Cor. XII, 13). Există o singură lucrare, fiindcă există o singură taină; există un singur botez, fiindcă există o singură moarte pentru lume, o unitate a predicilor care nu poate fi despărțită.

46. Căci dacă în acest loc Duhul este separat de lucrarea Tatălui și a Fiului, pentru că este scris: «De la Dumnezeu sînt toate și prin Fiul sînt toate» (1 Cor. VIII, 6), astfel și cînd Apostolul spune despre Hristos: «Dumnezeu care este deasupra tuturor și care va fi binecuvîntat în veci» (Rom. IX, 5), L-a pus (pe Acesta) nu numai înaintea tuturor creaturilor, dar chiar și înaintea Tatălui (ceea ce este o nelegiuire). Dar nu s-ar potrivi (să gîndim așa), căci Tatăl nu este în rîndul tuturor și nici în mulțimea creaturilor Sale. Dedesubt este orice creatură, deasupra dumnezeirea Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh. Acea slujește, aceasta domnește; aceea este supusă, aceasta stăpînește; aceea este lucrarea, aceasta este autoarea lucrării, aceea se închină la toți, la aceasta se închină toate.

47. Mai mult chiar, despre Fiul este scris: «Și să se închine Lui toți îngerii Domnului» (Evr. I, 6). Dar nu ai: «Să i se închine Sfîntul Duh». Și mai jos: «Și la care dintre îngeri a spus (Dumnezeu) vreodată: Șezi de-a dreapta Mea pînă ce voi pune pe dușmanii tăi așternut picioarelor tale? Oare nu toți sînt, spune, duhuri care slujesc și care sînt trimiși să slujească» (Ibid. 13, 14). Cînd spune «toți» înțelege oare și pe Sfîntul Duh? Nicidecum, fiindcă îngerii și celelalte puteri sînt destinați să-L slujească pe Fiul lui Dumnezeu în supunere și ascultare.

48. Însă Sfîntul Duh nu este slujitor, ci dă mărturie despre Fiul, după cum spune despre El Fiul Însuși: «Acela (Sfîntul Duh) va mărturisi despre Mine» (Ioan XV, 26). Așadar, Duhul Sfînt mărturisește despre Fiul. Cel care mărturisește, le știe pe toate, după cum și Dumnezeu Tatăl mărturisește. Astfel deci vei fi în urmași, pentru că mîntuirea noastră a fost întărită, Dumnezeu mărturisind chiar prin semne și minuni și diferite puteri, ca și prin pogorîrea Duhului Sfînt sub formă de limbă de foc (Evr. II, 3, 4). Cel care împarte ce vrea, se află neapărat înrîndit deasupra tuturor, și nu în rîndul tuturor; căci împărțirea se face prin harul celui ce lucrează și nu este dispoziția naturală a lucrării.

49. Dacă s-a acceptat că Fiul, prin care își are început mîntuirea noastră este, după cum se vestește, deasupra tuturor, neapărat și Dumnezeu Tatăl, care mărturisește și care făcuse dovada mîntuirii noastre prin semne și minuni, se află în afara celor comune.

La fel și Sfîntul Duh, care poartă mărturia mîntuirii noastre prin darurile Sale nu trebuie socotit în mulțimea creaturilor, ci trebuie socotit împreună cu Tatăl și cu Fiul, care nu se împarte prin tăietura Sa, cînd se împarte: căci fiindcă este indivizibil nimic nu pierde, cînd se dăruiește tuturor: așa Fiul nu pierde nimic cînd se spune că Tatăl este Cel Care stăpînește. Așadar am aflat că nu se pierde nimic prin împărțirea harului dumnezeiesc ceea ce este arătat chiar de Dumnezeu (1 Cor. XII, 6); căci cel care suflă cînd vrea, în orice loc ar fi este fără pierdere. Despre acest lucru vom vorbi mai pe larg în cele ce urmează.

50. Acum, fiindcă s-a arătat că însuși Apostolul, în această privință, afirmă, la rîndul său, că nu trebuie să socotim Duhul între celelalte creaturi, să ascultăm așadar pe autorul acestei afirmații. «Căci el încuși a arătat care sînt deci «accelea toate», fie văzute, fie nevăzute, spunînd: «Fiindcă prin El s-au făcut toate, în cer și pe pămînt» (Col. I, 16). Vezi toate cele spuse despre cele care sînt în cer sau pe pămînt: așadar, și în cer sînt (creaturi) nevăzute, care au fost făcute.

51. Totuși, ca să nu fie necunoscut cuiva, adaugă despre cele ce spune: «Fie Tronuri, fie Domnii, fie Căpetenii, fie Stăpîinii, toate sînt prin El și pentru El» (Ibid. 16, 17). Așadar acesta socotește printre creaturi și pe Sfîntul Duh? Sau fiindcă spune că Fiul lui Dumnezeu este înaintea tuturor, trebuie socotit că-L consideră și înaintea Tatălui? Nicidecum, căci după cum acesta spune că «toate s-au făcut prin Fiul» și

că «prin El există toate cele cerești», tot astfel nu putem să ne îndoim de faptul că toate cele cerești au puteri prin Sfântul Duh, de vreme ce scris este: «Prin cuvîntul Duhului s-au întemeiat cerurile și prin Duhul gurii Lui, întreaga lor putere» (Psalm XXXII, 6). Așadar se află deasupra tuturor Cel de la Care este întreaga putere a celor cerești și a celor pămîntești. În sfîrșit, Cel care se află deasupra tuturor, în orice caz, nu este slujitor și cel care nu slujește, este liber: cel care e liber, are drept de stăpînire.

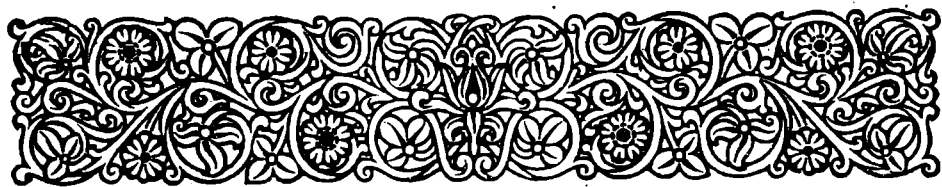
52. Dacă aș spune de la început acest lucru, ar fi negat. Dar, ei neagă în acest fel cele mărunte, ca să nu fie crezute cele mari: la fel și noi le spunem mai întîi pe cele mărunte, ca, fie să se transmită perfidia lor chiar asupra celor mărunte, să alegem pe cele mari din cele mărunte.

53. Consider, preabîndule împărate, că au fost combătuți îndeajuns, cei care îndrăznesc să socotească Sfîntul Duh în rîndul tuturor. Totuși, să știe că sînt urmăriți nu numai prin mărturiile apostolilor ci și prin mărturiile dumnezeiești, cum îndrăznesc să socotească Sfîntul Duh în rîndul tuturor, cînd însuși Dumnezeu a spus: «Celui care va huli pe Fiul omului, i se va ierta; i se va ierta; dar celui care va aduce hulă împotriva Duhului Sfînt nu i se va ierta, nici în veacul de acum, nici în cel ce va să vie» (Luca XII, 10). Așadar, cum îndrăznește cineva să socotească Sfîntul Duh în rîndul creaturilor? Sau cine se va face vinovat de faptul că, dacă îl șterge de la cele create, nu socotește că acesta trebuie descurcat pe altă cale? Căci dacă evreii, care s-au închinat la oștirea cerului, au fost părăsiți de ajutorul dumnezeiesc, cel care însă se închină și crede în Duhul Sfînt, este primit de Dumnezeu; cel care nu crede, este condamnat fără de scăpare, făcîndu-se vinovat de hulă; în orice caz, de aici se poate aprecia faptul că Sfîntul Duh, a cărui nedreptățire este ispășită prin chinuri eterne, nu se află în rîndul tuturor, ci deasupra tuturor.

54. Observați cu atenție de ce însă a spus Dumnezeu: «Celui care va huli pe Fiul Omului, i se va ierta, dar celui care va aduce hulă împotriva Duhului, nu i se va ierta nici în veacul acesta, nici în cel ce va să vină» (Luca XII, 10). Oare una este hula adusă Fiului și alta cea adusă Sfîntului Duh? Căci demnitatea, ca și nedreptatea, este una singură. Iar dacă cineva, dezamăgit fiind de înfățișarea trupului omenesc, are un sentiment mai liber, din cauza trupului lui Hristos, în privința valorii lui (căci nu trebuie să ne pară fără preț faptul că aura virtuții este rodul Fecioarei), se face vinovat; totuși, nu este îndepărtat de la iertarea pe care s-o dobîndească prin credință.

Însă dacă cineva nu recunoaște demnitatea, măreția și puterea eternă a Sfîntului Duh și consideră că cele diavolești nu sînt respinse prin Sfîntul Duh, ci prin Beelzebul, aici nu mai poate fi vorba de iertare, cînd e vorba de o așa de mare nelegiuire; fiindcă cine a negat pe Sfîntul Duh, a negat și pe Dumnezeu-Tatăl și pe Fiul, deoarece Acela care este Duhul lui Hristos, Același este și Dhul lui Dumnezeu

Trad.: V. RĂDUCA

ARTICOLE ȘI STUDII

CINSTIREA SFINTEI CRUCI

Mărturia cea mai simplă și cea mai profundă totodată, a creștinului dreptmăritor, unește credința în Prea Sfinta Treime cu crucea. Făcînd semnul cinstitei cruci rostim în același timp : În numele Tatălui și al Fiului și al Sfintului Duh, și e cuprinsă în acest act de cult întreaga teologie. Credința în Prea Sfinta Treime «de viață făcătoare și începătoare de lumină» și credința în cruce, în jertfa Domnului pe cruce al cărei sfîrșit este învierea. Iată astfel esența crezului creștin.

O asemenea viziune pune în lumină profunzimea și bogăția de înțelesuri a Sfintei Cruci, care și întemeiază convenita ei cinstire. Făcînd o sinteză, noi vom evidenția : înțelesul ei duhovnicesc, culminînd în jertfa Fiului lui Dumnezeu Care S-a făcut Om pentru noi și pentru a noastră mîntuire ; înțelesul crucii ca altar de jertfă al Domnului ; înțelesul crucii ca «semn al Fiului Omului» și al creștinului în același timp, cu care însemnîndu-ne ca și cu o pecete, arătăm participarea noastră la jertfa de pe cruce, la răstignirea păcatului prin Hristos pentru a învia împreună cu El.

Păstrînd cu sfințenie acest întreg «dreptar» (II Tim. I, 13), vom expune pe fiecare din cele trei înțelesuri ale Sfintei Cruci : și cel duhovnicesc, și cel de altar și cel de semn dumnezeiesc. Ortodoxia este și trebuie să fie întru totul : și dreaptă credință și plînată a credinței ; unitate a întregii credințe. Căci Domnul ne-a învățat : «Cel ce va strica una din aceste porunci foarte mici, și va învăța așa pe oameni, foarte mic se va chema în împărăția cerurilor» (Mat. V, 19). Iar Apostolul previne : «Cine va păzi toată legea, dar va greși într-o singură poruncă, s-a făcut vinovat de toate poruncile» (Iacob II, 10). Se înțelege, că e de ajuns greșirea sau călcarea uneia ca să pierd curăția și întregimea adevărului.

Înțelesul duhovnicesc al crucii.

Crucea lui Hristos înseamnă iubire ; mai profund, descoperă iubirea dumnezeiască față de noi. E o adîncă legătură între iubirea dumnezeiască și cruce. Aici în extrema umilire și suferință a crucii s-a descoperit acea iubire care iubește și pe cruce, sau pînă la cruce și se roagă pentru iertarea, mîntuirea și a celor ce-L răstignesc. Iubire care rămîne deci neschimbată, ca a Tatălui, care «răsare soarele peste cei răi și peste cei

buni și trîmite ploaie peste cei dreapți și peste cei păcătoși» (Matei V, 45) ; care rămîne aceeași în orice condiție, chiar cînd e răstîgnită, iubire care nu încetează nici chiar în moarte, pentru că «iubirea e mai tare ca moartea». Este iubirea lui Dumnezeu, a unei conștiințe nelimitate, libere și care se dăruiește numai, care nu cere nimic pentru sine, pentru că nu are nevoie de nimic, așa cum numai Dumnezeu este și poate fi. Dar e și iubire umană descoperită prin om. Și de aceea aici, în acest «exemplar» divin-uman, Hristos Iisus Domnul, în viața și jertfa Sa a învins radical și definitiv egocentrismul, sursa păcatului, a răului. Aceasta o arată mai ales crucea.

Cunoșteau și cei vechi iubirea, așa cum o cunoaștem și mulți dintre noi. Era însă vorba de iubirea care-și avea temeiul în iubirea de sine : «Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși» (Lev. XVIII, 19). Eul meu e socotit ca model, ca etalon. Dar păcatul aici nu e învins, pentru că atunci cînd eu păcătuiesc nu mă iubesc pe mine. Pentru aceea Iisus le spune ucenicilor : «Așa să vă iubiți unii pe alții, cum v-am iubit Eu pe voi» (Ioan XV, 12). În Iisus Hristos, modelul, etalonul este Dumnezeu-Omul. Fiul este trimis de Tatăl să descopere această iubire dumnezeiască, care este dăruire de sine pentru împlinirea, pentru salvarea celui-lalt, care e numai slujire. «Fiul Omului, spune Iisus, n-a venit să I se slujească, ci ca să slujească El și să-și dea viața răscumpărare pentru mulți» (Matei XX, 28). Aceasta e calitatea dumnezeiască, nouă, a iubirii Lui și pe care o descoperă crucea. Această slujire prin cruce a Domnului este mîntuitoare. Sfîntul Apostol Petru spune : «El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn» (I Petru II, 24). El, fără de păcat, poartă, suferă pentru păcate. Arhiereul Legii vechi cînd aducea jertfă pentru păcat și împăcare, punea mîna pe capul victimei, punea păcatele asupra ei pentru ispășire (Levitic IV, 4). În acest înțeles biblic, Arhiereul Legii noi, Iisus Hristos poartă asupra Sa vinovăția noastră ca victimă, jertfă, ispășire. Spune și Sfîntul Pavel : «Pe Cel ce n-a cunoscut păcat L-a făcut păcat pentru noi..., ca și noi să facem dreptatea lui Dumnezeu printr-Insul» (II Cor. V, 21). «Cu rănile Lui v-ați vindecat, adaugă Sfîntul Petru. Cum te-ar putea mîntui, purifica, sfinți cineva, fiind el însuși sub păcat ? Cum te-ar putea vindeca infuzîndu-ți-se sînge bolnav ? «Cine mă va izbăvi de trupul morții acesteia ?», se întrebă Apostolul, și tot el răspunde : «Mulțumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul nostru» (Rom. VII, 24).

Fiul este trimis la «ai Săi din lume pe care i-a iubit pînă la capăt» (Ioan VIII, 1). Deci cu iubire pînă la extrem, pînă la cruce. De altfel, aici se și descoperă ființa ultimă a iubirii : «Nimeni nu are mai mare dragoste ca aceasta decît ca viața să și-o pună pentru prietenii săi» spune Iisus (Ioan XV, 13). Aceasta este esența jertfei, a crucii Domnului și rațiunea ei de a fi în același timp : iubirea. Și prin ea se împlinesc și dreptatea dumnezeiască și sfințirea noastră. Pe cruce «Mila și adevărul s-au întîmpinat, dreptatea și pacea s-au sărutat» (Ps. LXXXIV).

Crucea Domnului este mai mult decît o ispășire a Lui în locul nostru, ca «doctîitor», reprezentant al nostru. Prin însăși întruparea Sa ca Om are loc un schimb de vieți. Fiul lui Dumnezeu ia firea, viața noastră cu tot ce este al ei, cu nevoile sau păcatul ei. Și nu este de conceput să iubești real fără să cunoști, să simți, ca pe ale tale bucuriile, mai ales

durerile, încercările celorlalți, sau ceea ce, după Sfânta Scriptură numim păcatul, suferința, moartea. Și cu cât înțelegi mai mult existența, viața, cu atât iubești și suferi mai mult. E de ajuns să ne gândim la părinții care suferă adesea sufletește pentru copii mai mult decât copiii lor înșiși, pentru că înțeleg și văd mai mult din propria lor încercare urmările răului. Conștiinței infinite a lui Iisus îi corespund o iubire și o suferință nesfârșite pentru ai Săi, care este Crucea.

Și numai o asemenea cruce poate mîntui. Nu pentru că Dumnezeu vrea suferință, jertfă, moarte, pentru Sine, cum vedeau cei vechi. Ci pentru că adevărata relație între mine și Tatăl, între mine și semenul meu, este aceea de iubire, de jertfă, de deschidere fără rezervă, de oferire și de comunicare. La Botezul și Schimbarea la Față a Domnului, cînd de fiecare se anticipau, se pregăteau crucea și învierea, Tatăl rostește: «Acesta este Fiul Meu Cel iubit...». Întru Acesta se revelează cu adevărat voia Mea. «Pe Acesta ascultați-L» (Matei III, 17 ; XVII, 5). Cu alte cuvinte : fiți ca El, astfel de fii voiesc. Dar acest moment și fapt pot avea loc pertru că acum în fața Tatălui stă Cineva, Fiul Său, Dumnezeu și Om Care «plinește toată dreptatea», Care este sfințenie absolută și Care iubește. Dumnezeu-Omul ne împacă real cu Dumnezeu și întreolaltă : iubire atotcuprinzătoare, în toate direcțiile, sensurile : spre Tatăl, spre semenii, spre toată făptura. Această iubire e mîntuitoare, sfințitoare.

Domnul sfințește lumea începînd cu trupul Său îndumnezeit, în iubirea Sa. În însăși purtarea crucii, în jertfirea Sa, Domnul desființea păcatul și sfințea făptura. Dacă reazemul răului, al păcatului este egocen-trismul, atunci iubirea divină, crucea poartă în ea desființarea lui. În Hristos păcatul se mistuie în flacăra, în oceanul iubirii Sale dumnezeiești. «Acolo unde este jertfa, acolo este nimicirea păcatelor, acolo este împăcarea cu Stăpînul, acolo este sărbătoare și bucurie», învață părințele nostru Ioan Gură de Aur. Iar, după Sfîntul Ciril al Alexandriei, «la Tatăl nu se poate intra decît în stare de sacrificiu». «Starea de sacrificiu» e și calea noastră adevărată de mers unii către alții.

Toată viața Domnului este purtare a crucii și desființare a păcatului. Și întruparea Sa, a Celui care «în chipul lui Dumnezeu fiind, ia chip de rob» (Fil. II, 7) ; și nașterea în peșteră, în iesle ; și faptul că El «prin care toate s-au făcut» viețuind pe pămînt «nu are unde să-și plece capul» ; și hulirea din partea fariseilor că «strică legea», sau «că stă la masă cu vameșii și păcătoșii», El «plîntorul legii», și Cel «fără de păcat» etc.

Părinții Bisericii și teologii observă că Domnul desființează păcatul în inșeși însușirile firii : în foamea, în setea, în oboseala, în atitudinea Sa față de suferință, de moarte etc. În nici una din acestea nu lasă firea Sa omenească «să lungească spre păcatul plăcerii». În toate El împlinește «voia Tatălui» care în esență e tot iubirea. A cunoscut și Mîntuitorul fericire, bucurie. Dar de ce fel de calitate ? Fericirea Domnului este aceea pe care o și propovăduiește, de pildă în Predica de pe munte. Și cum se știe, aceasta constă în simplitatea duhului ; în plînsul, suspinul față de suferințele oamenilor ; în blîndețe, în foame și sete de dreptate, de adevăr ; în milă și curăție a inimii ; în slujirea păcii și acceptarea suferinței pentru alții, a crucii. Bucuria Lui este bucuria de a prăznui Paștile cu

ucenicii (Luca XXII, 15), de a-i împărtăși cu trupul și singele Lui jertfit; este bucuria învierii cu care întimpină pe mironosițe în dimineața pascală, când le spune: «Bucurați-vă» (Matei XXVIII, 9); bucurie a Crucii, a Învierii. Către această bucurie tinde întreg cursul vieții Sale; către acest moment suprem, moment pe care El îl numește «ceasul Meu». E ceasul care înseamnă deodată: pătimire și preamărire. «Părinte a venit ceasul! Preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preamărească...» (Ioan XVII, 1).

Ca și în întreaga viață a Domnului, la acest ceas suprem toate Persoanele dumnezeiești ale Prea Sfintei Treimi sînt de față, iau parte: «Nu sînt singur», zice Iisus (Ioan XVI, 32). Mîntuirea înseamnă: «iubirea Tatălui Care răstignește; iubirea Fiului răstignit; iubirea Sfîntului Duh care triumfă în puterea de neînving a crucii», cum tilcuiește un ierarh ortodox. Tatăl este reazemul fundamental al crucii: «Părinte în mîinile Tale încredințez Duhul Meu», Fiul, este jertfa; Duhul, Porumbelul care rămîne mereu peste Fiul, este pacea crucii lui Hristos și puterea Învierii. Crucea descoperă astfel iubirea Treimii în manifestarea ei concretă, în plinătatea și în întîlnirea ei decisivă cu păcatul.

Mai profund, acesta și este înțelesul, sensul ultim al întrupării: revelarea și împărtășirea iubirii, a vieții Sfintei Treimi în viața noastră și a întregii făpturi. Iisus se roagă înainte de cruce: «Părinte, după cum Tu ești întru Mine și Eu întru Tine așa și aceștia să fie în Noi, una» (Ioan XVII, 21); întruparea, crucea, învierea înseamnă comunicarea vieții divine. De aceea Domnul este «Emanuel: cu noi este Dumnezeu». De aceea El este deodată și Dumnezeu și Om, și Păstorul și Mielul «Care ridică păcatul lumii»; și Domnul și slujitorul nostru, și Arhiereul și jertfa noastră. Întru «El a binevoit Dumnezeu să sălășluiască toată plinătatea... Să le împace cu Sine, fie cele de pe pămînt, fie cele din ceruri, să le cuprindă recapitulînd totul în Hristos — Capul Bisericii, făcînd pace prin El, prin singele Crucii Sale și să «ne strămute astfel în împărăția Fiului iubirii Sale» (Col. I, 13, 19, 20).

Dar crucii, iubirii îi urmează viața. Așa cum viața naște din iubire, din cruce naște o nouă viață, învierea. Crucea descoperă această bogăție de daruri și de înțelesuri. Ea este fundamental descoperire a iubirii dumnezeiești. Dar aceasta fiind, ea poartă în sine și recapitularea, strîngerea noastră la umbra și lumina ei; și jertfă, ispășire pentru păcatele noastre, plinirea dreptății dumnezeiești; și sfințire a firii prin biruirea stricăciunii. Și odată cu aceasta, încă și mai profund decît acestea, ea poartă prin înviere, sensul ei final și esențial creator; continuarea creației din punctul în care a fost întreruptă de păcat prin oprirea de la pomul vieții; deschiderea către o nouă viață.

Domnul spune: «Cine va căuta să-și scape viața sa o va pierde; iar cine o va pierde o va dobîndi» (Luca XVII, 33). Desigur, nu este vorba aici de pierdere, de desființare a ființei, a conștiinței, a chipului divin din noi, căci «Fiul Omului n-a venit să piardă, ci să mîntuiască» (Luca IX, 55). Este vorba de lepădare și de pierdere a iubirii pătimate de sine, a răului, a ceea ce a devenit stricăcios în noi, pentru ca «ce este muritor să fie înghițit de viață» (II Cor. V, 4). E vorba de răstignirea unei lumi și firi vechi pentru a obține în schimb, cum spune Mîn-

tuitorul «o dobândă», un «ciștig», mai multă «viață», un plus de existență». A muri este un ciștig, zice Sfântul Pavel (Fil. I, 21); «Grăunțele de grâu... dacă moare, multă roadă aduce» (Ioan XII, 24). Învierea este deci o îmbogățire a persoanei, a vieții; este o nouă stare și calitate a ființei, a făpturii, a trupului, care în Hristos Cel înviat devine «duhovnicesc, nesticăcios, nemuritor» (I Cor. XV, 40—43). Iar crucea e calea și ușa spre această nouă viață. De aceea Biserica o preamărește: «Bucură-te cruce vîstierul vieții; bucură-te cruce, vasul luminii; bucură-te cruce ușa tainelor...!». În timpul răstignirii, Domnul este supus ultimei ispitiri: «Dacă ești Fiul lui Dumnezeu coboară-Te de pe cruce» (Matei XXVII, 42—43). Dar, «tocmai pentru aceasta nu se coboară de pe cruce pentru că este Fiul lui Dumnezeu», tilcuiește Sfântul Ioan Gură de Aur. El pentru cruce a venit! Și «a învia e cu mult mai mult decît a se cobori de pe cruce», a cobori și a se întoarce la un trecut depășit. Crucea ca «pom al vieții» poartă și odrăștește viață. Iar învierea vestește o nouă dimineață, «a opta zi» a creației.

Sfințita cruce — altarul de jertfă al Mîntuitorului.

Cuvîntul cruce este prezent în Evanghelie, în propovăduirea Mîntuitorului încă înainte de răstignirea Sa pe acest vechi instrument de osîndă. Iisus le zicea ucenicilor Săi: «Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie» (Matei XVI, 24). E vorba, desigur, în aceste cuvinte ale Domnului de crucea noastră duhovnicească, dar în legătură cu crucea Sa în care e înrădăcinată crucea creștinului. Pentru că înainte de a le adresa această chemare, Mîntuitorul arăta «ucenicilor Lui că El trebuie să meargă la Ierusalim și să pătîmească multe de la bătrîni și de la arhierii și de la cărturari și să fie ucis și a treia zi să învieze» (Matei XVI, 21). Aici Domnul vestește direct pătîmirea și moartea Sa de pe cruce, la care prin cuvintele de mai sus îi chema pe ucenici să-L urmeze. Iar la puțină vreme, adică după șase zile, suind pe muntele Taborului să se roage, apar împreună, în slava schimbării la față, Moisi și Ilie, care vorbeau cu El despre «sfîrșitul Lui pe care avea să-l împlinească în Ierusalim» (Luca IX, 31); deci, iarăși despre cruce. Și, acolo, pe Tabor, primind de mai înainte, de bunăvoie, răstignirea, jertfa Sa, cunoaște și strălucirea slavei firii omenești ca o arvună a învierii. Astfel, în amîndouă aceste mărturii se descoperă încă din timpul propovăduirii Sale, locul și rostul proniator și nu întîmplător, al crucii, în lucrarea mîntuirii noastre.

Toate cele patru Evanghelii vorbesc despre crucea Domnului. Priemele trei numite și sinoptice, de la Sfinții: Matei, Marcu și Luca o amintesc pe calea spre Golgota. «Și au silit pe un trecător care venea din țarină, pe Simon Cirineul, tatăl lui Alexandru și al lui Ruf, să ducă crucea Lui» (Matei XXVII, 32; Marcu XV, 2; Luca XXIII, 26). Încă și mai direct o evocă Sfântul Ioan în momentul răstignirii: «Și stau lingă crucea lui Iisus, mama Lui și sora mamei Lui, Maria lui Cleopa și Maria Magdalena» (Ioan XIX, 25). Astfel ««lemnul» pe care Sfântul Petru spune că «Domnul a purtat păcatele noastre», unealta răstignirii Sale, e numit de ucenicul Domnului «Crucea lui Iisus».

Urmează limpede de aici că, potrivit Sfintei Scripturi, crucea este altarul pe care S-a jertfit Fiul lui Dumnezeu «pentru a noastră mintuire». Cel ce este deodată Arhiereu și jertfă, și-a pregătit și altarul Său pe care prăznuiește Paștile Noului Testament. «Paștile nostru, Hristos a fost jertfit pentru noi», zice Sfântul Pavel (I Cor. V, 7). Iar această jertfă se săvârșea tocmai în timpul când la Templu se sacrificau mieii pascali ai Legii vechi. Și în acel moment lua ființă noua jertfă, cea a Noului Testament, și, pe un nou altar. Cum ne explică și învață același Apostol, când spune : «Avem altar dintru care nu au dreptul să mănince cei ce slujesc cortului» (Evr. XIII, 10). Altar nou, pentru că Iisus ca să sfințească poporul cu sîngele Său «a pățimit afară din poartă». Pentru care și îndeamnă iarăși Sfântul Pavel : «Să ieșim dar la El, afară din tabără, luînd asupra noastră ocară Lui» (Evr. XIII, 13). Luînd, deci purtînd «ocara Lui, întrucît El, Iisus «Începătorul și plinitorul credinței, care pentru bucuria pusă înainte-I, a învierii, a suferit crucea, n-a ținut seama de ocară ei și a șezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu.» (Evr. XXII, 20).

Toate aceste mărturii arată fără umbră de îndoială că cinstind crucea aducem cinstire altarului de jertfă al Mîntuitorului nostru, și îi aducem această cinstire sfîntă luînd aminte la înseși cuvintele Mîntuitorului Care spune că «Cel ce jură pe altar, se jură pe el și pe toate cîte sînt deasupra lui» (Matei XXIII, 20). Mai ales în taina crucii, altarul este legat inseparabil de jertfă. Iar cinstirea adusă altarului crucii duce la cinstirea Darului suprem, Fiul lui Dumnezeu, care S-a jertfit pe acest altar, și pe care, cum arată tot Sfântul Pavel, L-a instituit Dumnezeu Însuși. Căci «avem Arhiereu slujitor altarului și cortului celui adevărat, pe care l-a înfipt Dumnezeu și nu omul» (Evr. VIII, 1—2). Se descoperă astfel o atît de adîncă unitate între Hristos și cruce — altarul Său. Hristos este nedespărțit de crucea Sa. Pentru care Apostolul va și spune : «Am judecat să nu știu între voi altceva decît pe Iisus și pe Acela răstignit» (I Cor. II, 2).

Mai sînt unii credincioși care fără o cercetare mai adîncă și în unitate, a cuvintelor Sfintei Scripturi, își zic : totuși crucea este obiectul pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Hristos ; obiect de ocară, tortură, pe care erau osîndiți, îndeosebi, sclavii. De aceea, în Vechiul Testament se socotea un blestem a fi răstignit pe cruce : «Blestemat este înaintea Domnului tot cel spînzurat pe lemn» (Deut. XXI, 23). Cum să cinstim și să venerăm atunci instrumentul de chin al Mîntuitorului ?

Ce trebuie să răspundem ?

Mai întii să observăm că în întreg Noul Testament nu găsim nici un loc în care crucea să fie în vreun fel disprețuită, fie de Mîntuitorul, fie de Sfinții Apostoli. Dimpotrivă, Mîntuitorul, cum arătam, după cuvîntul Sfîntului Pavel, n-a ținut seama de ocară ei. Și nu numai că nu s-a rusinat de ea, ci a luat-o asupra Sa, a făcut din ea altar dumnezeiesc ; s-a înălțat pe ea ca jertfă. Și nu silit, ci de bunăvoie : «Tatăl Mă iubește pentru că Eu îmi pun viața Mea... Nimeni nu o ia de la Mine. Putere am Eu ca să o pun și putere am iarăși să o iau» (Ioan XX, 18). Astfel Domnul, potrivit proniei dumnezeiești, liber a acceptat crucea, și așa cum era hulită, blestemată. A acceptat-o pentru El și pentru a ne trage și pe noi la

Sine prin ea și implicit la cinstirea ei, cum spune : «Cînd Mă voi înălța de pe pămînt pe mulți îi voi trage la Mine. Iar aceasta o zicea arătînd cu ce moarte avea să moară» (Ioan XII, 32—33).

Iar împreună cu Mîntuitorul, se înțelege, și Sfinții Apostoli vor gîndi și vor propovădui despre cruce în același duh. Pentru Sfîntul Pavel, de ex., crucea este aproape unica cinste, unica lui laudă : «Iar mie să nu-mi fie a mă lăuda decît numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea e răstignită pentru mine și eu pentru lume». Nu ignoră nici Sfinții Apostoli ocară, umilința crucii. Dar pentru ei ca și pentru orice creștin, umilința, implicit umilința crucii, este virtute dumnezeiască și cale a slavei : «Cel ce se smerește va fi înălțat», a spus Mîntuitorul. Și se vede cum chiar din ziua Cincizecimii, luminat de limba de foc a Sfîntului Duh Sfîntul Petru pătrunde acest înțeles al tainei, și vestește credincioșilor veniți la Praznic : «Pe acest Iisus pe care voi L-ați răstignit, Dumnezeu L-a făcut Domn și Hristos» (Fapte II, 36). Umilința răstignirii, a jertfirii poartă în ea puterea și strălucirea slavei lui Hristos. Această înțelegere adîncă precum și legătura între cruce și înălțare le observă și Sfîntul Pavel, cînd scrie Filipenilor că : «Hristos Iisus... S-a smerit pe Sine, ascultător făcîndu-se pînă la moarte și încă moarte de cruce. Dar pentru aceea și Dumnezeu L-a preainălțat și I-a dăruit Lui nume care e mai presus de orice nume» (Fil. II, 8—9). Este pusă în lumină clară astfel legătura de nedesfăcut între umilire și preamărire și care se face prin cruce. Și în această unitate vie a contrastelor vor cugeta și Sfinții Părinți. Aducem aici ca exemplu, cuvîntul viguros al Sfîntului Ioan Hrisostom, care o întemeiază pe fondul divin al iubirii și zice : «Pentru aceasta Îl numesc împărat pe Hristos, pentru că îl văd răstignit. A se jertfi pentru cei conduși este fapta unui împărat». Ne apare astfel atît de clar : crucea, instrument de osîndă odinioară, devine în Hristos mijloc al mîntuirii și înălțării noastre.

Pentru o înțelegere însă și mai profundă a cinstirii Sfintei Cruci în Biserică, să reflectăm și asupra acestui fapt : de unde venea pentru cei vechi ocară crucii ? Desigur, nu de la cele două drepte încrucișate, din lemn sau alt material. Pentru creștin orice material, lucru sau ființă e în sinea sa bun, ca zidire și dar al lui Dumnezeu. Atunci ocară crucii nu vine de la ea, din natura ei, ci din păcat, din întrebuițarea ei ca mijloc de tortură, și mai ales de la cei osîndiți pe ea. Blamați, huliți, năpăstuiți pentru vinovății, reale sau uneori inventate, în cazul atîtor sclavi dintr-o societate nedreaptă, crucea se identifica cu ei, cu osîndiții pe ea, și purta ocară lor ; încît din pricina păcatului devine și ea instrumentul ororii.

Dar în Hristos Iisus, pe cruce se răstignește Cel fără de păcat. În chip firesc sfințenia Lui sfințește această cruce, care devine «Crucea lui Iisus». Ea se sfințește, potrivit Sfintei Scripturi, «prin cuvîntul lui Dumnezeu și prin rugăciune» (I Tim. IV, 5), căci acum Dumnezeu — Cuvîntul Însuși se află prin Hristos pe ea ; se roagă pe ea, învinge păcatul prin ea și îi dă o nouă destinație și sens. Crucea, în locul instrumentului de păcat, ocară și chin, din pricina celor osîndiți pe ea și a unei lumi nedrepte, devine prin Răstignitul dumnezeiesc de pe ea instrumentul de înălțare, lumină și viață. Devine simbol și putere de iubire, credință, nă-

dejde, răbdare, bunătate, bucurie și biruință a răului, din puterea Celui ce a biruit pe ea păcatul și moartea. Acela Care printr-un «lemn» a schimbat amărăciunea apei de la Mara, în dulceață (Ieșirea V, 3), schimbă acum amărăciunea și «sminteaala crucii» în bucurie și slavă. La această putere de schimbare a crucii, cugeta Solomon când spunea: «Binecuvîntat este lemnul care slujește la o trebuință binecuvîntată» (Înțel. lui Solomon XIV, 7). Această schimbare îl va face și pe Sfîntul Pavel să exclame: «Cuvîntul crucii pentru cei pieritori este nebunie, dar pentru noi cei ce ne mîntuim este puterea lui Dumnezeu» (I Cor. I, 18). Schimbare săvîrșită odată pentru totdeauna. În creștinism, după apusul lumii vechi, crucea nu va mai fi niciodată instrumentul de oroare și osîndă, ci de mîntuire.

Iar la cuvîntul indoielnic al altora, dacă cinstim crucea, atunci trebuie să cinstim și cununa de spini, piroanele, pe Pilat și pe ceilalți care L-au osîndit pe Iisus Hristos, se cuvine să răspundem în chipul următor: În ce privește persoanele umane, acestea sînt cinstite sau nu prin faptele lor, ca ființe conștiente, libere. Obiectele însă își iau cinstea de la Dumnezeu și de la noi, care ne manifestăm prin ele iubirea noastră. Prin tot ce a manifestat Hristos iubirea, tot ce a atins El se sfințește: și cununi de spini, și piroanele și mormîntul Său etc. Nu le vom venera ca pe cruce. Dar le vom cinsti ca pe niște obiecte sfințite legate de viața Domnului, prin care, prin toate, El ne-a adus mîntuirea. Le cinstim așa cum învață Sfînta Scriptură că erau cinstite și lucruri, obiecte ale unor bărbați aleși, obiecte care au avut o semnificație deosebită în viața lor. În Vechiul Testament, spre pildă, chiar sabia cu care învinsese David pe Goliat era păstrată la loc de cinste în cortul sfințit, înveșmîntată și așezată după efod (I Regi XXI, 9). Iar Sfîntul Pavel scria și cerea Colosenilor, desigur în mod figurat, «să-și aducă aminte de lanțurile lui» (Col. IV, 18). Celor sfinți, toate ale lor, le devin curate și sfinte. Prin Hristos făptura revine iarăși la «starea dintii»; mai mult, capătă noi puteri dumnezeiești, căci zice Domnul: «Iată, Eu le fac pe toate noi» (Apoc. XXI, 5).

Crucea Domnului este în același timp împlinirea profețiilor. Întreg Vechiul Testament, Legea și Profeții își au plinirea și descoperirea desăvîrșită în Noul Testament. Cum spunea și Fer. Augustin: «Noul Testament în cel Vechi se ascunde; acum Vechiul în cel Nou se descoperă» (P. L. XXXIV, 623). În Iisus Hristos se dezleagă toate tainele profețiilor, se «desfac pecetele», iar Vechiul Testament este «pedagog», călăuză spre El, spre Hristos (Gal. III, 24). Și crucea a fost un asemenea antemerghător, atît prin înțelesul ei duhovnicesc, cît și prin imagini, prin semne pînchipoitoare.

Înțelesul duhovnicesc al crucii apare puternic, luminos, îndeosebi la profetul Isaia. Profetul descrie patimile și ispășirea Domnului pentru păcatele noastre în accente și imagini atît de vii, ca și cînd s-ar afla în fața crucii... «El a luat asupra-Și durerile noastre, spune Isaia, și cu suferințele noastre S-a împovărat... A fost străpuns pentru păcatele noastre... pedepsit pentru mîntuirea noastră. Și prin rănile Lui noi toți ne-am vindecat» (Isaia LIII, 4, 5, 7).

Dar și imaginea crucii este prefigurată, prezisă în Vechiul Testament. Șarpele de aramă înălțat de Moisi în pustie este una din aceste

clare profeții. Când Israelii străbătind deșertul Sinai, au ajuns într-un ținut lângă muntele Hor, bintuit de șerpi veninoși, mulți mureau mușcați, otrăviți de veninul lor. Atunci la porunca lui Dumnezeu, Moisi a făcut un șarpe de aramă pe care l-a atârnat de un stîlp, iar cînd cineva era mușcat de șarpe, privea la șarpele de aramă și trăia, rămînea cu viață (Numeri XXI, 9). Șarpele de aramă preînchipuia crucea cu Mîntuitorul răstignit pe ea. Domnul Însuși confirmă cînd zice: «După cum Moisi a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca tot cel ce crede, în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică» (Ioan III, 14—15).

S-a observat de către unii credincioși că în Vechiul Testament a fost interzisă cinstirea șarpelui de aramă, după cum citim: «În anul al III-lea al lui Osea, regele lui Israel, a început să domnească Iezechia, fiul lui Ahaz, regele lui Iuda. Și cînd a ajuns rege... a săvîrșit fapte bune... El a stricat șarpele de aramă pe care-l făcuse Moisi, căci pînă în zilele acelea, fiii lui Israel îl tîmîiau și-l numeau Nehuștan» (IV Regi XVIII, 1—4). De aici ar urma că nu se cuvine să cinstim crucea.

Dreapta credință răspunde aici așa: Într-adevăr, șarpele de aramă devenise cu timpul un fel de idol și i se aducea închinare ca unui obiect îndumnezeit. Dumnezeu nu poruncise să i se aducă un cult. Șarpele înălțat în văzul tuturor, era un semn al Proniei, al milei dumnezeiești. Privind la el, cei mușcați trebuiau să se înalțe cu mintea, cu inima la Dumnezeu de unde le venea puterea să biruie veninul.

Cinstind crucea, creștinul adevărat nu poate cădea în greșeala de care s-au făcut vinovați cei din Legea veche, întrucît pentru el crucea, este crucea lui Hristos pe care S-a înălțat pentru a birui păcatul și moartea; gîndind, privind, rugîndu-ne în fața crucii privim cu ochii duhovnicești pe Hristos Cel jertfit pe ea. Noi nu ne putem închipui pe Hristos fără cruce și nici crucea fără Hristos. Prin ea noi ne închinăm Lui, căci Hristos și crucea Sa sînt nedespărțiți.

O altă icoană preînchipoitoare a crucii în Vechiul Testament este aceea a lui Moisi ținîndu-se și mîinile întinse în timpul luptei cu Amaleciii la Rafidim, lângă Horeb. Și zice Sfînta Scriptură: «Cînd Moisi își ridica mîinile biruia Israel, iar cînd își lăsa mîinile în jos biruiau Amaleciii. Dar obosind mîinile lui Moisi, au luat o lespede și au pus-o sub el a șezut pe ea, iar Aron și Or îi sprijineau mîinile, unul de o parte și altul de alta, astfel că mîinile lui stătură neclintite pînă la apusul soarelui» (Ieșirea XVII, 11, 12). Făptura proorocului cu mîinile ridicate lua astfel forma crucii. Călăuzit de Duhul Sfînt, el proiecta și profeția imaginea ei, a Mîntuitorului, pentru a căruia venire îi și pregătea pe credincioșii Legii vechi, cînd le spunea: «Prooroc din mijlocul tău și din frații tăi ca și mine, îți va ridica Domnul Dumnezeul tău, pe Acela să-L ascultați» (Deut. XVIII, 15).

Și iarăși, o imagine a crucii este prezisă prin «steagul» de care grăiește Isaia: «Intrați, intrați pe porți! Gătiți cale poporului, gătiți, gătiți drum, curățiți-l de pietre, înălțați un steag peste neamuri» (Isaia LXII, 10). Steagul a fost totdeauna simbol al unui crez, al unității, al biruinței. Iar în Sfînta Scriptură un asemenea simbol nu poate fi decît crucea.

Prin aceste imagini preînchipoitoare ca și prin celelalte profeții ale Vechiului Testament se urzea în conștiința credincioșilor Vechiului Tes-

tament icoana lui Mesia. Prin acestea a fost El cunoscut. Toate apar ca niște umbre care premerg realității. «Legea avea umbra bunătaților viitoare», zice Sfântul Pavel. Erau ca niște chipuri ale Prototipului veșnic, și care-I vesteau întruparea, așa cum zorile prevestesc răsăritul soarelui. Fiul prin Duhul le trimetea ca pe niște înaintemergători și Sfântul Ioan înaintemergătorul Domnului Îl va recunoaște și mărturisii : «Cel ce vine după mine, mai înainte de mine a fost, pentru că mai înainte de mine era» (Ioan I, 30). «Prin cruce, va zice Sfântul Andrei Criteanul, a fost recunoscut Hristos și Biserica credincioșilor pătrunzînd în adîncul Scripturii vede că El este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Însuși și Domnul» (P. G. 97, 128).

Semnul crucii

Jertfă și altar de jertfă, crucea este în același timp «semnul lui Hristos» și al creștinismului. Este, după Sfînta Scriptură : «Semnul Fiului Omului». «Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului», spune Mîntuitorul Însuși (Matei XXIV, 30).

Biserica a văzut în acest semn crucea Domnului. Către această înțelegere ne conduc mărturisirile Sfîntei Scripturi. Așa de pildă ««semnele săvîrșite de Moisi prin toiagul lui» (Ieșirea IV, 8—18) care e o preînchipuire a crucii. Sau semnul din viziunea lui Iezechiel, cînd proorocul aude : «...Treci prin mijlocul cetății, prin Ierusalim, și însemnează cu semnul tău, adică al crucii (litera «tau» în alfabetul vechi grec avea exact forma (x) (crucii), pe frunte, pe oamenii care gem și care plîng din cauza multor ticăloșii care se săvîrșesc în mijlocul lor» (Iez. IX, 4).

În Noul Testament de asemenea, dreptul Simeon întimpinînd pe Iisus în Templu rostește către Maica Lui, Preasfînta Fecioară : «Acesta este ca un semn care va stîrni împotrivire» (Luca II, 34). «Semn de împotrivire», adică ceea ce va numi Sfîntul Pavel : «sminteala crucii». Către același înțeles ne conduc și cuvintele Domnului rostite în sinagoga din Capernaum. La întrebarea mulțimii : «Ce semne arăți ca să credem în Tine ? Părinții noștri au mîncat mână în pustie...», Iisus le răspunde de : «Eu sînt piinea vieții. Cel ce mîncă Trupul Meu și bea Singele Meu are viață veșnică...» (Ioan VI, 30, 31, 54). Hrana Lui era deci viața Lui, viață de jertfă, de cruce împărtășită și nouă prin trupul și sîngele Său, în Sfînta Euharistie. În sfîrșit, tot atît de evident este «semnul lui Iona». Cum istorisește Sfîntul Evanghelist Luca : în drum spre Ierusalim, Iisus se adresează celor de față și zice : «Neamul acesta cere semn ; dar semn nu i se va da, decît semnul proorocului Iona. Căci precum a fost Iona semn Ninivitenilor, așa va fi și Fiul Omului semn acestui neam» (Luca XI, 29—30). Trimiterea, încercarea prin care trecuse proorocul și propovăduirea lui erau un «semn» pentru Niniviteni, pentru pocăința lor. Cu atît mai mult Fiul Omului, prin tot ceea ce este și înfăptuiește El, este pentru noi «semn», și ființă a semnului ; sursă a tuturor semnelor care au călăuzit spre mîntuire și care, toate, duc ca și către o culme a lor, la cruce și înviere. Căci mai zice Domnul : «Precum a fost Iona în pîntecele chitului trei zile și trei nopți, așa va fi și Fiul Omului în inima pămîntului, trei zile și trei nopți» (Matei XII, 40).

Astfel această luminoasă unitate a mărturisirilor Sfîntei Scripturi arată crucea drept «Semnul Fiului Omului» ; semnul vieții, al iubirii, al

slujirii Lui, al strălucirii și puterii Lui creatoare, 'căci «în puterea crucii», a jertfei, stă tăria creației și a înnoirii ei.

Tilcuind împreună cuvintele profetice ale Domnului : «Soarele se va întuneca și luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea. Și atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului» (Matei XXIV, 29—30), Sfântul Ioan Gură de Aur observă cu adâncă pătrundere : «Vezi cât de mare este puterea semnului crucii ? Crucea este mai strălucitoare și decît soarele și decît luna... Și să nu te minunezi că Domnul vine purtînd crucea ! După cum a făcut cu Toma arătîndu-i semnul cuielor și rănile... tot astfel și atunci va arăta rănile și crucea, ca să arate că Acesta a fost Cel răstîgnit».

Crucea este deci semnul identității lui Hristos după care Îl recunoaștem. Este semnul «Tainei lui Hristos», cum spune Sfântul Pavel, prin care ni se descoperă iubirea dumnezeiască în toate sensurile, în «lărgimea, lungimea, adîncimea și înălțimea ei» (Efes III, 18), care sînt, cum explică Sfântul Grigore de Nyssa, brațele, dimensiunile cosmice ale chipului plinătății ei. Brațele care cuprind zidirea în obîrșia și chemarea ei luminoasă. De aceea și Sfântul Evanghelist Ioan «vede Mielul jertfit de la întemeierea lumii» (Apoc. XIII, 2), deci zidind-o prin jertfa, prin iubirea Sa ; ca și după înviere pentru proslăvirea ei, cînd de asemenea Îl vede : «în picioare», semn al învierii, dar «ca junghiat», semn al jertfirii în fața Tatălui. Crucea apare astfel ca un semn etern al Fiului Omului, și aceasta pentru că este semnul iubirii și al jertfirii pentru viață și pentru tot mai multă viață, care constituie însăși ființa, condiția și sensul creației.

Semn al «Fiului Omului», crucea este desigur și semn al creștinului. Ea revelînd iubirea lui Hristos trebuie să reveleze și iubirea noastră ca chemare și răspuns. Este semnul schimbului de iubire între Dumnezeu și noi. Hristos nu se rușinează de crucea Sa, pentru că ne-a mintuit prin ea, ne-a iertat păcatele, ne-a arătat astfel cea mai înaltă iubire a Sa față de noi, dar prin aceasta ne-a cîștigat-o pe a noastră. De aceea în Sfintele Evanghelii se vorbește deopotrivă de «Crucea lui Iisus» și de crucea celui ce-L urmează pe Iisus. Crucea este semnul și locul în care ne întîlnim cu Iisus.

Purtînd și numele lui Hristos, creștinul se însemnează cu semnul crucii ca și cu o pecete a lui Hristos, care arată că face parte din trupul Lui, din Biserică. Și pecetuirea cu acest semn în Biserică începe încă din pruncie. La a opta zi după naștere, cînd în Legea veche se făcea tăierea împrejur, acum preotul merge și binecuvîntează pruncul în chipul crucii, rostind asupra lui : «Să se însemneze Doamne lumina feței Tale peste robul Tău acesta... și să se însemneze crucea Unuia-Născut Fiului Tău în inima și în cugetul lui». La Botez și îndeosebi la ungerea cu Sfântul Mir se însemnează toate simțurile și încheieturile, rostindu-se : «Pecetea darului Sfîntului Duh» ; «a Sfîntului Duh care-L pecetluiește pe Hristos în noi, viața, crucea și învierea Sa. Pune-mă ca o pecete pe inimă», invocă sufletul în Cîntarea Cîntărilor (VIII, 6). Împărtășirea însăși cu trupul și sîngele Domnului este tot o mărturisire a crucii, a jertfei. Și apoi de-a lungul întregii vieți, creștinul drept măritor se însemnează cu acest semn dumnezeiesc ; cînd începe rugăciunea, în timpul ei, și cînd o termină ; la ieșirea din casă, la

plecarea în călătorie, ca și la întoarcere ; la începutul ca și la sfârșitul iucrului ; înainte de culcare, pentru a ne încredința grijii lui Dumnezeu, și la trezirea din somn, spre a ne agonisi binecuvântarea Lui, în toată ziua ; când ne așezăm și ne ridicăm de la masă ; la vreme de mîhnire, primedie sau gînduri rele... Și în atitea împrejurări așa cum făceau cei dinții creștini, după cum ne dă mărturie scriitorul bisericesc Tertulian (160—240), care spune : «Înainte și în timpul treburilor, intrînd și ieșind, îmbrăcîndu-ne înainte de somn, în toate lucrările noastre, la fiecare pas și la fiecare faptă, noi ne însemnăm cu semnul sfintei cruci» (P.L.I.).

În chipul crucii preotul binecuvîntează credincioșii ; cu aceasta începe săvîrșirea Sfințelor Taine, sfințește darurile aduse la Altar, ca și apa, holdele, zidirea toată. Și tot crucea stă pe Altar, ea însăși fiind altar, precum și deasupra Sfințelor locașuri, cele mai multe fiind zidite în forma ei. Crucea se zugrăvește pe sfintele vase, pe odăjdii, pe cărțile de cult ; se vede ridicată la unele răspîntii de drumuri, se așează la căpătiiul celor adormiți întru nădejdea învierii și a vieții de veci. Cuprinde astfel întreg orizontul vieții noastre, este semnul prin definiție al creștinului dreptcredincios și aceasta pentru că esențial este semnul iubirii.

Spun însă oarecîre dintre credincioși că totuși, nu ar fi cuviincios să ne închinăm Domnului făcînd acest semn al crucii, întrucît Mîntuitorul a zis către femeia samarineancă : «Vine ceasul și acum este, cînd adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr» (Ioan IV, 23—24). Iar Apostolul învață că : «Dumnezeu... nu este slujit de mîini omenești, ca și cum ar avea nevoie de ceva, El dînd tuturor viață și suflare și toate...» (Fapte XVII, 25).

Aceste cuvinte ale Sfințelor Scripturi nu opresc însă, în nici un chip semnul crucii. Cînd Mîntuitorul spune : «Cei ce se închină lui Dumnezeu trebuie să i se închine în duh și în adevăr», ne învață că rugăciunea, închinarea, întreg cultul și întreaga noastră slujire trebuie să porceadă din adînc, din inima ființei noastre, din «duh». În vorbirea cu samarineanca, Domnul îi avea în vedere, îndeosebi pe acei credincioși din Vechiul Testament a căror închinare se transformase în forme goale, uscate, fără viață ; smochinul uscat le era o pildă (Matei XXI, 19). Încă și Profetul spusese : «Milă voiesc, iar nu jertfă și cunoașterea lui Dumnezeu mai mult decît arderile de tot» (Osea VI, 6). Prin Hristos se incheie însă un Nou Testament de care vorbește Sfîntul Pavel cînd zice : «Acesta este Testamentul pe care îl voi întocmi casei lui Israel ; pune-voi legile Mele în cugetul lor și în inima lor le voi scrie...» (Evrei VIII, 10). Cuvintele Legii vechi fuseseră scrise pe piatră și pecetluite cu sîngele animalelor ; legea Noului Testament pecetluită cu sîngele lui Hristos trebuie să se înscrie în inima, în duhul nostru. Rugăciunea, închinarea, nu au sens și putere dacă nu trec în interiorul conștiinței, în minte, în inimă. Nu există cult adevărat, ziditor, acolo unde conștiința e moartă. Prin duhul comunicăm cu Dumnezeu care este «duh» ; el, duhul ne deschide circulației iubirii, harului.

Mîntuitorul mai atrage de asemenea atenția femeii samarince că această închinare adevărată nu mai este legată de un anumit loc (templu) sau localitate, nici numai de un anume neam (iudei sau samarineni) Dumnezeu este pretutindeni, fiind «duh», și deci, închinarea, slujirea Lui

nu poate fi mărginită de nimic. Este al tuturor și cu egală iubire se deschide tuturor.

Cît privește învățătura Sfintului Pavel că «Dumnezeu... nu este slujit de miini omenești, ca și cum ar avea nevoie de ceva», apare evident că aceste cuvinte nu au nici o legătură cu facerea semnului crucii. Înțelesul lor corect este acela că noi nu-I putem oferi lui Dumnezeu ceva, «lucru al miinilor noastre», care să-I îplinească cumva «lipsa», intrucît El este plinătatea, este Absolutul.

Închinarea, cultul extern și intern, sînt însă cu totul altceva; țin de condiția noastră de făptură și Mîntuitorul Însuși S-a rugat. Iar această închinare trebuie să fie integrală, să cuprindă făptura noastră în totalitatea ei, cum o arată Sfintul Pavel : «Duh, suflet și trup» (I Tes. V, 23), încît așa cum îndeamnă același Apostol : «Să înfățișăm trupurile noastre ca pe o jertfă vie, sfîntă, bine plăcută lui Dumnezeu, ca închinarea noastră cea duhovnicească» (Rom. XII, I). Deci întreaga noastră ființă trebuie să participe la actul de adorare.

Pentru a pătrunde încă și mai profund acest înțeles, să observăm că Mîntuitorul, în cuvintele rostite către femeia samarineancă, nu cere simplu închinarea în duh, ci «în duh și în adevăr». Dar adevărul viu este Hristos, este Cuvîntul Care s-a făcut trup. Și astfel adevărul ni se descoperă a fi unitatea deplină între cuvînt și trup, între duh și viață, între credință și faptă, între actele, gesturile, semnele pe care le facem și semnificația, înțelesul lor. Sîntem suflet și trup, nu duhuri fără trup. «Preamăriți dar pe Dumnezeu în trupul și în duhul vostru ca unele care sînt ale lui Dumnezeu», învață Apostolul (I Cor. VI, 20); pentru că toate trebuie să se sfințească. De aceea nu e de conceput cultul intern al inimii, al «duhului», fără cel extern, al întregii noastre făpturi.

De altfel, ne stau pildă a unei astfel de închinări și slujiri, Mîntuitorul, profeții, apostolii. Mîntuitorul a binecuvîntat cu miinile Sale pe copii. «...Și luîndu-i în brațe i-a binecuvîntat punîndu-și miinile peste ei» (Marcu X, 16). Și de asemenea pe Sfinții Apostoli : «..I-a dus afară pînă spre Betania și, ridicîndu-și miinile, i-a binecuvîntat» (Luca XXIV, 50).

În Vechiul Testament, patriarhul Iacob a binecuvîntat cu miinile încrucișate pe fiii lui Iosif, așa cum citim : «Și a întins Israel (Iacob) mina sa cea dreaptă și a pus-o pe capul lui Efraim, deși acesta era mai mic, iar stînga și-a pus-o pe capul lui Manase. Înadins și-a încrucișat miinile, deși Manase era întîiul-născut. Și i-a binecuvîntat...» (Fac. XLVIII, 14—15). Credincioșii de atunci se rugau și ei cu miinile ridicate, cum zice Psalmistul : «Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tîmîia înaintea Ta, ridicarea miinilor mele jertfa de seară...» (Ps. CXL, 2).

În Noul Testament, Sfinții Apostoli au ridicat diaconi, preoți, episcopi, prin punerea miinilor, deodată cu rugăciunea (Fapte VI, 6; XIV, 23; I Tim. IV, 14). Împărtășirea Sfîntului Duh celor botezați se face de asemenea prin punerea miinilor : «Atunci își punea miinile peste ei și luau Duh Sfînt» (Fapte VIII, 17; XIX, 5—6). Iar pe credincioși Sfîntul Pavel îi învața : «Vreau așadar, ca bărbații să se roage în tot locul, ridicînd miini curate, fără de minie și fără de gilceavă» (I Tim. II, 8). Iată dar, din Sfînta Scriptură, cîteva mărturii ale unei adevărate și depline închinări.

Dar, în sfârșit, să amintim acum puțin și despre semnul însuși al crucii și despre mărturia pe care o dă creștinul prin ea. Știm că semnul sfintei cruci se face astfel : împreună primele trei degete ale mâinii drepte, iar celelalte două le lipim de podul palmei ; și așa, cu virful celor trei degete unite ne însemnăm la frunte, la piept, pe umărul drept și pe cel stîng, rostind deodată cu El : în numele Tatălui și al Fiului și al Sfintului Dui, Amin ; și anume, cînd zicem «în numele Tatălui ne însemnăm la frunte ; cînd zicem «și al Fiului», ne însemnăm la piept ; cînd zicem «și al Sfintului Duh», ne însemnăm umărul drept și apoi cel stîng, încheind cu «Amin».

Săvîrșit astfel, se poate spune că semnul crucii concentrează în el, cum s-a spus, esența credinței noastre, «este oarecum o învățătură pe scurt a legii creștine». Făcîndu-mi dimineața semnul sfintei cruci, spunea un credincios preotului lui, simt că îmi mărturisesc ceea ce e fundamental în credința noastră ortodoxă și mă simt prins în Hristos, în Biserica Lui ca mlădița în viță.

Aceasta o simte orice creștin drept-măritor, fie făcîndu-și semnul crucii, fie cînd se închină în fața chipului ei. Simte legătura lui cu Hristos ; simte că prin Duhul Sfînt se împărtășește din viață, din lumina și iubirea lui Dumnezeu Care în marea-I iubire de lume ne-a dăruit pe Unul-Născut Fiul Său... (Ioan III, 16) ; simte surprerea distanței, a despărțirii de Dumnezeu provocată de păcat și împăcarea cu Cel ce «ne-a împăcat prin cruce» (Efes. II. 16) ; simte credinciosul cu o nădejde vie că în el însuși, începînd de la botez, de la «nașterea lui din apă și din duh» și prin voia statornică de a crucifica păcatul, egocentrismul, acesta se biruie. «Cei ce sînt ai lui Hristos Iisus și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele» (Gal. V, 24) ; și se simte totdeauna întărit, păzit de cel rău prin acest semn, după cum și cîntă Biserica «Doamne, armă asupra diavolului, crucea Ta o ai dat nouă» ; se simte tot mai mult părtaș Duhului crucii lui Hristos, înnoirii prin ea ca o arvună a învierii, și îndemnat să iubească și el cu iubirea lui Hristos, în chipul Lui ; și înălțîndu-se către Dumnezeu și dăruindu-se îmbrățișînd pe semenii, lumea, așa cum îmbrățișează brațele crucii.

Și toate aceste daruri și puteri le simte venind din partea Crucii lui Hristos care o sfințește pe a noastră, așa cum se și roagă Biserica la sfințirea chipului crucii : «Caută cu milostivire Doamne spre acest semn al crucii pe care credincioșii robii Tăi, din osîrdie și din credința cea tare și dragostea cea către Tine, au făcut-o spre însemnarea biruinței Fiului Tău... Binecuvîntează-o și o sfințește pe ea, și o umple de puterea și binecuvîntarea lemnului aceluia, pe care a fost pironit Preasfîntul Trup al Domnului nostru Iisus Hristos, Unul-Născut Fiul Tău, prin care puterea diavolului s-a călcat, și noi pămîntenii slobozenie am dobîndit și vieții ne-am învrednicit».

Pr. Prof. CONSTANTIN GALERIU

SECTELE RELIGIOASE, PERICOL AL VIEȚII, AL MORALEI IN SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

Asupra sectelor s-a scris în ultima vreme destul de mult*. Unii autori au îmbrățișat tema ca «motiv» senzațional, alții cu mai multă seriozitate au tras semnalul de alarmă asupra pericolului sectant în lumea de astăzi. Unii cercetători au privit răspîndirea ca un fenomen social, neglijînd partea importantă, a credulității, absurdului și fanatismului, secta fiind, așa cum se știe, o abatere de la credința inițială și încercarea de a falsifica această credință, dîndu-i o altă cale după rătăcirile adeptilor. Secta creează alt dumnezeu și desființează ceremonii, înființînd altele pe cît de macabre, pe atît de absurde. «Specialiști» în dămănt, căuțînd să descopere «secretele» sectelor sau exagerarea lor, nu fac altceva decît să-i înfurie pe fanatici sau să le crească faima.

Secta este o problemă de conștiință mai întii fiindcă credulul sau adeptul își adapă sentimentele religioase, chiar dacă sînt false, dintr-un izvor «divin» și secta este apoi un pericol social, anarhic cultivînd bigotismul sau misticismul și avînd obscurantismul drept justificare¹. Așadar secta nu face parte din «evoluția» Bisericii² lui Hristos sau a altor religii și confesiuni, ci este o falsificare a învățaturii Evangheliei și Cărilor religioase vechi sau noi. Secta este o boală religioasă răspîndită aproape în toate Bisericile, Cultele naturiste, Religiile vechi (būdiste, confucianiste, șintoiste) sau mai noi (musulmane) și mai ales la fărîmiturile ereziilor și sectelor care au ajuns, după cuvîntul Bi-

* *Encyclopédie des sectes dans le monde*, de Christian Plume, Xavier Pasquini. Cu un interviu al lui Alain Vivien, deputat (în Parlamentul francez) și autor al raportului asupra sectelor. Colecția «Connaissance de l'Étrange». Editions Henri Veyrier, Paris, 1984, 500. p. (Vom cita, «Enciclopedia» Εύαγγ. Κ. Ι. Μαντζουνας, Συγχρονον Πανάριον τῶν αἰρέσεων (Expunere contemporană a ereziilor), Atena, 1985 (Vom cita : «Expunere a ereziilor»).

— *Prescurtări*: B.O.R. — Biserica Ortodoxă Română; S.T. — Studii teologice; Ort. — Ortodoxia; G.B. — Glasul Bisericii; M.A. — Mitropolia Ardealului.

1. † Antonie Plămădeală, *Falsul misticism: încercare de tipologie*, în «Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă», Sibiu, 1983, p. 350—387; D. Stăniloae, *Formele și cauzele falsului misticism*, în «ST», IV (1952), nr. 5—6 p. 251—252. Deși Biserica Ortodoxă Română nu a avut cazuri de erezii și secte, totuși după primul război mondial, unii «credincioși» ortodocși prin căsătorii mixte sau din interese au devenit adepți ai unor secte. Ierarhia, ca și credincioșii au vegheat pentru întîmpinarea prozelitismului sectant, dovadă atîtea studii și articole referitoare la fanatismul și mistica seclară: Arhim. Scriban, *Teologia misionară*, în «BOR», nr. 9—10/1940, p. 765—778; St. Berechet, *Lupta Bisericii contra sectelor*, idem, nr. 4/1924, p. 220—221.

2. V. Kernbach, *Biserica în involuție*, București, 1984, p. 52—130, 318—319 ș.a.; *Dicționar de mitologie generală*, Ed. Albatros, București, 1978; *Psihologia religiei*, Trad. de Tamara Mureșan..., Ed. științifică și enciclopedică, București, 1976; Paul Ni-coară, *Despre sectele religioase*, Ed. științifică, București, 1963.

bliei: «ca nisipul mării și stelele cerului...» (Facere XXXII, 12). După ultimele statistici, în lume există îngrozitoarea cifră de 5000 secte religioase, organizații anarhice și centrifugale, grupări violente, comunități sinucigașe și familii religioase³ ce îmbrățișează moartea albă sau eutanasia.

Autorii de «Enciclopedii» ale sectelor au publicat nenumărate date în legătură cu acestea⁴ dezvăluind lumii pericolul fanatismului și prevenind populația globului asupra prozelitismului și penetrației sectante indeosebi în mijlocul tinereții⁵. Cărțile de atitudine împotriva proliferării sectelor sînt deci folositoare acolo unde se studiază facultativ sau există cursuri și seminarii cu explicațiile necesare ale mișcărilor sectante din lumea de astăzi. «Dacă noi nu le cunoaștem, acestea ne vor cuceri» se tinguia o revistă de specialitate⁶.

Așa cum s-a semnalat și în presa noastră⁷, sectele s-au răspîndit pe tot globul și caută prozeliți pretutindeni, de aceea și vigilența trebuie mărită. Totdeauna creștinul ortodox l-a cunoscut pe eretic și s-a fîrît de el și numai creștinul adevărat cunoaște originea și urmările sectei. Secta este străină de credința în Hristos, în Buda, în Mahomed etc. și din fanatism, credulul trece chiar și la crima cultică. Secta ex-

3. *A New Guide and Almanach. Religions of America.* Froment and faith in age of crisis. New York, 1975 (în continuare «Un nou ghid...») și «Interviul lui Alain Vivien deputat și autor al Raportului asupra sectelor, în «Enciclopedica», p. 481—486.

4. «*Paris Match*» are rubrici speciale în fiecare număr. Există colecții și reviste speciale despre secte și evoluția lor. Pe larg, Kurt Hutten, *Le monde spirituel des sectaires.* Collection *Connaissance des sectes*, Ed. Delachaux et Niestlé, Neuchâtel-Suisse, 1965, passim; Alain Woodrow, *Les nouvelles sectes*, Editions du Seuil, Paris, 1977, passim.

5. *Parents en lutte contre les sectes...* în revista «Marie Claire», februarie, nr. 354/1982, p. 16—19, 31, 156 (în continuare, Părintii în luptă).

6. Și la noi revistele «Magazin», «Pentru Patrie» și «Flacăra», precum și «Almanahurile» publică în fiecare număr cite o informare sau cercetare asupra manifestărilor morbide sectante. (Foarte interesant) «Pentru Patrie», nr. 6/1981, 11 și 12/84 și mai ales nr. 3 și 4/1985).

Slujitorii și teologii români totdeauna au privit fenomenul sectar cu atenție deși nu am avut cazuri de erezii și rătăciți, la V. Simiganovschi, *Cum slăbesc religiile și pătrund rătăcirile*, în «BOR», nr. 8/1924, p. 457—463; 9/1924, p. 530—533; Gr. Comșa, *Căluza cunoașterii și combaterii sectelor*, Cernica, 1925; St. Florescu, *Propaganda sectară — pericol național* —, «BOR», nr. 9/1926, p. 518—522.

7. Cotidianele românești, așa cum vom vedea, au dat și dau note, informații, articole despre secte, pericolul social și cultural al acestora sau manifestări bolnăvicioase. Pînă acum nu a apărut o «istorie a sectelor», deși Petru Deheleanu, *Sectologie*, Arad, 1948, scrie cite ceva pentru fiecare. De asemenea, Al. Constantinescu, *Sectologia*, Ediția II, București, 1943, face o «istorie» a sectelor. Cele două cărți, după care se inspiră mulți — fără a le cita — sînt depășite dar nu inutile.

Un istoric al sectelor și un studiu comparativ al rătăcirilor a publicat în revista «B.O.R.» Grigore Botoșăneanu, plecînd de la ereziile bogomile și concepțiile husite (nr. 6/1928, p. 488—493), sectele advente, baptismale pînă la complicațiile penticostale (nr. 9, 10 și 12/1928, nr. 1, 2, 4, 6 — aici sînt indicate mijloacele de prevenire a fanatismului sectar — 7—8, 9, 10—12/1929 și nr. 1/1931); *Sectele și Apostolatul laic*, în «idem», nr. 10/1931; I. Mihălcescu, *Privire istorică asupra începutului și dezvoltării sectelor adventistă și baptistă*, în «B.O.R.», nr. 4/1922, p. 252—262.

clude credința tradițională și o înlocuiește cu idei sau imagini provenite din visuri «profetice» sau «intîlniri» programate sau întimplătoare cu «Domnul, cu Precesta, cu Spiritul lui Buda, cu «sufletul» strămoșilor, cu Krișna sau cu înțelepți și gurū...».

Este adevărat, așa cum observau și unii cercetători de la noi, secta nu-și descoperă identitatea, iar unii «sectologi» chiar exclamă : «ce ne interesează, nu-i cităm, nu-i amintim...». Perfect, asta vor și ei, să nu fie identificați și deranjați și cînd cad victimă, atîția, atunci se caută «vina». Este prea tîrziu ! Cercetătorii de cabinet, originali și documentariști, evită «căutarea la adînc» în acțiunile lor și se mulțumesc cu acuzații, obiectii clasice și comode, de care nici sectanții nu mai țin cont. Acest fel de a privi lucrurile le este favorabil sectelor și ele se răspîndesc fără opreliște. După cum se știe, prozelitismul sectant pătrunde mai ales acolo unde se constată : 1) lipsa de cunoaștere a învățăturii ortodoxe de către credincioșii noștri ; 2) necunoașterea sectei și a doctrinei ei și 3) legăturile sectanților cu străinătatea care le furnizează material de propagandă, colportaj și chiar sprijin pentru a-și părăsi țara unde s-au născut.

Aceleași metode sînt folosite și de către sectele din alte țări. În toate lucrările despre secte, sectanți și lideri, de obicei, sînt observate manifestările antisociale, numărul sectelor (de 5—6 mii)⁸, și prea puțin se insistă asupra «doctrinei» fiecăreia.

Majoritatea «enciclopediilor» sau «dicționarelor» asupra sectelor ușurează cercetarea prin tehnica ordinii alfabetică. Mai mult, unele organizații, grupări sau lideri, sînt redade în limba respectivă (engleză, germană, chineză, japoneză, arabă, hindusă etc.) pentru o cit mai largă circulație și cunoaștere în specialitate.

Din amalgamul sectelor religioase, din numeroasele grupări anarhice violente sau fracțiuni teroriste, vom încerca aici să spicuim doar nume și concepții din istoricul sectelor și să le încadrăm în cîteva capitole, după proveniență, influență, regiune, dezvoltare-organizare și mai ales situația prezentă în lume și la noi.

Dacă în perioada de stabilire a dogmei Bisericii (sec. II—VIII) ereziile și sectele erau anatematizate pentru că negau adevărul revelat sau falsificau Evanghelia și constituiau un pericol pentru pacea întregii lumi, astăzi sectele religioase sînt «făcătoare» de religie, sînt organisme fără statute de organizare și funcționare dar în unele cazuri cu instituții de conducere în străinătate. Dumnezeu este considerat de secte mort, Iisus Hristos nici nu mai apare în «sistemul» lor religios, sau dacă apare, este un personaj negativ care descurajează. «Monștrii» sacri au apărut în societățile pragmatice ; satirii, grifonii, sirenele mărșăluiesc în conștiin-

8. Alte statistici indică 4 și chiar 10 mii, avîndu-se în vedere fracțiunile sectanților. P. H. Bucovineanu, *Fațetele reale ale sectelor religioase*, București, 1983, arată că «există circa șase mii de secte, aparținînd tuturor religiilor», p. 31—32 ; Teodor Ardelean, *Fariseii lui Iehova*, București, 1983, p. 8—9 ș.a.

tele disperate. Mamona și-a ridicat Turnul Babel nu numai pînă la cer, ci are «adepti» și pe alte planete, în eventualitatea unui atac termo-nuclear.

Sectele religioase stîlcesc și falsifică tradițiile popoarelor, își însușesc unele precepte ale înțelepciunii vechi în scopul propagandei furibunde a «religiei» zilei. Curentele mistice au început să devoreze tradiții și obiceiuri care au dat stabilitate unor milenare civilizații. Căderea modernă al «mesianismului și profetismului» programat a pătruns aproape în toate țările și îndeosebi în continentele cu un standard de viață materială ridicat, supra-industrializat. Noii «mesia» fac concurență tradițiilor naționale. În nici o epocă n-au avut mai mare importanță cuvintele profetice ale Apostolului neamurilor, Sf. Pavel, ca acum : «...și au făcut dumnezei după poftele lor, după pîntecele lor...» (Filip. III, 19). Dramatic, dar adevărat. Fuga de minia Domnului nu mai constă într-o cercetare a sufletului, în modelarea și sfințirea lui, ci în angajarea într-o fabrică sau uzină ca muncitor al «profetului» sau în cerșetorie și prostituție, că să fie pe placul «divinului» stăpîn. Această nebunie religioasă, considerată înțelepciunea «lumii», înfierată de Isaia (XXIX, 14) și combătută de Sfîntul Apostol Pavel (I Cor. I, 19—20) a pătruns în multe compartimente sociale. Cu toate că lumea modernă este îngrozită de asemenea avalanșe, multe dintre statele Occidentului, bazate pe o greșită înțelegere a democrației și drepturilor omului, legalizează funcționarea acestora sau tolerează proliferarea lor. Savanți, oameni de știință și cultură, teologi luminați cer statelor infestate cu asemenea ciuperce otrăvitoare pentru conștiință să ia măsuri severe⁹. O întreagă literatură anti-sectară diversă¹⁰ a apărut în toată lumea¹¹.

Țările cu civilizații străvechi, cu o înțelepciune echilibrată (India, Indonezia, Japonia)¹², cer mai insistent să se stopeze, cît mai este timp, exodul sectar detunător de precepte vechi falsificate de «aleși» și puse în slujba pervertirii umanității. Tineretul, mai ales, este supus unor asemenea încercări¹³.

9. Thierry Baffoy, *Les sectes totalitaires*, în «Esprit», nr. 1/1978; T. M. Popescu, *Privire istorică asupra schismelor, ereziilor și sectelor. Cauzele sociale ale apariției lor*. în «S.T.» II (1950), nr. 5—6, p. 347—394.

10. Georges Blond, *Furioșii Domnului*. Catolici și protestanți: patru veacuri de fanatism. Trad. din l. franceză de Iuliu Giroveanu, Sanda Mihăiescu-Baroianu, București, 1976, 328 p. Un bun cunoscător al mișcărilor «reformiste» este Prof. calvin-american Anthony A. Hoekma care ajunge la concluzia că «deosebirile dintre culte» sînt hrănite de fanatism și necunoaștere (*The Four Major Cults...*, Grand Rapids, Michigan, 1978, p. 373—403).

11. Marshall Kilduff, Ron Yavers, *Secta sinucigașilor...* Trad. de Felicia Antip, cu o «Prefață» de Petru Berar, București, 1981.

12. Mircea Eliade, *Istoria credințelor și ideilor religioase. I — de la epoca pietrei la misterele din Eleusis*. Trad. de Cezar Baltag, Ed. științifică și enciclopedică, București, 1981, p. 226—259. Un alt cunoscător al fenomenului sectar și sectant nu numai în religie, ci și în societate este Alvin Toffler, apreciat în întreaga lume nu numai ca un cercetător, ci ca un pătrunzător al spiritului lumii de azi. După *Primul val*, autorul dă o nouă carte de mare importanță. *Al treilea val*. Prefață: Ioniță Olteanu, Trad. din l. engleză: Georgeta Bolomey și Drăgan Stoianovici, București, 1983, 684 p. «Mituri și invenții», p. 441—443.

13. *Un nou ghid...*, «Tineretul și religia», p. 624—630; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 67.

✓ Indivizi puși pe căpățuială, dornici de aventuri, abătuți de la normele morale și dubioși psihic sînt «apostolii» noilor «mesia». Ei sînt bine plătiți și trimiși în «misiuni», fie prin universitățile lumii¹⁴, fie chiar și prin cercuri diplomatice. Pentru a-și atinge scopurile, sectele respective își plasează emisari proprii, fac uz de forme și metode dintre cele mai subtile, iar virulența propagandei pe care o desfășoară atinge, uneori, culmi de disperare agresivă prin cărțile, discurile, filmele sau benzile magnetice editate și respectiv, înregistrate în principalele limbi ale lumii și răspîndite apoi pretutindeni, prin mijlocitori dubioși, sau prin canale ascunse. Toate acestea sînt calificate de unii cerceători ai fenomenului ca «aventuri negre... printre ciuperca otrăvite»¹⁵.

Statisticile apusene au înregistrat fenomenul sectar ca trecător, cu cîțiva ani în urmă, așa ar fi, trecător, dacă n-ar exista mediul prielnic. În S.U.A., la sfîrșitul secolului al XIX-lea existau circa 250 de secte și organizații religioase, afară de Bisericile și cultele tradiționale, iar astăzi sînt peste 6000 de asemenea grupări (șase mii noi, fiecare grupare din cele 250 s-a divizat la nesfîrșit, constituindu-se «reală» și independentă). Aici s-au strîns «profeții» din toată lumea și dureros, a început exportul încît în civilizația galică, în Franța, au pătruns peste 200. De asemenea, sectele au luat proporții în Germania Federală, Italia, Austria, Elveția, Spania și bine-înțeles în Asia, Africa și Australia. Ordinele «monahale» mixte de factură «mesianică» caută să atragă mai mult tineretul, fiind subvenționate de concerne, în vederea măririi staulului «credinței» astăzi. Alarmantele «obști», pe lîngă practica «cultică» a prostituției, încurajează proxenetismul, fac tranzacții cu copii și fete fără părinți și chiar în plină epocă a abolirii sclavagismului, practică comerțul cu sclavi (mai ales copii) între continente sau recrutează «creiere» pentru industria Occidentului și multe alte adevărate fațete ale sectelor religioase.

Mulți «specialiști» confundă sectele¹⁶. Trebuie precizat că majoritatea grupărilor nu mai sînt nici creștine (din ereziiile vechi), nici religioase (din religiile naturiste sau mitologiile greco-romane) și nici mistice, ci ideologii religioase, antisociale și anticreștine. De aceea fiecare sectă își are «dumnezeul» și concepția proprie.

*

Din nenumăratele grupări și secte religioase menționate de «Enciclopedie» și alte lucrări, vom selecta cîteva, mai importante, pentru a constata de fapt originea lor politeistă, naturistă și chiar pragmatică, fiindcă foarte mulți creduli trăiesc din expediente. Unii adepți sînt prinși în șuvoi fără să-și dea seama și nu mai pot da înapoi, alții doresc «noul», vor să înlătore sau să ștergă tradiții «seculare», neavînd

14. Practica este cunoscută la toate sectele. Liderii acestora oferă «bursă» tinerilor pentru a putea să-și intensifice prozelitismul pe toate continentele și mai ales în lumea studentescă; *Krișnamurti la noi*, în «B.O.R.», nr. 12/1930, p. 1160—1170.

15. *Proliferarea sectelor, veritabile concerne ale înșelătoriei*, în «Scînteia», 23 septembrie 1979.

16. V. Kernbach, *Omul în mitosferă*, în *op. cit.*, p. 5—8, dar mai ales Alvin Toffler, *op. cit.*, «Secretul sectelor», p. 505—508 și «Noua psihosferă», p. 494—501.

discernământ, iar alții și mai grav, ajung criminali sau chiar sinucigași¹⁷. Deci lupta între nou și vechi, conflictul între generații de sectanți duce implicit la căutarea a ceva deosebit.

Un rol important în proliferarea sectelor îl are confuzia existentă în rîndurile Bisericilor tradiționale din Occident. Biserica Apuseană se vede pusă, tot mai frecvent, în fața unor frământări de natură interioară, ca aceea a problemei păstrării tradiției ori a modernizării. De pildă, în cadrul Bisericii Anglicane — s-a ajuns, ca John Robinson — fost episcop de Woolwich — să afirme într-un cotidian englez că «oamenii nu mai pot păstra credința în existența unui Dumnezeu înțeles ca o persoană supranaturală, așa cum l-a prezentat întotdeauna religia», ci creează altă religie¹⁸. Toate aceste dileme și neîmpliniri cu care e confruntat Occidentul îi determină pe unii să se arunce în brațele sectelor, care le promit o salvare imediată, chiar dacă este iluzorie.

Cu tot procesul intens de secularizare se observă o creștere a interesului pentru orice formă a religiei, pentru satisfacerea unor curiozități specifice vârstei, ceea ce îl duce mai ales pe tînăr la aderarea la una sau alta din numeroasele secte, unde găsește o doctrină religioasă, filozofică și o «morală» de grup pe care o îmbrățișează cu atît mai ușor cu cît prin aceasta are și sentimentul desprinderii de credința moștenită a familiei, a țării sau a Bisericii tradiționale. Nu trebuie crezut faptul că aderarea la una din numeroasele secte noi constituie doar un protest social, nu!, ci atracția către viciu, dorința de a trăi într-o lume fantastică de vis, sînt tot atîtea motive care favorizează proliferarea sectelor ai căror adepți, în majoritatea lor, folosesc stupefiantele¹⁹.

Contestatar pe plan politic, tînărul sfîrșește prin a accepta cele mai severe reguli de disciplină și conduită impuse de secta la care aderă de cele mai multe ori datorită hazardului și pe care, nu rareori, tinerii o vor părăsi dezamăgiți, după o perioadă mai lungă sau mai scurtă, ori în rîndurile căreia își vor găsi sfîrșitul — cum a fost cazul sinuciderii în masă la care au recurs adepții sectei «Templul poporului», în Guiana²⁰.

Printre cele mai «noi» — de fapt vechile erezii din primele veacuri crestine și importante secte ale hinduismului, budismului, mozaismului sau islamului, — care-și desfășoară propaganda nefastă, destrămînd fa-

17. De fapt, orice sectă este sinucigașă fie prin credulitate, fie din fanatism, fie din disperare.

18. Cunoscuta lucrare care a dat naștere și mișcării «Honest to God». Credulul odată prins în sectă, dar nemulțumit de aceasta, nu mai poate da înapoi. El se află pe marginea prăpastiei, tînguindu-se. Atunci i se deschide hăul: sinuciderea pentru «a se ușura» sau este urmărit și achitat ca «trădător». Varianta aleasă de foarte mulți este contestarea sectei, ruperea din aceasta, declarîndu-se «cel smerit» lider. Și de aici, alte lupte... G. Blond, «Contestarea Romei», în *op. cit.*, p. 47—74; Alvin Toffler, *op. cit.*, «Complexul mesianic», p. 539—546.

19. În limbajul tehnic, acestea se numesc: moartea albă și se rezumă la: droguri, morfină, hașiș, marijuana, tabacul, alcoolul etc. Toate atacă «substanța cenușie» provocînd delirul personal sau colectiv, ceea ce atrage pe «cei slabi de înger». Alvin Toffler, *op. cit.*, «Structura-via heroina», p. 503—505.

20. Peste nouă sute de persoane deodată, noiembrie 1978, ceea ce a zguduit conștiința omenirii: *Secta sinucigașă*, p. 125—194.

milii, ciștigînd tineri, răpînd pe copii din casele părinților, dezorganizînd colegii, fiind un pericol real pentru statele tolerante sau acelea unde s-au organizat secte vom selecta cîteva, pe grupe, influență, continente etc.

I. GRUPĂRI OCULTE DE PROVENIENȚĂ SAU INFLUENȚĂ INDIANA

1. **Asociația internațională pentru Conștiința lui Chrishna.** Hare *Khrishna AICK* ²¹. A fost fondată și condusă de indianul A. C. *Bhaktivadanta Swami Prabhupada*, născută în 1896, avînd ca scop propagarea doctrinei sectei și recrutarea de adepți.

Secta a fost organizată în SUA, 1960. Doctrina sectei îl consideră pe Krishna drept dumnezeu unic, creatorul întregii lumi ca pe un avatar al lui Vișnu, drumul spre cunoașterea lui fiind deschis adepților sectei prin practicarea exercițiilor de Bhakti-Yoga (Yoga devoțiunii), Manualul de bază este *Bhagavad-Gita* ²².

Secta încearcă justificarea concepțiilor sale cu argumente «științifice», după lucrarea scrisă de Prabhupada, *Antimaterie și eternitate*. Se pornește de la descoperirea de către oameni de știință a antimateriei, ceea ce presupune după ei și existența unei antilumi, compusă din elemente atomice avînd orbitele inverse celor ale lumii noastre. În acest context antimateria este identificată cu sufletul, care este o antimaterie imaginară, indestructibilă și indivizibilă.

Prabhupada arată că în *Bhagavad-Gita* și *Vedanta* ²³, sutra, sufletul apare ca o particulă infinitezimală de energie spirituală, rezistînd în corpul material. Sufletul se opune materiei, fiind prin natura sa etern. Venînd în contact cu corpul, sufletul intră în conflict cu acesta, datorită condiției lui materiale.

Totodată, se afirmă că prin Astanga-Yoga, oamenii pot fi transmuțați pe planete de antimaterie, adică în lumea spirituală, dar și pe alte planete ale universului ²⁴. E interesant modul în care autorul vede această transmutație: «Sufletul este purtat de cele cinci feluri de aer subtil care circulă în corp. Prin practicarea astanga-yoga se poate aduce sufletul — prin intermediul acestor curenți de aer — din regiunea ombi-

21. «Enciclopedia»... *Chrishna* (viață, concepții, urmări, p. 45—52 și 239, 265. Așa-zisa Conștiința lui Crișna, p. 52—56, sectă separată; *Secta Hare Krishna sau conjurația misticismului, profitului și terorismului*, în «România liberă», 8 oct. 1981; *Părinții în luptă...*, p. 16—19.

22. Tradusă și în l. română... Pe larg S. Al. George, *Filosofia indiană în texte*, Ed. științifică, București, 1971; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 38—39, 54, 94—95, 118.

23. Din aceasta au apărut o serie de secte mistico-religioase cunoscute cercetătorilor sub denumirea de «Vedism» («Enciclopedia», p. 462), Mircea Eliade, *Istoria credințelor...* p. 156—227; Bruno Würtz, *Evoluția sectelor religioase*, Timișoara, 1984, passim.

24. Aici își au originea sectele spiritiste și derivat din acestea teosofia și antroposofia: Em. Vasilescu, *Spiritismul, o primejdie religioasă, morală și socială*, în «S.T.» (1953), nr. 7—8, p. 454—470; D. Soare, *Practinsele origini orientale ale teozoliei moderne*, în «S.T.», XI (1959), nr. 3—4, p. 213—224.

De asemenea toate sectele și mișcările «fundamentaliste»: Em. Vasilescu, *Religie, superstiție, ocultism, spiritism și teozolie*, în «S.T.» I (1949), nr. 5—6, p. 320—325; Drd. Ioan Saucă s-a ocupat intens de asemenea mișcări publicînd o serie de studii și articole cu conținut adecvat în revistele «M.A.», nr. 7—9/1982 și mai ales în «S.T.» nr. 5—6/1984. De asemenea, problema harismelor în Noul Testament a abordat-o cu seriozitate Pr. Constantin Gheorghe în «S.T.», nr. 1—2/1973.

licului la abdomen apoi în regiunea inimii și a claviculei, între sprâncene și în cele din urmă la craniu. În acest moment, yoghinul se poate proiecta pe planeta aleasă».

Secta s-a răspândit în aproape 30 de țări. Adepții umblă îmbrăcați în veșmintul tradițional indian de culoare galbenă și sint rași pe cap.

Secta are adepți, mai ales tineri, bărbați, dar există și o asociație de fete, a «conștiinței». Mulți dintre adepți studiază în universitățile engleze și franceze. De asemenea, mulți tineri americani copleșiți de misterele Indiei au îmbrățișat secta.

Tinerii care au aderat la familie, în corporații, în grupuri, pe străzi, parcuri, în ganguri sint îndemnați să cînte vocal și instrumental în cinstea lui Krishna. Ei sint îndemnați să se reîntoarcă la valorile meditației de tip oriental și ale ascezei (în fața lumii), să ducă o viață comunitară, în rugăciuni și cîntece sacre.

Se pot identifica ușor pe străzile marilor orașe occidentale, ca niște nomazi, rupți, murdari, goi, cu copiii comunității după ei sau purtîndu-i pe spinare avînd în fruntea grupului «tipi» după chipul și asemănarea lui Buda. Ei vînd reviste și discuri, recită imne «sacre» și adesea, acompaniați de tobe, țîmbale și chitare, dansează și cîntă obligatoriul imn «mantra» — formulă magică, compus din 16 cuvinte: Hare Krishna, Hare Krishna, Krishna-Krishna, Hare-Hare, Hare-Rama, Hare-Rama, Rama, Rama, Hare-Hare...

În Europa Occidentală, capul «înțelepților», maestrul maestrilor spiritali își are reședința în Emenonvill și se numește Vyshvambara (Lucien Dupuy)²⁵, locuind într-un castel luxos cu tot confortul. Nu mai puțin este și gruparea din R.F.G. cu reședința în castelul Bettershof (Frankfurt), cea din California (S.U.A.) etc²⁶.

Secta este cunoscută și sub inițialele AICK și ia amploare în Occident, mulți adepți părăsind concepțiile inițiale ale maestrului Prabhupada și declarîndu-se ei «înțelepți și maestri».

2. Meditația transcendențială²⁷. Știința inteligenței creatoare. Fondată de indianul Maharishi Mahesh Yogi, secta are drept scop răspîndirea tehnicii de meditație pe care o practică adepții săi : maestrul inteligenței creatoare.

25. *Părinți în luptă...*, p. 31 și urm.

26. «Maestrul spiritual» își schimbă hainele luxoase și înfățișarea după împrejurări. Indeletnicirile adepților sint recunoscute, fiecare membru are mai multe identități și multiple preocupări. Astfel, Guvernul francez este preocupat de fondurile sectei. Însuși Dupuy este în fruntea unei societăți bancare și «preamicul» este pe cale de a-și organiza un cartier general în Paris, unde o instituție video va înlocui prezența omului pentru a primi adorația lui Krishna precum și un restaurant vegetarian de mare capacitate. Însuși «prea strălucitul» va pregăti și o colecție de rochii de seară spiritualizate.

27. *Sectă mistică orientală* care folosește multiple metode de parapsihologie pentru a impresiona pe admiratori și «a deprograma creierul» adepților. Este răspîndită ca sistem de gîndire, ca posibilitate de exploatare intensă a muncii credulilor («Enciclopedia», p. 288—290). Această sectă, ca multe altele, ce se bazează pe obscurantism, divinație, magie, hipnoză etc. face parte din «rețeaua T» — adică «transcendent», și este unul din paleativele dereglărilor psihic și bolnavi religioși. Analiza completă la Alvin Toffler, *op. cit.*, Cap. «Al doilea val»: 22... Nașterea «Rețelei T», p. 436—439.

Această sectă apărută în vremea noastră în S.U.A., 1959, nu poate fi considerată o manifestare religioasă propriu-zis, ea avindu-și obârșia în tradiția hinduistă²⁸ și practică o tehnică ce are mai curând efecte psihice și fizice decât religioase. Este o metodă de odihnă spirituală la îndemâna oricui și care a cunoscut o largă răspândire, în special în Statele Unite. Îndeletnicirea meditației este predată în multe școli și Universități, printre care și la Academia Militară de la West Point. Mai mult, chiar, tehnica meditației acestei secte a fost adoptată și în unele seminarii și minăstiri apusene.

Inițiatorul sectei, Maharishi Mahesh Yogi²⁹ afirmă că a învățat tehnica meditației de la un gurū (Swami Brahmananda Saraswati), ajungând la concluzia că, pentru ca umanitatea să cunoască o epocă de prosperitate, pentru ca oamenii să fie fortificați psihic în fața solicitărilor vieții și pentru instaurarea unei păci de durată în tulburata epocă contemporană, este suficient ca, de două ori pe zi, toți oamenii să mediteze căutînd să se cufunde în eul lor profund și de acolo pînă la Absolut, spiritul avînd posibilitatea de a se elibera, de a transcende prin meditație. Pentru această transcendere adeptul este obligat să predea instructorului o sumă de bani pentru fiecare rugăciune de inițiere (16 rugăciuni). Centrul mondial al instructajului este în America și are pînă acum zece mii de instructori trimiși pe toate continentele, înzestrați cu toată «aparatura» necesară convertirii.

Tehnica meditației transcendente constă în alegerea unei «mantra» (formulă incantatorie), asupra căreia omul trebuie să mediteze timp de 20 de minute, dimineața și seara. Mantra, zic sectanții, are calități vibratorii deosebite, care influențează spiritul, reduc activitatea mentală și înlătură stress-ul.

Secta s-a răspîndit sub diferite forme (MERU) în întreaga lume și a pătruns în mai multe universități apusene, practică prozelitismul pe cale publicitară, prin televiziune și presă³⁰.

3. Misiunea Luminei divine³¹. Această sectă, datorită principiilor ei, se răspîndește tot mai mult pe continente. Îndrăgostiții «neîmpliniți», «mamele» care nu-și mai recunosc tații propriilor fii, sau tații rătați cu atîtea admiratoare, aleargă disperați la «Lumina divină»³². Secta a fost fondată și condusă de indianul Shri Maharaj Ji, născut în 1958, considerat de către adepți cel mai tînăr «mesia».

28. Emilian Vasilescu, *Istoria religiilor*, Ed. Institutului Biblic, București, 1982, p. 239—261.

29. «Enciclopedia», p. 456. În mrejele acestei secte au căzut foarte mulți «slabi de înger» și de la noi din țară, dovedind instabilitate în credință, trădarea tradițiilor și datinilor străbune și în același timp tulburarea psihică. De asemenea, adepții și creduli acestei secte n-aveau nimic cu țara și tradițiile românești (A se vedea pe larg revista «Pentru Patrie» nr. cit.); P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 32—34, 58—59, 135.

30. În diferite numere din revista «Pentru Patrie». Gh. Brătescu, «Sîntul» pe banca acuzaților, în «Magazin», din 28 sept. 1985.

31. «Enciclopedia», p. 161 și 292—293; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 35—36, 93.

32. «Iubire și lacrimi», în «Enciclopedia», p. 33—34; Din sectă s-a divizat o grupare dizidentă, anarhică, cu nume tot «fotonic»: *Raza luminii*.

Doctrina acestei secte pretinde că aduce omului o cunoaștere nouă, care însă se descifrează greu în amalgamul de afirmații, deseori puerile, răspindite de guru și de inițiații sectei, numiți «mahatma».

Maharaj Ji se prezintă drept «Stăpînul perfect» și «mesia» care a venit pentru a aduce lumii o nouă cunoaștere, salvînd-o astfel din starea de suferință în care se găsește. Maharaj Ji spune că el aduce aceleași «învățături» care au fost date la timpul lor de Iisus, Krishna și Buda.

Principalul document al sectei este lucrarea: *Celebrarea vrerii, dragostei și luminii*, apărută în 1974 la Copenhaga. Aici se arată că într-adevăr «cunoștința» este o experiență ce ne permite să auzim, să vedem, să gustăm și să simțim energia vitală în noi înșine, iar această conștiință, revelată de Maestrul perfect (identificat cu Maharaj Ji), se obține prin experiența a patru meditații :

— *Cuvîntul vibrație*, care a creat, care susține tot universul și ne permite să trăim ;

— *Lumina — lumea interioară*, infinită și fără formă, în care poate fi revelat tot misterul creației ;

— *Muzica celestă* — armonia universului produsă de creator și care poate fi auzită lăuntric ;

— *Nectarul* — apa interioară capabilă să sature setea tuturor dorințelor noastre.

Se afirmă că energia care este prezentă în toate ființele omenеști poate fi folosită numai urmînd învățăturile lui Maharaj Ji despre cele patru experiențe de meditație. Secta are milioane de adepți în întreaga lume, organizați în grupe numite «ashram».

4. Societăți și fundații sectare. În afara sectelor constituite și declarate religioase, există în lumea de azi o serie de indivizi care practică extazul «mistic» în vederea «curățirii» creierului. Mestierii șarlatani înzestrați cu daruri hipnotice³³, telepatice sau magnetice³⁴ și-au creat societăți și fundații³⁵ unde practică condamnabila meserie pentru dezorientarea multor tineri și introducerea lor în grupuri sectare.

a) *Atlantizii* sau locuitorii continentului distrus de cutremur și înghițit de ape³⁶, este «o societate care oferă paleative psihice, mentale și oculo stărilor de tensiune și stress». Adepții acestei grupări cred într-o viață anterioară. Membrii societății s-au organizat la Londra, în 1957, fiind încredințați de un gurū că primesc învățături de la o sursă ezoterică, denumită Helio Arcanophus (primită de la soare), care le spunea că : a trăit în Atlantida.

Desigur țara stafiilor a înregistrat și această «revelație» ca multe altele. Societatea se bucură de trecere în lumea insulară și anglofonă. Nu se cunosc date despre răspîndirea în America.

33. «Enciclopedia», p. 243.

34. *Ibidem*.

35. Asociații multiple, în «Enciclopedia», p. 41. Cea mai răspîndită și neînțeleasă de mulți considerînd-o «o descoperire» a timpului nostru : Zen, în Europa, *idem*, p. 59—60, în Japonia, p. 309—310 (ca și forma practică, zazen, p. 477); cercetări spațiale, p. 234—235; Societatea cercetărilor evoluției spirituale, p. 400—402; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, se referă la Asociații neobudiste derivate din Zen (înființat, 1904), p. 57 și 102.

36. «Enciclopedia», p. 63—64; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 75.

Societatea respectivă alocă fonduri pentru cercetări oceanografice și sprijină acțiunile arheologice marine, inclusiv încercările din ultimul deceniu, de a localiza Atlantida.

b) *Fundația Rajneesch înțeleptul (gurū) Bhagwan*³⁷. Una din noile pepiniere ale creșterii «înțelepților» și instructorilor de societăți, asociații, grupări, secte, denominații este și așa-zisa Fundația Rajneesh. Alți autori de monografii, ghiduri, almanahuri, consideră încercarea și reușita înțeleptului o sectă organizată, anume secta de la Pooa (1969—1981). Existența comunității respective a dat naștere la multe «legende» mai ales că «Marele gurū» s-a retras în SUA.

Intemeietorul acestei fundații este indianul Bhagwan Shree Rajneesh din localitatea Pooa (Bombay), India. Bhagwan este recunoscut ca yoghin și chiromant cu calități hipnotice, cu un chip impresionant: înalt, acoperit cu o togă portocalie de mătase fină, cu plete lungi, cu chelie pronunțată, o barbă patriarhală, mustăți stufoase și ochi pătrunzători, a studiat în diferite universități psihologia și oratoria. Fiind un «rajhai» a putut să-și creeze o școală națională, dar vestea despre el a cucerit apusul. Sute de studenți occidentali, cercetători și turiști treceau pe la înțeleptul de lângă Bombay.

Pooa devenise, în inchipuirea multor tineri occidentali, un loc sinonim cu paradisul: dezamăgiți de lumea în care s-au născut, de lipsa unor perspective spirituale într-o societate ermetic-tehnicistă, veneau cu miile aici, în speranța de a se lecuși de frustrări, angoase și alienare, cu iluzia — intens susținută de publicitatea pe care managerii sectei o făceau — a unei alte vieți și a regăsirii propriei identități.

Înțeleptul, fiind psiholog, dădea impresia fiecăruia că primește o ușurare, încît grupuri-grupuri de tineri din întreaga lume se îndreptau spre India. Unii dintre ei au rămas aici, în schimbul unei frumoase sume oferită șefului. Așa s-a organizat *Asociația Ashran* (comunitate), care cu timpul a devenit o întreprindere extrem de lucrativă — firește, pentru elita sectei³⁸.

Doctrina și practica grupării. Punctul central al vieții «spirituale» îl constituiau ședințele colective de meditație dinamică în cursul cărora energia insuflată de maestru lua la adepți forma delirului, a extazului, după 18 ore de exerciții, față în față. Se ajunge la depersonalizare. Membrii deveneau niște instrumente docile, strivite de influența tiranului. În schimb «smeritul» avea la dispoziție o armată de eunuci și fameni care programau vizitele «surorilor» la înțelept sau pregăteau baia odihnitoare a trupului Stăpînului, după atîta trudă. Ieșirea în lume a maestrului era minuțios pregătită și cu o gardă personală de disciplină spartană.

37. «Enciclopedia», p. 73—74.

38. Cucernicul gurū, în ciuda prediciei despre egalitate, proteja pe unii și neglija pe alții, iar marea masă a «ucenicilor» ascultători trăiau în condiții mizere și de promiscuitate, muncind din greu. Toți erau puși la munci manuale în condiții insalubre și de insecuritate, confecționînd bluze, robe portocalii (uniforma adepților comunității), genți, ilustrate, articole cosmetice, mărgele, în afara lucrătorilor specialiști ai editurii și tipografiei proprii.

Din descrierile unor ucenici «pierduți», bunurile pămîntești erau condamnate cu folosirea lor și profitul cît mai mare al înțeleptului. Așa și-a rotunjit maestrul sume frumusele depuse la bănci străine pentru o eventuală «reîncarnare» în alt continent, dar nu o peregrinare a sufletului, ci propria persoană. La primul proces de evaziune fiscală, iluminatul a părăsit India, plecînd acolo unde era comoara, în SUA, lăsînd mii de muncitori șomeri și nenumărați adepți și admiratori să-și găsească altă sectă...

Așa s-a terminat cu ashramul, iar Marele gurù își continuă activitatea la New-York. Din prea multă iluminare și pentru a scăpa de acuzații de proxenitism, s-a căsătorit cu fiica unui armator american (diferența de vîrstă biblică : ea 18, el 50 și...) și trăiește într-un luxos palat la Montclair (lîngă New York). Aici și-a deschis un salon pentru «inalta» societate, unde comercializează broșuri, calendare-zodiacale, benzi imprimate, discuri, afișe pornografice, fotografiile vechi etc. N-ar fi exclus să renască Poona !

c) Mai sînt multe alte fundații, asociații, grupări născătoare și făcătoare de înțelepți, de izbăvitori, de «mesia» și de asemenea numeroși creduli care așteaptă să le îmbrățișeze ³⁹.

II. SECTE RELIGIOASE SUB INFLUENȚA MISTICII PERSANO-ARABE

1. **Mărturia credinței Bah'ie. Mărturia sau Credința Bah'ie (Bahî)** este o sectă obscurantistă orientală. Fondată de iranianul *Baha'ul Ulah* (1817—1892), secta are centrul pe Muntele Carmel și numără azi mai multe milioane de adepți, din aproape 317 țări și regiuni ale lumii, dispunînd și în Franța de o comunitate puternică în afara iranienilor stabiliți în Europa apuseană.

Secta are propriile sale scrieri sacre. Adepții ei sînt de părere că toate religiile — în esența lor — pleacă de la o sursă divină comună, revelația avînd un caracter progresiv și continuu, nefiind unică, ci diferită, conform fiecărei religii în parte, toate acestea reprezentînd doar «manifestări ale lui Dumnezeu».

Avînd în vedere respectul manifestat față de aceste religii — între care apreciază că trebuie să domnească o largă toleranță — doctrina sectei nu permite prozelitismul. Singura formă de atragere a unor noi adepți poate fi exemplul personal al adepților sectei, care, în acest scop, se deplasează în locuri unde credința este mai slăbită. Acest exemplu oferă o imagine elocventă a ceea ce va fi viitorul, secta străduindu-se să stabilească o unire între oameni, indiferent de naționalitate, rasă sau clasă socială.

Secta are o organizare administrativă bine pusă la punct. Casa universală este justiția de pe Muntele Carmel, care este alcătuită din nouă

39. De fapt «neobudismul» este concepția religioasă la modă în Apus. Aceasta a pătruns prin ordine călugărești-budiste prin mișcări refractare ale tineretului (fenomen hippy) și prin sectele propriu-zis budiste. (A se vedea «Enciclopedia», p. 76—77, 92), brahmaniste (ibidem, p. 93—95), mai ales handicapării și cei cu malformații psihosomatice (P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 5 ș.a.).

membri, aleși o dată la cinci ani și investiți cu putere legislativă. Administrarea se face prin organisme alese la trei nivele: local, național și internațional.

Secta are mai multe cărți fundamentale: *Cartea certitudinii*, *Cele șapte văi*, *Cuvintele ascunse* — scrise de Baha'ul Ulah și *Dumnezeu trece pe lângă noi* — scrisă de Shoghi Effendi, noul lider.

2. Din această sectă sau în același timp, au apărut nenumărate grupări de mistică arabo-persană, printre care sufiștii persani⁴⁰, dar mai ales grupările fanatice musulmane sunitice, šiite și șikite⁴¹.

III. OCULTISMUL ASIATIC. SURSĂ RELIGIOASĂ CONTEMPORANĂ

1. **Asociația pentru unificarea creștinismului mondial**⁴². Secta MOON⁴³. Se mai numește Biserica Unificării sau «Pionierii Noului Ev». A fost fondată în Coreea de Sud (1954) și este condusă de *Sun Myung Moon*, coreean, născut în 1920, considerat de adepții săi «Noul Mesia». El a fost exclus, ca păcătos, din Biserica pentecostală (1948), fiind condamnat la Seul pentru imoralitate.

Secta este reacționară și angajează toate forțele răului împotriva «primejdiei» comuniste. Moniștii consideră Coreea de Sud noua țară a făgăduinței, pe care toți membrii sectei trebuie s-o recunoască ca *Patria lor spirituală*.

Se practică un prozelitism intens, prin toate mijloacele în scopul recrutării unui cât mai mare număr de adepți, care contribuie prin munca lor la întreținerea luxului în care trăiește Moon și familia sa.

«Doctrina» acestei secte este expusă în lucrarea lui Moon: *Principiile divine*, care îmbină tradițiile și filozofia orientală cu fragmente biblice și teorii pseudo-științifice. Moon se consideră un ales al Domnului, care i-ar fi apărut cu ocazia Paștelui din 1936, îndemnându-l să desăvârșească lucrarea începută în urmă cu două mii de ani și pe care Iisus nu a putut-o duce până la sfârșit, fiindcă a fost crucificat.

În urma păcatului lui Adam și Eva care a corupt lumea, zice Moon, Dumnezeu a hotărât ca Iisus Hristos, Fiul Său, să restabilească împărăția Lui pe pământ, prin găsirea unei femei perfecte, cu ajutorul căreia să reînnoiască lumea, dar a fost împiedicat datorită crucificării. Lumea a rămas astfel în așteptarea unui Nou Mesia care să instaureze împărăția

40. «Enciclopedia», p. 71—73; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, «Bahai-Mahomed», p. 185.

41. «Enciclopedia», p. 356, 407, 417.

42. *Ibidem*, p. 409. Islamul, în ultima vreme, face concurență atât budismului, hinduismului și sectelor mozarabice, cât și mișcărilor advente și baptismale ale populației de culoare din Africa și S.U.A. (Pe larg, *idem*, p. 253—254, 304 ș.a.), în special secta «Trezirii Domnului», apărută din baptism (P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 25).

43. Cazul Moon. *Un «idol» care adună milioane*, în «România Liberă», 19 martie, 1981; «Un «idol» demonic», în «Informația», 30 mai 1981; *Părinți în luptă...*, p. 19, 31 ș.a. Mulți cercetători ai fenomenului religios văd dispariția sectelor numai prin înțelegerea și apropierea oamenilor religioși și șefii cultelor. Anthony A. Hoekma, *op. cit.*, p. 405—416.

lui Dumnezeu pe pământ ⁴⁴. Devenind capul unei «familii perfecte», Noul Mesia este Moon, care cu toată cucernicia a întemeiat familia perfectă odată cu căsătoria lui cu cea de a cincea soție — o studentă coreeană în vîrstă de 18 ani. Aceasta este considerată noua Evă, mama adevărată, mama Universului, iar fericitul mire, avînd peste 50 de ani, este cunoscut ca obsedat sexual și îndeobște paranoic.

În explicarea diferitelor aspecte ale vieții, Moon uzează de teorii științifice cu o naivitate condamabilă. Astfel, explicînd cauzele bolilor și accidentelor, Moon spune: «Cînd un om, trăind pe pămînt, este slab din punct de vedere spiritual, el este prins de unul sau mai multe spirite ale răului și devine uneori nebun, bolnav sau sucombă într-un accident». Nici celelalte comentarii ale lui Moon pe marginea misterelor vieții nu depășesc în competență pe cel citat mai sus ⁴⁵.

Cu toate acestea, Moon a reușit, prin corupție și mită, să fie recunoscut de unii «savanți» drept un «valoros» om de știință. Secta organizează congrese și reuniuni cu savanți, cum a fost congresul de la Londra din 1974, la care au participat 140 de persoane, dintre care 22 laureați ai premiului Nobel ⁴⁶.

Secta are fabrici în mai multe țări, obținînd anual cîștiguri ce se cifrează la mai multe milioane de dolari. Fiecare adept al sectei este obligat să lucreze pînă la 16 ore pe zi, fără nici o remunerație. Credulii care «s-au lepădat» de lume și au depus voturile, sînt îndrumați fiecare de către un «tată» duhovnic sau o «mamă» spirituală; sînt organizați pe familii, țări și regiuni, toți datorînd deplină ascultare Șefului suprem Sun Myung Moon.

Secta aceasta este cea mai puternică erupție a păgînismului în lumea tehnicizată. Glasul «mesianic» al lui Moon este «Haideți să-l înfrîngem împreună pe satan!». Predica sa este bine pregătită cu amenințări de sus, cu întîmplări și accidente la tot pasul, cu boli incurabile (cancer, infarct, bombardament cu radiații etc.). Groaza și teroarea mitraică, jertfele lui Moloh sînt moment de concentrare la rugăciune, idolul demonic Moon ajungînd să fie printre cei mai bogați oameni din lume datorită fanaticilor care l-au urmat ⁴⁷.

În ceea ce privește morala «divină», Mesia-Moon recomandă poli-gamia. Căsătoria de grup este o practică atractivă pentru tineretul des-

44. Pe larg în «Enciclopedia», p. 295—299; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 39—42, 88, 85, 94, 197.

45. Nimic nou. Aceeași concepție ca în spiritism, în formă moonistă («Enciclopedia», p. 417); ca la maestrul Alain Kardec (*Idem*, p. 265—266) și la Elena Blavatski (*Idem*, p. 75); ca în concepția tuturor teozofilor (*Ibidem*, p. 267), antroposofilor (*Idem*, p. 36—37), înainte sau după Rudolf Steiner (*Ibidem*, p. 418—419). Despre teozofi ca sectă, la P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 51. Același autor dă și informația că celebri artiști au fost uciși de sectanți teozofi. De asemenea Robert Kennedy a fost asasinat de S. Sirhan adeptul teozofiei, p. 50.

46. Fiecare participant a primit cîte 3000 de dolari, în afara «atențiilor» pentru cei mai mari.

47. Armata cerșetoare a reverendului mesia strînge bani albi pentru «săracul» Sun. El locuiește într-un luxos zgîrîie-nori din New York, înconjurat de cei 9 copii, unii mai în vîrstă decît mama spirituală — actuala soție și de reprezentanții centrului mondial misionar. Destule mașini luxoase transportă pe apostoli, avioane la comandă, iahturi și vapoare la dispoziție.

trăbălat care caută potolirea instinctelor în clanul mesianic. Nunta caină este căutată de posedatăii sexuali, de isterici, de tulburații hormonal, care trăiesc sub limitele naturii! De aceea, multe fete intră în sectă pentru a ajunge «mame» spirituale, adică trăirea în obște cu toți «tații spirituali». Demența religioasă este provocată după mărturia martorilor oculari — foști membri ai sectei, de satisfacerea plăcerilor la început, fiindcă apoi intervine postul negru și rugăciunea istovitoare. «Pentru a nu cădea în nesimțire, ne împungeam ace în picioare pentru a sta la rugăciune», declara o membră a sectei ⁴⁸.

După potolirea instinctelor, membrii sînt trimiși în fabrici și uzine patronate de sectă, printre care o fabrică de ciment în Coreea de Sud, un șantier naval în S.U.A., nenumărate edituri în Apusul Europei, precum și o bancă de investiții și împrumuturi în New York.

Secta a fost dezavuată în lumea Occidentului, Moon acuzat de șarlatanism, de deturnări de fonduri în Anglia, Brazilia, de amestec în treburile unor țări, plătitor de cauțiuni și mai ales instigator al propriului popor.

Secta Moon, cunoscută și sub numele de Biserica unificării, vrea «să concureze» cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor și este cea mai scandaloasă mișcare demonică a secolului nostru și un real pericol pentru conștiința umană, recunoscînd ca acte de cult violența, asasinarea, falșul, corupția, teroarea, destrăbălarea etc. ⁴⁹.

2. Societatea creatoare de valori. (Sokka Gakkai) ⁵⁰. — Gruparea a fost fondată și condusă de *Tsu Nesaboro Makiguchi*, urmat de *Toda Josei*, iar în 1960 preluată de *Ikeda Daisaku* — născut în 1928. Comunitatea s-a organizat în Japonia, fiind o sectă de nuanță șintoistă. De fapt, asociația constituie o preocupare politică, laică în scopul răspîndirii învățăturii călugărului budist *Nichiren*, din sec. XIII, azi considerat de sectă ca adevăratul Buda.

Doctrina sectei se bazează pe un budism extremist, concentrat în jurul *sutrei Lotusului*. Se recită *daimoku* (adorarea sutrei) și se cinstește *mandala* — ruloul pe care este înscrisă *invocația* ⁵¹.

Secta are o universitate proprie și numără peste șapte milioane de adepți ⁵². Este o grupare pacifistă apropiată de creștinismul social. Metodele de indoctrinare sînt diverse.

Secta cunoaște un oarecare succes și în afara hotarelor Japoniei, în S.U.A., în Europa Apuseană și la mulți admiratori ai civilizației nipone.

48. *Părinți în luptă...*, este vorba de soții *Ted* și alții, p. 15 și 31.

49. În ultima vreme, ca în orice societate religioasă satanică, au apărut dizidențe, contestatari și noi fii și toți ai familiei mooniste.

50. Este considerată reîncarnarea lui Buda, chiar ultima «metemsoatoză» a acestuia în haina cunoscutei fabulații șintoiste (Em. Vasilescu, *op. cit.*, p. 83—89) și mai ales «Enciclopedia», p. 415—416.

51. Din vremuri imemorabile, rugăciunea budistă «se rostea» prin înlocuirea acestuia printr-o necuvîntătoare morișcă. De asemenea, se practică în Japonia, în ultima vreme, pe lângă yoga, și alte metode budiste de meditație adaptate sistemelor electronice sofisticate în țara contrastelor, surprizelor, senzaționalului și fantasticului nipon («Enciclopedia», p. 478—480).

52. Reprezentanți ai sectei au luat parte și la «Congresul oamenilor de religii pentru apărarea păcii...» de la Moscova, în «B.O.R.» C (1982), nr. 5—6, p. 448—469.

3. **Taoismul și Kyopo.** Deși au fost considerate religii naturiste istorice, mulți cercetători consideră, astăzi, taoismul și religia kyopo ca secte religioase asiatice.

Taoismul⁵³ are milioane de adepți în Asia, în Europa și în S.U.A. Il enumerăm cu rezervă în rîndul sectelor. Concepția Tao și derivatele acesteia au dat naștere la dizidențe, contestatari și chiar la reorganizatori.

Religia Kyopo⁵⁴, de fapt o mișcare de împăcare a celor două concepții con-fu-ce și tao-te-kim, susținută de interese politico-coloniale se practică în Taiwan⁵⁵.

4. În ultima vreme, a apărut secta **The** (ritul lui)⁵⁶, o adaptare ingenioasă a vechii filosofii chino-japoneze de convingere a tinerei generații pentru a respecta, înțelege, cultiva și transmite tradiționalele precepte morale.

IV. CONTINENTUL AMERICAN — VICTIMĂ A OCULTISMULUI ȘI MISTICII BOLNĂVICIOASE

1. **Biserica scientologică**⁵⁷. Fondată și condusă de americanul *Lafayette Ron Hubbard*, născut în 1911, fost ofițer de marină, are drept scop de a oferi adepților ei posibilități pentru crearea unei lumi mai bune, prin înțelegerea realităților vieții contemporane și aflarea modalităților de combatere a cauzelor ce produc confuzie și neliniște și care caracterizează societățile de azi.

Secta a fost inițiată în 1954, după ce în 1952, L. R. Hubbard «re-use» să izoleze elanul vital, — și organizată în S.U.A., în 1967.

Secta folosește în mod frecvent metode psihanalitice⁵⁸, dar are și elemente împrumutate din budism și hinduism; afirmă că sufletul este nemuritor și are posibilitatea de a se reîncarna și că, prin folosirea metodelor pe care le indică, oamenii își pot ameliora starea psihică și fizică înlăturînd suferințele pe care le implică viața de azi.

Concepțiile sectei sînt expuse în lucrarea: *Dianetica-știință modernă a sănătății mintale*.

Practicînd prozelitismul prin mijloace publicitare, cît și prin abordarea directă a oamenilor pe stradă, secta a cunoscut o mare răspîndire, în ciuda normelor stricte de viață pe care le impune adepților. Se practică diferite pedepse nesupușilor mergînd de la suspendare sau retrogradare, pînă la excomunicare, ceea ce îl lipsește pe cel în cauză

53. Ein. Vasilescu, *op. cit.*, p. 73—76 și «Enciclopedia», p. 426.

54. Religia «Kyopo» este ușor de recunoscut la numeroși adepți, pe de o parte prin vestimentație, iar pe de altă parte prin «insigne» sectei, în «Enciclopedia», p. 375—377.

55. *Idem*, p. 427.

56. *Idem*, p. 434—443 și răspîndirea confucianismului (p. 149), Em. Vasilescu, *op. cit.*, p. 68—72.

57. *Un nou ghid...*, p. 68—81; *Părinți în luptă...*, p. 13—19, 31, cu cazuri concrete de crime.

58. Majoritatea liderilor sectelor, așa cum am văzut, apelează la asemenea metode foarte eficace în lumea industrializată și izolată de factorii înviorării prin cultură și prin credință. De fapt, este un seism în lumea medical-fizică și chirurgicală-organică — cercetarea și metoda terapeutică a fantasticei redescoperiri moderne a parapsihologiei (Enciclopedia, p. 316, 355, 413 ș.a.) și practicii yoga (Indosebi), cele cinci categorii de respirație pînă la iluminare (*Ibidem*, p. 473—474); P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 37—38, 91—92.

de toate drepturile, inclusiv acela de a mai trăi în mijlocul familiei. Pentru redobândirea drepturilor, excomunicatul trebuie să-și recunoască păcatele și să ceară conducătorilor iertare.

Sînt încurajate supravegherea reciprocă și denunțul pentru cele mai insignifiante abateri de la regulile sectei. Mai mult chiar, în 1968, în Regulamentul de funcționare al sectei se prevedea că cel excomunicat poate fi urmărit prin toate mijloacele — atacat, mințit, excrocat, căutîndu-se astfel distrugerea lui. Prevederea a dat naștere la numeroase critici în cadrul societăților unde secta își desfășura activitatea, încît, în cele din urmă, această măsură a fost suprimată.

Marea Britanie a declarat secta ilegală. De asemenea adepții ei sînt urmăriți în S.U.A., Grecia, Noua Zeelandă etc.

Biserica scientiștă dispune de averi impresionante, posedă o întreagă flotilă, inclusiv nava-amiral «Apollo» de 3280 t, unde au loc cele mai scabroase orgii ale colaboratorilor apropiați ai Marelui boss, cum este numit LRH⁵⁹.

Secta are o conducere centrală și nenumărate filii în Occident, dar și multe dizidențe⁶⁰.

2. Biserica creștină sau Biserica lui Hristos ca om de știință⁶¹. Fondată de americana Mary Baker-Eddy (1821—1910), în cursul anilor 1860—1870, această sectă urmărea convertirea oamenilor în scopul «vindecării» lor. Secta a apărut ca o reacție împotriva spiritismului⁶². De fapt, Miss Mary, posedată de isterism, practicase spiritismul. Doctrina sectei — care pornește de la dorința de a găsi mijloace de vindecare fizică — se bazează pe studiul mesmerismului și magnetismului animal, credința în progres, «teologia» bunăvoinței și optimismului universal.

Potrivit acestei teorii, există numai un Dumnezeu — Spirit universal. Omul nu există din punct de vedere material, ci numai spiritual,

59. Cu peste douăzeci de milioane de adepți în întreaga lume, dintre care 60.000 în Statele Unite, secta se bucură, datorită metodelor folosite de importante posibilități financiare. În Franța, de exemplu, cursurile de audiere costau în 1974, 3800 fr. pentru 50 de ore și 5400 fr. pentru 75 de ore. Sumele astfel obținute sînt folosite pentru campaniile publicitare și pentru întreținerea standardului ridicat de viață al persoanelor din conducerea sectei.

60. O dizidență a sectei Biserica scientologică este gruparea *Sea Org*. Aceasta pretinde că este o religie de sine stătătoare, promovînd mitul supraomului. În gruparea aceasta și-au făcut apariția destui adepți ai «rasei pure», teorie fascistă, criminali și adepți ai neofascismului, reminiscente antisemite. Este o concepție nocivă pentru tînăra generație. Dintre membrii sectei se recrutează mercenari în diferite țări.

Tot aici trebuie amintite și alte «organizații» religioase cu nume stranii și curioase: *Fraternitatea albă universală* («Enciclopedia», p. 222—300) din care au purces *Fraternitatea deisic* (idem, p. 224) și *Neprîhăniții* (P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 53, 65—68).

De asemenea, în rîndul sectelor violente — în afara Templului popoarelor, se rețin: *Opus Dei*, în Asia (Enciclopedia, p. 319—322; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 115—119); *Apartheidul*, în Africa împotriva căreia se ridică ierarhia anglicană, de exemplu. Episcopul D. Toutou — laureat al Premiului Nobel pentru pace, 1984 — («Lumea» nr. 4/1984); *Încercarea*, în Australia, și multe altele (A se vedea în special N. Kovalski, *La religion dans la stratégie politique extérieure de l'impérialisme*, în «La vie internationale», nr. 5 (293), mai 1985, Moscou, p. 63—71).

61. «Enciclopedia», p. 121—130.

62. *Ibidem*, p. 265—266; Anthony A. Hoekma, *op. cit.*, «Știința creștină», p. 171—221.

după cum nu există nici binele și nici răul. Omul, fiind numai spirit, se bucură de aceleași atribute ca și Dumnezeu, fiind perfect, nemuritor, fără a putea suferi ori greși.

Mary Baker-Eddy arată că existența oamenilor bolnavi, muritori etc. se explică prin acțiunea nefastă a materiei, care acționează împotriva omului spiritual. Ea se manifestă datorită faptului că omul nu poate înțelege puritatea sa absolută, fiind înșelat de simțurile ce îi ascund adevărul pe care nu numai «știința creștină» i-l poate descoperi, — acesta fiind Mîngietorul promis de Hristos și confundat pînă în prezent de Biserică cu Sfîntul Duh.

Deci știința creștină, susține Miss Mary, este gruparea credincioșilor care au «descoperit» pe Mîngietorul.

În lucrarea sa «*Știință și sănătate cu cheia Scripturilor*», Mary Baker-Eddy arată că: «Orice realitate e în Dumnezeu și creația Sa, armonioasă și eternă. Tot ceea ce El creează e bun, și El face tot ceea ce e sănătos. În consecință, singura realitate a păcatului, bolii, ori a morții constă în faptul că acestea par reale credinței umane eronate, pe cînd Dumnezeu le smulge masca. Ele nu sînt adevărate pentru că nu provin de la Dumnezeu». Boala — arată M. B. Eddy e o credință care trebuie anihilată de înțelepciunea divină.

M. B. Eddy îndeamnă omul să lupte împotriva «magnetismului animal răufăcător». Pentru a se apăra împotriva magnetismului, adepții sectei sînt îndemnați să facă zilnic o gimnastică mentală ce constă în a repeta că «eroarea este neputincioasă, iar adevărul și bunătatea vor învinge».

În cazul în care omul nu este conștient de eroarea provocată de simțuri, aceasta poate părea reală și atunci apar bolile, păcatul, moartea.

M. B. Eddy a ordonat unui adept al sectei, Adam Dickey, ca la moartea ei să declare că a fost «asasinată mental». Secta are aproximativ un milion și jumătate de adepți, răspîndiți în toată lumea. Mulți dintre cercetători psihiatri grăbiți au recunoscut «meritele» acestei secte ⁶³.

3. Fiii fericiți ai pămîntului cerești ⁶⁴. Să intrăm acum în domeniul halucinogenelor, altă sectă, care consumă marijuana și hașiș, s-a organizat în S.U.A. și are filiale în tot Occidentul și în Asia. Cultul este simplu. «ritualul» divin este simplu: consumul și traficul cu stupefiante.

Secta a fost înființată spre sfîrșitul secolului al XIX-lea, de un cunoscut client al poliției americane, adept al adventului ⁶⁵. Apostolii săi au fost prinși în Anglia și R.F.G. cu trafic de stupefiante în loc de fericirile nouetamentare ⁶⁶.

4. «Ufolatrii» sau aleșii cerului. Ufolatrii (OZN) este o sectă religioasă recentă. Dacă s-a vorbit de atîtea teologii și interpretări cosmice, după zborul omului pe lună și mai ales după fenomenul «farfuriilor zburătoare» și sectele au fost prezente. Au crezut spiritiștii în

63. *Părinții în luptă...*, p. 13—19.

64. Li se spune așa pentru faptul că aceștia, consumînd droguri, cad în transă, în delir pînă ajung în ospiciile de alienați.

65. Fantasticul eșaton și «programările» venirii Domnului din cadrul mișcărilor advente au fost însușite și de alte secte, la P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 60—61, 111.

66. *Secta cerșetorilor pioși*, în «Informația», 2 sept. 1977.

cerurile planetare, le-au «demonstrat» existența teozofiei și antropozofiei și iată că un rezultat al tuturor este secta recentă, Ufolatrii, înregistrată în S.U.A.⁶⁷.

Secta are filiale în Occident și mai ales în Franța. Adepții tulcuiesc și descoperă adevărul «mesianic» pe alte planete, unde ei au asigurată viața de dincolo. Destui creduli s-au alăturat acestor concepții și mai mulți cred că vor fi protejați de «misiunea» civilizatoare și binefăcătoare a extraterestrilor. Milioane de oameni fără locuri de muncă s-au înscris pentru noile «meserii» pe care le vor oferi marșienii. Adepții noii secte îndeamnă la rugă și pasivitate, iar nedreptățile de pe pământ, urmînd a fi... îndreptate de către forțe coborîte din ceruri.

Ce se ascunde în spatele noii religii mesianice, este ușor de bănuț. Indivizii racolați sînt niște naivi : cu o cultură modestă și fanatici religioși, după cum menționează ziarul american «International Herald Tribune». Ei trebuie să creadă că inegalitățile și injustiția sînt semănate numai de duhurile rele, că războaiele, șomajul, mizeria, decadența morală pot fi eradicate numai prin bunăvoința extraterestrilor. O acțiune înșelătoare, cu evident substrat politic⁶⁸.

5. **Mormonii**⁶⁹. Sectă religioasă apocaliptică cu adînci rădăcini în sincretismul mișcărilor de la sfîrșitul secolului trecut (baptiste, advente, pentecostale, harismatice). Intemeietor Joseph Smith († 1844). Adepții ei sînt mai ales tineri (fete și băieți), căsătoriți sau nu, de preferință studenți. «Morală» lor avansată este căsătoria în grup, poli-gamia. Aceștia sînt trimiși la diferite colegii pentru prozelitism. Centrul lor este S.U.A.

Adepții se numesc «Sfinții pămînteni». Doctrina sectei este politeistă și sincretistă. Au creat o Biblie pe care au retipărit-o și este principalul obiect de colportaj. Respectă un mod de viață destul de «auster» : nu beau, nu fumează, sînt ponderați, schimbă soțul sau soția, cît îi ajută firea. Au peste 5 milioane misionari. Și-au asigurat o capitală a sectei și un templu la Salt Lake City⁷⁰.

Se declară pe lîngă sfinți, obsedați ai eternității și se consideră chemați să salveze întreaga umanitate, mai precis sufletele oamenilor, atît ale celor vii, cît și ale celor morți de la începutul începuturilor existenței omenirii. Pentru aceasta au nevoie de numele celor ce s-au peregrinat pe glob. Trebuie identificați toți să nu rămînă un suflet nesalvat, ceea ce înseamnă înregistrarea datelor civile de recunoaștere : nume, prenume, data și locul nașterii, a căsătoriei, data și cauza morții. În acest sens mormonii au format detașamente care cercetează registrele din primărie, oficii de stare civilă, parohii.

67. *Ufolatrii et comp.*, în «Informația», 14 febr. 1981 ; J. Allen Hynek, *Experiența OZN. O cercetare științifică*, Trad. Ed. Dacla, Cluj-Napoca, 1978, citată și de V. Kernbach, *op. cit.*, p. 32 și 36, 425—426 ; P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 75.

68. În ultima vreme, adepții sectei s-au înmulțit și s-au produs o întreagă epopee a noii Iliade și Odisee datorită intensificării militarizării spațiului cosmic și «aparitia» posibilității «Războiului stelelor».

69. *Expunere a ereziilor...*, p. 138—139. «Enciclopedia», p. 299 ; *Un nou ghid...*, p. 186—189 ; Anthony A. Hoekma, *op. cit.*, «istoric», p. 9—18.

70. V. Kernbach, *op. cit.*, p. 63, 239—240 ; *Le livre de Mormon... D'après les plaques de Nephî*, publicé par «Eglise de Jesus-Christ, des Saints des Derniers Jours», Francfort sur le Main, 1978, Ediția I, 526 p ; Anthony A. Hoekma, *op. cit.*, p. 18—86, P. H. Bucovineanu, *op. cit.*, p. 27—28, 83.

Secta este foarte bogată, fiecare membru contribuind cu 10% din câștigul său la «pensia eternității». Cimitirul cu «pomelnicul» respectiv se află aproape de Salt Lake City.

Până acum s-au clasat peste 18 miliarde de nume pentru liniștea înscriserii și pomenirii. Aceasta și pentru faptul că zeci de milioane alocate pentru înarmare îngrozește omenirea; noile tipuri de bombardiere invizibile, de rachete «inteligente», de arme cu neutroni, de submarine de mari adâncimi și noi sisteme antiaeriene produc insomnii și grave mutații psihice. Și iată un echilibru: neutronul și mormonul⁷¹.

Sectele, corbii iadului, se adună unde sînt cadavre, mortăciuni sau muribunzi (Matei XXIV, 28).

6. Copiii Domnului. (MO). — Sectă religioasă modernă apărută în Italia și organizată în S.U.A., 1968. Nu are un sistem filozofic și nici pretenția oferirii mîntuirii. Adepții practică o «mistică sexuală» intitulîndu-se «frați și surori» și n-au de ce să se rușineze. Consumă droguri și stupefiante pentru a avea «convorbiri» nevinovate cu Domnul.

Intemeietorul acestei secte este «mesia», necunoscut de nevinovații copii și nici nu-i nevoie să-l cunoască, spun predicatorii. Are mai multe nume: *David B. Berg*, ori *David Moses* ori *Unchiul Mo* etc. doar titulatura de calificare este «profetul». A debutat dincolo de ocean, în 1968, colindînd prin orașe și vorbind celor care se opreau în fața automobilului său cu remorcă despre «pace, iubire și Dumnezeu». Autoritățile l-au depistat repede ca un profesionist al șantajului și proxenetismului. A fost acuzat de procuratura din New York, dar a plecat în India, Italia, insulele Mediteranei.

Marele profet a fost văzut prin barurile luxoase din Canare, în timp ce copiii plîng pe la colțuri și în lupanare, pentru credință sau sînt uciși.

Un profet ucigaș, *Henaus*, a fost identificat în Franța, criminal, care a ucis trei fete, a declarat că a ucis pentru «ordine» pentru preceptul «Doamne sufocă-ne cu iubirea; noi trebuie să fim striviți pentru a renaște din tine!».

Munca de fiecare zi și rugăciunea adepților este cerșetoria și insistența, de aceea li se mai spune «Secta cerșetorilor pioși». La început era o grupare obișnuită în lumea apusului, cu timpul s-a organizat, avînd centrul în S.U.A. sub numele de MO. Ei cerșesc mereu cu Biblia în mîna, apoi se retrag în colonii, depunînd bani în conturile șefilor. Dacă nu se reîntorc sînt urmăriți și uciși. Odată intrați în sectă părăsesc familia. «Predicatorii» lor sînt «afierosiți» Domnului și provin din dezertori, dezmoștenii, condamnați pentru crime și care găsesc în sectă un refugiu și o activitate. Ei urmăresc pe tinerii debusolați, pe fetele scăpătate din familiile descompuse, toxicomanii incurabili, emigranții etc.

Întotdeauna victimele sînt abordate cu întrebarea: Ești fericit? Și imediat i se oferă o experiență și o uitare: renunțarea la profesie, fuga din familie, refugiul într-o credință oarbă pentru a deveni «copil al Domnului».

71. Folosesc aparatură... bombe atomice. (Neutronul și mormonul, în «Scinteia», 1 martie, 1981).

Doctrina milenistă este adaptată condițiilor de viață. Interpretarea Bibliei se face într-o formă delirant-literală. Duc o viață «frățească» 10—20 indivizi în comunitate ⁷².

Cartierul general al sectei are o somptuoasă reședință secretă pe o moșie din *Certaldo* (în apropiere de Florența), dar computerul care ține evidența fondurilor este instalat la Paris.

Adepii sînt urmăriți în ultima vreme în toată lumea. O altă față a acestei secte se semnalează în Mexic: *Fiii Domnului*, sau «Prietenii umanității», se ocupă cu vînzarea de cărți și reviste pornografice, de albume atrăgătoare și reclame sex shop ⁷³.

7. «Calea fericirii» **Amanda Marga** ⁷⁴. Calea fericirii este o sectă care «oferă» darurile mesianice adeptilor ei. Secta s-a organizat în India, în 1955, ca apoi să pătrundă în Europa Occidentală și mai ales în Elveția, iar după 1973 constituie o problemă în S.U.A. Ea se pretinde «salvatoare» a credinței, fiindcă Bisericile tradiționale nu mai sînt în stare. Acestea — zic sectanții — n-au știut să-și însușească și să predomine știința și politica și astfel au pierdut credincioșii, îndreptîndu-i spre calea rătăcirii.

Secta are un regulament, care trebuie respectat cu strictețe toată viața. Între alte obligații comunitare, adeptul trebuie să-și schimbe numele, să poarte îmbrăcăminte de culori oranj, obligații sacre de cedare a 2% din venituri.

Odată cu întărirea «căii» au început luptele pentru cel dintîi la «fotoliu», soldîndu-se cu asasinate. Alții și-au dat foc, iar fericirii rămași au organizat atacuri teroriste.

Pentru integritatea comunității «mesianice», adeptii scăpătați au declarat că așa a fost voia celui de sus și că acțiunile respective sînt o formă de protest împotriva descompunerii morale a omenirii. Și pentru a se înceta o asemenea descompunere, secta a făcut apel la toți credincioșii, indiferent de simțămintele intime, să se înregistreze în rîndurile ei. Evident, tot pentru a participa pe aceeași cale de a deveni «ucigași întru Domnul» ⁷⁵.

Secta socolită criminală este urmărită în multe țări ale lumii.

72. Expunere a ereziilor..., p. 141—143.

73. *Părinții în luptă...*, p. 31, 156. P. H. Bucovineanu, op. cit., p. 36—37, 92, 99, 137.

74. «Enciclopedia», p. 35; P. H. Bucovineanu, op. cit., p. 34—35.

75. Este bine că poartă numai titlu, dar aceștia nu se confundă cu sectele violente sau ideologiile arianofasciste. Printre sectele acestora din urmă cu o deosebită recrudescență și pe care le-a cunoscut «pastorul» Jim, se înscriu: *Satanismul* (în S.U.A., în «Drum nou», Brașov, martie, 1971, Enciclopedia, p. 398); *Luciferismul* (Enciclopedia, p. 21, 251, P. H. Bucovineanu, op. cit., p. 53, *Părinții în luptă*, p. 156), cu derivatele lui: *Wicca—Beliar etc.* («Magazin», 2 februarie, 1980); *Ku Klux Klan-ul* (KKK), în Enciclopedia, p. 268—269, cu Imperiul invizibil, Amore, Crucea roz etc. (Enciclopedia, p. 23—32, 57, «Magazin», 31 octombrie 1981, «Lumea» nr. 29 (1977 ș.a.); *Alianța apostolică* (Enciclopedia, p. 315, P. H. Bucovineanu, op. cit., p. 116) și multe altele.

Cunoscutul cercetător P. H. Bucovineanu trece în lucrarea sa, ca și în articole, studii și referințe și alte apariții sectante, ca de exemplu: Biserica verde, Biserica națiunilor ariene, Mișcarea Aao, Hristofelia, Ordinea nouă, «Monahii» din Basso, Fluturii divini, Roua dimineții etc.

Recent, în Apus, a apărut o Mișcare împotriva sectei «Chrishna», anume «Conștiința lui Augustin» (Enciclopedia, p. 351—352).

8. Templul popoarelor⁷⁶. Am lăsat la urmă această sectă, condusă de Jim Jones, fiindcă crima săvârșită în Guyana în toamna anului 1978, a zguduit întreaga lume. De atunci și pînă astăzi, o întregă rețea cinematografică, publicații cotidiene și reviste de specialitate, sociologi, medici, psihiatri, juriști-criminologi cercetează fenomenul sectei sinușilor.

Secta a fost organizată de Jim Jones — indian american — la *San Francisco*. Jim Jones s-a născut la 13 mai 1931. Tatăl său, în primul război mondial, a contractat o boală de plămîni care l-a chinat toată viața și a decedat cînd Jim era copil. Lui Jim nu-i plăcea munca, în schimb era îndemnat și inteligent și trăia din expediente.

În familie n-a avut o educație religioasă, fusese botezat de bapțiști. De tînră a intrat în Ku Klux Klan, dar după cîteva manifestații s-a retras. O oarecare d-nă Kennedy l-a introdus pe Jim în secta nazarenă. Nici aici n-a stat, ci a frecventat cîtuva timp o biserică pentecostală, care practica glosolalia. De aici a luat cunoștința de Biblie și a început s-o studieze. Mama sa l-a dat la școală. S-a înscris la facultate, unde întâlnește pe sora Marcelline (mai mare cu 4 ani decît Jim), cu care se căsătorește. Aceasta l-a dus la Biserica creștină, o ramură a sectei «Discipolii lui Hristos», unde Jim devine pastor. În 1950, se desparte de această comunitate, organizînd el una, botezînd-o *Biserica Unității Comunitare*, devenind astfel întemeietor de «biserici». Pentru agonisita zilnică se ocupa cu comerțul cu maimuțe din America de Sud. Astfel începe «predica» la negustori și clienți.

În 1956 adoptă 7 copii urmînd exemplul său și alți aderenți. Își rebotează biserica intitulînd-o «Templul popoarelor», căutînd să imite Turnul Babel sau alte porunci biblice. Cu toate că predica era pe baza Bibliei, el considera Biblia carte neagră, o arunca pe jos și o călca în picioare, cînd nu era ascultat de mulțime.

Schimbă preocupările predicatoriale cu «vindecări» divine și tămăduiri ale bolilor psihosomatice. O mulțime de creduli veneau la Jim din toată America, la vindecătorul de cancer, inimă, plămîni etc. «Tămăduirile» prin credință erau săvârșite cu măruntaie de găină (de preferință neagră). Marcellina era specialistă a disecării și a altor păsări... *Iniințeară corporații și asociații; secta prospera. Se amestecă în afaceri politice, în asasinat, ajunge prim-jurat, om de influență, caută să pătrundă în congresul S.U.A.*

Pastorul Jim Jones construiește un calcul al mileniului, lumea îl exaltă, adepții se înmulțesc. Dă declarații la TV, interviuri prin ziare, dar mulți redactori îi bănuiesc excrocheria și perfidia și atrag atenția americanilor de bună credință.

Își pregătea minuțios «predicile», făcute de alții, era cochet, își vopsea părul în diferite culori pentru a apare transfigurat de fiecare dată. Trăia de acum în lux și desfrîu, uitase de săraci, nu-și mai aducea aminte cum a crescut. Folosea stupefiante și exersa cu apropiații la cîteva arme de foc și revolve de ultimă invenție. Pregătea ceva...

A organizat o ierarhie a Templului. El era înconjurat de 12 consilieri cu care ținea ședințe de purificare, vorbea vulgar și era impulsiv.

76. «Enciclopedia», p. 429—432; P. H. Bucvineanu, *op. cit.*, p. 86, 108—110.

În caz de neascultare a adeptilor, pe loc îi punea să-și ridice viața cu un cinism nemăiîntilnit. Începea satana să se arate. Făcea antrenament de box, punînd pe fiii săi să se bată pînă la epuizare și apoi aceștia trebuiau să zică — dacă mai puteau — «Mulțumesc părinte!».

În 1977 secta reușise să-și strîngă serioase fonduri pe care le administra Jim. Și-a dat seama că este urmărit, fiindcă mulți adepti îl părăsiseră. Și-a ales locul de refugiu unde să ducă viața comunitară, anume Guyana (țara apelor) într-o regiune pustie, unde adeptii sectei au trăit în comunitate și unde ighemonul Jim îi supunea la un tratament bestial, pregătind dramaticul deznodămînt.

CIA și FBI erau în alertă. Evadări și dezvăluiri din Templu, vești ce păreau basme. Jim se declarase împotriva lui Dumnezeu — de fapt n-a crezut niciodată, — iar unii dintre credincioși nici nu-l auziseră pe «părintele» vorbind de Dumnezeu.

Informații cutremurătoare despre paranoicul pastor Jim sosesc de la templu. Congresmenul Leo Ryan se hotărăște să cerceteze cazul în numele guvernului american și cu o echipă de specialiști a căzut victimă cultului crimei la Port Kaituma.

Armagedonul mărșăluiește. Cei 1000 de adepti sînt scoși din ghetouri, invitați la meditație pentru viața veșnică. Sub amenințarea pastorului, sînt strînși copiii, li se dă cîte o ceașcă de Kool-Aid, din cazanul iadului, care era de fapt otravă. Au urmat mamele și apoi bătrînii. Robia eternă a morții a început încătușarea celor de față. Peste 900 de victime au trecut în marea inexistenței în ziua de 18 noiembrie 1978. În aceeași zi «părintele» Jim — nu s-a aflat cum — a primit un glonte în tîmpla stîngă, căzînd lîngă cei cărora le furase sufletul. Avea 47 de ani ⁷⁷.

Așa s-a șters de pe pămînt încă un templu al satanei din Jonestown. Vestea a făcut înconjurul lumii. Oficiosul Vaticanului, «L'Osservatore Romano», atrăgea atenția asupra «deșertăciunii pseudomisticismului, care, trădînd cauza lui Hristos, trădează cauza omului».

V. EUROPA APUSEANĂ: IMPORT ȘI EXPORT DE SECTE, GRUPĂRI ȘI ORGANIZAȚII RELIGIOASE

1. **Antoinismul** ⁷⁸. Fondată de minierul belgian Louis Antoine (1846—1912), recunoscut de adepti ca profet, secta susține că posedă un fluid magnetic, cu ajutorul căruia poate vindeca orice boală și poate învinge chiar moartea, fiindcă acest fluid acționează asupra sufletului. «Vindecarea» se făcea prin punerea mîinilor sau prin bucăți de pînză despre care se spunea că e «magnetizată».

Deși nu se acorda nici o importanță corpului, totuși în scopul vindecării, se recomanda un regim de viață sever, în special vegetal.

⁷⁷. Deși majoritatea adeptilor s-au sinucis, secta continuă să se organizeze și mulți creduli consideră gestul lui Jones, «firesc și demn de urmați!». Nu numai această sectă renaște, ci și altele, fiindcă boala religioasă este molipsitoare (Alvin Toffler, *op. cit.*, «organizatori ai veștii și semisecte», p. 508—512.

⁷⁸. «Enciclopedia», p. 37.

Secta antoinistă are un caracter ocult, adică «vindecă» apelînd la un spirit din lumea cealaltă, chemat printr-un mediu, în cadrul unor ședințe de spiritism. Adepții sînt liniștiți, lucrători în subterane, nu fac prozelitism și posedă o biblie a sectei.

2. **Biserica Creștină Universală** (Christos din Montfavet)⁸⁰. Fondată în 1954 de francezul Georges Roux (inspector adjunct de PTT), născut în 1903, autointitulîndu-se «Mesia din Montfavet», deoarece se considera o reîncarnare a lui Hristos, secta are drept scop propagarea doctrinei și recunoașterea lui Roux ca Dumnezeu⁸¹.

Secta are multe asemănări cu antoinismul. Secta are mai multe cărți fundamentale, publicate de Georges Roux, în 1950: *Jurnalul unui vindecător*, *Cuvînt de vindecător* și *Misiune divină*⁸².

3. **Prietenii omului**⁸³. (Armata eternității sau Biserica Împărăției lui Dumnezeu). — Un titlu pe cît de pompos pe atît de neimportant. Secta cuprinde pe atrofiații umani, care consideră animalul mai presus de om.

Mișcare de origine franceză și a fost fondată de elvețianul *Alexandre Freytag* (1870—1947), care în 1920 s-a despărțit de secta studenții în Biblie.

Lui Bernard Suyerce, care a preluat conducerea sectei în 1947 și s-a intitulat «Păstorul cel fidel», i-a urmat în 1963, după moarte — secretara sa, Lydie Sartre, numită Mama cea dragă. Azi secta este condusă de Joseph Nexrand.

Doctrina acestei secte este destul de confuză, adepții ei încercînd să instaureze o Lume nouă bazată pe prietenie și în care să nu se facă uz de bani. O încercare de punere în aplicare a acestor concepții de viață s-a făcut în Franța, într-o comunitate stabilită la Lot-et-Caronne. Odată cu «construirea» acestei lumi noi, omul va deveni nemuritor.

Prietenii omului cred că împărăția lui Dumnezeu se va instaura pe pămînt, în sensul advento-ievovist.

Mișcare utopică, adepții sectei «Prietenii omului» cred că Dumnezeu l-a creat pe om nemuritor, iar acesta a primit moartea în urma corupției pe care diavolul a exercitat-o asupra lui și sub a cărui influență a încălcat legile stabilite de Dumnezeu. Dar această cădere poate fi reparată prin «reeducare», prin care omul va dobîndi nemurirea. Adepții sectei se pretind că sînt singurii care pot efectua reeducarea necesară, pentru ca omul să fie eliberat de îmbătrînire și moarte; și acest lucru

79. În anul 1959, secta avea 55 de temple, dintre care 30 în Belgia și 25 în Franța; și un număr de 15.000 de adepți, 5000 dintre aceștia fiind francezi.

80. «Enciclopedia», p. 120—121.

81. Acești «dumnezei și hristoși» pe pămînt se găsesc mai ales la sectele mistice din vechea Rusie («Enciclopedia», p. 161): stundiști, hliști, molocani, duhoborți (*Ibidem*, p. 161—162), popovți și bezpopovți cu strămoșii lor: bogomilii (*Dicționar de teologie ortodoxă...*, p. 75) și părinții lor: rascolnicii de toate categoriile. Pe larg, *Civilizația vechiului Novgorod*, trad. rom. București, 1979, Prefață, Dan Zamfirescu, *passim*).

82. În «Le Phénomène des sectes au XX-e siècle», Maurice Colinon arată cum se produce vindecarea: «Cînd erorile noastre au început să distrugă armonia organismului, elementele purificatoare (microbi, leziuni etc.) intră în joc, spre a-și îndeplini inexorabila misiune de a distruge ceea ce trăiește în afara Legii.

83. «Enciclopedia», p. 19.

se poate obține numai prin urmarea fidelă a «legilor eterne», care au fost date oamenilor de Freytag (majoritatea concepțiilor aparțin maritorilor lui Iehova). Numărul adeptilor sectei este modest, mai mulți sînt însă admiratorii Lumii noi scornită de grupare. Ea s-a născut ca o replică nereușită la marile custodii bancare și de bijutierii din Franța și Elveția.

4. Cele trei sfinte inimi⁸⁴. Dacă Cultul inimii lui Iisus a depășit adorarea lui Dumnezeu și orice formă de idolatrie în Biserica apuseană, nici foștii credincioși ai Vaticanului nu sînt mai prejos. Ei au triplat adorarea inimii să fie mai originali.

Secta «Cele trei sfinte inimi» a fost fondată de *Roger Melchior* și frații săi, André (chimist), Victor (șofer) și Robert (preot catolic). Scopul fraților Melchior, ca de fapt al tuturor sectanților era îmbogățirea.

Adepii sectei primesc nume biblice și practică unele servicii religioase, rugăciuni și posturi, desfășurînd și o susținută activitate prozelitistă. În fruntea lor se află Roger Melchior, care o conduce sub numele de Papa Ioan.

Doctrina acestei secte e confuză. Roger Melchior — papa Ioan este considerat drept unicul Mesia, — reprezentant al lui Dumnezeu pe pămînt, singurul care poate transmite oamenilor dorințele divine.

La începuturile ei, secta a fost sprijinită de Biserica catolică și cea protestantă. Dar în urma numeroaselor scandaluri pe care le-a provocat, atentînd la bunele moravuri (frații Melchior seducînd tinerele adepți, în «scopuri» divine), din 1979 secta regresează.

În lipsa unei lucrări care să mențină doctrina, adepții acestei secte se mulțumesc cu «revelațiile» lui Dumnezeu transmise adeptilor de Roger Melchior.

5. Biserica liberă⁸⁵. Biserica liberă este o sectă nouă, apărută în Anglia. Adepții ei sînt recrutați din credulii nemulțumiți în alte grupări religioase. Deși citesc Biblia, se string la auzul cuvîntului Domnului, practică falsul în acte publice și șantajele intelectuale, răpiri, siluiri de conștiințe. Între aceștia s-a mărit criminalitatea și sînt trimiși în «mișune», ca mercenari.

Adepii se apropie de alte grupări violente și revanșarde conduse de șarlatani și criminali notorii.

Dar lumea apusului, sătulă de atîtea Biserici, secte și religii îmbrățisează alte și alte surrogate ale credinței, care mai de care mai fantastice. Este clar, «credincioșii» de astăzi, în afara urmării lui Hristos, își simt sfîrșitul, au intrat într-o evidentă stare eshatologică, nu mai avem de a face cu «elogiul» nebuniei, ci cu nebunia antihristă însăși.

84. «Cultul inimii» este o inovație catolică, vrînd să arate atenția ce se cuvine dragostei lui Hristos. Moștenirea este păgînă, de la augustali (corifei ai cultului împăratului) și orficii care sacrificau păsări scoțîndu-le inima, pe care ghiceau. De aici și «cultul» de mai sus.

85. Adepții sectei sînt urmăriți în țările unde s-au încuibat, dar și de Justiția Internațională.

Inceputul a fost făcut de «furioșii Domnului», culmea fiind atinsă de «Secta sinucigașilor» și «lucruri mai mari decât acestea veți vedea...» satana umblă ca un leu «căutînd pe cine să înghită» (I Petru V, 8).

Față de cele de mai sus, nu putem trage concluzii «logice», fiindcă ceea ce se petrece în sinul sectelor depășește cugetarea. Se pare totuși că oamenii zilelor noastre, stăpîni pe sine, cu mintea curată, fac eforturi lăudabile și chiar disperate pentru a feri — mai ales tineretul — de flagelul sectar.

În primăvara anului 1981, la Paris, la un congres al oamenilor de știință, s-a hotărît înființarea unei «Asociații internaționale pentru apărarea familiei și individului», care-și propune să lupte împotriva sectelor, să anihileze acest fenomen social extrem de nociv, care mutilează destule destine.

La început mulți priveau sectele ca pe un rezultat al «evoluției» religiei, dar astăzi toți sînt convinși că sectele au un cult macabru, n-au nimic comun cu Dumnezeu — indiferent cum este înțeles, și sînt stăpînite de interese sociale, politice, de aventură și cucerire: Fenomenul pare firesc, dacă ne gîndim la înaintașii lor, infailibili. Aceia aveau la îndemîină anatema și inchiziția, iar dumnezeii și izbăvitorii sectelor au la dispoziție arme de foc perfecționate și toate otrăvurile, inclusiv «împărtășirea» cu stupefiante, halucinogene, cianură etc.

În loc de iubirea față de aproapele au în doctrină fanatismul religios pînă la crearea în rîndul membrilor proprii a unui veritabil univers paranoic. În fruntea unor astfel de «noi religii» s-au așezat posedatii, șarlatani perfizi, criminali notorii, fără ideal și conștiință, escroci calificați, cu pretenții mesianice, care reușesc să îngrădească voința membrilor și să-i rupă de realitatea socială, îi antrenează la acțiuni ce sfidează bunul simț și cad, de cele mai multe ori, sub incidența legii penale.

Desigur, am indicat numai aceste secte religioase, mai bine-zis pretinse religioase — dar numărul lor este cu adevărat alarmant și nedefinit în evantaiul sumbru al grupărilor pseudofilozofice, ocultiste sau pseudocreștine. Pentru că totul este de a poseda arta de a «convince». Și cum a convinge un om fără speranță, fără ideal, fără prieteni, nu este prea greu, deși este riscant, apariția nenumăratelor secte religioase sau parareligioase își găsește explicația, desigur parțială.

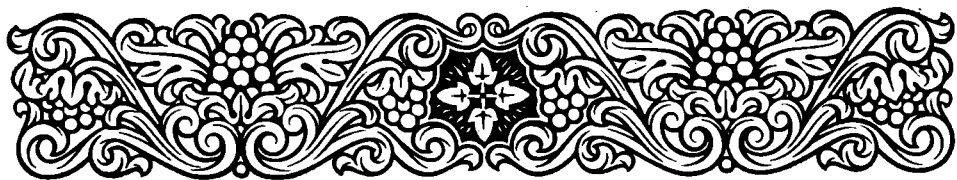
Toate sectele caută dezumanizarea, fanatizarea, ocultismul, pe cînd Biserica tradițională urmărește ca să facă din credincioșii ei oameni integri, perfecți, sfinți, să-și explice credința mîntuitoare și să trăiască în Hristos, folosind toate mijloacele puse în slujba omului sau create de om pentru fericirea lui, pentru dragostea față de toți, liniște și înțelegere între toți oamenii planetei, deci o morală dumnezeiască.

*
*
*

În ceea ce-i privește pe credincioșii noștri, ei știu că Biserica Ortodoxă este moștenitoarea Cincizecimii (Fapte II). Învățătura Bisericii se verifică, în afară de Sfânta Scriptură, prin dogmele, canoanele și hotărârile Sinoadelor ecumenice. Ele sînt mărturii ce autentifică succesiunea în credință și succesiunea apostolică. Biserica Ortodoxă oferă credincioșilor ei tot ceea ce este necesar mîntuirii. Ea nu concurează cu ideologiile sau curentele de gîndire ale societății, ci păstrează tezaurul Țevelat, are siguranța spuselor Dumnezeuului adevărat și întrupat și Omului desăvîrșit Iisus Hristos: «Eu sînt calea, adevărul și viața...» (Ioan XIV, 6). El s-a arătat în lume pentru a nu mai bîjbii în credință și nu putem să-L părăsim, fiindcă numai El are «cuvintele vieții veșnice» (Ioan VI, 67).

Cunoscînd bine toate acestea, niciodată cultele naturiste, curentele spiritiste, religiile demonico-idolatre și mitologia nu vor putea influența pe adevărații credincioși.

Conf. dr. P. I. DAVID

ȘTIRI ȘI PERSPECTIVE ECUMENICE

Bari : dialogul ortodox romano-catolic

Între 29 mai și 7 iunie 1986 a avut loc la Bari (Italia) cea de a patra sesiune plenară a comisiei teologice mixte pentru dialogul ortodox-catolic. Au prezidat sesiunea Arhiep. Stilianos al Australiei din partea ortodocșilor și Cardinalul Willebrands, președintele Secretariatului Vaticanului pentru unitatea creștinilor. Membrii comisiei s-au întrunit în acest timp la Cassano Murge, fiind oaspeți ai Arhiepiscopului Mariano Magrassi, din Arhidiocesa Bari.

Au participat : 24 membri din partea romano-catolicilor, iar din partea ortodocșilor 19 membri, episcopi și universitari, reprezentând Patriarhia ecumenică, Patriarhia Alexandriei, Antiohiei, Serbiei, României și Bulgariei, precum și Bisericele Ciprului, Cehoslovaciei și Finlandei.

Comisia a continuat lucrările începute în cea de a treia sesiune, ținută în Creta, cu tema «Credință, taine și unitatea Bisericii», și a abordat tema «Taina hirotoniei în structura sacramentală a Bisericii», care reprezintă una din dificultățile apropierei dintre cele două Biserici.

Lucrările Comisiei au fost afectate de anumite împrejurări, ca : absența reprezentanților ortodocși din partea Bisericii Ruse și cea a Georgiei, cum și ai Bisericilor Greciei și Ierusalimului ; și faptul că unele acțiuni ale Vaticanului au dat ortodocșilor impresia că Biserica Romano-Catolică ar fi recunoscut autocefalia unor grupări din Patriarhia Serbiei, care își proclamaseră autocefalia în mod unilateral, fără să fi avut consensul vreunei Biserici ortodoxe. S-a mai pronunțat și regretul ortodocșilor față de acțiunea de prozelitism dusă de Vatican în rîndurile Bisericilor ortodoxe și față de existența și activitatea Bisericilor catolice de rit oriental în deplină comuniune cu Roma.

Co-președintele catolic al Comisiei a dat asigurări că Roma nu a recunoscut niciodată autocefalia acelei Biserici ortodoxe din Iugoslavia și că respinge orice idee de prozelitism sau alte ingerințe în lăuntrul vreunei Biserici ; de asemenea, propune ca aceste două probleme să facă obiectul unui studiu al Comisiei, cele două Biserici urmînd a-și delega organele care să elucideze aceste situații dăunătoare atmosferei ecumeniste a veacului.

În timpul sesiunii au avut loc concelebrări în biserica Sfântul Nicolae, participări la concerte de muzică sacră în biserica Sfânta Maria a Ingerilor (Santa Maria degli Angeli).

S-a hotărât ca următoarea sesiune a acestei Comisii să aibă loc peste un an, timp în care lucrările prezentei sesiuni vor fi publicate (*Episkepsis*, No. 359/1986).

Sărbătorirea Sfântului Nicolae la Bari

De la 7 la 9 mai 1986 a avut loc la Bari sărbătorirea a 900 ani de la aducerea moaștelor Sfântului Nicolae. Autoritățile bisericești și laice din Bari au invitat la aceste festivități pe Mitropolitul Hrisostom de Myra, împreună cu prefectul și primarul din Antalya, Bahaeddin Güney și Yener Ulusoy.

La 9 mai, ziua sărbătoririi Sfântului Nicolae la Bari, Mitropolitul Hrisostom a celebrat sfânta liturghie în biserica cu hramul Sfântului Nicolae, cu participarea clerului ortodox din Italia. În aceeași seară, Arhiepiscopul Magrassi a celebrat o mesă la care a predicat Mitropolitul ortodox, după care a urmat o procesiune la mormântul sfântului, unde s-a turnat uleiul sfințit cu două fiole destinate marilor reprezentanți ai celor două Biserici: Patriarhului Ecumenic și Papei (*Episkepsis*, No. 359/1986).

Ortodoxia în Iordania

Patriarhia Ierusalimului a constatat necesitatea palestinienilor ortodocși de a avea noi biserici și a construit în Iordania patru biserici. Trei au fost construite în orașul Amman, și cea de a patra, în orașul Acaba, pe malul Mării Roșii.

În Iordania, o treime din populație este de religie creștină ortodoxă, o parte fiind melchiți (*Episkepsis*, No. 359/1986).

Un nou mitropolit ortodox

În ședința din 17 iunie 1986, Sfântul Sinod al Patriarhiei ecumenice a ales, la propunerea Patriarhului Ecumenic Dimitrios I, pe profesorul Jean Zizioulas ca mitropolit al Pergamului. Hirotonirea noului mitropolit a avut loc la 22 iunie, Duminica Rusaliilor, în biserica patriarhală Sfântul Gheorghe.

Noul prelat este profesor de teologie ortodoxă la universitatea din Salonic și la cea din Glasgow, fiind autor a numeroase lucrări de teologie. Jean Zizioulas a participat activ, ca reprezentant al Patriarhiei Ecumenice, la pregătirea dialogului teologic între Biserica ortodoxă și Romano-catolică, participând actualmente la lucrările Comisiei mixte pentru acest dialog (*Episkepsis*, No. 360/1986).

O enciclopedie papală privind persoana Sfântului Duh

La 30 mai 1986, Papa Ioan Paul II a promulgat o enciclopedie privind «Sfântul Duh în viața Bisericii și a lumii». Teologul rus, Pr. Boris Bobrinsky — profesor la St. Serge (Paris) — a comentat această enciclopedie în revista «L'actualité religieuse dans le monde» (No. 36/1986), apreciind interesul actual al Bisericii catolice pentru o nouă perspectivă trinitară. Profesorul ortodox consideră că enciclica realizează un progres în teologia catolică, prin noua importanță pe care o dă rolului Duhului în viața lui Hristos cel «Uns» de Duhul. Menționând câteva lipsuri ale teologiei cuprinse în enciclopedie, B. Bobrinsky consideră că aceasta a propus teologiei catolice o nouă viziune a Duhului dumnezeiesc, viziune mai aproape de cea ortodoxă (*Episkepsis*, No. 360/1986).

Biserica rusă — despre dialogul ecumenic al Ortodoxiei

În declarațiile făcute Agenției de presă catolică (KNA) în R.F.G., Arhiepiscopul Teodor, exarh al Patriarhiei Moscovei în Berlin și în Europa Centrală, a «salutat relațiile frățești strînse» dintre Biserica Ortodoxă Rusă și Biserica Romano-catolică, relații care, mai ales după Vatican II, apropie cele două biserici atât în viața bisericească, cît și în dialogul teologic.

În același sens s-a exprimat și Episcopul Longin de Düsseldorf, care în buletinul de informații al aceleiași agenții de presă a afirmat punctele de vedere ale Bisericii sale privind dialogul ecumenic, susținînd că acesta trebuie să fie purtat pe picior de egalitate între toate Bisericile părți ale acestui dialog. «Față de indiferentismul religios și ateismul care nu încetează să se răspîndească și amenință viața Bisericilor creștine, acestea au o răspundere enormă față de istorie, cum și datorită de a face să avanseze cauza reunirii lor», consideră episcopul rus.

Amintind problemele delicate, ca cea a prozelitismului ce se încearcă în rîndul Ortodoxiei de către alte Biserici, Episcopul Longin a afirmat că această situație trebuie privită cu seriozitate, dar ea nu poate fi generalizată. Dialogul ecumenic trebuie să fie continuat pînă la unitatea totală a membrilor Trupului hristic, unitate manifestată prin participarea dorită a tuturor membrilor Trupului lui Hristos la Taina Euharistiei (*Epispepsis*, No. 360/1986).

Biserica Greciei finanțează programe de ajutorare

În cursul unei ceremonii solemne care a avut loc la 20 mai 1986 în capitala Greciei, Arhiepiscopul Serafim al Atenei și a toată Grecia a remis D-lui Helmut Reuschle, din comisia C.E.B. de întrajutorare, un cec de 19 milioane de drahme drept contribuție a Bisericii sale pentru ajutorarea Africii și Asiei, în acțiuni de irigare, de creare a centrelor de sănătate, de ajutor pentru refugiați, de dezvoltare agricolă etc. (*Epispepsis*, No. 360/1986).

Atitudinea față de Ortodoxie a Bisericii Etiopiei

Între 2 și 12 iunie 1986, a avut loc la Addis-Ababa ședința Sfîntului Sinod al Bisericii Etiopiei, sub președinția Patriarhului Tokla Haimanoth. Între alte probleme discutate, Sfîntul Sinod a luat hotărîrea de a continua dialogul cu Bisericile Ortodoxe. Biserica Etiopiei consideră că «în ceea ce o privește, nu există obstacole pentru viitoarea unire cu Bisericile Ortodoxe, dat fiind că ea însăși își atribuie denumirea de «ortodoxă» și că nu s-a separat (în cursul celui de al IV-lea Sinod ecumenic) de Patriarhia Alexandriei, pentru probleme de ordin dogmatic» (*Epispepsis*, No. 360/1986).

Sărbătoarea patronală a Bisericii Romei

Potrivit obiceiului, o delegație a Patriarhiei Ecumenice, trimisă de Patriarhul Dimitrios I, a luat parte la celebrările care au avut loc la Roma în cinstea sfinților Apostoli Petru și Pavel. Delegația a fost condusă de Mitropolitul Hrisostom al Mirelor și a fost primită în audiență de Papa Ioan-Paul II în dimineața zilei de 28 iunie, căruia i-a remis mesajul Patriarhului Dimitrios I.

Șeful delegației a ținut o alocuțiune căreia Papa Ioan-Paul II i-a răspuns, confirmând dorința de dialog între cele două Biserici. Delegația patriarhală a asistat, Duminică 29 iunie, la slujba în cinstea Sfinților apostoli, care a avut loc în biserica Vaticanului (*Epispepsis*, No. 361/1986).

Decesul Patriarhului Alexandriei

Patriarhul Nicolae al Alexandriei a decedat în ziua de 10 iulie 1986, în timpul vizitei pe care o făcea la Moscova Bisericii Ruse.

Patriarhul Nicolae s-a născut la Constantinopol în 1914. A urmat teologia la Halki și a fost hirotonit diacon în 1938, în patriarhia Alexandriei. În 1940 a fost hirotonit preot, iar în 1945 a primit titlul de arhimandrit.

Din 1953 a condus parohia greacă din Addis-Ababa, pînă în 1958, cînd a fost ales Mitropolit de Irinoupolis-Africa orientală, cu sediul la Dar-es-Salam. În 1961, a fost numit trimis special al Patriarhului Alexandriei, pînă în 1968, cînd a fost ales patriarh al Alexandriei (10 mai), după o vacanță de doi ani a scaunului patriarhal.

În toate funcțiile în care a fost ales a acționat cu zel și capacitate, înnoind viața bisericească și sporind participarea la mișcare ecumenică (*Epispepsis*, No. 361/1986).

Dialogul Ortodox — Vechi-catolic

Subcomisia instituită pentru continuarea dialogului cu vechi-catolicii s-a întrunit între 1 și 10 iulie 1986 în orașul Minsk, din Bielorusia. Cea de a șasea Adunare generală a avut loc cu un an înainte, la Amersfoort, în Țările de Jos. Lucrările subcomisiei au fost prezidate de Mitropolitul Damaschin, din Elveția, din partea ortodocșilor, și de Episcopul Leon Gauthier, din partea vechi-catolicilor, și au condus la redactarea a șase texte, care vor fi supuse pentru aprobare celei de a șaptea — și ultima — Adunare generală a Comisiei, care va avea loc în Cipru, în octombrie 1987.

Temele tratate de aceste texte sînt: cele patru taine care nu fuseseră discutate anterior (preoția, mărturisirea, mașlul și nunta), eshatologia și comuniunea eclezială între cele două Biserici, cu condițiile și implicațiile ei (*Epispepsis*, No. 361/1986).

Un dicționar al religiilor

Editura «Presses Universitaires de France» a publicat un «Dicționar al Religiilor», realizat sub conducerea lui Paul Poupard. Lucrarea este rezultatul activității a circa 150 de specialiști și tratează religiile cunoscute pînă azi, din unghiul de vedere al catolicismului. Dicționarul se extinde pe circa 2000 pagini, autorii au evitat să trateze religiile sub aspectul «istoricist», mulțumindu-se să descrie doctrina respectivă (*La Vie Protestante*, 18 iulie 1986).

Teologul Nikos Nissiotis a decedat

Cunoscutul teolog ortodox Nikos Nissiotis a decedat în ziua de 16 august 1986, într-un accident de mașină în Atena. Născut în 1925, teologul grec a studiat la Atena, Zürich, Basel și Louvain, Doctor în teologie al Facultății din Atena, susținînd în 1956 teza cu tema «Existențialismul și credința creștină», el devine în 1965, directorul Institutului din Bossey. A fost președinte al Comisiei Credință și Constituție, în care

calitate el a fost și unul din realizatorii documentului «Botez, Euharistie-Ministeriu». A fost primul teolog ortodox cunoscut cu titlul de doctor honoris causa atribuit de către Universitatea din Geneva.

Cu Nikos Nissiotis se stinge una din marile personalități ale teologiei ortodoxe, care a condus dialogul între confesiunile creștine (*La Vie Protestante*, 29 august 1986).

Pastorul Emilio Castro — la Vatican

Între 13 și 16 aprilie 1986, Secretarul General al Consiliului Ecumenic al Bisericilor a fost oaspetele Vaticanului. El a fost însoțit de Teodor Saber (Secretar general adjunct), de Jacques Blanc (Director al Comisiei pentru participarea Bisericilor la Dezvoltare) și de Günther Gassman (Directorul Comisiei Credință și Constituție).

În ziua de 14 aprilie, Secretarul General a fost primit în audiență de Papa Ioan-Paul II, iar ca urmare a acestei vizite s-a redactat un comunicat comun în care s-au subliniat punctele de vedere care au constituit scopul vizitei și conținutul discuțiilor purtate între reprezentanții celor două importante foruri.

Comunicatul afirmă preocuparea comună pentru: 1) Căutarea unității Bisericii; 2) Promovarea ideilor și atitudinilor care pot asigura pacea; 3) Cōmuna implicare în lupta împotriva apartheidului; 4) Continuarea eforturilor în realizarea spiritului și formării ecumenice a credincioșilor și a clerului; 5) Sporirea studiilor teologice, realizate în comun, pentru realizarea unei mai bune mărturii comune a Evangheliei; 6) Promovarea activității duse în comun în grupurile mixte de lucru (*La Documentation Catholique*, 1 iunie 1986).

Pregătirea Sinodului romano-catolic din 1987

Tema următorului Sinod roman este cea privind laicii în Biserică. Secretariatul general al episcopatului catolic a dat publicității un comunicat în care se arată că în ziua de 14 mai 1986, a avut loc o dezbateră între grupul episcopal pentru comunitățile creștine, prezidat de cardinalul Decourtray, și 15 laici, care au pregătit împreună problema «Vocația și misiunea laicilor». S-a căzut de acord să se contureze următoarele idei: implicarea în societate a laicilor creștini cu deplină responsabilitate, găsind un limbaj nou pentru mărturisirea lui Hristos; recunoașterea unei reale răspunderi a laicilor, alături de diaconi și preoți; deschiderea unor largi responsabilități ale femeilor în viața creștină; organizarea unui apostolat comunitar și nu numai individual.

S-a hotărât ca în următoarea Adunare generală a episcopilor, care va precede Sinodul din 1987, să fie invitați douăzeci de laici cu titlu de consultație (*La Documentation Catholique*, 1 iulie 1986).

450 de ani de la Reformă

La 18 mai 1986 s-au deschis celebrările Reformei în cea de a 450-a aniversare a ei, sărbătorire fixată în ziua Rusaliilor occidentale, care a avut loc în catedrala Sfântul Petru din Geneva. Au participat 5000 persoane. Între 20 și 23 mai, la Centrul Consiliului Ecumenic s-au întrunit 400 de participanți reformați, veniți din 67 țări și din 12 organisme internaționale, adunându-se într-un Forum internațional.

Alianța reformată mondială a publicat un mesaj subliniind că acesta este jubileul tuturor Bisericilor reformate, care ar trebui să se întrebe asupra fidelității lor față de Evanghelie și să se angajeze în drumul unității (*La Doc. cath.*, 6 iulie 1986).

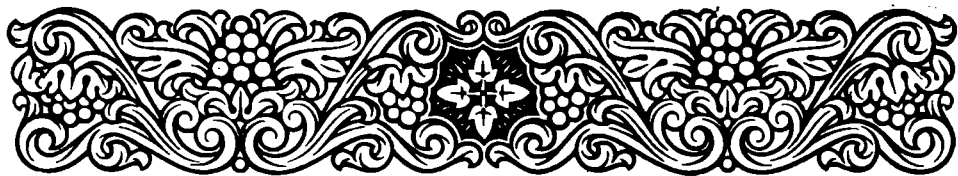
Cardinalul Casaroli — în Grecia

Intre 5 și 11 mai 1986, cardinalul Agostino Casaroli, secretar de Stat al Vaticanului, a vizitat comunitatea catolică din Grecia, făcând și o vizită Arhiepiscopului Serafim al Atenei și primului ministru, Papandreu. La 8 mai, cardinalul a slujit în catedrala catolică din Atena, împreună cu episcopii și numeroși preoți din țară, cu care ocazie a salutat întregul popor al Greciei și «Biserica-soră și apostolică» (*La Doc. cath.*, 20 iulie 1986).

Adunarea ecumenică pentru pace

Federația Bisericilor evanghelice din R.D.G. pregătește convocarea unei adunări a Bisericilor creștine din R.D.G., din Europa, din Statele Unite și din Canada, pentru apărarea păcii. Adunarea ar urma să aibă loc la Dresda, în 1988 și ar avea în programul ei pregătirea Bisericilor în această direcție, pentru Adunarea Generală a C.E.B., din 1991, precedată de o Conferință a C.E.B., în 1990, privind pacea și păstrarea creației lui Dumnezeu (*La Doc. cath.*, 10—24 august 1986).

Anca Manolache

MĂRTURII DOCUMENTARE

«IO MIRCEA MARE VOIEVOD ȘI DOMN» (1386—1418),
RESTITUITORUL TERITORIULUI VECHII DACII, ÎN LUMINA
CRONICILOR TURCEȘTI.

Împlinirea a 600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a Marelui Domnitor Mircea cel Mare a oferit istoriografiei românești prilejul de a evoca viața și faptele unuia dintre «cei mai străluciți voievozi pe care i-a avut Țara Românească»¹.

Cronicile turcești narează că «în acea vreme era Domn (bei) Mircea ghiaurul (creștinul, n.n.) care era un ghiaur tare viteaz»². Aceste cuvinte — un adevărat leit-motiv în cronicile turcești — portretizează într-un mod strălucit pe fiul lui Radu I (1377—1383) — pe care istoriografia românească veche l-a mai numit și Negru Vodă³. Odrasla din neamul lui Ioan Basarab, cel Mare (1310—1352), Mircea a fost într-adevăr un Domnitor viteaz fără de seamăn, care a izbutit să refacă — în parte — granițele teritoriale ale vechii Dacii. Prefigurând unirea celor trei provincii istorice românești înfăptuită de Mihai Viteazul, Mircea cel Mare rămîne un precursor al împlinirilor din anul 1918.

Providențial, Mircea cel Mare apare în istoria poporului nostru în momentul în care Țara Românească era înconjurată din toate părțile de ambiții imperiale⁴ — Polonia unită cu Lituania sub Vladislav Iagello spre nord-est, Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei și împăratul Germaniei spre nord, țaratul sîrbesc spre vest, otomanii sultanului Biazid Fulgerul și Imperiul bizantin spre sud, și tătarii spre est.

1. C. C. Giurescu și D. C. Giurescu, *Istoria Românilor din cele mai vechi timpuri pînă astăzi*, Ed. a II-a Editura Albatros, București, 1975, p. 274.

2. *Cronici turcești privind Țările Române*, trad. M. Guboglu și M. Mehmet, Vol. I, Edit. Acad. R.S.R., București, 1966, p. 180.

3. Vezi C. C. Giurescu și D. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 263. Negru Vodă a fost însă identificat și cu Laiotă Basarab Voievod (1473—1477). Cea mai veche atestare documentară a lui Negru Vodă este însă de-abia din 3 mai 1549. Vezi N. Iorga, *Numele de botex la români*, București, 1934, p. 7, 14; A. Busuioceanu, *Documente inedite din Țara Românească din secolul al XVI-lea*, în «Studii și Materiale de Istorie medie», Vol. IX, București, 1978, p. 167.

4. Vezi Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *Mircea cel Mare — Părinte al Patriei, diplomat și strateg*, în «Telegraful Român», an. 134, nr. 37—38 și 39—40/1986, p. 1.

Adevărat părinte al patriei, Mircea cel Mare a reușit — în parte — să dea trupului țării configurația geografică pe care o avusese sub Burebista. Despre Burebista o inscripție greacă din Dionysopolis (Balcic) — din anul 48 î.e.n. — relatează că acesta era «...cel de dincolo și de dincoace de Dunăre...»⁵. Și, după aproape 1500 de ani, Mircea Voievod se va intitula același «stăpînitor pe amîndouă malurile Dunării pînă la Marea cea Mare»⁶. Hotărele țării sînt precizate prin însăși titulatura sa domnească. «Eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și bine cinstitorul și de Hristos iubitorul și singur stăpînitorul Io Mircea, Mare voievod și Domn, cu mila lui Dumnezeu stăpînind și domnînd toată țara Ungrovlahiei și părțile de peste munți, încă și spre părțile tătărăști, și Amlaşului și Făgărașului herțeg și Banatului de Severin Domn și de amîndouă părțile de peste toată Dunărea și pînă la Marea cea Mare și cetății Dîrstorului stăpînitor»⁷ se intitula Viteazul Domn creștin, Mircea cel Mare. De bună seamă, prin această titulatură Mircea Voievod își revendica mare parte din teritoriul stăpînit odinioară de Burebista. Ținuturile Amlaşului și Făgărașului — care apar în titulatura domnească a Marelui Voievod, și care fuseseră atribuite, pentru prima dată, lui Vladislav I (Vlaicu Vodă) (1364—1377) ca feude de către regele Ungariei pentru a-și impune suzeranitatea — nu circumscriau stăpînirea lui Mircea cel Mare numai asupra acestor părți din Ardeal, ci, dimpotrivă, exprimă preocuparea sa permanentă de a păstra moștenirea strămoșilor lui, care fuseseră răpită din trupul țării, și apoi atribuită și redobîndită în baza bunelor relații cu regatul ungar. În sprijinul acestei realități vine și faptul că, tatăl său, Domnitorul Radu I «n-a mai stăpînit Amlaşul și Făgărașul, deoarece nu era în raporturi bune cu regele ungar...»⁸. Prin urmare, titulatura sa domnească ni-l prezintă pe Marele Voievod Mircea ca pe un restitutor al teritoriului vechii Dacii. Referitor la această realitate, un ierarh al Bisericii noastre preciza, cu îndreptățire, că «pînă la Mircea nu apare titulatura de Exarh al Plaiurilor, în titulatura mitropoliților Țării Românești»⁹. Într-adevăr, pînă în anul 1386 nu se face mențiune expresă de această titulatură a mitropoliților din Ungrovlahia. Pe baza unor mărturii istorice, I.P.S. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, afirma că titulatura Domnitorului Mircea cel Mare se referă «la toate părțile de peste munți care aparțineau cel puțin de drept, dacă nu de fapt, Țării Românești, moștenitoarea vechii Dacii»¹⁰. Așadar, nu numai ținuturile Amlaşului și Făgărașului au fost sub stăpînirea lui Mircea cel Mare, ci și alte teritorii de peste munți. Această stăpînire, revendicată și exercitată de Mircea cel Mare în baza dreptului istoric și juridic, exprima totodată conștiința unității etnice a neamului românesc din vatra sa originară de formare¹¹. De altfel, este îndeobște

5. C. C. Giurescu și D. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 44.

6. *Ibidem*.

7. *Ibidem*, p. 274.

8. *Ibidem*, p. 263.

9. Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului, *op. cit.*, p. 1.

10. *Ibidem*.

11. Vezi Pr. N. V. Dură, *Relațiile canonice ale Bisericii românești nord-dunărene cu Scaunele episcopale din Sudul Dunării*, în «Mitropolia Banatului», XXXVI (1986), nr. 2, p. 39—48.

cunoscut faptul că ungerii s-au stabilit în Cimpia Panonică de-abia în anul 896. Acțiunea de cucerire treptată a unor teritorii din stînga Tisei, începută de regele Ștefan (sec. X), întemeietorul Statului feudal maghiar, «a durat pînă pe la sfîrșitul secolului al XIII-lea sau începutul celui de al XIV-lea»¹².

Era deci firesc ca reunirea teritoriilor strămoșești — să constituie preocuparea majoră și statornică a politicii statale a domnitorilor români. Revendicarea teritoriilor anexate de unguri — de-a lungul secolilor — s-a izbit însă întotdeauna de o realitate istorică incontestabilă și implacabilă, și anume, vechimea și continuitatea românilor și a strămoșilor lor — daci și romani — pe pămîntul Daciei. De fapt, continuitatea neîntreruptă daco-romană pe fostul teritoriu al Daciei, «nu a fost contestată de nimeni pînă la sfîrșitul secolului al XVIII-lea»¹³, cînd istorici plătiți cu ziua au plămădit teorii șovin-naționaliste de sorginte ungurească, care au fost apoi materializate prin acțiuni de exterminare în masă a populației românești, cum a fost, de exemplu, și teroarea horthysto-fascistă în nord-vestul României (sept. 1940 — oct. 1944)¹⁴. Istoriografia românească a făcut însă cunoscut, ori de cîte ori a fost cazul, adevărul istoric și a spulberat orice mit hrănit de iluzii. Istoricii și juriștii români au relevat că așa-zisul «drept istoric al Ungariei asupra Transilvaniei se reduce la 51 de ani. Atît. Un an peste o jumătate de secol»^{14a}. Și, mai mult, acest așa-zis drept istoric — zămislit și alimentat, din nefericire și astăzi de unii istorici reacționari — «este un furt consfințit de timp», după cum declara, cu îndreptățire, Nicolae Titulescu în Conferința sa ținută la Universitatea din Bratislava la data de 19 iunie 1937, cu ocazia decernării titlului de Doctor Honoris Causa.

După aceste lămuriri preliminare privind titulatură Domnitorului Mircea cel Mare, și a configurației geografice a țării sale, în cele ce urmează vom înfățișa faptele de vitejie ale Marelui și Viteazului Domnitor creștin, limitîndu-ne numai la informațiile furnizate de Cronicile turcești. Acolo unde este cazul, adică atunci cînd aceste informații sînt insuficiente și ambigue, le vom corobora cu mărturiile oferite de istoriografia românească.

Deși aceste Cronici turcești au o pronunțată notă de subiectivitate, pîrtinire și de deformare a realităților istorice, totuși, chipul Marelui Voievod poate fi dăltuit în efigia posterității la statura Marelui bărbat al neamului românesc. De altfel, aceste Cronici nu au fost întotdeauna exploatate de acei istorici care s-au lăsat în mare parte tributari

12. Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Politica Statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului 1867—1918*, Sibiu, 1986, p. 5.

13. Petru P. Baci, *Continuitatea neîntreruptă a daco-românilor pe teritoriul Daciei*, în «Mărturie Ortodoxă» — Revista Comunității Ortodoxe Române din Olanda — an. 21 (1983), nr. 5, p. 133.

14. Vezi N. Fătu, M. Mușat, s.a., *Teroarea horthysto-fascistă în Nord-Vestul României (sept. 1940—oct. 1944)*, București, 1985; Conf. Univ. M. Fătu, *Biserica Românească din Nord-Vestul Țării sub ocupație horthystă, 1940—1944*, Edit. Inst. Biblic, București, 1985; Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, *Biserica Românească din Nord-Vestul Țării în timpul prigoanei horthyste*, Edit. Inst. Biblic, București, 1986; Pr. Prof. M. Păcurariu, *Politica Statului...*, Sibiu, 1986.

14 a. Petru P. Baci, *Dreptul istoric asupra Transilvaniei*, (Manuscris dactilografiat), p. 9.

— în studiile lor numai informației oferite de istoriografia bizantină sau autohtonă. Iată, deci, câteva dintre considerațiile generale care ne-au determinat a cerceta aceste Cronici turcești și cu prilejul evocării faptelor de eroism ale unuia dintre marii Părinți ai neamului românesc, Mircea cel Mare sau cel Viteaz.

Despre evenimentele de la 9 decembrie 1350 — 28 noiembrie 1391, Cronicile turcești relatează că «stăpînul (hakim) Țării Românești», adică Mircea cel Mare, era «un ghiaur cu apucături rele, fiind așîțat de bătrînul nenorocit căruia i se spunea Kötürüm Baiazid și spre a îndeplini planurile (tedbir) acestuia, a atacat ținuturile islamice. Îndată ce această știre a ajuns la urechile padișahului, au poruncit să pornească spre Adrianopol. Și, apoi, cu oștile Rumeliei și Anatoliei au mers pe malul fluviului Dunărea. De aici, trecînd în partea Țării Românești, s-au războit într-un loc strîmt (sa'ab) cu domnul Țării Românești care era ghiaurul numit Mircea (Emirgi), reușind să scape cu mii de viclesuguri, a cerut ca vinovăția sa să fie iertată. Preafericitul sultan — continuă Cronica — s-a învoit, însă cu obligația ca să fie înapoiți toți robii (eșir) pe care acesta îi luase din țările islamice și să se mărească tributul său (giziesini) : și așa el și-a păstrat domnia Țării Românești (Eflal voievo-daligini)»¹⁵. Din relatarea primei cronici turcești, desprindem următoarele realități :

1. Mircea cel Mare a fost un Domnitor creștin, care nu s-a lepădat de credința sa strămoșească, de legea sa românească. Prin această lege românească, adică credința ortodoxă strămoșească, Mircea și-a exprimat însăși identitatea sa etnică, românească. Aceste «apucături» ale «Ghiaurului» — pe care Cronica turcească le numea «rele» (sic), fuseseră moștenite de Mircea de la înaintașii săi, vrednici conducători ai dacilor și romanilor — strămoșii noștri. Era deci în firea poporului român să aibă asemenea deprinderi și «apucături» pentru apărarea ființei naționale și a credinței strămoșești. La vremea respectivă, Mircea a fost doar exponentul strălucit al națiunii române, care întrupase cel mai bine în conștiința sa procesul etnogenetic al neamului său și continuitatea acestuia în vatra străbună și în credința ortodoxă. Nu întîmplător Cronicile turcești îl numesc deci pe Mircea cu apelativul de «ghiaurul» (creștinul), întrucît el însuși se autointitula «Eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul...». De altfel, acest domnitor binecinstitor și de Hristos iubitor a fost scutul creștinătății, adică al Europei din vremea lui, și pavăza Ortodoxiei în fața semitunei. În calitatea sa de Domn creștin, binecinstitor de Dumnezeu, Mircea cel Mare stipulase încă din anul 1391(3) — în tratatul încheiat cu Baiazid Ilderim — că teritoriul Țării Românești putea servi ca refugiu pentru creștinii din Imperiul otoman, care fuseseră trecuți cu forța la islamism. În același tratat se menționa că românii creștini (clerici și laici) aveau permisiunea de a străbate în voie teritoriile stăpînite de otomani — la sud de Dunăre — fără a suferi vreo vexație din cauza vesti-

15. *Cronici turcești...*, p. 443.

mentației lor specifice¹⁶. Prin aceste stipulații, Mircea cel Mare se dovedea a fi și un protector al lumii creștine. De aceea, titulatura sa de «...cel întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul și binecinstitorul și de Hristos iubitorul» aveau o reală acoperire întru realitatea faptică a vremii sale. De altfel, Mircea cel Mare își revendica dreptul de ocrotitor al intereselor creștinilor din întreg imperiul otoman cu 60 de ani înainte de a fi cucerit Constantinopolul (1453). Prin aceasta, se legitima a fi urmașul Romei Noi, iar Bizanțul și zestrea sa culturală fuseseră transplantate în nord de Dunăre cu mult înainte de epoca «Bizanțului după Bizanț»; de care vorbea N. Iorga. Spre deosebire de alte neamuri moștenitoare ale Imperiului roman, numai dacii romanizați au păstrat numele Romei, iar țările lor s-au numit Țări Românești. De aceea, după căderea imperiului de la Constantinopol, în anul 1453, «principii români s-au socotit moștenitorii lor firești, deoarece țările lor reprezentau ultima rămășiță a acestuia»^{16 a}. Deși o asemenea revendicare a fost afișată ulterior și de țarii Rusiei, totuși, Țara Românească poate fi numită, cu îndreptățire, nu numai «Byzance après Byzance», ci și «Byzance avant Byzance», în sensul că — prin politica înțeleaptă a vitejilor ei domnitori — Vlahia a izbutit să devină bastionul de apărare a lumii creștine și apărătoarea drepturilor tuturor creștinilor subiecți de drept ai Imperiului otoman. Așa după cum preciza un istoric al Bisericii noastre, după căderea Constantinopolului (1453), «transplantarea Bizanțului după Bizanț s-a datorat, printre altele, și faptului că grecii și patriarhii ortodocși (Constantinopol, Alexandria, Antiohia și Ierusalim), precum și celelalte popoare ortodoxe din Balcani (sîrbii și bulgarii), făceau parte integrantă din Imperiul otoman»¹⁷. Într-adevăr, țările bulgare deveniseră state vasale turcilor prin războaiele și încheierile din anii 1388 și 1390. În anul 1393, Bulgaria a fost transformată în pașalic (teritoriu) turcesc. Bulgaria de Apus, cu capitala la Vidin, cade și ea sub stăpînirea turcească în anul 1396. Silistra, cetate stăpînită de Mircea cel Mare, a fost și ea ocupată de turci. Pentru a se răzbuna, Mircea cel Mare a condus «o expediție împotriva cuibului de acingii din Cîmpia de la poalele sudice ale munților Balcani, cu centrul în localitatea numită Karinova sau Karinabad (astăzi Karnobat...)»¹⁸.

2. Din textul aceleiași *Cronici* reținem că Padișahul a pătruns cu trupele pe teritoriul Țării Românești, și s-a războit cu Mircea cel Mare și oastea sa «într-un loc strîmt». Calitățile de strateg iscusit ale Domnitorului Țării Românești, Mircea cel Mare, sînt relevate cu prisosință și de alegerea locului de desfășurare a luptei cu armata sultanului.

16. Vezi *Acte și Documente relative la istoria renașterii României*, publ. de Gh. Petrescu, D. A. Sturdza și D. C. Sturdza, Vol. I, București, 1888, p. 1; A. Decel, *Relațiile româno-orientale*, București, 1978, p. 100—126; Cf. Pr. N. V. Dură, *Ecumenismul interreligios. Dialogul teologic cu religiile necreștine (iudaismul și islamismul)*, în «Glasul Bisericii», XLIII (1984), nr. 7—9, p. 619.

16 a. Iosif Constantin Drăgan, *Mileniul imperial al Daciei*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 61.

17. Pr. Dr. Ioan V. Dură, *Recherches sur l'histoire des Pays Roumains et leur église (XVI-e—XIX-e s.)* — Teză de Doctorat — Louvain-la-Neuve, 1985, p. 1—2.

18. Aurel Decei, *Istoria Imperiului otoman pînă la 1656*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1978, p. 62.

După cum se știe, în anul 1391 (1397 ?) Baiazid a pătruns cu oastea în Țara Românească. «Era pentru prima dată — preciza un istoric român — când un sultan otoman pășea pe pământul românesc de la nordul Dunării... Cele două oști s-au întâlnit și s-au bătut la Argeș..., la Rovine, rovine însemnând în paleoslavă șanț și teren mlăștinos... — prin urmare nu la o localitate numită Rovine, cum se crede îndeobște și se caută a se identifica localitatea respectivă»¹⁹. Cronograful lui Moxa sau Moxalie cuprinde unele știri referitoare și la biruința de la Rovine a lui Mircea cel Mare. După părerea unanimă a istoricilor români, acest teren mlăștinos s-a aflat pe cursul superior al Argeșului.

3. Datorită și calităților sale de diplomat, calități pe care Cronica le numește «vicleșuguri» (sic), pacea cu sultanul s-a redus la înapoierea reciprocă a ostategilor de război și la păstrarea independenței Țării Românești prin mărirea tributului. După expresia fericită a marelui istoric al neamului românesc, Nicolae Iorga, era o independență tributară, care a ferit însă Țările Române de transformarea lor în pašalic turcesc. Prin mărirea tributului, Mircea Voievod și-a păstrat domnia și atunci când a fost copleșit de oastea turcească. Asemenea practică s-a vădit a fi soluția cea mai fericită și pentru domnitorii de mai târziu pentru apărarea și păstrarea independenței Țărilor Române.

Referindu-se la condițiile vasalității turcești, un bun cunoscător al istoriei Imperiului otoman scria că «Țara Românească nu era anexată Imperiului otoman. Ea își păstra autonomia, își păstra ființa de stat, în afară de obligațiile stipulate prin acceptarea formei noi de raporturi dintre cele două state, turcii nu se amestecau deloc în viața internă a Țării Românești, care își avea dinastia, legile, administrația, armata, religia și toate orînduielele ei proprii ca și înainte...»²⁰. În spiritul acestei realități istorice, Proclamația de la Izlaz (1848) a prevăzut, printre altele, și «independența... administrativă și legislativă pe temeiul tratatelor lui Mircea și Vlad V...»²¹.

Referindu-se la aceleași evenimente, o altă cronică turcească narază că, în anul 1391, «ghiaurul din Țara Românească, făcînd înțelegere cu acel așîțător la dezbinări, a pornit cu călăreții săi pentru a face răutăți în ținuturile musulmane. Toate acestea ajungînd la urechea șahului cel demn de laudă, ..., ostașii Rumeliei și Anatoliei, ... au ajuns la Dunăre. Trecînd în Țara Românească, ..., oastea islamică s-a bucurat de prăzi bogate»²². Din informațiile furnizate de această Cronică, reținem că «oastea islamică» a intrat în Țara Românească și s-a bucurat de «prăzi bogate», fiindcă Mircea Voievod aplicase tactica de luptă obișnuită, potrivit căreia turcii trebuiau cît mai mult ademniți și hărțuiți în locuri inaccesibile unui atac frontal. Totodată, rămîne vrednică de amintit și informația privind raidurile întreprinse de Mircea «cu călăreții săi... în ținuturile musulmane», lucru ce nu și-l îngăduise — la vremea respectivă — nici împăratul Bizanțului și nici principii Europei.

19. *Ibidem*, p. 63.

20. *Ibidem*, p. 81.

21. C. C. Giurescu și D. C. Giurescu, *op. cit.*, p. 588.

22. *Cronici turcești...*, p. 303.

O altă Cronică turcească relatează că «după un timp, sultanul cel viteaz, auzind că Voievodul Țării Românești, Mircea, se împotrivese să mai trimită haraci, a dat firman pentru adunarea oștii și, ... apoi, au poposit pe țărmul Dunării. Din locul mai sus-arătat, trimițându-se oaste înlăuntrul Țării Rômânești, el însuși (Sultanul) a construit cetatea Giurgiu (Ierköy) și a reparat cetățile numite Isaccea (Isakci) și Ieni-Sab. Cei care plecaseră în Țara Românească, întorcându-se teferi și sănătoși..., au adus un mare număr de tineri (gilman) și de sclave. Între timp, domnul Țării Românești, căindu-se și pocăindu-se, nu s-a arătat oștii, ci s-a întărit în munți greu de străbătut. După ce țara i-a fost devastată (harab), el a trimis o scrisoare de supunere cu scuze, împreună cu haraciul pe trei ani»²³.

Din această relatare a cronicii turcești putem reține următoarele realități :

1. Tributul (haraciul) către Poartă a fost impus cu forța. Atunci când Domnul Mircea se împotrivese să mai trimită tributul la Poartă, suțanul îl pedepsea cu oastea trimisă pentru jefuirea bogăților țării și recrutarea de sclavi din rindul tinerilor.

2. Ca strategie, Mircea cel Mare a adoptat — adeseori — o tactică de hărțuială și de retragere și adăpostire a populației — din fața puhoiului turcesc — în munții cei «greu de străbătut» pentru jefuitorii și cuceritorii pământului românesc.

3. Atunci când forțele armate ale țării erau împresurate de numărul copleșitor al ienicerilor, și de tehnica militară a Porții otomane, Mircea Voievod reinnoia haraciul, cumpărându-și astfel libertatea sa, și a supușilor săi, și independența vetrei străbune, cu arginții din bogata visterie a țării.

4. În Cronica respectivă ni se face și prima mențiune despre cetățile de la Dunăre construite de sultan (Giurgiu, Isaccea și Ieni-Sab), pe vatra — firește — a unor vechi cetăți daco-romane.

O altă Cronică turcească notează că Mircea, «Voievodul Țării Românești, auzind despre construirea cetății Giurgiu, a trimis haraciul și a dat ca ostatec (rebin) pe fiul său...»²⁴. Mai presus de orice, Mircea și-a apărat deci independența țării, pentru care a fost în stare nu numai să plătească tributul cerut, și să trimită ca ostatec la Poartă pe însuși fiul său. Într-adevăr, mai mare dragoste pentru neamul său nu poate avea cineva... ! Și, după exemplul său, Domnitorii din Țara Românească și Moldova și-au trimis la Poartă, ca chezași ai credinței lor față de sultan, pe înșiși fiii lor. Unii dintre Domnitorii țării și-au pus zălog — pentru legea românească — viața lor și a fiilor, al căror sfârșit martiric fusese uneori «prefigurat iconografic încă din timpul vieții acestora»²⁵.

23. *Ibidem*, p. 445.

24. *Ibidem*, p. 291.

25. Pr. N. V. Dură, *Glasul de taină de la Măndăstirea Hurezu, ctitoria lui Brîncoveanu Vodă (1688—1714)*, în «Mărturie Ortodoxă», — Revista Comunității Ortodoxe Române din Olanda — III (1984), nr. 7, p. 141.

Cronica turcească din anul 1390 amintește că «...Voievodul Țării Românești, intrînd sub umbra steagului răzvrătirii, a dat dovadă de nepăsare în trimiterea tributului (gizie) pe care îl luase asupra sa. Pornind în părțile acelea (spre Țara Românească) sultanul Baiazid I a distrus dintr-un singur atac rîndurile oștii ghiaure și l-a pedepsit cu sporirea tributului (gizie), pe care el (Mircea) și-l luase asupra sa mai înainte»²⁶. Aceeași Cronică notează că «în cele din urmă, Mircea a apucat calea supunerii și, ...a primit să fie tributar»²⁷.

Dincolo de stilul Cronicii turcești — în mare parte triumfalist și deformativ, trufaș și ambiguu — reținem că Mircea cel Mare a intrat adeseori «sub umbra steagului răzvrătirii», adică al luptei pentru păstrarea independenței țării sale, dînd dovadă — în acest sens — și de refuzul trimiterii tributului. Evident, reacția sultanului a fost de fiecare dată promptă, manifestîndu-se prin trecerea Dunării și dorința de pedepsire a «oștirii ghiaure» (oștii românești n.n.) și sporirea tributului. Dar, după cum se știe, dorința răzbunătoare a sultanului nu s-a putut întotdeauna materializa, fiindcă o țară întregă, cu munții și cimpiele ei, cu codrii și izvoarele, cu tineri și vîrstnici, de la mic la mare, și-a apărât dreptul la existență și la viață liberă în vatra Daciei străbune, «...care prin strămoșii ei își are rădăcini de patru ori milenare»²⁸.

Cronicile turcești relatează în repetate rînduri că Mircea «s-a ascuns în munți grei de pătruns și în locuri prăpăstioase», și «cînd ostașii gazii, săturîndu-se de diferite feluri de prăzi, s-au întors la tabăra împărătească cu nenumărate avuții și cu robi neșfîrșiți, atunci sus-numitul Voievod, după ce țara sa a fost ruinată prin distrugerea locuințelor și nimicirea sufletelor și prin devastări și omoruri..., împreună cu tributul său pe trei ani, pentru vistieria sultanului, trimițînd sol, el a arătat, prin diferite feluri de scuze, supunere și ascultare ca și mai înainte și, față de demnitarul împărăției, a luat asupra sa plata haraciului, fixat mai înainte, și îndeplinirea de felurite slujbe, mai multe ca de obicei»²⁹.

Neaflînd o împotrivire armată directă — ci numai una tactică, de hărțuială — ostașii semilunei se mulțumeau cu jafuri și recrutarea de sclavi din rîndul populației pașnice. Cronică afirmă că, în asemenea cazuri, respectivii ostași se întorceau în tabăra lor «cu nenumărate avuții și cu robi nesfîrșiți». Și din relatarea cronicii mai reținem că munții au fost pentru români nu numai coloana vertebrală a neamului românesc, ci și refugiul din calea răutăților produse de cei care au rîvnit pămîntul strămoșesc. Aceeași cronică menționează că Poarta cerea ca tributul (haraciul) să-i fie plătit cu trei ani în avans «pentru vistieria sultanului». Cronică conține prețioase informații și cu privire la procedura încheierii păcii între Țara Românească și Poarta Otomană. De obicei, pacea se încheia la cererea Domnitorului Țării Românești, prin trimiterea unui sol, însoțit de daruri alese și bogate inclusiv și pentru «demnitarul împărăției». Această dorință de pace a lui Mircea cel Mare în-

26. *Cronici turcești...*, p. 543.

27. *Ibidem*, p. 402.

28. N. Iorga, *Originea, firea și destinul neamului românesc*, în «Enciclopedia României», Vol. I, București, 1938, p. 4.

29. *Cronici turcești...*, p. 161.

vederează și adeverește constanta politicii românești dintotdeauna. Într-adevăr, pentru neamul românesc, pacea a făcut parte constitutivă din însăși firea și existența sa. Am plătit-o scump, am dat și am făcut totul ca să alegem pacea, dreptul la pace, la viață. Cronicile turcești rămân o dovadă peremptorie a acestor realități.

În anii 1416—1417, acingiii — ostașii sultanului Mehmed I — «prin-zind în ținuturile Țării Românești tineri voinici și fete tinere și frumoase, s-au întors sub cerul fericii curți împărătești cu nenumărate prăzi de diferite feluri»³⁰. Din relatarea acestei Cronici reținem și portretul fizic al românilor din epoca respectivă. Din nefericire, nu avem însă numărul de «tineri voinici și fete tinere și frumoase» care au fost uciși sau luați ca sclavi la Curtea împărătească a sultanului. După o estimatie generală, numărul lor pare a fi de ordinul miilor. Oricum, mențiunea aflată în cronica turcească ne îngăduie să facem afirmația că, în această epocă, românii erau mulți la număr, ei întrecînd cu mult alte neamuri din Europa, ca de exemplu, pe bulgari, unguri, sirbi, polonezi etc. Cît despre voinicia și frumusețea tinerilor noștri, Cronicile turcești rămîn o mărturie peremptorie.

Domnitorul Mircea, care se autointitula «Mare Voievod și Domn» și «singur stăpînitorul» ținuturilor menționate în mod expres în însăși titulatura sa domnească, l-a urmat pe Burebista — creatorul statului centralizat unitar dac — și în privința diplomației politice și religioase. Așa după cum Burebista căutase orice prilej pentru slăbirea forțelor militare ale Romei, sprijinindu-se pe orice răzvrătit sau pretendent la Tronul imperial, tot așa a procedat și Mircea față de Imperiul otoman, care urmărea islamizarea, și, prin aceasta, desființarea etnos-ului românesc. Relațiile pe care Mircea cel Mare le-a stabilit cu Musa Celebi — pretendentul Tronului otoman — sînt amintite și de cronica turcească în variantele ei. Într-adevăr, Cronicile turcești au consemnat — deși subiectiv și deformativ — și cazul lui Musa Celebi, cel care a cerut protecția și ajutorul lui Mircea cel Mare pentru a obține tronul împărăției otomane.

Incursiunile lui Mircea cel Mare în teritoriul străromân sud-dunărean sînt evocate de Cronică în cuvintele următoare: «...Domnul (hakim) Țării Românești, care era tributar (haradjpguzar) dinastiei împărăției otomane, a atacat hotarul Rumeliei și, împotriviindu-se sultanului islamic și călcîndu-și legămîntul și supunerea sa, a arătat prietenie față de principele de Karaman și, trimițînd soli pentru înțelegere și pentru legături de prietenie, s-au unit în vorbe între ei»³¹. Din această mențiune, trebuie să reținem în mod deosebit faptul că «Domnul Țării Românești»... era tributar dinastiei împărăției otomane..., adică era obligat să plătească tribut Porții otomane. Prin urmare, această mențiune relevă că Domnitorul Țării Românești n-a fost vasal turcilor, și nici țara sa. Relațiile acestea — statuate din epoca lui Mircea cel Mare — au dus ulterior la recunoașterea stării de semisuzeranitate, dar nu de vasalitate față de Poartă. Și prin această politică înțeleaptă a Domnitorilor ei, a tributului către dinastia împărăției otomane, Țările Române au reușit să-și păstreze quasiindependența politică și identitatea etnică deplină.

30. *Ibidem*, p. 307.

31. *Ibidem*, p. 160.

Referitor la aceleași evenimente, Cronica menționează că, «ajungând la auzul Voievodului Țării Românești dorința lui Musa Celebi de a trece în Rumelia, și acesta (Mircea) fiind mulțumit de emirul Suleiman și de faptele emirilor săi, a găsit foarte potrivită și mulțumitoare această trecere. Trimițând o scrisoare (mektub) lui Isfendiar, el (Mircea) i-a făcut cunoscut că-i va fi recunoscător pentru trecerea lui Musa Celebi în Rumelia. De asemenea, scriind o scrisoare și lui Musa Celebi, i-a jurat, zicându-i: «Odată cu norocoasa ta sosire îți voi preda întreaga mea avere și am o fiică frumoasă ca luna, ea să-ți fie sclavă (djarie) și îți vom sluji cu tot ce avem în țară, cu avuții și cu oameni... Domnul Țării Românești, întâmpinându-l cu oaste în câteva locuri, și-a respectat făgăduiala»³². Cronica mai notează că «...Mircea (Emirgi) Voievod, Domnul Țării Românești, având supărare pe emirul Suleiman, l-a ajutat pe Musa cu multă oaste și, la cererea emirilor musulmani, l-a trimis în Rumelia...»³³.

Din relatarea de mai sus, ne oprim doar la două informații mai importante pe care ni le furnizează Cronica turcească, și anume, la faptul că Mircea, Domnul țării, îi promite lui Musa Celebi pe unica sa fiică, și îi făgăduiește să-l ajute cu oaste. Deși cronicarul turc nu amintește că Mircea Vodă și-a ținut prima promisiune, face totuși remarcă că «Domnul Țării Românești, întâmpinându-l cu oaste în câteva locuri, și-a respectat făgăduința». Însiși cronicarii turci ni-l portretizează deci pe Domnul Țării Românești ca pe un om de mare caracter, care știa să-și respecte făgăduința și în situații critice. Aceeași cronică turcească ne informează că «Voievodul Țării Românești, Mircea, își făcuse planul să și-l facă ginere pe Musa și astfel să domnească după voia lui în țara sa, pe care o conducea ca pe o fiică ascultătoare, iar poporul din acel vilaiet să fie ferit de răutățile acingiilor, și nimeni să nu rîvnească la țara sa și să nu o calce»³⁴. După cum se știe, Mircea cel Mare și-a făcut pe Musa ginere. Cronica turcească confirmă că «...Prințul Musa, purtând steagul victoriei, a trecut în Rumelia și Voievodul Mircea, făcându-l ginerele său, i-a dat ajutor»³⁵. Mărturiile istorice ne adevăresc că, între anii 1415—1416, oastea românească a atacat și pustiit ținuturile turcești de la sudul Dunării împreună cu Mustafa Celebi și l-a secundat pe șehul Bedreddin Mahmud în Doliorman. În anul 1416, Mircea a susținut pătrunderea lui Mustafa Celebi pînă la Salonic³⁶. Fiul lui Baiazid Trăznetul, Musa Celebi, a ajuns stăpîn peste partea europeană a Statului otoman tot cu ajutorul lui Mircea cel Mare³⁷, care dorea «să domnească — nota Cronica — după voia lui în țara sa», adică independent, fără vreo imixtiune din partea vreunei puteri străine. De altfel, aceeași Cronică mărturisea că Mircea cel Mare conducea Țara Românească «ca pe o fiică ascultătoare», adică țara întreagă era un cuget și o simțire cu Domnitorul ei, care se străduia ca poporul său să fie ferit «de răutățile acingiilor și nimeni să nu rîvnească la țara sa și să nu o calce». Reținem mărturia sinceră a cronicarului turc privind «răutățile acingiilor», care, din nefericire, au fost cunoscute de atîtea ori de strămoșii noștri.

32. *Ibidem*, p. 443.35. *Ibidem*, p. 340.37. *Ibidem*, p. 74—75.33. *Ibidem*, p. 444.36. A. Decei, *Istoria Imperiului otoman...*, p. 79.34. *Ibidem*, p. 340—341.

Dorința de independență și de pace a poporului român — întruchipată și în persoana Domnitorului Mircea cel Mare — este deci adevărată și de cronicarii turci, care constatașeră că țara întreagă nu avea decât un singur mobil, păstrarea ființei naționale libere și independente, adică să nu fie rîvnită și călcată niciodată și de nimeni. Vocația de pace și luptă pentru păstrarea independenței ființei naționale au rămas de altfel o constantă permanentă și statornică a poporului nostru.

După mărturia aceleiași Cronici turcești, Mircea cel Mare a cultivat prietenia și cu alți pretendenți la tronul împărăției otomane, pentru a-și asigura pacea și independența țării. Unul dintre acești pretendenți a fost și Seihul Bedreddin, care «a trecut prin Marea Neagră în partea Țării Românești (Eplak yakasına). Avînd prietenie cu Domnul Țării Românești, acesta l-a întîmpinat cu cinste și respect. Bedreddin a încheiat înțelegere cu domnul (mir) Țării Românești, cu gîndul de a face nelegiuri și fătărnicii»³⁸. Dar, așa după cum mărturisește însăși Cronica turcească, Seihul Bedreddin a încheiat «înțelegere» cu Domnul Țării Românești «cu gîndul de a face nelegiuri și fătărnicii». De altfel, istoria ne relatează că și acesta a fost din *ejusdem farinae* cu Musa Celebi, care și-a uitat jurămîntul de credință prestat lui Mircea îndată după ce a părăsit pămîntul românesc. După cum se știe, soarta i-a fost însă răzbunătoare pentru toate nelegiuirile și fătărniciile sale.

Văzîndu-și neîmplinit visul de a destrăma, din față, Imperiul otoman, prin propriii lui fii, pretendenți la tron, Mircea cel Mare a încheiat o alianță militară creștină, asemănătoare celei de la Nicopole, unde trufașul duce de Burgundia nu-i îngăduise viteazului Domnitor român să preia comanda și să dea primul atac împotriva turcilor. La 7 martie 1395, Mircea voievod a semnat, la Brașov, un document prin care se obliga «față de regele Sigismund de Luxemburg, să-l ajute personal, dacă regele va acționa personal și cu trupele sale în lupta împotriva turcilor»³⁹. Se încheiase astfel prima alianță antiotomană între Sigismund, regele Ungariei și Mircea, Marele Voievod al Țării Românești.

Deși subiective, părtinitoare și incomplete, relatările pe care ni le furnizează Cronicile turcești — despre Mircea cel Mare și epoca sa — rămîn totuși izvoare prețioase pentru constituirea cadrului istoric în care a trăit și luptat — pentru apărarea gliei străbune — unul dintre Părinții de seamă ai neamului românesc, «Io Mircea, Mare Voievod și Domn». Cronicile turcești oferă nu numai istoriografiei românești un material informativ și documentar prețios, ci și portretisticii și narațiunii istorice europene. Cu ajutorul acestor informații, noi, românii, putem dăltui în memoria pămîntului românesc și în chipul moral al viteazului și binecredinciosului Domnitor român, Mircea cel Mare, care a reușit — cu ajutorul rugăciunii, al jertfei ostășești și al diplomației — să reconstituie, în mare parte, relieful geografic al hărții Daciei din epoca lui Burebista.

Pr. Prof. NICOLAE V. DURA

38. *Cronici turcești...*, p. 445.

39. A. Decei, *Istoria Imperiului otoman...*, p. 63.

Atît în referatele prezentate, cît și în completări și discuțiile purtate, pe marginea temei, s-a ținut seama de planul și bibliografia dată preoțimea a meditat și a adîncit motivele actuale ale subiectului dat și importanța deosebită din punct de vedere al umanității, pentru pericolul ce amenință viața și existența pe pămînt, din cauza cursei înarmărilor, a izbucnirii unui nou război și, de data aceasta, nuclear.

Cu toți au arătat că țara noastră, sub conducerea Președintelui ei, Domnul Nicolae Ceaușescu, nu poate fi indiferentă la frămîntările lumii contemporane, și aceasta, ca o caracteristică a firii poporului nostru, care a dovedit o atitudine pașnică și de largă frățietate, în toate împrejurările, față de vecini și de celelalte popoare și continuă să întretină relații de respect și de colaborare cu toate popoarele. În problemele care preocupă astăzi întreaga omenire doritoare de pace — destinderea, dezarmarea, și, în primul rînd cea nucleară, distrugerea stocurilor de arme clasice, înghețarea și reducerea bugetelor militare, statul și poporul nostru și-au manifestat totdeauna poziția lor pașnică și iubirea de pace.

Astfel, întreaga preoțime, prezintă la conferință, prețuind aceasta, își cunoaște îndatorirea sa de a contribui la sprijinirea acestor acțiuni menite să ajungă la destindere, încredere, colaborare, securitate și pace în Europa și în întreaga lume, considerînd că aceasta face parte din misiunea sa proprie.

Cu toții au remarcat și apreciat lupta asiduă pe care poporul nostru, în frunte cu Președintele Țării, Domnul Nicolae Ceaușescu, o desfășoară pe multiple și variate fețe, pe toate continentele și peste toate diferențele de concepții și rînduiri sociale sau politice. Activitatea sa este apreciată și cunoscută pretutindeni și noi românii ne putem mîndri, că și de data aceasta, la vremuri epocale, avem Omul epocal, care să desăvîrșească un ideal, nu numai al poporului nostru, ci al întregii omeniri.

Noi preoții Bisericii Ortodoxe Române sîntem gata să răspundem chemării vremii, cu elan și toată dragostea noastră pentru realizarea acestui ideal, în aceste zile de mari frămîntări, în fața vieții și a generațiilor ce vor veni și trebuie să se bucure de rezultatele aduse în Anul Internațional al Păcii».

P.P. C.C. Președinți și mulți dintre preoții prezenți au adus cuvîntul lor în completare, dintre care menționăm :

P. S. Episcop Roman Ialomițeanul, declara la Ploiești : «Concepția Bisericii despre pace este în firea noastră : «lepădarea omului vechi, egoist și nașterea omului celui nou, a omului păcii. Orice inițiativă din lume care urmărește pacea să fie îmbrăcată cu toată dragostea de frate. Cînd va dispărea dintre oameni ura nu va mai fi nevoie de armele de distrugere».

P. C. Preot Vicar Octavian Popescu, declara la protoieria Cîmpina : «Biserica Ortodoxă Română nu a fost străină de inițiativele luate de către Conducerea de Stat în problemele păcii și dezarmării. În conferințele interconfesionale, în întîlnirile interteologice, cuvîntul reprezentanților Bisericii noastre a fost totdeauna puternic. Apelurile Sfîntului Sinod, apelurile ierarhilor Bisericii cu prilejul Pastoraletor date, în tra-

tarea temelor Conferințelor preoțești din întreaga Biserică, în articolele apărute în revistele noastre oficiale, Biserica și preoțimea, urmează exemplele politice de pace, colaborare cu Statul și întregul nostru popor».

Preotul Dragne George, — parohia «Sf. Maria»-Ghencea, declara : «Biserica Ortodoxă Română a fost și rămîne alături de popor și de realizările lui. Pacea fiind imperativul învățaturii Bisericii noastre, avem datoria să o sprijinim cu tot sufletul, cu toată conștiința împlinirii misiunii noastre».

Preotul Floroiu Gh. de la parohia Sinaia, spunea : «Pacea e condiția vieții, deziderat al tuturor. Slujitorii lui Dumnezeu slujesc unui Dumnezeu al Păcii, slujesc o liturghie a Păcii. Avem în fața noastră un Președinte «Erou al Păcii» care spune tuturor popoarelor «Pace, Pace».

Preotul Săvulescu Gheorghe — Cîmpina declara : «Pacea, omenia și ospitalitatea au fost totdeauna caracteristica poporului nostru. Subliniază, în mod deosebit, propunerea Președintelui Țării, Domnul Nicolae Ceaușescu, aprobată de către Marea Adunare Națională, pentru reducerea cu 5%, a cheltuielilor militare, efectivelor și bugetului militar al Patriei noastre.

Preotul Stan Dimancea — București, arată că inițiativele Președintelui Țării noastre, prin care solicită dezarmarea generală și totală, contribuie la promovarea idealurilor de pace în lumea întreagă.

Preotul Ion Boștenaru — București, — declară : «Studiile și articolele publicate în revistele noastre bisericești și toate manifestările privind pacea, reprezintă buna credință a Bisericii și a credincioșilor ei, în sprijinirea aspirațiilor de pace ale Statului și întregului nostru popor».

Preotul consilier Dinu Provian declara la protoieria Oltenița : «Aderarea Bisericii Ortodoxe la lupta pentru pace este permanent actuală în viața Bisericii. Pastoralele chiriarhale, Conferințele interconfesionale, Congresul Cultelor din R. S. România și acțiunile de zi cu zi, pe care le efectuează Conducerea de stat și poporul, sînt mijloace de manifestare și ale Bisericii și credincioșilor ei pentru pace și înțelegere între popoare. «Sîntem luptători pentru pace, pentru că ne rugăm și învățăm pe credincioșii noștri să se roage pentru a deveni fii ai păcii, iar prin faptele noastre, să avem pace în familie, în Biserică și în țara noastră. Sîntem factori esențiali ai păcii, pentru că a sluji lui Dumnezeu însemnează a sluji păcii și bunăvoirii între oameni».

Preotul Pufulete Marin — Videle, — arată că «unitatea unui popor și demnitatea lui, trebuie susținute și de preoțime, cultivînd în familie și între enoriași pacea și înțelegerea, devenind adevărați «făcători de pace».

Preotul Herovic Nicolae — Găiești arată «că Biserica s-a înrolat dintru început în Frontul apărării păcii» aceasta fiind un ideal sfînt al ei. Subliniază participarea ierarhilor și profesorilor de teologie în cadrul comunităților creștine : Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Bisericilor Europene, Conferința Creștină pentru Pace, a căror activitate este apreciată în mod deosebit.

Preotul Pîrvu Traian de la Vălenii de Munte, spune : «Dacă lumea azi luptă pentru pace, luptă, în același timp și pentru dreptate socială și progres, pentru o viață mai bună, la care are dreptul fiecare om, oriunde s-ar găsi».

P. C. Arhimandrit Chesarie Gheorghescu, declara la protoieria Călărași : «Este necesar ca rațiunea să triumfe, în sensul că suprema datorie a omenirii este salvarea păcii și a vieții pe pămînt.

Preotul Dragomir Gheorghe — de la parohia Moara Vlăsiei—Urziceni, arată că avem datoria de a antrena pe credincioși să sprijine eforturile Președintelui Țării, Domnul Nicolae Ceaușescu și să sprijinim toate inițiativele Statului nostru. Noi credem că Providența divină, care a luminat mintea oamenilor ca să facă atîtea descoperiri epocale, va lumina și pe Conducătorii de state, să găsească o cale de colaborare, care să conducă la triumful păcii în întreaga lume».

De asemenea, Părintele Vicar Octavian Popescu, declara la protoieria Slobozia : «Presa, ziarele, Radio, Televiziunea, etc., propagă ideile că «pacea poate fi realizată numai pe cale pașnică, prin negocieri și tratative». Deși au trecut 40 de ani de la sfîrșitul celui de al II-lea război mondial, luptele nu au încetat. Se fac noi arme, mai grozave, pentru întreținerea acestor focare. Noi, ca preoți, avem datoria să ascultăm de Mîntuitorul Iisus Hristos — Domnul Păcii, pentru că sintem ambasadorii Lui, lucrînd în numele Lui, iar Hristos trebuie să locuiască în noi toți».

Astfel, Conferința preotească din luna septembrie a.c. a avut menirea să ne înfățișeze tabloul îngrijorător al situației internaționale și dîndu-ne seama de gravitatea lucrurilor, să fim treji și să contribuim, cu toată ființa noastră, pentru îndeplinirea idealurilor de pace și de înțelegere între popoare, ale întregii omeniri.

Toți referenții și vorbitorii pe marginea temei date, și-au manifestat azeziunea și sprijinul, la toate inițiativele țării noastre, ale Președintelui ei, pentru ca, prin toate organismele mondiale ale planetei, Organizația Națiunilor Unite, Conferința pentru pace de la Geneva, Conferința de la Stockholm, Conferința de la Helsinki, etc., considerînd că acestea sînt îndatoriri esențiale ale credinței noastre și ale slujirii lui Hristos.

Fie ca «Anul Internațional al Păcii» să aducă în lume, încrederea în viață, în securitate și pace între toate popoarele.

Pr. David POPESCU

HIROTONII ȘI MIȘCĂRI DE PERSONAL BISERICESC

HIROTONII

1. Tinărul Șerban Ștefan, pentru parohia Cioflăceni Protoieria Sectorul Agricol Ilfov, la 15 iunie 1986.
2. Tinărul Sava Ioan, pentru parohia Ocnița, protoieria Tîrgoviște, județul Dîmbovița, la 6 iunie 1986.
3. Tinărul Croitoru Gheorghe, pentru parohia Conduratu, protoieria Vălenii de Munte, la 8 iunie 1986.

4. Diaconul Burtan Gheorghe, pentru parohia Teiul Doamnei Ghica, Protoieria II Capitală, București, la 22 iunie 1986.
5. Tânărul Dumitru Dorian, pentru parohia Valea Popii, protoieria Ploiești, la 6 iulie 1986.
6. Tânărul Ungureanu Ion, pentru parohia Broșteni, protoieria Găiești, județul Dimbovița, la 6 iulie 1986.
7. Tânărul Constantinescu Mihai, pentru parohia Predeal Sărari, protoieria Vălenii de Munte, Județul Prahova, la 11 iulie 1986.
8. Tânărul Bădilă I. Ioan, pentru parohia Chișorani, protoieria Ploiești, județul Prahova, la 13 iulie 1986.
9. Tânărul Burlacu Gheorghe, pentru parohia Băneasa, protoieria și Județul Giurgiu, la 12 iulie 1986.
10. Tânărul Stănescu Nicolae, pentru parohia Cristeasca, protoieria Titu, Județul Dimbovița, la 16 iulie 1986.
11. Tânărul Pirvu Mateescu Gh., pentru parohia Ciocănești, protoieria și Județul Călărași, la 18 iulie 1986.
12. Tânărul Văduva Ion, pentru parohia Grecii de Jos, protoieria Urziceni, Județul Ialomița, la 20 iulie 1986.
13. Tânărul Pescaru Gheorghe, pentru parohia Bolintin Vale, protoieria Ciorogirla, Județul Giurgiu, la 23 iunie 1986.
14. Tânărul Gugu V. Oprea, pentru parohia Nicolae Bălcescu, protoieria Călărași, Județul Călărași, la 27 iulie 1986.

TRANSFERĂRI DE PERSONAL

1. Preotul Colotelo Dumitru, de la Parohia Nașterea Maicii Domnului Cluj, la parohia Sfântul Spiridon Ploiești.
2. Preotul Hîrjoabă Aurel, de la parohia Ivești Tecuci, la parohia Orăști, protoieria Oltenița, județul Călărași.
3. Preotul Miclăuș Vasile de la parohia Floroaica, protoieria Călărași, la parohia Rasa, aceeași protoierie și Județ.
4. Preotul Craioveanu Florin, de la parohia Lehliu Sat, protoieria Călărași, la parohia Sf. Ioan Prăjani, orașul Slănic, protoieria Vălenii de Munte, județul Prahova.
5. Preotul Lăpușeanu Vladimir, de la parohia Ștefănești de Jos, protoieria Sectorul Agricol Ilfov, la parohia Parcul Rahova II, protoieria Circa I Capitală.
6. Preotul Holtea Adrian, de la parohia Măgura, protoieria Vălenii de Munte, Prahova, la parohia Fundeni, aceeași protoierie, Județul Prahova.
7. Preotul Zaharia Pavel, de la parohia Tudor Vladimirescu, protoieria Turnu Măgurele, la parohia Nicolae Bălcescu, aceeași protoierie, Județul Teleorman.
8. Preotul Săsăreanu Ion, de la parohia Caragele, eparhia Buzăului, la parohia Drăgăneasca, protoieria Ciorogirla, județul Giurgiu.
9. Preotul Niculescu Constantin, de la parohia Mănești, protoieria Cîmpina, județul Prahova, la parohia Nedelea, aceeași protoierie.
10. Preotul Ionescu G. Alexandru, de la parohia Bojdani, protoieria Sectorul Agricol Ilfov, la parohia Cocloc, aceeași protoierie.
11. Preotul Stan Gheorghe, de la parohia Buzoieni, protoieria Călărași la parohia Andolîna, aceeași protoierie.
12. Preotul Andreescu Nicolae, de la parohia Vilcele, protoieria Ploiești, la parohia Popești I, aceeași protoierie, Județul Prahova.

Apoi P. S. Sa a îndemnat pe credincioși să păstreze dreapta credință, să aibă dragoste de Sfânta biserică feliicitind pe preotul paroh și pe credincioși pentru realizările obținute pe plan gospodăresc și duhovnicesc.

Pentru strădanile depuse preotului Constantin Popa i s-a acordat rangul onorific de «sachelar».

3. Sfințirea bisericii din parohia Fundeni, protoieria Rm. Sărat, jud. Buzău

La data de 7 septembrie 1986, P. S. Episcop Gherasim — din încredințarea P. S. Episcop Epifanie, însoțit de la Centrul Eparhial Buzău de către P. C. Pr. Nicolae Popescu — Inspector Eparhial a sfințit biserica cu hramul «Sf. Dimitrie» din parohia Fundeni, în urma lucrărilor de consolidare și pictură din nou executate în tehnica fresco de pictorul Humă Marcel din Tg. Neamț.

Sîmbătă 6 septembrie s-a oficiat slujba vecerniei cu litie și priveghere de un sobor de preoți, la sfîrșit P. C. Protopop Petrache Grigore ținînd un scurt cuvînt de învățătură.

Potrivit datinei străbune, la intrarea în curtea bisericii, P. S. Gherasim a fost întîmpinat cu piine și sare pe care le-a binecuvîntat.

După îmbrăcarea slujitorilor cu Sf. veșminte P. S. Gherasim a făcut sfințirea interioară și exterioară a bisericii, după care s-a oficiat Sf. Liturghie, la care au participat mulțime de credincioși din parohie și din satele învecinate.

Predica zilei a fost rostită de preotul Constantin Ene de la parohia Aldeni.

Pentru strădania și munca depusă, pentru înfrumusețarea Sf. locaș, după rugăciunea amvonului, preotului paroh Eugen Cucu i s-a acordat rangul onorific de «sachelar».

La sfîrșit P. C. Protoieru Petrache Grigore a făcut o scurtă prezentare a parohiilor din protopopiat și în special a celor cu lucrări de reparații și pictură.

A luat apoi cuvîntul preotul paroh Eugen Cucu, care a făcut, mai întîi, un scurt istoric al bisericii, precum și o dare de seamă asupra lucrărilor executate în cei șase ani de la hirotonie, mulțumind P. S. Episcop Epifanie pentru grija deosebită ce o poartă sfințelor locașuri printre care se află și această biserică.

În încheiere, luînd cuvîntul P. S. Gherasim a mulțumit în primul rînd P. S. Episcop Epifanie, din încredințarea căruia a oficiat slujba de sfințire la această biserică. În continuare, P. S. Sa s-a referit la însemnătatea bisericii și a picturii în cultul nostru ortodox, sfătuiînd pe toți credincioșii să păstreze credința așa cum au primit-o de la străbunii lor neînțînăta.

Ceremonia sfințirii bisericii din parohia Fundeni s-a terminat cu un polihroniu.

II. Slujbe arhieresti misionare oficiale, din încredințarea P. S. Episcop Epifanie, de către P. S. Arhiepiscop-vicar Gherasim

1. Biserica cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» din municipiul Brăila

Duminică 6 iulie 1986, P. S. Gherasim a oficiat slujbă arhierescă misionară la parohia «Adormirea Maicii Domnului» din municipiul Brăila, fiind însoțit de la Centrul Eparhial de P. C. Pr. Nicolae Popescu — Inspector eparhial și Arhid. Tudor Mihaela.

În cadrul Sfintei Liturghii răspunsurile la strană au fost date de credincioși, iar predica zilei a fost susținută de P. C. Pr. Nicolae Popescu.

La sfîrșit, după terminarea Sf. Liturghii, P. C. Protoieru Gheorghe Marinescu a adresat un scurt cuvînt de salut, P. S. Gherasim, făcînd totodată o dare de seamă a activității depusă de slujitorii din protoieria Brăila, arătînd că fiecare se străduiește să fie la înălțimea misiunii preoțești.

Luînd cuvîntul P. C. Pr. paroh Dobre Rizea a făcut un scurt istoric al bisericii și o dare de seamă asupra activității pastorale și gospodărești desfășurate de C. Sa ca paroh și de preotul slujitor Ștefan Albu, mulțumind P. S. Episcop Epifanie pentru dragostea arătată prin delegarea P. S. Gherasim de a oficia această slujbă misionară.

După aceea, a luat cuvîntul P. S. Gherasim care a vorbit despre importanța Sfintei euharistii în viața credincioșilor, îndrumîndu-i să păstreze credința strămoșească, transmițînd arhierestii binecuvîntări din partea P. S. Episcop Epifanie, slujba încheindu-se cu îndătinatul Polihroniu.

2. Biserica cu hramul «Sf. Îngeri» din municipiul Buzău

La data de 13 iulie 1986, a oficiat slujba arhierescă misionară la biserica cu hramul «Sfinții Îngeri» din municipiul Buzău, înconjurat de un sobor de preoți și Arhid. Tudor Mihalache.

La timpul potrivit, predica zilei a fost ținută de P. C. Pr. Gabriel Cocora.

La sfîrșitul Sf. Liturghii după otpust P. C. Pr. Radu Ardeleanu a salutat prezența P. S. Gherasim, exprîmînd bucuria credincioșilor de a fi beneficiarii unei slujbe arhieresti, după care P. C. Sa a prezentat un scurt raport de activitate privind eforturile pe linie administrativ-bisericească și pastoral-misionară.

Luînd cuvîntul P. S. Gherasim a rostit un cuvînt de învățătură adecvat, fiindemînd pe credincioși să păstreze cu sfințenie dreapta credință ortodoxă.

3. Biserica parohiei Popești din protopopiatul Focșani, județul Vrancea

Duminică 27 iulie 1986, înconjurat de un sobor de preoți, a oficiat slujbă arhierescă misionară, la parohia Popești, protopopiatul Focșani.

După oficierea Sf. Liturghii, P. C. Protoiereu Nicolae Tătaru a prezentat o scurtă dare de seamă, arătînd că preoțimea se străduiește să îndrumeze pe credincioși de a păstra credința străbună și în același timp se preocupă de buna întreținere a Sfințelilor biserici.

P. C. Pr. Mircea Doicescu a mulțumit P. S. Gherasim pentru osteneala și dragostea de a săvîrși această slujbă misionară.

Luînd cuvîntul P. S. Gherasim a mulțumit P. S. Episcop Epifanie pentru încrederea acordată, rostind totodată un cuvînt de învățătură, îndrumînd pe credincioși să fie strîns uniți în jurul preoților slujitori și să aibă dragoste unii față de alții, trăind în pace și bună înțelegere.

4. Biserica cu hramul «Cuvioasa Paraschiva» din protoieria Buzău

Duminică 10 august 1986, P. S. Gherasim înconjurat de un sobor de preoți a oficiat slujbă arhierescă misionară la biserica Cuvioasa Paraschiva din municipiul Buzău.

La sfîrșitul Sfintei Liturghii luînd cuvîntul P. C. Pr. Mihai Gheorghe a mulțumit în numele credincioșilor P. S. Gherasim pentru slujba oficiată, asigurînd pe P. S. Episcop Epifanie de toată ascultarea și supunerea.

După aceea a luat cuvîntul P. S. Gherasim care a rostit un cuvînt de învățătură, îndrumînd pe credincioși să păstreze credința creștină ortodoxă, să se lubească unii pe alții, să nu fie cu invidie, căci invidia întunecă mințea și depărtează îndurarea lui Dumnezeu, pierde sănătatea, pacea și liniștea sufletului.

5. Biserica Sf. Treime» din municipiul Brăila

La data de 24 august 1986, a oficiat slujbă misionară arhierescă la parohia «Sf. Treime», înconjurat de un sobor de preoți și mulțime de credincioși, răspunsurile fiind date de corul bisericii iar predica zilei a fost ținută de P. C. Pr. Constantin Popa, slujitor la această biserică, care a vorbit despre puterea credinței și roadele ei.

La sfîrșit P. C. Protoiereu Gheorghe Marinescu a mulțumit P. S. Episcop Epifanie pentru grija ce o poartă credincioșilor din aceste părți, prin delegarea P. S. Gherasim de a oficia această slujbă misionară, prezentînd totodată, pe scurt, activitatea pastorală misionară și gospodărească a preoților din protopopiat.

Luînd cuvîntul P. S. Gherasim a apreciat munca și strădania celor doi preoți de la această parohie Gherguș Badiu paroh și a pr. slujitor Constantin Popa.

În continuare, P. S. Sa a adresat credincioșilor un cuvînt de învățătură, vorbind despre comuniunea cu Dumnezeu prin credință a credincioșilor în biserică, despre

Sf. Liturghie și importanța ei și despre jertfa euharistică, îndrumând pe credincioși să păstreze credința strămoșească, să frecventeze Sfântul locaș, să participe la sfintele slujbe, mergând astfel pe calea cea bună pentru mântuirea sufletului.

6. Biserica cu hramul «Adormirea Maicii Domnului» din protoieria Rm. Sărat

Duminică 21 septembrie 1986, înconjurat de un sobor de preoți și Arhid. Tudor Mihalache, P. S. Gherasim a oficiat slujbă arhierescă misionară la biserica parohiei «Adormirea Maicii Domnului» din Rm. Sărat.

La momentul potrivit, predica zilei a fost rostită de P. C. Pr. Gheorghe Popescu de la parohia Cuv. Paraschiva.

Luând cuvîntul P. C. Protoieriu Petrache Grigore a mulțumit P. S. Gherasim pentru dragostea de a participa la această slujbă misionară și a făcut o scurtă dare de seamă, privind activitatea pastorală și gospodărească a preoților din acest protopopiat.

A luat cuvîntul după aceea pr. paroh Constantin Petrescu care a făcut un scurt istoric al bisericii, manifestîndu-și bucuria de prezența unui arhieru pentru prima dată în mijlocul credincioșilor, de a-i binecuvînta și îndruma.

La sfîrșit P. S. Gherasim mai întîi a mulțumit P. S. Episcop Epifanie, pentru încrederea acordată de a oficia slujbă misionară, apoi a rostit un scurt cuvînt de învățătură adecvat, îndemnînd pe credincioși să păstreze credința și obiceiurile strămoșești, să trăiască în pace și dragoste creștină unii cu alții și în același timp să participe cu toții la strîngerea recoltelor de toamnă.

7. Biserica parohiei «Buna Vestire» din municipiul Brăila

În ziua de 28 septembrie 1986, P. S. Gherasim a oficiat slujbă arhierescă misionară la parohia «Buna Vestire» din municipiul Brăila, în prezența unui mare număr de credincioși, fiind însoțit de la Centrul Eparhial de P. C. Pr. Nicolae Popescu — inspector bisericesc și P. C. Arhid. — Gabriel Sibiescu.

Predica zilei a fost rostită de P. C. Inspector Eparhial, care a vorbit despre chemarea la apostolat și misiunea apostolilor în lume.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, după ce P. C. Pr. Protopop Gheorghe Marinescu și P. C. Pr. paroh Dobrin Sămuș a adresat P. S. Gherasim «bun venit» pe meleagurile brăilene, făcînd o scurtă dare de seamă asupra bisericilor din protopopiat și respectiv asupra parohiei «Buna Vestire», P. S. Gherasim a adîncit problema chemării la apostolat, aplicată la chemarea fiecăruia dintre noi în calitate de creștini și fii ai Bisericii Ortodoxe strămoșești, precizînd că misiunea noastră pe pămînt nu se poate desfășura în bune condiții decît într-un climat de pace.

În încheiere, P. S. Sa a mulțumit gazdelor pentru primirea făcută și a transmis tuturor din partea P. S. Episcop Epifanie arhieresti binecuvîntări, după care s-a făcut îndătinatul polihroniu.

III. Conferința preoțească din luna septembrie 1986

Cea de a treia conferință preoțească din anul acesta, s-a desfășurat în cele șase protopopiate din Episcopia Buzăului între 16—23 septembrie 1986, după cum urmează: protoieria Pătîrlagele 16 septembrie, fiind ca delegat al P. S. Episcop Epifanie P. C. Pr. Nicolae Popescu — Inspector eparhial; protoieria Focșani 16 septembrie unde a fost delegat P. C. Pr. Gheorghe Guță — Consilier economic; protoieria Buzău 17 septembrie unde a fost delegat P. S. Gherasim — Arhieru-vicar; protoieria Panciu 17 septembrie unde a fost delegat P. C. Pr. Dionisie Grigore — Consilier ad-tiv.; protoieria Rm. Sărat unde a fost delegat P. C. Pr. Dionisie Grigorie — Consilier ad-tiv.; protoieria Brăila la 23 septembrie unde a fost ca delegat P. C. Pr. Nicolae Popescu — Inspector eparhial.

Subiectul conferinței trimis de Cancelaria Sf. Sinod s-a intitulat: «Inițiative ale României pentru promovarea idealurilor de pace în lume (cu prilejul anului internațional al păcii)».

Referatele au fost susținute la fiecare protopopiat de următorii preoți: la protoieria Pătîrlagele Pr. Iordache Ion — parohia Gura Teghii; la protoieria Focșani pr.

Capră Alexandru — parohia Faraoanele; la protoieria Buzău pr. Toader Drăghici — parohia Vintilă Vodă; la protoieria Panciu pr. Angheluță Hristache — parohia Tăbăcești; la protoieria Rm. Sărat pr. Stanciu Tăsică — parohia Poșta Cîlnău; protoieria Brăila pr. Tudose Ion — parohia Rîmnicelu.

La cuvînt s-au înscris mulți preoți, scoțînd în evidență importanța subiectului dezbătut spunînd printre altele:

Anul Internațional al Păcii trebuie să constituie un imbold moral pentru conducătorii de state și guverne, pentru organele superioare de decizie și pentru oamenii de religie de a acționa pentru înlăturarea pericolelor grave care amenință omenirea, existența păcii și a vieții pe pămînt.

Avem datoria fermă, împreună cu toți oamenii doritori de bine din lume de a ne spori eforturile pentru a trezi în sufletele credincioșilor și nu numai ale lor, ci și ale tuturor oamenilor, conștiința responsabilității lor față de valoarea fundamentală a existenței umane, care este viața, conștiința fiind că viața nu se poate dezvolta decît într-un climat de pace, înțelegere și frățietate.

Biserica Ortodoxă Română, toate cultele religioase din România sînt alături de poporul român în lupta fermă a acestuia pentru înlăturarea pericolului nuclear și pentru instaurarea unei păci trainice în lume. Dovada elocventă a acestui lucru stau cele trei adunări pentru dezarmare și pace ale cultelor din România organizate în ultimii ani, care s-au bucurat de o largă participare și de peste hotare.

Să sprijinim cu fermitate toate inițiativele Statului nostru ale președintelui României Domnul Nicolae Ceaușescu, avînd în Domnia Sa pe cel mai însuflețit și competent mesager al omeniei românești, dornic de pace, luptător pentru pace, urmărind crearea unui spirit de înțelegere și frățietate cu toate popoarele lumii.

Prea Sfințitul Episcop Epifanie, care a participat la Panciu și Rm. Sărat, referindu-se la subiectul tratat a spus printre altele:

«Sîntem prezenți aici pentru a evalua contribuția României pentru pace mai ales în acest an care este declarat și an internațional al păcii. Aș dori ca P. C. Voastre să depuneți tot interesul pentru subiectul de astăzi care este la inima noastră a tuturor. Despre pace s-a vorbit, se vorbește și se va mai vorbi mult și nu trebuie să ne acuze nimeni de aceasta, și o facem pentru ca cei ce au responsabilități deosebite în această problemă, să ne audă glasurile tuturor, dar mai ales ale copiilor care doresc o viață fericită, prosperă și liniștită pe pămînt.

De asemenea intervențiile C. Voastre să fie făcute cu angajament ferm în fața lui Dumnezeu și a conștiinței proprii că veți milita ferm pentru ceea ce promovează întregul nostru popor, pentru pace pe pămînt, pentru prosperitate în țara noastră, pentru liniște în întreaga lume. Cultivați în inimile și sufletele credincioșilor sentimente de dragoste frățească pentru că acolo unde este dragoste domnește și pacea».

IV. Din agenda de lucru a P. S. Episcop Epifanie

- 6 iulie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a asistat la Sf. Liturghie în biserica *Mînăstirii Rătoși*.
- 11 iulie 1986 — P. S. Sa a făcut vizite canonice la următoarele biserici și mînăstiri din protoieria Panciu: biserica parohiei Domnești, biserica din Adjud, biserica din Adjudul Vechi, biserica din Homocea, biserica din Ploscuțeni (filiala parohiei Homocea), biserica din parohia Sîrbi, M-rea Sihastru și Schitul Dălhăuși.
- 13 iulie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a oficiat Sf. Liturghie în Catedrala episcopală din Buzău.
- 3 august 1986 — (duminică), a luat parte la funeraliile Părintelui Patriarh Iustin (Moiescu).
- 10 august 1986 — (duminică) a oficiat slujbă arhierască la Catedrala episcopală hirotonind preot și hirotesind duhovnic pe diac. Nicolae Guță, care își va desfășura activitatea la Catedrala episcopală. De asemenea, a hirotonit diacon pe monahul Pahomie Radu.
- 15 august 1986 — (Adormirea Maicii Domnului), a oficiat Sf. Liturghie la Catedrala episcopală cu prilejul hramului.

- 17 august 1986 — (duminică), a oficiat resfințirea bisericii din Zăvoaia, protopopiatul Brăila, hirotessind iconom-stavrofor pe preutul paroh Petre Lăzărescu. Tot în aceeași zi a făcut vizită canonică la biserica parohiei Jugureanu, același protopopiat.
- 24 august 1986 — (duminică), a cercetat canonic M-rea Râdești asistând și la Sf. Liturghie.
- 29 august 1986 — (Tăirea capului Sf. Ioan Botezătorul), a asistat la Sf. Liturghie în Catedrala Episcopală.
- 30 august 1986 — a făcut vizite canonice la: biserica parohiei Păturlagele, biserica din satul Zahărești filială a parohiei Tega, Schitul Cîrnu și biserica parohiei Păltineni, toate din același protopopiat.
- 31 august 1986 — (duminică), a asistat la Sf. Liturghie în Catedrala episcopală.
- 1 septembrie 1986 — a făcut vizite canonice la: sediul protopopiatului Focșani, biserica «Sf. Dumitru-Uzină», biserica «Sf. Ioan», biserica «Sf. Nicolae-Umbră» din municipiul Focșani, biserica parohiei Mera, bisericile fostului schit Dălhăuți, bisericile fostului schit Vărzărești, bisericile parohiei Popești și biserica parohiei Dumbrăveni, toate din protopopiatul Focșani.
- 2 septembrie 1986 — a făcut vizite canonice la: biserica parohiei Boldu, biserica parohiei Balta Albă, biserica parohiei Amaru, biserica parohiei Stăvărăști, biserica Cîneni, filială a parohiei Stăvărăști, biserica parohiei Ghergheasa, biserica parohiei Sălcioara, biserica parohiei Rubla, biserica parohiei Racovițeni și biserica parohiei Petrișoru.
- 4 septembrie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a făcut vizite canonice la casa de odihnă Rogoz și M-rea Rătești.
- 7 septembrie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a însoțit pe I. P. S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei Teoctist loctiitor de Patriarh, la M-rea Căldărușani.
- 8 septembrie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a participat la parastasul oficiat pentru defunctul patriarh Iustin în catedrala patriarhală.
- 9 septembrie 1986 — P. S. Sa a participat la ședința Sinodului Mitropolitan privind rezolvarea unor probleme la Institutul Teologic din București, în aceeași zi a făcut vizită la Institutul Teologic din București, însoțind pe I. P. S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei — loctiitor de patriarh.
- 14 septembrie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a oficiat Sf. Liturghie în catedrala episcopală din Buzău, în cadrul căreia a hirotessit arhimandrit pe protosinghelul Vasile Guzu.
- 17 septembrie 1986 — P. S. Sa a participat la conferința preoțească de la protoieria Panciu. În aceeași zi a făcut vizite canonice la parohiile: Străoane de Sus, Soveja, Cîmpuri, Muncelu din prot. Panciu la sediul protopopiatului Focșani, biserica Sf-ții Apostoli, biserica parohiei Domneasca, biserica parohiei «Profetul Samuel», toate din municipiul Focșani.
- 18 septembrie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a participat la conferința preoțească de la protoieria Rm. Sărat.
- 21 septembrie 1986 — P. S. Sa a făcut vizite canonice la bisericile: Golești și Sf. Mina din Focșani precum și la biserica parohiei Gugęști protopopiatul Focșani.
- 23 septembrie 1986 — P. S. Sa a făcut vizite canonice la sediul protopopiatului Focșani, la biserica Sf. Ioan Jariștea, la biserica cea nouă din Jariștea, schitul Tarnița, biserica Sf. Gheorghe, filiala parohiei Unirea, metohul Dălhăuți.
- 28 septembrie 1986 — P. S. Episcop Epifanie a făcut vizite canonice la biserica parohială a parohiei Dumbrăveni, la biserica parohiei Cîndești, biserica parohiei Bordești, biserica parohiei Bicești, biserica parohiei Dumitrești toate din protopopiatul Focșani.
- 29 septembrie 1986 — P. S. Sa a făcut vizite canonice la parohiile Alexandru Odobescu, Buda, Dedulești, Băbeni, Drăghicești, Topliceni, toate din protopopiatul Rm. Sărat.

V. Adormiți în Domnul

† *Preotul Teodor Rotaru*

După o grea suferință, la data de 28 iunie 1986, s-a stins din viață vrednicul preot Teodor Rotaru de la parohia «Sf. Dimitrie» din municipiul Buzău.

P. C. Preot Teodor Rotaru s-a născut la data de 22 iulie 1914, în comuna Odaia—Bursucani, fostul județ Tutova din părinții Costache și Elena Rotaru.

Școala primară a făcut-o în satul natal între anii 1922—1927, iar între anii 1927—1936 urmează cursurile Seminarului din Huși și Chișinău, în toamna anului 1936 s-a înscris la Facultatea de teologie din Cernăuți, devenind licențiat în anul 1940.

A fost hirotonit preot pe seama parohiei Corni-Albești, fost județ Fălciu, Episcopia Hușilor, la 1 sept. 1940, unde a funcționat până la 1 iunie 1944, când s-a transferat la cerere ca preot slujitor la Catedrala episcopală din Buzău.

La data de 16 mai 1949 P.C. Pr. Teodor Rotaru a fost numit în postul de consilier ad-tiv și cultural la Episcopia Buzăului, post în care a activat până la 1 aprilie 1959, desfășurând o frumoasă activitate pe linie bisericească, cultural misionară și gospodărească.

P. C. Pr. Teodor Rotaru din anul 1970 până în anul 1975 a funcționat ca apărător bisericesc pentru Consistoriul Eparhial Buzău.

Preotul Teodor Rotaru a slujit cu convingere la sfântul altar, fiind stimat și apreciat de către credincioșii săi și de către frații preoți din protoieria Buzău. Pe linie gospodărească menționăm faptul că s-a preocupat de actuala biserică pe care a restaurat-o, a pictat-o din nou și a dotat-o cu tot inventarul necesar unei bune desfășurări a cultului.

Credincioșii parohiei «Sf. Dimitrie» pierd nu numai pe păstorul lor sufletească și pe cel care a contribuit nemijlocit la formarea unei noi parohii în municipiul Buzău lăsând acum o biserică proaspăt pictată și pregătită pentru resfințire, la a cărei slujbă ar fi dorit să participe ca o încununare a activității sale pe linie gospodărească.

Slujba înmormântării a fost oficiată la data de 1 iulie 1986, participând un sobor de numeroși preoți.

Viața și activitatea bisericească, misionară și gospodărească a fost evocată de P. C. Pr. Marin Negulescu și P. C. Pr. Ioan Chițiga ca fost coleg, iar din partea parohiei au vorbit doi membri ai Consiliului parohial.

Șirul cuvântărilor a fost încheiat de P. C. Preot Teofil Dumitrescu, vicar administrativ, care a transmis sincere condoleanțe din partea P. S. Episcop Epifanie, adresând cuvânt de îmbărbătare familiei greu încercate.

După ce s-a ocolit Sf. biserică, cortegiul funerar s-a îndreptat către cimitirul Dumbrava, corpul neînsuflit al pr. Teodor Rotaru fiind depus în cavoul familiei.

Dumnezeu să-i ierte și cu dreptii să-l odihnească!

† *Preotul Nicolae Bălănuță*

Starea sănătății P. C. Pr. Nicolae Bălănuță se înrăutățește și după o grea suferință în noaptea de 17 iulie 1986, trece la cele veșnice.

S-a născut la data de 27 august 1911 în comuna Străoane de Sus. Școala primară a făcut-o în satul natal, după care a urmat cursurile Seminarului «Sf. Andrei» din Galați. În anul 1932 se căsătorește cu d-ra Sanda Diaconu, căsătorie din care au rezultat două fiice Claudia și Leopoldina.

În anul 1935 este hirotonit preot pe seama parohiei Hăulișca, unde funcționează până în anul 1938, când se transferă la parohia Păulești. Din anul 1941 până în anul 1948 funcționează ca preot militar, iar de la această dată se transferă la parohia Donie, filiala «Sf-ții împărați» — Focșani, care cu timpul devine parohie, unde își desfășoară conștiincios activitatea pastorală, misionară și gospodărească până la 1 dec. 1985 când se pensionează.

În anul 1951 este numit în funcția de protopop al protopopiatului Focșani, unde activează pînă în anul 1958, fiind un preot distins care și-a îndeplinit cu simț de răspundere sarcinile încredințate.

Duminică 20 iulie 1986 după oficierea Sf. Liturghii, s-a făcut slujba înmormîntării la care au participat 27 preoți.

P. C. Protoiereu de Focșani Nicolae Tătaru a transmis din partea P. S. Episcop Epifanie condoleanțe familiei îndoliate, omagiind totodată viața și activitatea defunctului preot pe tărîm pastoral, cultural și obștesc, arătînd că a fost un păstor model, predicînd cu timp și fără timp cuvîntul lui Dumnezeu, «făcîndu-se tuturor toate ca pe toți să-i dobîndească». A fost un bun gospodar împodobînd biserica cu toate cele necesare cultului și a făcut reparații și consolidări în urma cutremurului din 1977.

A mai omagiat persoana defunctului, P. C. Pr. Costică Popa, care a urmat pr. Nicolae Bălănuță după pensionare la parohia «Sf. Împărați», arătînd că defunctul și-a raportat todeauna viața și activitatea la modelul suprem de trăire preoțească. În încheiere preotul paroh Costică Popa a prezentat condoleanțe familiei îndoliate și regretul întregii parohii pentru pierderea pricinuită prin trecerea la cele veșnice a preotului Nicolae Bălănuță.

Purtat pe umeri de preoții slujitori sicriul cu corpul neînsuflăit, a ocolit biserica unde a slujit pînă la pensie, ca un semn de ultim rămas bun, fiind condus pînă la cimitirul Sud unde a mai vorbit despre persoana defunctului pr. Ioan Munteanu — pensionar, fost protopop de Focșani.

În dangăt de clopot, sicriul a fost depus în groznița familiei.

Veșnică să-i fie pomenirea !

† Preotul Ioan Predescu

Pe neașteptate la data de 13 august 1986 a încetat din viață preotul Ioan Predescu de la parohia Drogu, jud. Brăila, în urma unei întîmplări tragice.

Preotul Ioan Predescu s-a născut la data de 24 iulie 1928 în com. Lungești—Drăgășani, din părinții Marin și Maria Predescu. Cursul primar l-a făcut în satul natal, după care în anul 1942 s-a înscris la liceul Brătianu din Drăgășani unde a urmat 4 ani. În toamna anului 1946 s-a îmbolnăvit și a întrerupt cursul secundar pînă în toamna anului 1947 cînd s-a înscris la Școala Medie Superioară din Voicești pe care a absolvit-o în anul 1951 susținînd examenul de bacalaureat.

În toamna anului 1951 s-a înscris la Institutul Teologic din Cluj unde a urmat anul I, iar în toamna anului 1952 s-a înscris la Institutul Teologic din București unde a urmat anul II, III și IV susținînd examenul de diplomă în anul 1955, devenind licențiat în teologie.

În anul 1953 s-a căsătorit cu tinăra Drăguț Marioara din com. Drogu, jud. Brăila, din a căror căsnicie au rezultat două fiice și un fecior. În anul 1956 a fost hirotonit preot pe seama parohiei Robeasca, protopopiatul Rm. Sărat, unde a activat pînă în anul 1976, cînd s-a transferat la parohia Drogu, jud. Brăila.

În cele două parohii pr. Ioan Predescu s-a evidențiat ca un bun slujitor și un bun gospodar al sfîntelor locașuri.

Slujba înmormîntării s-a oficiat în ziua de 15 august 1986 în biserica parohiei Drogu la care au participat 8 preoți, în prezența unui mare număr de credincioși din parohie și din împrejurimi.

La sfîrșit P. C. Pr. Ghoerghe Marinescu — protopop de Brăila a transmis sincere condoleanțe din partea P. S. Episcop Epifanie, evidențînd viața și activitatea defunctului preot.

A luat apoi cuvîntul P. C. Pr. Grigore Petrache — protopop de Rm. Sărat care a vorbit în calitate de fost coleg de studenție cu răposatul preot.

În încheiere a vorbit P. C. Pr. Stan Ionescu de la parohia Vișani, vecin de parohie cu răposatul preot Ioan Predescu.

Apoi sicriul cu corpul neînsuflăit al Pr. Ioan Predescu a fost purtat pe umeri de preoți și condus la locul de veci din curtea bisericii.

Dumnezeu să-l ierte cu dreptii să-l odihnească !

† *Preotul Petre Mardare — pensionar*

La data de 3 septembrie 1986, s-a stins din viață la locuința personală din localitatea Brădeanu preotul pensionar Petre Mardare.

S-a născut la data de 17 februarie 1906 în localitatea Brădeanu din părinții Constantin și Stanca. Școala primară a făcut-o în satul natal, după care între anii 1921—1930 a urmat cursurile Seminarului Teologic «Kesarie Episcopul» din Buzău.

Se căsătorește în luna octombrie 1930 cu d-ra Niculina Al. Zamfir din a căror căsnicie a rezultat un fiu pe nume Gheorghe.

În anul 1933 a fost hirotonit pe seama parohiei Trestioara unde a funcționat pînă în anul 1943, luna decembrie 1, de aici transferîndu-se la parohia Brădeanu, unde și-a desfășurat activitatea de slujitor pînă la 1 martie 1977 cînd s-a pensionat.

Slujba înmormintării s-a oficiat de un sobor de 12 preoți la data de 7 septembrie 1986, în prezența credincioșilor pe care i-a păstorit timp de 34 ani.

La sfîrșitul slujbei P. C. Pr. Paroh Dumitru Cățoi și P. C. Pr. Constantin Gheorghe în calitate de coleg, au evocat viața și activitatea defunctului.

În încheiere P. C. Pr. Dima Stamate — protopop de Buzău — a transmis familiei îndoliate sincere sentimente de compasiune din partea P. S. Episcop Epifanie și a subliniat activitatea defunctului preot, care a fost un bun slujitor îndemnînd și sfătîind pe credincioși să fie buni creștini și cetățeni de nădejde, fiecare la locul de muncă.

Sicriul cu corpul neînsuflețit a fost purtat de preoți în jurul bisericii și lăsat în cripta familiei de la biserica Brădeanu.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii !

Pr. GRIGORE DIONISIE

RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

**Dr. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei : Pace pe pământ,
Editura Mitropolia Olteniei, Craiova — 1986, 528 p.**

După monumentală carte : «Primele scrieri patristice în literatura noastră, sec. IV—XVI» din 1984, singulară și de o importanță covârșitoare pentru cultura noastră și pentru Biserica Ortodoxă Română, I. P. S. Nestor, cercetătorul scrierilor patristice la români, tipărește o nouă carte, o monumentală culegere de : articole, studii, cuvântări, și pastoreale, venită la un moment de răscruce, bazată pe «un temei de tradiție străveche pentru doctrina românească a păcii de azi», cum zice Artur Silvestri în «Luceafărul» din 4 octombrie 1986. Sînt pagini din istoria B.O.R. în sprijinul vieții omului.

De la început se observă că autorul depune stăruință să scoată în relief, și reușește, că Biserica n-a fost și nu este o instituție statică și pasivă ci una vie și în slujba omului.

Cartea de față deși nu este o carte strict patristică, este totuși fundamentată nu numai pe texte biblice ci și pe texte patristice și chiar pe literatura noastră veche bisericească. Autorul nu se poate lipsi, și acesta este un lucru lăudabil și merituos al înaltului ierarh, de a doua piatră de temelie a Ortodoxiei, scrierile Sf. Părinți, prima fiind, Sf. Scriptură.

I. P. S. Sa găsește de cuvînt ca «În loc de prefață» precedat de un motto din Clement Alexandrinul : «Omul este un instrument muzical de pace» să ne dea adevărate «diamandine» (termenul înseamnă — asemănător diamantelor) din Sfînta Scriptură, Sf. Părinți ai Bisericii și Scriitorii creștini. Sînt citați : Clement Romanul, Fericitul Augustin, Sf. Ioan Damaschin, Isidor Pelusiotul, Ioan Cantacuzinul, Dionisie Pseudo-Areopagitul etc.

În același cuvînt care ține loc de prefață I.P.S. Sa este entuziasmat de motto-ul citat din Clement Alexandrinul, alcătuit din șapte cuvinte pe care îl consideră «una dintre chintesențele desăvîrșite a tot ce s-a spus în istoria lumii cu privire la rolul omului și îndatoririle sale de a-și regăsi esența, identitatea, și a se conforma chemării sale către perfecțiune». O excepțională explicație care te face să meditezi adînc la rostul omului pe pământ. Nu se cunosc alte gînduri mai edifi-

catoare și mai convingătoare despre omul religios. I. P. S. Sa scoate în relief omul așa cum l-a vrut Mintuitorul Iisus Hristos și Sfinții Părinți, omul mai presus de orice, lipsit de cădere și diabolism. Lucru pentru care autorul definește Pacea «valoarea morală supremă a vieții, a umanității».

Cartea cu toate că este alcătuită din: studii, articole, cuvântări și pastorale este un tot unitar, avînd aceeași temă: Pacea, Viața și contribuția Bisericii Ortodoxe Române în decursul anilor 1958—1985 la aceste deziderate. Calitatea pregnantă a cărții este de a se vedea rolul B.O.R. în rezolvarea acestei mari probleme: Pacea, deziderat pe care I.P.S. Sa Nestor îl evidențiază ca normă morală.

Sînt concludente și edificatoare în această problemă titlurile studiilor, articolelor și pastoralelor Sale care fie că sînt texte din Sf. Scriptură, fie că sînt simple enunțuri, ele se referă la cuprins.

Autorul dă dovadă de cunoaștere profundă a problemei teoretică și practică. Teoretică documentată așa cum am spus pe citate și practică pentru că I.P.S. Sa scoate în relief ceea ce s-a realizat în această problemă arzătoare a lumii actuale.

Stilul cărții cursiv și clar dă posibilitatea cititorului de a cunoaște problema evidențiind calitatea de a nu plictisi. Deși e un deziderat arhicunoscut de cei în drept, totuși cartea în ansamblul ei prezintă interes atît pentru laic cît și pentru cleric.

După redarea în limba franceză și engleză al acestor «diamandine» autorul trece la tratarea cărții împărțite în trei părți:

I Studii și articole (1958—1985);

II Cuvîntări (1972—1985);

III Pastorale (1972, 1978—1985).

Ceea ce se poate constata de la început este că aceste expuneri ale cărții au mai fost publicate în revistele teologice (Studii Teologice, Mitropolia Moldovei și Sucevei, Mitropolia Olteniei, Ortodoxia, B.O.R., Îndrumătorul bisericesc, misionar și patriotic, Almanahul Parohiei române din Viena etc.) așa cum reiese de la sfîrșitul fiecărui articol, cuvîntare, studiu sau pastorală unde se menționează publicația în care au mai fost publicate. Deci, dacă privim cu atenție cartea ne înfățișază activitatea înaltului ierarh, destul de îndelungată întru apărarea păcii și a vieții omului, convins că-și aduce o contribuție de seamă.

Cartea care tratează aceste deziderate începe așa cum era de așteptat pentru un profund cunoscător la scrierilor patristice cu două studii:

1. *Combăterea nedreptăților sociale în cuvîntările episcopului Asterie al Amasiei, și 2. Dragostea față de om după scriitorii creștini din veacurile al doilea și al treilea.*

Primul studiu este o adevărată pledoarie în sprijinul celor săraci și combaterea viciilor celor bogați așa cum o înfățișează episcopul Asterie al Amasiei. Ceea ce trebuie reținut este deosebirea făcută de I.P.S. Nestor Vornicescu între Sf. Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur de o parte și episcopul Asterie al Amasiei de altă parte asupra bunurilor pămîntești pe care o găsește «formală, de argumentare și de folosire a noțiunilor», scoțînd în evidență că cei doi Sf. Părinți vorbesc «de virtu-

tea dragostei creștine» în vreme ce ep. Asterie al Amasiei, ca unul ce a fost avocat vorbește mereu de «drept» și «nedrept» de «dreptate» și «nedreptate» (p. 28). Trebuie reținut și faptul că Asterie al Amasiei a fost zelosul apărător al celor din părțile Pontului.

Studiul al doilea : «Dragostea față de om după scriitorii creștini din veacurile al doilea și al treilea», este o documentare bazată pe texte apologetice din veacurile doi și trei.

Sînt citați apologeții veacurilor II și III ca : Aріstide Filosoful, Sf. Iustin Martirul, Tațian Asirianul, Teofil al Antiohiei, Atenagora Ateniianul, Hermias Filosoful, Tertulian și Minucius Felix, explicînd învățăturile lor despre om, dragostea față de el și slujirea lui. La sfirșitul documentării autorul trage o concluzie edificatoare : «Învățătura cea mai puternică din scrierile apologeților creștini din veacurile II și III este dragostea cea mult lucrătoare în mijlocul oamenilor» și ne asigură că «această învățătură a dragostei față de aproapele o predică și astăzi Sfînta noastră Biserică, că ea ne călăuzește pașii în raporturile noastre cu semenii» (p. 38).

Înaltul ierarh a ținut cu orice preț să-și înceapă această carte cu aceste două studii patristice singulare în tot volumul dovedind că grija bisericii pentru aceste probleme a vieții și bunăstării omului este mult mai veche. Că a preocupat Biserica din primele veacuri creștine și că o preocupă și astăzi în aceeași măsură.

În continuare înaltul ierarh scoate în evidență pericolul unui nou război : «În ceasul de față, cînd forțele întunericului vor să aducă moartea prin arme nucleare, slujitorii și credincioșii Bisericii trebuie să ne amintim de cuvintele Domnului Iisus Hristos : «lumea viață să aibă și mai mult să aibă.» (p. 40).

O adevărată sinteză a problemei păcii o face autorul prin referatul : «Evanghelia păcii trăită în diferite structuri actuale ale lumii», ținut la Sesiunea Comisiei teologilor din cadrul Conferinței creștine pentru pace (Cernica 27—30 mai 1975).

Pentru importanța studiului edificator spicuum cum se prezintă Evanghelia păcii în contemporaneitate : «Toți creștinii sîntem, într-un fel sau altul, responsabili de nedreptățile care se întîmplă astăzi în lume» (p. 50). «Toți creștinii trebuie să se străduiască mereu pentru ca Evanghelia păcii să fie cu adevărat întrupată între oameni și popoare pe toată fața pămîntului» (p. 52).

Imperativul revine mereu și mereu în studii și articole ca un deziderat în care Biserica nu poate fi pasivă față de nici una din problemele veacului, pe baza principiilor moral-sociale.

Așa precum am mai spus și se observă în continuare Pacea pentru autor este reflectată ca act moral iar în concluzie «Misiunea noastră este de a fi adevărații fii ai lui Dumnezeu, care ne-a dat Evanghelia Păcii și care ne așteaptă să fim vrednici slujitori ai păcii» (p. 55). Chiar atunci cînd autorul vorbește despre independență și suveranitate, documentînd istoric acest drept al poporului nostru o raportează la «condiția esențială a întăririi păcii» (p. 73) iar egalitatea între națiuni «nu se rapor-

tează numai la concepția politică în sens strict, ci și la substratul ei moral, nu este numai o problemă de ideologie, ci și de mentalitate, de concepție etică» (p. 96).

Intr-adevăr, acest articol «*Egalitatea națiunilor*» scoate la iveală câteva fapte oribile ale veacului în care trăim. Articolul este documentat începând cu Vechiul și Noul Testament și ajungând până la Komenski, Vico, N. Bălcescu, Simeon Bărnuțiu, E. Kant, Carta Organizației Națiunilor Unite, Actul Final de la Helsinki și încheind cu învățătura Bisericii Ortodoxe Române în această problemă, concluzionând că «Sintem făcuți cu toții după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, avem un singur Părinte ceresc... iar creștinismul nu face nici un fel de discriminare între națiuni și rase» (p. 98). În ceea ce privește așa-numita doctrină românească a dezarmării, autorul distinge trei obiective fundamentale ale acestei strategii :

1. Obiectivul dezarmării generale și complete ;
2. Egalitatea tuturor popoarelor atât în exprimarea poziției față de aceste probleme cât și prin contribuția efectivă la înfăptuirea unui asemenea deziderat suprem;
3. Apărarea fiecăruia dintre popoarele lumii împotriva tentativelor de agresiune.

În studiul «*Problemele contemporane*» (p. 110—138), care are șapte subcapitole și care se referă toate la cele mai arzătoare probleme ale lumii contemporane autorul le dă o rezolvare umană și teologică, arătând care este atitudinea creștină față de aceste probleme și în special a B.O.R. «care n-a avut alt țel în slujirea poporului decât de a sprijini fără precupețire strădaniile și lupta acestuia pentru a-și realiza idealurile și a-și manifesta plener ființa, cu demnitate între popoarele lumii» (p. 133).

În articolul numerotat 12 autorul face o adevărată expunere teologică asupra vieții care are ca izvor pe Dumnezeu, relevând că cei doi termeni : *viața și pacea* au un caracter «indestructibil», iar ființa umană este privită în «universalismul creștin». Face apoi o apologie asupra libertății deosebind o libertate internă, a cugetării și deciziei, și o libertate externă ce se manifestă în relații multiple cu semenii și o apologie a egalității în totalitatea ei fundamentată pe dreptate. În sprijinul acestor idei sint reliefate rolurile tuturor organizațiilor internaționale (O.N.U., UNESCO, Carta Organizației Națiunilor Unite, Actul final de la Helsinki, Liga Națiunilor etc.), precum și toate Conferințele creștine de pace.

Următorul articol (13) «Binevestitor și apărător al păcii» este dedicat întregii activități de pace a defunctului patriarh Dr. Iustin Moiescu la cea de a LXX-a aniversare a zilei sale de naștere, arătând organizațiile de pace la care a luat parte, în timpul activității sale.

I.P.S. Sa Nestor acordă o atenție deosebită «*bucuriei creștine*», bucurie pe care ne-a adus-o Mintuitorul Iisus Hristos, și referă această bucurie la pace afirmând : «Și aceasta este adevărata dimensiune a bucuriei creștine — negrăită și fără de sfârșit — este plenitudinea spiritului către cunoștința de Dumnezeu, este dobândirea păcii veșnice, a mîntuirii.» (p. 225).

Rar au fost făcute asemenea expuneri teologice asupra acestei stări psihice ale omului — bucuria. Evidențiez aici acest studiu de o rară analiză teologică și de o frumusețe deosebită pe care citindu-l descoperi noi valențe ale acestei stări privită de autor în toate plenitudinile ei. Există un altruism al bucuriei creștine pe care autorul îl referă la «o comuniune în libertate morală prin înțelegerea sensului fraternității, solidarității și responsabilității umane, exprimate toate prin participarea la realitatea celuilalt...» (p. 220).

Nu se poate trece cu vederea că autorul ne ține mereu și mereu treji asupra problemei de bază a cărții sale. Dar, parcă nemulțumit că n-a făcut suficient în expunerea sa, înaltul ierarh scrie un întreg studiu: «*Principii morale creștine, îndatoriri sociale și cetățenești*» (p. 237—268), evocând întreaga literatură veche românească începând cu Tilcul Evangheliilor, Brașov (1564—1560), cu Cazania de la Govora (1642), Evanghelia învățătoare, continuând cu: Carte românească de învățătură... a lui Varlaam, Mitropolitul Moldovei, CHEIA înțelesului, Adunarea cazaniilor, Chiriadromionul și încheind cu Didahiile lui Antim Ivireanul. Referindu-se toate la îndatoririle morale și cetățenești creștine, autorul scoate din aceste cărți vechi adevărate perle pe care le așează cu grijă documentînd linia Bisericii noastre Ortodoxe Române în slujirea omului din cele mai vechi timpuri demonstrînd că ceea ce face B.O.R. astăzi, a făcut întotdeauna.

I.P.S. Sa nu uită nici tineretul, evocînd anul internațional al tinerețului — 1985 ca o inițiativă română asigurînd că B.O.R. își dă tot aportul «la asigurarea prezentului și la făurirea viitorului tinerelor generații» și că sîntem datori să asigurăm «tinerelor generații dreptul lor fundamental la pace, la viață, la prezent și la viitor» (p. 288).

Prima parte a cărții și cea mai principală, se încheie cu un articol dedicat aniversării a patru decenii de la victoria împotriva fascismului, concluzionînd că «Porunca Bisericii noastre Ortodoxe este ca toți slujitorii ei să se ostenească fără conținere pentru zidirea unei lumi drepte, în care oamenii să trăiască slobози și în care să domnească pacea» (p. 314).

La sfîrșitul celor 22 de studii și articole putem menționa că importanța lor e de un real folos, reușind să ne convingă de necesitatea celor spuse. Că totul stă în putința omului de a-și păstra viața așa cum ne-a dat-o Dumnezeu.

Partea a II-a, Cuvîntări (1972—1985), în număr de 32 sînt ocazionale, rostite în diferite împrejurări, fie în diferite biserici (Sf. Dumitru, Sf. Gheorghe, Schitul Locurele-Lainici, Vladimir-Gorj, etc.), fie cu ocazia: Conferințelor pentru pace (Olanda), Adunarea Cultelor din România pentru dezarmare și pace, București 1981, 1984; Sesiunea Comitetului de lucru Creștin pentru Pace, Praga 1982; Conferința de la Moscova: Oamenii de religie pentru apărarea darului sacru al vieții, 1982 sau Consiliul Național al F.D.U.S. etc.

Toate aceste cuvîntări reflectă aceleași probleme: pacea, viața, o lume mai bună și mai dreaptă, slujirea Patriei, prosperitatea, problema

relațiilor internaționale, împlinirea a 160 de ani de la revoluția lui Tudor Vladimirescu, Apelul de pace al F.D.U.S., ororile unui eventual război, dragostea față de om, slujirea vieții noi.

Autorul încheie acest capitol al cuvîntărilor cu «convingerea că prin voințele strîns unite avem puterea de a determina pe cei care au răspuns pentru destinele omenirii să stopeze proiectele și acțiunile războinice...» (p. 422). Cuvîntările I.P.S. Nestor au menirea de a completa aceeași problemă a cărții și de a convinge pe cititor că pacea va triumfa pretutindeni.

Aceste cuvîntări ca de altfel și pastoralele sale ne aduc aminte de «Ultimele» lui N. Iorga. Același glas tunător pentru Patrie, pentru Viață, pentru Pace.

Ultima parte a cărții I.P.S. Sale este alcătuită din 17 pastorale din anii : 1972, 1978—1985, desigur ele fiind mult mai multe de la înscăunarea înaltului ierarh. Sînt alese numai cele care ilustrează aceleași probleme, fie că ele sînt la : Praznicul Nașterii Domnului, fie la Praznicul Sfintei Învieri. Ele au aceeași importanță și aceeași temă : Pace, Viața, dezarmarea și buna învoire între oameni.

Documentate scripturistic și patristic ele își ajung scopul pentru care au fost incluse în cuprins.

Î. P. Sfințitul autor pentru a ilustra mai bine problema cuprinsului a dat fiecărei pastorale cîte un titlu adecvat cuprinsului. Aceasta și pentru ușurința cititorului care poate să caute problemele care îl interesează. Ceea ce aduc nou aceste pastorale față de celelalte scrieri din cuprins este trăirea problemei în sine : «Cînd creștinul este plin de pace interioară, el devine cu adevărat un făcător de pace între semenii săi» (p. 515). Pentru a ilustra mai bine problema Păcii în context românesc, adeseori autorul recurge la citate din marii noștri ierarhi : Varlaam, Antim Ivireanul ori colinde.

Cartea se încheie cu darea cuprinsului în limba franceză, engleză și germană și cu o listă a tuturor lucrărilor publicate pînă în prezent de autor.

La sfîrșitul acestei succinte prezentări a cărții I.P.S. Nestor Vornicescu putem afirma că autorul ne-a dat o carte de răsunset, o carte care și-a atins scopul propus, o carte de o necesitate arzătoare pentru clerul bisericii noastre, și așteptată.

Dacă pentru unii necunoscători ai învățaturii noastre ortodoxe, cartea e socotită avînd conținut filosofic, pentru cleric este redarea învățaturii noastre ortodoxe de veacuri așa cum ne-a lăsat-o Mîntuitorul, raportată la B.O.R.

Actualitatea cărții este evidentă și ne demonstrează că atît în trecut cit și astăzi prin înalții săi ierarhi și clerici, B.O.R. a dat dovadă și dă, că este pătrunsă de învățătura Mîntuitorului, că sîntem slujitori ai păcii, ai vieții și ai omului.

Pr. D. D. SANDU

APARIȚII EDITORIALE

TRIMESTRUL III 1986

I. Teologie

Pr. Prof. Vladimir Prelipcean, Pr. Prof. Nicolae Neaga, Pr. Prof. Gheorghe Barna, Pr. Prof. Mircea Chialda, *Studiul Vechiului Testament*, Pentru Institutele teologice, Tipărit cu binecuvîntarea P. F. Părinte Justin, Patriarhul B.O.R., Ediția a II-a, Editura (Ed.) Institutului Biblic și de Misiune al B.O.R., 1985, 452 p.

Episcopul Nicolae Ivan, 1855—1936. Ctitorul reînviatai Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului, Studii și documente, Prefață de I.P.S. Teofil Herineanu; Studii: Prot. Nicolae VasIU, Pr. Prof. Ion Bunea, P. S. Episcop-vicar Justinian Chira Maramureșanul, Pr. Prof. Dr. Ioan Zăgorean; Documente, studierea și transcrierea textelor, note și comentarii: Pr. Ion Bunea, Pr. Simion Coman, Pr. Octavian Picu, Pr. Ioan Bizău, Arhid. Justin Tira; Editată de Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, 1985, 425 p.

Pr. Prof. Dr. Mircea Păcurariu, *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului (1867—1918)*, Sibiu, 1986, 303 p.

Dr. Nicolae Corneanu, Mitropolitul Banatului, *Biserica românească din nord-vestul țării în timpul prigoanei horthyste*, Editura Institutului Biblic..., 1986, 212 p.

Dr. Nestor Vornicescu, Mitropolitul Olteniei, *Pace pe pământ*, Studii, articole, eseuri, Ed. Centrului Mitropolitan al Olteniei, Craiova, 1986, 532 p.

Picu Pătruț, *Miniaturi și poezie*, Evocări de Zoe Dumitrescu-Buşulenga și Vasile Drăguț, Studiu introductiv de Octavian O. Ghibu și Crișan Mircioiu, Ediție îngrijită, tabel cronologic și note de Octavian O. Ghibu, cu rezumate în lb. franceză (Ștefan Gănceanu), în lb. engleză (Prof. Remus Rus) și în lb. germană (Diac. Asist. Ioan Caraza).

* * * *Lumină și lumină* — Predici — Lucrare tipărită cu binecuvîntarea I.P.S. Antonie, Mitropolitul Ardealului, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1985, 567 p.

II. Istorie și literatură română

Mircea Mușat, Ion Ardeleanu, *România după Marea Unire*, Vol. II, Partea I-a, 1918—1933, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, 1172 p.

Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei*, Ediție îngrijită, glosar și repere istorico-literare de Gabriel Ștrempel, seria «Patrimoniul», Ed. Minerva, 1986, 528 p.

Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Postfață și biografie de Magdalena Popescu, Ed. Minerva, 1986, 208 p. (Seria «Arcade»).

Iosif Constantin Drăgan, *Mileniul imperial al Daciei*, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, 285 p.

Adrian Dinu Rachieru, *Pe urmele lui Liviu Rebreanu*, Ed. Sport-Turism, 1986, 280 p.

Zoe Dumitrescu-Buşulenga, *Eminescu și romantismul german*, Ed. Eminescu, 1986, 290 p.

Gabriel Gheorghe, *Proverbe românești și proverbele lumii românești*, Studiu comparativ, Ed. Albatros, 1986, 423 p.

S. Fl. Marian, *Basme populare românești*, Ediție îngrijită și prefață de Pau Leu, Ed. Minerva, 1986, 526 p.

Vasile Alecsandri, *Comedii și drame*, Ediție îngrijită, prefață și index cronologici de Mircea Ghițulescu, Colecția «Bibliografia școlară», Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1986, 670 p.

Dimitrie Bolintineanu, *Opere, VII—VIII*, Ediție îngrijită, note și comentarii de Teodor Vârgolici, Ed. Minerva, 508+484 p.

Gala Galaction, *Roxana. Papucii lui Mahmud. Doctorul Taifun*, Ediție îngrijită, tabel cronologic, selecția referințelor critice de Alexandru Ruja, Ed. Facla, Timișoara, 1986, 272 p.

Idem, *Nuvele. Povestiri*, Ed. Minerva, Seria «Arcade», 1986, 302 p.

Gib I. Mihăescu, *Nuvele*, Antologie, cronologie, note, repere critice și bibliografie de Ion Nistor, Prefață de Florea Ghiță, Ed. Albatros, 1986, XLVI+386 p.

George Călinescu, *Aproape de Elada*, — Repere pentru o posibilă axiologie —, Selecție și comentarii de Geo Șerban, Colecția «Capricorn», nr. 2, editată de Revista de istorie și teorie literară, 1985, 258 p.

Idem, *Bietul Ioanide*, Ed. Cartea Românească, 1986, 672 p.

George Topîrcănu, *Pagini de proză*, Antologie și postfață de Mihai Iordache, Ed. Junimea, Iași, 1986, 416 p.

Petre Anghel, *Moștenitorul*, roman, Ed. Cartea Românească, 1986, 368 p.

Francisc Păcurariu, *Labirintul*, roman, Ed. a III-a, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1986, 447 p.

Al. Philippide, *Poezii*, Antologie, prefață, tabel cronologic și addenda de Antoaneta Tănăsescu, ediția a II-a revăzută și adăugită în col. «Lyceum», Ed. Albatros, 334 p.

Ion Barbu, *Joc Secund*, versuri, Ediție bibliofilă îngrijită de Romulus Vulpescu, Ed. Cartea Românească, 1986 XII+270 p.

Adrian Păunescu, *Manifest pentru mileniul trei, vol. II*, Postfață de Ion Rotaru, Referințe critice, seria «Poeți români contemporani», Ed. Eminescu, 734 p.

Darie Novăceanu, *Întoarcerea gladiatorului*, versuri, Ed. Eminescu, 104 p.

III. Literatură universală

Cao Xequin, Gao E., *Visul din panteonul roșu*, Traducere de Ileana Hoge-Velișcu și Iv Martinovici, Prefață, arbore genealogic și note de Ileana Hoge-Velișcu, Ed. Univers, 1985, 703 p.

A. P. Cehov, *Schițe și povestiri (1880—1883)*, Traduceri de Anda Boldur, Ediție critică. Studiu introductiv, cronologie, repere de istorie literară și note de Sorina Bălănescu, Ed. Univers, 1986, 662 p.

F. M. Dostoievski, *Frații Karamazov*, Roman în patru părți și epilog, 2 vol., Traducere de Ovidiu Constantinescu și Isabella Dumbravă, Ed. Cartea Românească, 1986, 655 (I) ; 730 (II).

Juvenal, *Satire*, Prefață, traducere și note de G. Guțu, Ed. Univers, 1986, 178 p.

Goethe, *Opere II, Teatru I*, Studiu introductiv, note și comentarii de Sevilla Răducanu, Ed. Univers, 1986, 404 p.

Alejo Carpentier, *Ritualul primăverii*, Traducere de Dan Munteanu, col. «Romanul secolului XX», Ed. Univers, 608 p.

Ernesto Sábato, *Abaddón exterminatorul*, Traducere și prefață de Dărie Novăceanu, în col. «Romanul secolului XX», Ed. Univers, 464 p.

George Meredith, *Unul dintre cuceritorii noștri*, Traducere, prefață, tabel cronologic și note de Antoaneta Ralian, Ed. Minerva, L+254 p. + 318 p.

Muhammad Salih-al-Jabiri, *Marea își risipește epavele*, Traducere și cuvînt înainte de Nicolae Dobrișan, Ed. Univers, 1986, 199 p.

Mark Twain, *Sub cerul liber*, Traducere, prefață, antologie și note : Rodica Mihăilă, Ed. Sport-Turism, 1985, 373 p.

Rétif de la Bretonne, *Viața tatălui meu*, traducere de Alexandra Emilian, Introducere, prefață și tabel cronologic de Irina Bădescu, Cronologie generală de Magdalena Oprea, col. «Biblioteca pentru toți», nr. 1257, Ed. Minerva, 1986, 190 p.

Joaquim Maria Machado de Assis, *Memoriile postume ale lui Bras Cubas*, roman, Traducere, Prefață și tabel cronologic de Andrei Ionescu, col. «B.P.T.», nr. 1258, Ed. Minerva, 1986, 254 p.

Bojin Pavlovski, *Ipocritul*, roman, În românește de : Dumitru M. Ion și Carolina Ilica, Ed. Cartea Românească, 1986, 295 p.

Henry Dunant, *Amintiri de la Solferino*, Traducere, tabel cronologic și îngrijire de ediție : Ion Cheșcă, Prefață și note de dr. Florin Constantiniu, Ed. Militară, 1986, 134 p.

Frederico Garcia Lorca, *Carte de poeme*, Traducere și comentarii de Dărie Novăceanu, Ed. Univers, 1986, 442 p.

Georg Heym, *Poezii*, Traducere de Mihail Nemeș, Cuvînt înainte de Thomas Kleininger, seria «Orfeu», Ed. Univers, 1986, 132 p.

Nicholas Catanoy, *Walum Olum*, Cîntecele și proverbele indienilor din America de Sud. În românește de Virgil Teodorescu și Petronela Negoșanu, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1981, 114 p.

IV. Spiritualitate — cultură — probleme ale lumii contemporane

P. P. Negulescu, *Filosofia Renașterii*, Prefață de Răzvan Theodorescu, Ediție îngrijită de G. Pienescu, Ed. Eminescu, 1986, CX + 843 p.

Anton Dumitriu, *Eseuri : Știință și cunoaștere*, Alétheia, Cartea înțelnicilor admirabile, Ed. Eminescu, 1986, 682 p.

Platon, *Opere*, vol. V, *Republica*, Ediție îngrijită de Constantin Noica, Traducere, interpretare, lămuriri preliminare, note și anexă de Andrei Cornea, col. «Clasicii Filosofiei Universale», Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, 503 p.

Gaston Bachelard, *Dialectica spiritului științific modern*, 2 vol., Traducere, studiu introductiv și note de Vasile Tonoiu, col. «Biblioteca de Filosofie», seria «Filosofia universală contemporană», Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, 388 p. (I) ; 560 (II).

Constantin Noica, *Scrisori despre logica lui Hermes*, Ed. Cartea Românească, 1986, 230 p.

Dan Berindei, *Cultura națională română modernă*, Studii și eseuri, Ed. Eminescu, 1986, 502 p.

Nadia Anghelescu, *Limba și cultură în civilizația arabă*, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1986, 169 p.

Dan Grigorescu, *La nord de Rio Grande, Introducere în arta amerindienilor*, Ed. Meridiane, 1986, 355 p.

Albert Thibaudet, *Acropole*, Traducere, cuvânt înainte și note de Mihai Gramatopol, Ed. Meridiane, 1986, 212 p.

Rainer Maria Rilke, *Scrisori către Rodin. Auguste Rodin*, Cuvânt înainte de Octavian Barboșă, Ed. Meridiane, 1986, 179 p.

* * * Nicolae Grigorescu, Argument introductiv, antologie de texte și de reproduceri : George Sorin Movileanu, Ed. Meridiane, 1986, 55 p.

G. Oprescu, *Manual de istoria artei*, 7 vol., Ed. Meridiane, 1985, vol. I «Evl Mediu» (303 p.) ; Vol. II — «Renașterea» (279 p.) ; vol. III — «Barocul» (242 p.) ; vol. IV — «Secolul al XVIII-lea» (192 p.) ; vol. V — «Clasicismul», «Romantismul» (1416 p.) ; vol. VI — «Realismul. Impresionismul» (276 p.) ; Vol. VII — «Postimpresionismul» (220 p.).

Icoanele de la Novgorod, sec. XII—XVII (în lb. rusă), Ed. «Aurora», Leningrad, 1983, 343 p.

Novgorod. Arhitectură și artă în sec. XI—XVIII, (în lb. franceză și engleză), Ed. «Aurora», Leningrad, 1984.

Miniatura rusă, sec. XI — începutul sec. XVI (în lb. franceză), Ed. «Aurora», Leningrad, 1984.

M. V. Alpatov, *Early russian icon painting*, Ed. «Iskusstvo», Moscova, 332 p.

Alice Bank, *Arta bizantină în muzeele din Uniunea Sovietică* (în lb. franceză și engleză), Ed. «Aurora», Leningrad, 1985, 342 p.

Pictura olandeză în muzeele Uniunii Sovietice, Ed. «Aurora», Leningrad, 1983.

Muzeul Ermitaj, *Pictura italiană* (în lb. franceză, engleză, germană), ed. «Aurora», Leningrad, 1984.

Muzeul Ermitaj, *Pictura Europei Occidentale* (în lb. franceză, engleză, germană), Ed. «Aurora», Leningrad, 1984, 160 p.

Șişkin, Ed. «Aurora», Leningrad, 1983, 254 p.

Andreas Hüneke, *Adolf Senf* (în lb. germană), VEB E.A. Seeman Verlag, Leipzig, 1986, 16 p. + 12 planșe.

Ida Gofman, *Die Tretjakow-Galerie*, VEB E. A. Seeman Verlag, Leipzig, 1985, 228 p.

Florin Vasiliu, *De la Pearl Harbour la Hiroshima*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1986, 432 p. + planșe.

Liviu Stoina

O FRUMOASĂ ANIVERSARE A CULTURII ROMÂNEȘTI

Viața noastră culturală a poposit un moment la cea de a 125-a aniversare a «constituirii» Asociației Transilvane pentru literatura română și cultura poporului român — «ASTRA» — din 23 oct. 1861, care a jucat un rol deosebit în lupta pentru unitatea națională și culturală a românilor de pe întreg teritoriul. Aceasta, cu o cutezanță și rezistență eroică, în fața tuturor greutăților politice, s-a manifestat pe scena istorică, socială și economică a neamului, căutînd să realizeze visul marilor noștri înaintași de la 1848 și ai Școlii ardelenе. Înflăcărați de un înalt patriotism, figuri ca Mitropolitul Andrei Șaguna, Avram Iancu, Axente Sever și Simion Balint, încă din 1850, începuseră să strîngă fonduri pentru înființarea unei «Academii de drepturi» (crezînd că luptătorii cu arma legii vor putea scoate dreptatea poporului), cum spunea Craiul Munților.

«ASTRA» a fost o formă de apărare a existenței și culturii românești, considerînd că, pentru neamul nostru «cultura nu aveau să o facă numai cîțiva scriitori, profesori sau bărbați de litere, ci întreg neamul». Pentru aceasta «ASTRA» și-a ales ca sigiliu și chipul zeiței Minerva, protectoarea înțelepciunii, științei și artelor și a meșteșugurilor, avînd ca plan de activitate dezvoltarea socială și culturală a țării. Ea este opera atîtor minți și inimi românești, care au bătut în unison, cu Marele mitropolit Andrei Șaguna.

La sărbătorirea acestui jubileu de la Sibiu au participat personalități reprezentative ale culturii românești actuale, care au adus elogii orașului Sibiu, ca centru al numeroaselor evenimente din istoria poporului nostru, printre care : Profesorul Radu Voinea, Președintele Academiei R.S.R., Ștefan Pascu, Cristofor Simionescu, Virgil Cîndea, Caius Iacob și, în mod deosebit I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, care a vorbit despre : «Ctitori și ctitorii ale ASTREI», comunicare apreciată cu elogii de cei de față.

Timp de patru zile «sărbătorile ASTREI» au întrunit un strălucit buchet de comunicări, care au fost împletite cu vernisări de expoziții de carte și filatelice, întâlniri cu scriitorii, spectacole artistice etc.

Sărbătoarea a constituit o frumoasă colecție de «vestigii de cultură și un omagiu adus înaintașilor care au izvodit-o».

Redacția

MOMENTE DIN TRECUT

Prima călătorie pe calea ferată : «București — Giurgiu».

La 19 octombrie 1869 s-a inaugurat prima cale ferată din țara noastră : București — Giurgiu.

Lucrarea a fost preluată de o comisie specială și a marcat un moment important în istoria transporturilor românești. Iată cum a decurs ceremonia :

La orele 9 dimineața Gara Filaret, — prima gară feroviară din România, — împodobită cu flori și covoare, aștepta începutul serbării. Principalele notabilități ale Capitalei, cu familiile lor, așteptau sosirea ministrului agriculturii, comerțului și lucrărilor publice, care a ținut un succint cuvânt inaugural, din care s-a reținut : «Acest nou mijloc de transport, — unul dintre cele mai însemnate titluri de glorie ale epocii moderne, — a exercitat o mare influență asupra vieții intelectuale, morale și materiale a locuitorilor statelor ce l-au adoptat, a îndulcit obiceiurile, a ridicat nivelul inteligenței umane, artele și științele, au găsit în el nenumărate și continue izvoare de dezvoltare», astfel, cu drept cuvânt, s-a spus că : «gradul de civilizație al unui popor se măsoară cu numărul de kilometri al căilor ferate».

La orele 10,30 un tren de onoare, prevăzut cu locomotiva «Mihai Bravu» a fost tras la peron și invitații au luat loc în vagoane, după care a pornit spre Giurgiu, fiind condus de Ion Barokly, constructorul liniei ferate. A parcurs cei 67 de km. într-o oră și 30 de minute, mergînd cu o viteză de 45 km pe oră.

În toate stațiile de pe traseu, împodobite cu ghirlande de flori și drapele naționale, mulți locuitori își manifestau bucuria cu prilejul inaugurării primei linii feroviare române.

Iată o pagină de arhivă, ce ne aduce aminte de un moment de început, de la care s-a parcurs o enormă distanță pînă la trenurile rapide cu locomotive românești pe magistralele feroviare ale țării.

PRIMA NAVĂ FLUVIALĂ ROMÂNEASCĂ

La 29 octombrie 1834 a fost lansată la apă prima navă românească ce avea dreptul să călătorească sub flamuri românești. Avea numele de «MARIȚA» și a fost construită la Giurgiu, «spun documentele Arhivelor Statului». «Avea 12 persoane în echipaj împreună cu căpitanul, clădită și căpuită în Giurgiu, cîrmuită de căpitanul Ion Cristescu, de povară de una sută cincisprezece «toneluri» și proprietate a Domnului Hatmanului Alexandru Vilaras supus român. I se dă deplină voie de a pluti slobodă, încărcată și descărcată, cu tot echipajul său și călători pe Marea Neagră și alte mări și să ridice bandiera românească cu fața roșu și galben și cu un vultur la mijloc și stele pe colțuri, pe temeiul drepturilor dobîndite acum din nou, acestui Principat» (conform tratatului de la Adrianopol — 1829).

Dat în București anul 1834, octombrie 29.

Ministru secretar al Statului : Gheorghe Bibescu.

Nava a făcut prima sa cursă la Constantinopol în 1834—1835 și la întoarcere a acostat în portul Brăila și i s-a adus bandiera ca să se depună în arhiva țării, potrivit cu obiceiurile ce sînt și apoi să i se dea o nouă bandieră».

(Din documentele arhivelor. Din presa județeană)

Redacția

SPINTE DUMNEZELE

Moderato

Pr. Constantin Drăgușin

mp

Sfin-te Dum-ne ze u-le sfin-te

Sfin-te Dum-ne ze u-le sfin-te

Sfin-te Dum-ne ze u-le sfin-te

Sfin te, sfin

Detailed description: This system contains the first four staves of the musical score. The top staff is the vocal line, starting with a mezzo-piano (mp) dynamic. The lyrics are 'Sfin-te Dum-ne ze u-le sfin-te'. The second and third staves are piano accompaniment. The bottom staff is the bass line, starting with a piano (p) dynamic. The lyrics 'Sfin te, sfin' are written below the bass line.

ta-re Sfin te fă-ră de

ta-re Sfin te fă-ră de

ta-re Sfin te fă-ră de

te ta-re Sfin te fă-ră de

Detailed description: This system contains the next four staves. The lyrics are 'ta-re Sfin te fă-ră de'. There is a double bar line with a repeat sign at the beginning of the second measure. The dynamics are consistent with the previous system.

Fine

moar-te mi-lu- eș-te-ne pre noi.

moar-te mi-lu- eș-te-ne pre noi.

moar-te mi-lu- eș-te-ne-pre noi.

moar-te mi-lu- eș-te-ne pre noi.

Detailed description: This system contains the final four staves. The lyrics are 'moar-te mi-lu- eș-te-ne pre noi.'. The word 'Fine' is written above the top staff. The music concludes with a final cadence.

Piu mosso

mp
Mă-ri — re Ta — tă — lui și Fi — u — lui și
mp
Mă-ri — re Ta — tă — lui și Fi — u — lui și
mp
Mă-ri — re Ta — tă — lui și Fi — u — lui și

sfîn — tu — lui Duh, și a — cum și pu — ru — rea
sfîn — tu — lui Duh, și a — cum și pu — ru — rea
sfîn — tu — lui Duh, și a — cum și pu — ru — rea
și a — cum și pu — ru — rea

și în ve — cii ve — ci — lor a — min.
și în ve — cii ve — ci — lor a — min.
și în ve — cii — ve — ci — lor a — min.
și în ve — cii — ve — ci — lor a — min.

D'al al Fine

IMNUL HERUVIMILOR

La major

Lento

Pr. Constantin Drăgușin

pp Ca rii pre He ru

Ca rii pre He ru

Detailed description: This system contains the first two staves of the musical score. The top staff is a vocal line in treble clef, and the bottom staff is a piano accompaniment in bass clef. Both are in the key of D major (two sharps) and 4/4 time. The tempo is marked 'Lento' and the dynamics are 'pp' (pianissimo). The lyrics 'Ca rii pre He ru' are written below the notes. The piano accompaniment features a simple harmonic accompaniment with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand.

vimi, cu tai nă în

vimi, cu tai nă, în

Detailed description: This system contains the third and fourth staves of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'vimi, cu tai nă în'. The piano accompaniment continues with the same harmonic structure. The lyrics are written below the notes, with some words like 'nă' and 'în' having a dash after them, indicating they are part of a longer phrase.

chi pu im, în chi pu im.

chi pu im, în chi pu im.

Detailed description: This system contains the fifth and sixth staves of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'chi pu im, în chi pu im.'. The piano accompaniment continues with the same harmonic structure. The lyrics are written below the notes, with some words like 'im' and 'im.' having a dash after them, indicating they are part of a longer phrase.

p

p Ca rii pre He ru

pp Ca rii pre He ru

pp Ca rii pre He pre

A!

vimi, cu tai nă în

vimi, cu tai nă în

He ru vimi vimi, cu tai nă în

chi pu im!

chi pu im, în chi pu im!

chi pu im, în chi pu im!

Si

Și cei de vi — a — ță fă — că — toa —
 Și cei de vi — a — ță fă — că —
 Și cei de vi — a — ță fă — că — toa —
 de vi — a — ță fă — că — toa

rei Tre — imi în — tre — it sfîn — tă cîn —
 toa — rei în — tre — it sfîn — tă cîn —
 rei Tre — imi în — tre — it sfîn — tă cîn —
 rei Tre — imi în — tre — it sfîn — tă cîn —

ta — re a — du — cem!
 ta — re a — du — cem, a — du — cem!
 ta — re a — du — cem, a — du — cem!
 ta — re a — du — cem, a — du — cem!

p
 Toa — ta — gri — ja lu —
pp
 Toa —
p
 Toa — ta — gri —
 Toa
 Toa
 Toa

meas — ca, gri — ja — cea lu —
 ta — gri — ja lu —
 gri — ja lu — meas — ca — gri —
 ja lu — meas — ca —

meas — ca — a — cum sa o
 meas — ca — a — cum
 ja — lu — a — meas — ca — a — cum
 cum

le pă-dăm, să o

să o le-pă-dăm, să o

să o le-pă-dăm, le-pă-dăm. să o

să o le-pă-dăm, să o

le pă-dăm.

le pă-dăm, să o le pă

le pă-dăm, să o le pă

le pă-dăm!

A min! A min!

dăm. A min! A min!

dăm. A min! A min!

A min! A min!

CA PRE ÎMPĂRĂȚUL

Moderato

Pr. Constantin Drăgusin

Ca pre Îm-pă-ra-tul, pre Îm-pă-ra-tul
Ca pre Îm-pă-ra-tul, pre Îm-pă-ra-tul
Ca pre Îm-pă-ra-tul, pre Îm-pă-ra-tul
Ca pre Îm-pă-ra-tul, pre Îm-pă-ra-tul

Ca pre Îm pă ra tul, pre Îm pă ra tul

Detailed description: This system contains the first four staves of the musical score. The top staff is the vocal line, followed by three piano accompaniment staves. The music is in 2/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked 'Moderato' and the dynamic is 'mf'. The lyrics are written below each staff, with the first line of lyrics appearing on the vocal staff and the subsequent lines on the piano staves. The lyrics are: 'Ca pre Îm-pă-ra-tul, pre Îm-pă-ra-tul'.

tu-tu-ror pri-mim; pre cel-ne-vă-
tu-tu-ror pri-mim; pre cel-ne-vă-
tu-tu-ror pri-mim; — A!
tu-tu-ror pri-mim; — A!

Detailed description: This system contains the next four staves of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'tu-tu-ror pri-mim; pre cel-ne-vă-'. The piano accompaniment staves show a change in dynamics to 'p' (piano) and the appearance of a fermata over the final notes of the first two staves. The lyrics 'A!' are written below the third and fourth staves. The tempo remains 'Moderato'.

zut, în con-ju-rat-de-ce-te-le
zut, în con-ju-rat-de-ce-te-le

Detailed description: This system contains the final four staves of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'zut, în con-ju-rat-de-ce-te-le'. The piano accompaniment staves show a change in dynamics to 'p' (piano) and the appearance of a fermata over the final notes of the first two staves. The lyrics 'A!' are written below the third and fourth staves. The tempo remains 'Moderato'.

în — ge — resti!
 în — ge — resti!
 în-con-ju — rat — de — ce-te în-ge —
 în-con-ju — rat — de — ce-te în-ge —

mp
 A-li — lu — i — a, a-li — lu — i —
mp
 A-li — lu — i — a, a-li — lu — i —
mp
 resti! A-li — lu — i — a, a-li — lu — i —
mp *mf*
 resti! — A-li-lu — i —

a, a-li — lu — i — a!
 a, a-li — lu — i — a-li-lu-i — a!
 a, a-li — lu — i — a-li-lu-i — a!
 a, — a-li-lu-i — a!

ECTENIA DŢIPA HERŢVIC

Andantino

Pr. Constantin Drăguşin

①

②

Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.
Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.
Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.
Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.

③

④

Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.
Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.
Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.
Doamne mi-lu - eş - te. Doamne mi-lu - eş - te.

①

②

Dă Doam ne. Dă Doam ne.
Dă Doam ne. Dă Doam ne.
Dă Doam ne. Dă Doam ne.
Dă Doam ne. Dă Doam ne.

③ *p* Dă Doam ne. *p* Dă Doam ne

p Dă Doam ne. *p* Dă Doam ne

p Dă Doam ne. *p* Dă Doam ne

p Dă Doam ne. *p* Dă Doam ne

Dă Doam ne. Dă Doam ne

Piu mosso
mp Prea sfântă Născă - toa - re de Dum ne - zeu, mi - lu - es - te -

mp Prea sfântă Născă - toa - re de Dum ne - zeu, mi - lu - es - te -

mp Prea sfântă Născă - toa - re de Dum ne - zeu mi - lu -

mp Prea sfântă Născă - toa - re de Dum ne - zeu mi - lu -

Prea sfântă Născă - toa - re de Dum ne - zeu mi - lu -

mp ne pre noi. *mp* Ți - e Doam ne

mp ne pre noi. *mp* Ți - e Doam ne

mp es - te - ne pre noi. *mp* Ți - e Doam ne.

mp es - te - ne pre noi. *mp* Ți - e Doam ne.

es - te - ne pre noi. Ți - e Doam ne.

PRE TINE TE LA DĂM

Andante

Pr. Constantin Drăgășin

First system of the musical score. It consists of four staves: three vocal staves and one bass line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The tempo is marked 'Andante' and the dynamics are marked 'p' (piano). The lyrics are: Pre Ti — ne Te lă — u — dăm, — pre.

Second system of the musical score. It consists of four staves: three vocal staves and one bass line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The lyrics are: Ti — ne. bi — ne Te cu-vîn — tăm. —

Third system of the musical score. It consists of four staves: three vocal staves and one bass line. The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The dynamics are marked 'mp' (mezzo-piano). The lyrics are: Ti — e îti mul — tu — mim — Doam —

ne. Și ne ru-găm Ți

ne. Și ne ru-găm Ți

ne. Și ne ru-găm Ți

ne. Și ne ru-găm Ți

e Dum-ne ze u-lui nos

e Dum-ne ze u-lui nos

e Dum-ne ze u-lui nos

e Dum-ne ze u-lui nos

tru.

tru, Dum-ne ze u-lui nos tru

tru, Dum-ne ze u-lui nos tru

tru.

AXIOMUL

CUVINE-SE CU ADEVARAT

Andantino

Pr. Constantin Drăgușin

mp
Cu vi — ne-se cu a-de-vă — rat să te fe-ri —
Cu vi — ne-se cu a-de-vă — rat să te fe-ri —

This system contains the first two staves of the musical score. The top staff is the vocal line, and the bottom staff is the piano accompaniment. The music is in 4/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The tempo is marked 'Andantino' and the dynamics are 'mp'.

cim — Năs-că — toa — re de Dum ne — zeu; cea
cim — Năs-că — toa — re de Dum ne — zeu; cea

This system contains the next two staves of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'cim — Năs-că — toa — re de Dum ne — zeu; cea'. The piano accompaniment provides harmonic support. The time signature changes to 3/4 in the second measure of the system.

pu — ru.rea fe-ri — ci — tă și prea ne-vi-no — va — tă și
pu — ru.rea fe-ri — ci — tă și prea ne-vi-no — va — tă și

This system contains the final two staves of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'pu — ru.rea fe-ri — ci — tă și prea ne-vi-no — va — tă și'. The piano accompaniment concludes the piece. The time signature changes to 4/4 in the second measure of the system.

Mai-ca Dumne-ze-u-lui nos-tru.

Mai-ca Dumne-ze-u-lui nos-tru.

Ce-ea ce ești mai cin-sti-tă de-cît He-ru-vi-mii și mai mă-

Ce-ea ce ești mai cin-sti-tă de-cît He-ru-vi-mii și mai mă-

ri-tă făr-de-a-se-măna-re de-cît Se-ra-fi-mii.

ri-tă făr-de-a-se-măna-re de-cît Se-ra-fi-mii.

pp

Ca-rea fă-ră stri-că — ciu — ne pre Dumne — zeu, Cu-vîn-tul, ai năs-

pp

Ca-rea fă-ră stri-că — ciu — ne pre Dumne — zeu, Cu-vîn-tul, ai năs-

pp

Ca-rea fă-ră stri-că — ciu — ne pre Dumne — zeu, Cu-vîn-tul, ai năs-

pp

Ca-rea fă-ră stri-că — ciu — ne pre Dumne — zeu, Cu-vîn-tul, ai năs-

mp

cut, pre ti — ne cu a — de — vă — rat Năs-că-

mp

cut, pre ti — ne cu a — de — vă — rat Năs-că-

mp

cut, pre ti — ne — cu a — de — vă — rat Năs-că-

mp

cut, Pre ti — ne cu a — de — vă — rat Năs-că-

ritard. — — —

toa — re de Dumne — zeu te mă — rim, te mă — rim.

toa — re de Dumne — zeu te mă — rim, te mă — rim.

toa — re de Dumne — zeu te mă — rim, te mă — rim.

toa — re de Dumne — zeu te mă — rim, te mă — rim.